

tenkil terimleri ve deyimleri sözlüğü

tenkil
terimleri
ve deyimleri
sözlüğü

Yazar

AST ARAŞTIRMA GRUBU

Kitap Tasarım

Hamza Yormaz

Copyright © AST Publishing, 2023

AST Publishing tarafından yayınlanmıştır. Bu eserin tüm yayın hakları Advocates of Silenced Turkey'e aittir. Her hakkı saklıdır. Eserde yer alan metin ve resimlerin, AST'nin yazılım izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

www.silencedturkey.org

Yayın Tarihi: Ekim 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
KISALTMALAR	7
AKP DÖNEMİNİN SOSYAL VE SİYASİ OLAYLARININ KRONOLOJİSİ	9
TENKİL TERİMLERİ VE DEYİMLERİ SÖZLÜĞÜ	55
BİBLİYOGRAFYA	139

ÖNSÖZ

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü adıyla hazırlanan bu çalışma, aslında politik sözlük türünün güncel bir örneğidir. Politik sözlükler, belirli dönemlerin siyasî jargonlarını önceleyen çalışmalardır. Bu tür sözlüklerin en önemli işlevlerinden biri; kavramların, uygulamaların, dönemin baskı aygıtlarının ve muhalif tepkilerin yabancı akademisyenler ve gelecek nesiller tarafından daha doğru ve kolay anlaşılmasını sağlamaktır. Diğer bir ifadeyle politik sözlükler, sadece siyasî tarih yazımına yardımcı olmakla kalmaz; aynı zamanda bizzat bir tarih yazımıdır.

Mesela, Mehmet Zeki Pakalın'ın üç ciltlik Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, yalnızca bir sözlük değil; aynı zamanda Osmanlı tarihinin kavramsal haritasını sunan tarihî bir kaynaktır. Keza, İnönü Alpa'nın Türkiye Solu Sözlüğü, "kamulaştırma (sol örgütlerin soygunları)" veya "fiilî eleştiri (dayak atmak)" gibi bugün unutulmuş sol jargonu ortaya çıkarırken, Türk solunun bir asırlık politik tavrını da dolaylı biçimde aktarır.

Yine, II. Abdülhamid dönemine ait politik bir sözlük olsaydı, hatıratlarda geçen "tantuna gitmek (sürgüne gitmek)" gibi deyimlerin anlamı bugünün okurları için daha kolay çözülebilecekti. İttihat ve Terakki döneminde böyle bir sözlük hazırlanmış olsaydı, Mehmet Akif'in "Hani Başkımıcıların kurduğu yüksek hülya?" mısrasında geçen "Başkımıcılar" ifadesiyle İttihatçılarca "üç beyinsiz kafa" olarak nitelenen ayrılıkçı Arnavut aydınların kastedildiği hemen anlaşılabilirdi. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise "Yüzellilikler" gibi dönemin kendine özgü kavramları, bu tip sözlüklerde yer alarak hem tarihsel hem kültürel derinlik kazanabilirdi.

Bu tür çalışmalara duyulan ihtiyaç yalnızca geçmiş dönemler için geçerli değildir. Her siyasî dönem, gerek iktidarın kendisi gerekse muhalefet tarafından türetilen kavramlarla yeni bir dil ve anlatı geliştirir. Bu bağlamda, Tek Parti Dönemi, Demokrat Parti yılları, 12 Eylül dönemi, Özal'lı yıllar ve özellikle AKP dönemi, siyasî dil açısından kavram üretiminin oldukça yoğunlaştığı kritik eşiklerdir.

Zamanla dilin ve kavramların anlamlarının değiştiği de unutulmamalıdır. Örneğin, 28 Şubat sürecinde iktidarın medya üzerindeki etkisine atfen "Kartel Medyası" ifadesi kullanılırken, AKP döneminde aynı fonksiyonu yürüten medya organları için "Havuz Medyası" veya "Yandaş Medya" gibi ifadeler tercih edilmiştir. Bu durum, siyasî terimler sözlüğünün her dönem için ayrı ayrı hazırlanmasını gerekli kılar.

Türk siyasî hayatında kavramsal sözlük çalışmalarının sayısı oldukça sınırlıdır. Mevcut örneklerin çoğu da akademik derinlikten uzak, sınırlı kapsamlı çalışmalardır. Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü adıyla ortaya koyduğumuz bu metin, aslında 2019 yılında New Jersey'de farklı disiplinlerden gelen gazeteciler, akademisyenler ve uzmanlardan oluşan bir heyetin haftalık toplantılarla oluşturduğu bir taslak çalışmanın ürünüdür. Yaklaşık 3-4 ay süren bu hazırlık döneminde önemli bir kavramsal çerçeve ortaya konmuştur. Ancak bu taslak, o tarihte tamamlanamamış; izleyen yıllarda sahada toplanan olaylar, belgeler ve kavramlarla içerik zenginleştirilmiştir.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Bu çalışma, söz konusu ön taslağın genişletilmesi, kavramların çoğaltılması ve açıklamaların güncellenmesiyle, nihayet 2025 yılında Türkiye'de tamamlanmış veson hâline kavuşturulmuştur. Bu nedenle, elinizdeki metin hem kolektif bir emeğin ürünü hem de zamanla gelişmiş bir belge niteliğindedir.

Amacımız kimseyi yargılamak, karalamak veya hedef göstermek değildir. Bu sözlüğü hazırlarken temel maksadımız; 21. yüzyılın en kapsamlı siyasal tenkil süreçlerinden biri olan AKP dönemini, kavramlar ve olaylar üzerinden tarihe not düşmek ve yaşananların tekrarını engelleyecek bir hafızayı inşa etmektir. Çalışma, iki ana bölümden oluşmaktadır: ilk bölümde AKP döneminin sosyal ve siyasî olaylarının kronolojik bir özeti sunulmuş; ikinci bölümde ise dönemde üretilmiş siyasî kavramlara ve deyimlere yer verilmiştir. Son kısımda kullanılan haber kaynaklarının bibliyografyası bulunmaktadır.

Bu çalışmayı hazırlarken subjektiflikten kaçınmaya, yalnızca Gülen Hareketi mensuplarına değil, aynı dönemde farklı biçimlerde tenkile uğrayan tüm kesimlere dair kavramları dâhil etmeye özen gösterdik. Ancak süreç içinde en fazla mağduriyet yaşayan grubun Gülen Hareketi olması nedeniyle sözlükte bu cemaate dair kavramlar ağırlık kazanmıştır.

Elbette ki bu çalışma nihai bir eser değil, gelişmeye açık bir girişimdir. Bazı kavramların daha derinlikli ve uzmanlarca incelenmesi gerektiğinin farkındayız. Fakat "Mâ-lâ-yudrakü küllühü, lâ-yutrakü küllühü" anlayışıyla hareket ederek; mümkün olanın en kapsamlısını yapmaya çalıştık.

Son olarak, bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen tüm akademisyenlere, gazetecilere, uzmanlara ve önerileriyle katkı sunan herkese teşekkürü bir borç biliriz.

Türkiye, 2025

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
ADD: Atatürkçü Düşünce Derneği
AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi
ATO: Ankara Ticaret Odası
BBP: Büyük Birlik Partisi
Bkz: Bakınız
BM: Birleşmiş Milletler
BTK: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
DATÜB: Dünya Ahıska Türkleri Birliği
DEHAP: Demokratik Halk Partisi
DİHABER: Diyarbakır-Dicle Medya Haber Ajansı
DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DSP: Demokratik Sol Parti
DTP: Demokratik Toplum Partisi
FETÖ: Fethullahçı Terör Örgütü
HADEP: Halkın Demokrasi Partisi
HDP: Halkların Demokratik Partisi
HÖH: Halkın Özel Harekâtı
HPG: Halk Savunma Güçleri (Hêzên Parastina Gel)
HSYK: Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
ICIJ: Uluslararası Araştırmacı Gazeteciler Konsorsiyumu
İETT: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İHD: İnsan Hakları Derneği
İHH İnsani Yardım Vakfı: İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
İŞİD: Irak Şam İslam Devleti
KCK: Koma Ciwaken Kürdistan (Kürdistan Topluluklar Birliği)
KHK: Kanun Hükmünde Kararname
KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı
MAZLUMDER: İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği
MGK: Millî Güvenlik Kurulu
MHP: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT: Millî İstihbarat Teşkilâtı
MTV: Motorlu Taşıt Vergisi
NDK: Nükleer Düzenleme Kurumu

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

- OHAL: Olağanüstü Hal
ÖSYM: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖTV: Özel Tüketim Vergisi
PKK: Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistanê)
PYD: Partiya Yekîtiya Demokrat (Demokratik Birlik Partisi)
STK: Sivil Toplum Kuruluşu
TANAP: Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi
TAYAD: Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
TİB: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TMSF: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TP: Türkiye Partisi
TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTB: Türk Tabipler Birliği
TUS: Tıpta Uzmanlık Sınavı
YAŞ: Yüksek Askerî Şurâ
YİK: Yüksek İstişare Kurulu
YÖK: Yükseköğretim Kurulu
YPG: Yekîneyên Parastina Gel (Halk Koruma Birlikleri)

AKP DÖNEMİNİN SOSYAL VE SİYASİ OLAYLARININ KRONOLOJİSİ

2002

3 Kasım: 22. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) seçimleri yapıldı. Seçimlerde Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), %34,28 oranında oy alarak tek başına iktidara geldi. 550 sandalyeli Meclis'te 363 milletvekili çıkararak güçlü bir çoğunluk elde eden AKP, uzun süredir koalisyonlarla yönetilen Türkiye'de yeniden tek parti iktidarını sağladı. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ise %19,39 oy oranıyla ana muhalefet partisi oldu. Seçim sonuçları, siyasi istikrarsızlık döneminden çıkan Türkiye için önemli bir kırılma noktası olarak kabul edildi.

16 Kasım: Seçimlerin ardından Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, AKP Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Gül'ü hükümeti kurmakla görevlendirdi. AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, siyasi yasağı nedeniyle henüz milletvekili seçilemediğinden bu görev Gül'e verildi. Bu gelişmeyle birlikte AKP'nin ilk hükümeti kurma süreci başladı.

12 Aralık: Avrupa Birliği Dönem Başkanı ve Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen, Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerini yerine getirme yolunda önemli adımlar attığını belirtti. Türkiye'nin reform sürecindeki ilerlemesinin devam etmesi halinde, 2004 Aralık ayında tam üyelik müzakerelerine başlama kararının değerlendirilebileceğini açıkladı. Bu açıklama, Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin habercisi oldu.

18 Aralık: Akademisyen ve yazar Dr. Necip Hablemitoğlu, Ankara'daki evinin önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Türkiye'de derin devlet, istihbarat ve tarikat yapılanmaları üzerine yaptığı eleştirel çalışmalarla tanınan Hablemitoğlu'nun ölümü, geniş çevrelerde siyasi suikast olarak değerlendirildi. Cinayet uzun yıllar aydınlatılamamış, kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştır.

2003

6 Şubat: Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), genel başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı, Siirt ilinde yapılacak yenileme seçiminde birinci sıra milletvekili adayı olarak Yüksek Seçim Kurulu'na (YSK) resmen bildirdi. Bu adım, Erdoğan'ın siyasi yasaklı olduğu dönemin sonuna gelindiğini ve yeniden aktif siyasete döneceğini resmîleştiren kritik bir gelişmeydi.

25 Şubat: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Birleşmiş Milletler'in bireysel hak ve özgürlüklerle ilgili iki temel sözleşmesini kabul etti: "Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme" ile "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme." Kamuoyunda "İkiz Yasalar" olarak bilinen bu belgeler, birey hakları, azınlık hakları ve düşünce özgürlüğü alanında önemli ilkeler içerdiğinden, ilerleyen yıllarda ulusal egemenliğin küresel hukukla çatıştığı birçok tartışmanın merkezine oturdu.

9 Mart: Siirt'te yenilenen milletvekili seçiminde AKP üç milletvekilliğini de kazanarak büyük bir zafer elde etti. Bu seçim sonucuyla Recep Tayyip Erdoğan, yasaklıktan çıkarılarak resmen milletvekili oldu ve meclise girdi. Erdoğan'ın parlamentoya dönüşü, Türk siyasetinde yeni bir dönemin başlangıcı kabul edildi.

11 Mart: Seçim sonuçlarının ardından, Başbakan Abdullah Gül, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e 58. Hükümetin istifasını sundu. Bu gelişme, Erdoğan'ın başbakan olmasının önünü açacak yeni hükümetin kurulacağı süreci başlattı.

13 Mart: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasi hareketinin önemli partilerinden biri olan Halkın Demokrasi Partisi'ni (HADEP) kapattı. Aynı gün, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, HADEP'in ardılı sayılan Demokratik Halk Partisi (DEHAP) hakkında da kapatma davası açtı. Bu karar, Kürt siyasi temsilciliği üzerindeki yargı denetiminin ve baskının bir devamı olarak değerlendirildi.

14 Mart: Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı Sezer tarafından hükümeti kurmakla görevlendirildi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 59. Hükümetini oluşturdu. Bu kabinede bakanlık sayısı 25'ten 23'e düşürüldü. Erdoğan, başbakan olarak görevine resmen başlamış oldu.

17 Mart: Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, "siyasi takdire dayalı" olduğunu belirttiği bir açıklamayla görevinden istifa etti. Bu istifa, yeni hükümetin devlet kurumlarındaki dönüşüm politikalarının bir parçası olarak yorumlandı.

20 Mart: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Irak Savaşı'nın başlaması öncesinde, Türk askerinin Kuzey Irak'a gönderilmesine ve Amerikan savaş uçaklarının Türk hava sahasını kullanmasına izin veren Başbakanlık tezkeresini kabul etti. Bu karar, Türkiye'nin ABD'nin Irak operasyonuna dolaylı destek verdiği yönünde değerlendirmelere yol açtı.

23 Mart: TRT Genel Müdürü Yücel Yener, görevinden istifa etti. Gerekçe olarak siyasi baskılar ve yayın politikalarıyla ilgili görüş ayrılıkları ileri sürüldü.

24 Mart: Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında kurulan 59. Hükümet, resmen göreve başladı. Bu gelişme, Türkiye'de siyasi dengelerin AKP lehine kurumsallaşmaya başladığı bir dönemin başlangıcı oldu.

28 Mart: Kapatılan Demokrasi Partisi'nin (DEP) eski milletvekilleri Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın yeniden yargılanmalarına Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başlandı. Bu dava, Türkiye'nin Kürt sorunu ve adalet sistemi üzerindeki baskıcı politikalarının bir yansıması olarak uluslararası kamuoyunun da dikkatini çekti.

22 Mayıs: Avrupa Birliği müktesebatına uyum sürecinin bir parçası olarak, Kıbrıs Rum Kesimi vatandaşlarının Türkiye'ye vizesiz giriş yapmalarına izin verildi. Bu adım, Türkiye-AB ilişkilerinde olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi ancak iç kamuoyunda tepkilere de neden oldu.

26 Haziran: Eski DEHAP Genel Başkanı Mehmet Abbasoğlu ve üç yönetici, 3 Kasım 2002 seçimleri öncesinde, parti örgütlerini tamamlamış gibi göstererek resmi belgede sahtecilik yaptıkları gerekçesiyle 1 yıl 11 ay 11 gün hapis cezasına çarptırıldı. Karar, Kürt siyasetine yönelik sistematik yargı baskısının devamı olarak yorumlandı.

4 Temmuz: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Genç Parti Genel Başkanı Cem Uzan'ın Bursa mitingindeki konuşmasını naklen yayınlayan televizyon kanallarına birer ay süreyle yayın durdurma cezası verdi. Bu uygulama, ifade özgürlüğü ve seçim adaleti açısından ciddi tartışmalara yol açtı.

14 Temmuz: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Susurluk Davası kapsamında altı yıl ağır hapis cezası almış olan eski Özel Harekât Daire Başkanı İbrahim Şahin'in kalan cezasını, sürekli hastalık gerekçesiyle affetti. Bu karar, derin devlet tartışmalarını yeniden gündeme taşıdı.

17 Temmuz: İçişleri Bakanlığı, Cem Uzan, kardeşi Yavuz Uzan ve İmar Bankası'nın eski yöneticilerinin de aralarında bulunduğu 20 kişi hakkında yurtdışına çıkış yasağı koydu. Uzan Grubu'na yönelik bu adım, ekonomik yolsuzluk iddialarının siyasi sonuçlarını da beraberinde getirdi.

7 Ağustos: Avrupa Birliği Uyum Yasaları kapsamında hazırlanan 7. Paket, çeşitli kanunlarda demokratikleşme yönünde düzenlemeler içerecek şekilde yasalaştı. Bu paket, işkenceyle mücadele, ifade özgürlüğü ve kültürel haklar gibi konularda iyileştirmeler öngördü.

14 Ağustos: AKP'nin meclisteki sandalye sayısı 367'ye ulaştı. Bu sayısal çoğunluk, anayasa değişikliği yapabilecek güçte bir parlamento desteği anlamına geliyordu ve muhalefet açısından önemli bir denge kaybıydı.

27 Ağustos: İmar Bankası'nın eski sahipleri Kemal ve Yavuz Uzan hakkında nitelikli dolandırıcılık suçlamasıyla giyabi tutuklama kararı çıkarıldı. Bankanın dokuz eski yöneticisi de tutuklandı. Bu dava, Türkiye'de finansal yolsuzlukla mücadele açısından dönüm noktalarından biri olarak kabul edildi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

26 Eylül: Interpol, Kemal ve Yavuz Uzan hakkında kırmızı bülten çıkardı. Bu karar, yurt dışına kaçan Uzan ailesi üyelerinin iadesine yönelik uluslararası hukuk sürecini başlattı.

12 Ekim: AKP 1. Olağan Kongresi'nde Recep Tayyip Erdoğan, oybirliğiyle yeniden genel başkan seçildi. Bu kongre, partinin iç bütünlüğünü güçlendirdiği gibi Erdoğan'ın liderliğinin tartışmasız kabulünü de gösterdi.

20 Ekim: Cumhurbaşkanı Sezer, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı resepsiyonu için bazı davetlilere "eşli", bazılarına ise "eşsiz" davetiye gönderdi. Bu durum, başörtülü eşlerin Köşk'e alınmaması tartışmalarını yeniden alevlendirdi ve kamusal alanda başörtüsü yasağının görünürlüğünü artırdı.

29 Ekim: Eşleri başörtülü olan AKP milletvekilleri, Sezer'in eşsiz davetiye uygulamasına tepki olarak Çankaya Köşkü'ndeki Cumhuriyet resepsiyonuna katılmadı. Bu boykot, laiklik ve özgürlükler ekseninde yeni bir toplumsal kamplaşmayı tetikledi.

15 Kasım: İstanbul'da Şişhane'deki Neve Şalom Sinagogu ile Şişli'deki Beth İsrail Sinagogu'na ayin sırasında eş zamanlı intihar saldırıları düzenlendi. Bu korkunç terör eylemlerinde 25 kişi hayatını kaybetti, 262 kişi ise yaralandı. Türkiye'de Yahudi toplumu büyük bir travma yaşarken, saldırılar uluslararası terörizmin Türkiye'deki etkisini gözler önüne serdi.

20 Kasım: El Kaide bağlantılı militanlar, İstanbul Levent'teki HSBC Bankası Genel Müdürlüğü'ne ve Beyoğlu'ndaki İngiliz Konsoloslugu'na bomba yüklü araçlarla saldırı düzenledi. Saldırılarda 30 kişi öldü, 400'ün üzerinde kişi yaralandı. Bu olaylar, Türkiye'nin küresel terörizmin hedefi hâline geldiği dönemin sembollerinden biri oldu.

2004

28 Mart: Yerel (Belediye) seçimler yapıldı. AKP, %41, CHP ise %18 oy aldı.

21 Mayıs: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Anayasa değişikliğini onayladı. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırıldı.

24 Ekim: McDonald's'ın Trabzon şubesi Yasin Hayal tarafından bombalandı.

7 Aralık: Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu yayımlandı. Avrupa Komisyonu, Türkiye'nin AB üyelik süreciyle ilgili hazırladığı 2004 yılı İlerleme Raporu'nu yayımladı. Raporla, reform sürecinin genel olarak olumlu ilerlediği ancak ifade özgürlüğü, yargı bağımsızlığı ve kadın hakları gibi temel alanlarda hâlâ ciddi eksikliklerin bulunduğu belirtildi. Bu gelişme, hem Türkiye-AB ilişkilerinde hem de insan hakları tartışmalarında önemli bir dönüm noktası oldu.

17 Aralık: AB, Türkiye ile 3 Ekim 2005'te müzakerelere başlama kararı aldı.

2005

1 Ocak: Türk Lirasından altı sıfır atıldı; Yeni Türk Lirasına geçildi.

8 Şubat: Orhan Pamuk, İsviçre'de yayınlanan Tagesanzeiger'in Das Magazin isimli kültür ilavesine yaptığı açıklamada "Kimse söylemiyor. O yüzden ben söylüyorum. Türkiye'de 30.000 Kürt öldürülmüştür, 1.000.000 da Ermeni" dedi. Bunun üzerine Şişli Cumhuriyet Başsavcılığı Orhan Pamuk hakkında "Türklüğü alenen aşağılama" suçundan altı ay ile üç yıl arasında hapis cezası istemiyle kamu davası açtı.

15 Şubat: Kültür ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu, AKP'den ve bakanlık görevinden istifa etti.

23 Şubat: 29 Haziran 2000 tarihinden sonra her ne sebeple olursa olsun üniversitelerden ilişiği kesilen öğrencilere yeni haklar getiren yasa teklifi TBMM genel kurulunda kabul edildi.

24 Şubat: Recep Tayyip Erdoğan, Erdil Yaşaroğlu'na sahibi olduğu Penguen dergisinin Tayyipçiler Alemi adlı kapağında kendisini fil, zürafa, deve, inek, ördek, kurbağa, maymun ve yılanla benzettiği için 40 bin TL'lik manevi tazminat davası açtı. Ancak Ankara 1. Asliye Hukuk Mahkemesince dava ifade özgürlüğü gerekçesiyle reddedildi.

6 Mart: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle İstanbul Beyazıt Meydanı'nda yapılan izinsiz gösteriye katılan 500 kişilik gruba biber gazı ve copla müdahale edildi. Müdahale AB tarafından sert bir şekilde tepki görünce konu hakkında soruşturma başlatıldı.

14 Mart: Anayasa Mahkemesi, yabancılara mülk satışına imkân sağlayan ve 30 hektardan fazla mülk edinebilmeyi Bakanlar Kurulunun iznine bağlayan düzenlemeyi iptal etti.

21 Mart: Mersin'deki Nevruz kutlamalarında, içinde çocukların da bulunduğu 150 kişilik bir grup Türk bayrağını yakmaya teşebbüs edince, olay Türkiye genelinde binalara bayraklar asmak suretiyle geniş bir tepkiye yol açtı.

6-10 Nisan: Bildiri dağıtmak isteyen Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (TAYAD) üyesi gençler, Trabzon'da 500 kişilik bir grubun linç girişimine uğradı.

20 Nisan: Turgut Özakman'ın Kurtuluş Savaşı'nı roman kurgusu içinde anlatan 'Şu Çılgın Türkler' adlı kitabı yayımlandı.

1 Haziran: Yeni Türk Ceza Kanunu (TCK) yürürlüğe girdi: 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte birçok maddede önemli değişiklikler yapıldı. Bu kapsamda "Türklüğü alenen aşağılama" suçu, TCK'nın 301. maddesi olarak düzenlendi. İfade özgürlüğü tartışmalarının odağındaki bu madde, ilerleyen yıllarda Hrant Dink, Orhan Pamuk ve Elif Şafak gibi birçok yazar ve gazeteci hakkında açılan davalara dayanak oldu.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

2 Haziran: Devlet Bakanı Güldal Akşit, Bayındırlık Bakanı Zeki Ergezen ve Tarım Bakanı Sami Güçlü istifa etti.

20 Haziran: Almanya'dan sınır dışı edilen İslami Cemiyet ve Cemaatleri Birliği yöneticisi Metin Kaplan, anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeye teşebbüs etmek suçundan müebbet ağır hapis cezasına çarptırıldı.

17 Ağustos: Standard & Poor's, Türkiye'nin kredi notunu yükseltti.

25 Ağustos: Fitch, Türkiye'nin görünümünü pozitifte yükseltti.

24 Eylül: İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde yapılan Ermeni Konferansı, Ermeni tezlerini savunan katılımcıların bildirilerinden dolayı yoğun protesto gösterilerine sahne oldu.

3 Ekim: AB ile müzakereler başladı.

7 Ekim: Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink, Türklüğe hakaret iddiasıyla yargılandığı davada altı ay hapis cezası aldı; fakat cezası ertelendi.

9 Kasım: Demokrasi Partisi milletvekilleri Leyla Zana, Orhan Doğan ve CHP eski Milletvekili Ahmet Türk tarafından Türkiye'nin 49. Siyasî partisi olarak Demokratik Toplum Partisi kuruldu.

9 Kasım: Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde gerçekleşen patlamadan sonra Uzman Çavuş Tanju Çavuş, vatandaşların üzerine ateş açarak Ali Yılmaz isimli vatandaşın ölümüne ve beş kişinin yaralanmasına sebep oldu.

11 Kasım: Vatansever Kuvvetler Güçbirliği Hareketi Derneği'nden ayrılan, Emekli Kurmay Albay Fikri Mehmet Karadağ tarafından Mersin merkezli olarak Kuva-yı Milliye Derneği kuruldu. Fikri Karadağ ve dernek yöneticileri, birtakım vatandaşlara Kuran ve silah üzerine ölmek, öldürülmek ve öldürmek için yemin ettirmeleriyle münakaşalara sebep oldular.

15 Kasım: Başbakan Erdoğan, Danimarka Başbakanı Rasmussen ile Kopenhag'da düzenleyeceği basın toplantısını, Kürtçe yayın yapan Roj TV muhabirlerinin katılacağı gerekçesiyle iptal etti.

23-25 Kasım: İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde protestolara sebep olan Ermeni Konferansı'nın ardından Ankara Gazi Üniversitesi'nde, bu sefer Türkiye'nin tezlerini savunan Türk-Ermeni ilişkilerinin Gelişimi ve 1915 Olayları başlıklı uluslararası bir sempozyum düzenlendi.

26 Kasım: Özlük haklarında iyileştirme yapılması için Ankara'ya yürüyen Eğitim-Sen'e bağlı eğitimcilerin şehre girmesine izin verilmedi. Polisle eğitimciler arasında yaşanan arbede, AB Komisyonu tarafından tepkiyle karşılandı.

28 Kasım: Hakkari'nin Şemdinli ilçesindeki bombalama olayına karıştığı iddiasıyla mahkemeye sevk edilen iki astsubay tutuklandı.

15 Aralık: Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşu Moody's, son dört yıl içinde ekonomik, siyasi ve sosyal bakımdan geçirdiği olumlu değişimi göz önünde bulundurarak Türkiye'nin kredi notunu B1'den Ba3'e yükseltti. Banka mevduatlarına getirilen ülke tavan notunu da B2'den B1'e çıkardı.

2006

8 Ocak: Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in yazılı emir talebiyle Yargıtay'a başvurması üzerine Abdi İpekçi suikastinin faili olmaktan ve gasp suçundan tutuklanıp cezaevine konulan ve beş buçuk yıldır Kartal H Tipi Cezaevi'nde tutulan Mehmet Ali Ağca'nın 18 Ocak 2010'da tahliyesine karar verildi.

18 Ocak: Şemdinli'deki patlama sonrasında vatandaşların üzerine ateş açtığı için tutuklanan Tanju Çavuş, Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmada tahliye edildi.

25 Ocak: Şemdinli Araştırma Komisyonu, Diyarbakır'da yayın yapan Söz gazetesi ve televizyonu sahibi Mehmet Ali Altındağ'ı dinlendi. Altındağ, ifadesinde olaylarda adı geçen Astsubay Ali Kaya'nın, Güneydoğu'da, "marifetleriyle bilindiğini", ilgili şahsın "organize çetelerin yaptığı işlerin sadece bir halkası" olduğunu, "JITEM'in varlığının tartışılmasının bile yersiz olduğunu" ve "serçe parmağın yaptığından, baş parmağın haberi bulunduğunu" söyledi.

5 Şubat: Santa Maria İtalyan Kilisesi'nin İtalyan Rahibi Andrea Santoro, Oğuzhan Akdin tarafından öldürüldü. On altı yaşındaki zanlı 18 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı.

7 Şubat: Recep Tayyip Erdoğan, Başbakanlık'ın internet sitesinden mal varlığını açıkladı. Hissedarı olduğu şirketteki hisselerini devrettiğini, artık maaşlı konumda olduğunu söyledi.

8 Şubat: Danıştay 2. Dairesi, okula gidiş gelişlerinde türban takan Aytaç Kılınç Çaman'ın Gölbaşı Bayrak Garnizonu Anaokulu Müdürlüğü'ne atanmasını, laiklik ilkesi açısından sakıncalı bulup engelledi. Karar, tartışmalara sebep oldu. Karar hakkında suç duyurusunda bulunan 40 kişi hakkında Danıştay, Ankara Başsavcılığınca yargılanmalarını talep etti.

18 Şubat: Kamuoyunda Sauna Çetesi olarak bilinen, içinde Eski Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Ertuğrul Çakır ve Kasım Zengin'in de bulunduğu Küre Operasyonu Davasında 8 kişi tutuklandı.

23 Şubat: Kapatılan Refah Partisi'nin son genel başkanı Necmettin Erbakan'ın "kayıp trilyon" davasından aldığı iki yıl dört aylık hapis cezasını evinde çekmesine imkan taşıyan kanun teklifi, TBMM'de 69'a karşı 229 oyla kabul edilip yasalaştı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

3 Mart: Şemdinli Olayları kapsamında tutuklanan astsubaylar Ali Kaya, Özcan İldeniz ve itirafçı Veysel Ateş hakkında, "Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemde bulunmak, adam öldürmek ve adam öldürmeye teşebbüs etmek ile suç işlemek için anlaşmak" suçlarından ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istemiyle dava açıldı.

5 Mart: Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya'nın Şemdinli olaylarıyla ilgili hazırladığı ve kendisine yönelik ifadelerin de yer aldığı iddianameye ilişkin gazetecilere yaptığı açıklamada, "Ben bu nedenden dolayı yargılanmaktan gurur duyarım. Üstelik çıkar o mahkemede avukatlığımı bizzat kendim yaparım. Çünkü bu benim için gururdur. Biz bu yola hayatımızı koyduk. Neye mi? Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığına. Bugüne kadar bu dava uğruna dağlarda çarpıştık. Mahkeme kürsüsünde de fikirlerimizi söyleriz" dedi.

6 Mart: Van Cumhuriyet Savcılığının Şemdinli olaylarıyla ilgili hazırladığı iddianamede, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın adının geçmesi, Mecliste de yankı buldu. CHP Lideri Deniz Baykal, genellikle, Silahlı Kuvvetlerin "darbe yapar" diye bilindiğini ancak şimdi Silahlı Kuvvetlere karşı bir darbe girişiminin olduğunu belirterek, "Üzüntü verici olan o darbe girişimine yargının alet edilmiş olmasıdır" değerlendirmesinde bulundu.

7 Mart: Van Cumhuriyet Savcılığınca hazırlanan Şemdinli olayları iddianamesi 3. Ağır Ceza Mahkemesince kabul edildi. İddianamede, dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt hakkında, "Suç işlemek için örgüt kurmak, görevi kötüye kullanmak ve sahte belge düzenlemek", "Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" iddialı soruşturma evrakı, Genelkurmay Başkanlığı Askeri Savcılığına gönderilmek üzere tefrik edildi.İddianamede, Ali Kaya ile Özcan İldeniz ve Veysel Ateş hakkında "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemde bulunmak, adam öldürmek ve adam öldürmeye teşebbüs etmek, suç işlemek için anlaşmak"tan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istendi.

20 Mart: Genelkurmay Başkanlığı, kendilerine intikal ettirilen dosyalar kapsamındaki, soruşturulması Genelkurmay Başkanı'nın yetkisine giren personel için, daha önce askeri yargıya intikal ettirilmiş olanlar hariç, soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verildiğini bildirdi. Genelkurmay Başkanlığı açıklamasında, "İddianamenin söz konusu bölümlerinin maksadını aşan, hukuki olmaktan çok siyasi içerikli, bazı mensuplarını hedef alarak TSK'yı yıpratmaya ve terörle mücadeledeki azim ve iradesini zayıflatmaya yönelik olduğu kanaatine varılmıştır" denildi.

22 Mart: Genelkurmay Askeri Savcılığı, "Sauna çetesinin lideri Kasım Zengin'e bilgiler verdiği öne sürülen Özel Kuvvetler Komutanlığında görevli Yüzbaşı Nuri Bozkır hakkında "devletin güvenliğine ilişkin bilgileri açıklama" suçlamasıyla 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açtı.

28 Mart: Adalet Bakanlığı müfettişleri, Şemdinli iddianamesini hazırlayan Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya hakkındaki raporunda, Sarıkaya hakkında, "CMK'ya göre iddianamede bulunmaması gereken hususlara yer vermek" ve "İl Jandarma Alay Komutanlığına yazılan bir yazı" nedeniyle disiplin cezası verilmesi istendi.

28-31 Mart: 24 Mart 2006 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Muş kırsalında gerçekleştirilen askerî operasyonda 14 HPG mensubunun kimyasal silahla öldürüldüğü iddiası ve 29 Mart'ta Diyarbakır'da gerçekleştirilen 6 HPG'linin cenaze törenine polisin müdahale etmesi üzerine olaylar çıktı. Kısa sürede tüm şehre ve bölge vilayetlerine yayılan olayların ardından Diyarbakır'da 5'i çocuk 10, Mardin'de 2 ve Batman'da 1 kişi, polisin kullandığı mermi ve gaz bombalarından dolayı yaşamını yitirdi. Bu arada 130'u güvenlik görevlisi 250 kişi yaralandı ve 200 kişi gözaltına alındı.

18 Nisan: Şemdinli Araştırma Komisyonu, terörü önlemek için ekonomik ve sosyal projelere ağırlık verilmesi yönündeki tavsiyelerini içeren raporunu TBMM'ye sundu.

20 Nisan: HSYK, Şemdinli Olayları ile ilgili iddianameyi hazırlayan Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya'yı meslekten ihraç etti. Sarıkaya'nın "kararın yeniden incelenmesi" yönündeki talebini ise yerinde görmeyerek reddetti.

23 Nisan: TBMM Başkanı Bülent Arınç'ın TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı laikliğin – kaldırılmaması şartıyla – günün koşullarına ve Türkiye toplumunun yapısına göre revize edilmesi yönündeki açıklamaları yeni bir tartışmayı başlattı.

6 Mayıs: Hakkari'de on binden fazla vatandaşın katılımıyla PKK'ya karşı protesto yürüyüşü yapıldı.

8 Mayıs: AKP Hatay Milletvekili Fuat Geçen, Hatay'daki ihalelerle ilgili iddialarından dolayı kesin ihraç istemiyle disipline sevk edildi.

17 Mayıs: Avukat Alparслан Arslan tarafından Danıştay 2. Dairesi'ne, üyelerin toplantı halinde bulunduğu sırada silahlı saldırı gerçekleştirildi. Üyelerden Mustafa Yücel Özbilgin hayatını kaybetti. Diğer üyeler Mustafa Birden, Ayfer Özdemir, Ahmet Çobanoğlu ve Ayla Gönenç yaralı olarak hastaneye kaldırıldı.

18 Mayıs: Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay başkan ve başsavcıları Danıştay Saldırısını kınayan ortak bir açıklama yaptılar. Yargı mensupları, saldırıyı kınama amacıyla Anıtkabir'i ziyaret etti. Ayrıca saldırı, Danıştay önünde toplanan vatandaşlar ve STK temsilcileri tarafından protesto edildi.

20 Mayıs: Danıştay Saldırısı ile ilişkisi olduğu iddia edilen müstafi Yüzbaşı Muzaffer Tekin, göğsünden yaralanmış halde Kadıköy Acıbadem Hastanesi'ne bırakıldı. Bilahare gözaltına alınan Muzaffer Tekin, çıkarıldığı mahkemece serbest bırakıldı.

21 Mayıs: Danıştay Saldırısı zanlısı Alparслан Arslan, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hakimliğine verdiği ifadesinde, saldırıyı anayasal düzeni ortadan kaldırmak için yapmadığını söyledi. Ayrıca Cumhuriyet Gazetesine bomba atılması olayıyla ilgili olarak da gazetede yayınlanan "domuza başörtüsü takılmış karikatür"üne yönelik "refleks bir eylem olduğunu" iddia etti.

31 Mayıs: Terörle Mücadele ve İstihbarat Şube Müdürlüklerince ortaklaşa yürütülen "Atabeyler operasyonu"nda, Ankara, Eryaman semtinde biri yüzbaşı, diğeri astsubay olmak

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

üzere iki kişinin de aralarında yer aldığı dokuz kişi gözaltına alındı. Eryaman'daki evde, zaman ayarlı saatli bomba, çok sayıda bomba düzeneği, el bombaları, TNT kalıpları ve C-4 tipi plastik patlayıcılar ile Glock marka bir tabanca ele geçirildiği bildirildi. Yüzbaşı Murat E., astsubaylar Yasin Y. ve Erkut T. ile iş adamı Yunis A., "ülke birliğini bozmaya yönelik örgüt kurma ve patlayıcı madde bulundurma" suçlarından tutuklandılar.

7 Haziran: Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi, Necmettin Erbakan'ın, "Kayıp trilyon" davasında "özel belgede sahtecilik" suçundan aldığı 2 yıl 4 aylık hapis cezasını yeniden yargılama sonunda değiştirmede, ancak cezasını konutunda çekmesine karar verdi.

19 Haziran: Şemdinli davası sanıkları Astsubay Başçavuş Ali Kaya ile Özcan İldeniz'e, 39 yıl 5 ay 10 gün hapis cezası verildi.

5 Temmuz: Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'e "Türklüğe hakaret" suçlamasıyla verilen mahkûmiyet kararını onadı. Kararın ardından Dink, kamuoyunda açıkça hedef gösterilmeye başlandı. Bu süreç, 2007'deki suikasta zemin hazırlayan gelişmelerin başında yer aldı.

28 Ağustos: Orgeneral Hilmi Özkök, Genelkurmay Başkanlığı görevini Orgeneral Yaşar Büyükanıt'a devretti.

12 Ekim: İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi, Nobel Edebiyat ödülünü, ilk defa bir Türk yazara, Orhan Pamuk'a verdi.

19 Ekim: Birleşmiş Milletler Barış Gücü (UNIFIL) harekâtına katılacak Türk Birlikleri, Mersin'de düzenlenen törenle Lübnan'a gönderildi.

5 Kasım: Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit, 172 gündür tedavi gördüğü GATA'da vefat etti.

28 Kasım: Papa 16. Benediktus, Cumhurbaşkanı Sezer'in davetlisi olarak Türkiye'ye geldi. Papa, Cumhurbaşkanı Sezer, Başbakan Erdoğan ve Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu ile görüştü ve Anıtkabir'i ziyaret etti.

2007

5 Ocak: MİT Müsteşarı Emre Taner, teşkilatın 80. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yaptığı yazılı açıklamada, "Ulus devletin tehdit altında olduğunu, Türkiye'nin gerek stratejik gerekse jeopolitik önemi nedeniyle kendisini hiçbir zaman olayların akışına bırakma ya da 'bekle-gör-tavır al' taktiği ile sınırlama lüksüne sahip olmadığını" ifade etti.

11 Ocak: Başbakan Erdoğan, katıldığı bir televizyon programında, "cumhurbaşkanı adayı konusunda CHP ile uzlaşmak zorunda olmadıklarını, CHP'nin TBMM Genel Kurulunu terk etmesi halinde seçimin yapılacağını" belirtti.

19 Ocak: Agos gazetesi genel yayın yönetmeni Hrant Dink, İstanbul'da gazete binasının önünde Ogün Samast'ın silahlı saldırısına uğradı ve hayatını kaybetti.

22 Ocak: Hrant Dink'in cenaze töreninde açılan "Hepimiz Hrant'ız" ve "Hepimiz Ermeniyiz" yazılı pankartlar tartışmalara neden oldu.

26 Şubat: "Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, terör örgütü Hizbullah adına 1990-1994 yılları arasında çok sayıda kişinin öldürülmesi ve yaralanması eylemlerini gerçekleştirdikleri gerekçesiyle 13 yıldır yargılanan 34 sanıktan 20'sini ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırdı."

1 Mart: "Danıştay 2. Daire üyelerine yönelik saldırıyla ilgili davada, savcı, olayın faili Alparslan Arslan ile Osman Yıldırım, İsmail Sağır ve Erhan Timuroğlu için "anayasal düzeni cebren ortadan kaldırmak için silahlı örgüt kurmak ve yönetmek" suçundan 4'er kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istedi."

19 Mart: İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Kuva-yı Milliye Derneği hakkında yasal takibat başlatıldığını açıkladı.

29 Mart: Nokta dergisi Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in Darbe Günlüklerini yayınlamaya başladı.

30 Mart: "Genelkurmay Askeri Savcılığı'ndan yapılan açıklamada, Nokta Dergisinde yer verilen Genelkurmay'ın basın ve yayın organlarına ilişkin medya değerlendirmesine ait metnin ilgili şube müdürlüğündeki bir görevli tarafından hazırlanan "taslak bir metin" olduğu ve 12 Ekim 2006 tarihinde çalındığı belirtilerek, metindeki bilgilerin "yurt dışı bağlantılarla ilişkili olarak ülkenin siyasi ortamı nazara alınmak suretiyle 8 Mart 2007 tarihine kadar bekletilerek kamuoyuna sunulmasının" dikkat çekici olduğu kaydedildi."

13 Nisan: Nokta dergisine yapılan baskında polis, derginin bilgisayarlarına el koydu ve soruşturma açıldı.

14 Nisan: "Ankara'nın Tandoğan meydanında toplanan büyük kalabalık Atatürkçü Düşünce Derneğinin düzenlediği Cumhuriyet mitinginde laik bir Türkiye ve Cumhuriyet değerlerini korumak, onlara sahip çıkmak amacıyla olduklarını söyleyerek buluştu. Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde Çankaya'ya çıkacak insanın nitelikleri konusunda konuşmalar yapıldı. Anıtkabire yürüyen ve Ata'yı huzurunda ziyaret eden 1.000.000 kişi olaysız dağıldı."

18 Nisan: Malatya'da, Hristiyanlığa ait yayın yapan Zirve Yayınevine yapılan baskında biri Alman (Tilman Ekkehart Geske) ikisi Türk (Necati Aydın, Uğur Yüksel) üç Hristiyan boğazları kesilerek öldürüldü.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

22 Nisan: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, yeni Cumhurbaşkanı seçecek TBMM için, "Bugün de TBMM Atatürk'ün yüce kişiliğine ve devrimlerine layık olduğunu kanıtlamak zorundadır" dedi.

24 Nisan: Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı adayı olarak Abdullah Gül'ü gösterdi.

29 Nisan: İstanbul'da Çağlayan Mitingi düzenlendi.

13 Mayıs: İzmir'de, Gündoğdu Meydanı'nda 2.500.000 kişinin katıldığı en büyük Cumhuriyet Mitingi yapıldı.

20 Mayıs: Bir aydır çeşitli aralıklarla devam etmekte olan Cumhuriyet mitinglerinin sonuncusu çeşitli sivil toplum örgütlerinin girişimleri ve on binlerce kişinin katılımıyla Samsun'da, Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleşti.

22 Mayıs: Ankara'da Ulus'taki patlama sonucunda 5 kişi hayatını kaybetti; 60 kişi yaralandı.

27 Mayıs: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Sivas'ta çeşitli tesislerin ortak açılışı ve TOKİ tarafından yaptırılan konutların anahtar teslim töreninde yaptığı konuşmada, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Anayasa Mahkemesi'nin aldığı 367 kararı ile çoğunluğun azınlığa mahkum edildiğini belirterek, bu karara destek olanların 22 Temmuz'da milletten dersini alacağını söyledi.

12 Temmuz: CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, cumhurbaşkanının mutlaka tarafsız bir isim olması gerektiğini belirterek birtakım açıklamalarda bulundu.

22 Temmuz: Genel Seçimlerde AKP, %46,66 oy ve 341 milletvekiliyle tek başına iktidar oldu.

23 Temmuz: AKP'nin seçimlerde açık ara bir farkla yeniden iktidarı kazanması piyasaları uçurdu. İşlem hacmi 3,28 milyar YTL ile rekor kırdı.

6 Ağustos: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Türkiye Cumhuriyeti'nin 60. Hükümetini kurma görevini Recep Tayyip Erdoğan'a verdi.

14 Ağustos: Gazeteci yazar Emin Çölaşan, Hürriyet Gazetesinden çıkarıldı.

27 Ağustos: 339 milletvekilinin oyunu alan Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. Cumhurbaşkanı oldu.

29 Ağustos: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 60. Hükümet'in listesini, Çankaya Köşkünde, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e sundu. 24 bakanın bulunduğu yeni listedeki 8 bakan kabineye ilk kez girdi.

3 Ekim: Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Genel Kurulu'na hitap eden ilk Türk Cumhurbaşkanı olan Abdullah Gül, Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek ve Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in de bulunduğu oturumda, konuşmasından sonra parlamenterlerin bir

kısmı sert olan, çok sayıda sorularını da yanıtladı. "Laiklik vizyonunuz nedir?" yönündeki bir soruyu yanıtlarken anayasa çalışmalarının yapıldığını belirten Gül, yeni anayasada Türkiye'nin, "demokratik, laik ve hukuk devleti özelliğinin korunacağını" söyledi. "Din ve devlet işleri ayrı ve ayrı olmaya devam edecektir" diyen Gül, Türkiye'nin gittiği istikametini belli olduğunu belirterek "Hiç kimsenin kaygısı olmaması gerekir" şeklinde konuştu.

21 Ekim: Türk seçmeni, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini de öngören anayasa değişikliği paketinin halkoyuna sunulması ile halk oylaması için sandık başına gitti.

16 Kasım: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, DTP'nin PKK'yı desteklediği gerekçesiyle kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı.

18 Aralık: Askere gitmemek için çürük raporu aldığı iddiasıyla yurtdışından gelişte gözaltına alınan DTP Genel Başkanı Nurettin Demirtaş tutuklandı.

2008

24 Ocak: Gaziantep'te El Kaide militanlarına operasyon yapıldı.

2 Şubat: Türban düzenlemesini protesto etmek amacıyla Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Cumhuriyet Kadınları Derneği öncülüğünde Anıtkabir'de yüzbinlerce insanın katıldığı Cumhuriyet mitingi yapıldı.

27 Şubat: CHP ve DSP'li milletvekillerinin yanı sıra Kamer Genç başörtüsü yasağının devamı için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

11 Mart: Danıştay, YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın rektörlüklere gönderdiği "değişikliklerin yürürlüğe girmesinden sonra YÖK Kanunu'nda ayrıca bir değişikliğe ihtiyaç olmadığı, türbanlı öğrencilerin üniversitelere girebileceği" yönündeki talimatını "genelge" olarak nitelendirdi ve yürütmesini durdurdu.

14 Mart: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya "laikliğe aykırı fiillerin odağı haline geldiği" iddiasıyla AKP'nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı.

21 Mart: Ergenekon Operasyonu kapsamında Cumhuriyet Yazarı İlhan Selçuk, İşçi Partisi lideri Doğu Perinçek ve İstanbul Üniversitesi eski Rektörü Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu gözaltına alındı.

12 Nisan: Ulusal Güç Birliği Platformu'nun Ankara Tandoğan Meydanı'nda gerçekleştirdiği "Ulusal Egemenlik Mitingi"ne binlerce kişi katıldı. Özellikle Birleşik Kamu-İş'e bağlı sendikalar, Atatürkçü Düşünce Derneği, Biz Kaç Kişiyiz, Cumhuriyet Okurları gibi birçok sivil toplum

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

kuruluşundan geniş katılım olduğu gözlemlendi. Miting katılımcıları "Ne ABD ne AB, tam Bağımsız Türkiye, Atatürk'ün gençleri görev başında, Mustafa Kemal'in askerleriyiz ve Mustafa Kemal'in öğretmenleriyiz" şeklinde sloganlar attılar.

30 Nisan: TBMM Genel Kurulunda, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesinde değişiklik öngören kanun teklifi kabul edildi. Kanuna göre, 301. maddede yer alan "Türklüğü" ibaresi "Türk Milleti", "Cumhuriyeti" ibaresi de "Türkiye Cumhuriyeti Devleti" olarak değiştirildi.

1 Mayıs: İşçi Bayramı kutlamaları için Taksim'e çıkmak isteyen sendikalarla polis arasında gerginlik yaşandı.

8 Mayıs: Vakit Gazetesi'nde 13 Şubat 2006 tarihinde "İşte O Üyeler" başlığı altında yayınlanan haber ve Danıştay 2. Dairesinin başkanı ile 3 üyesinin fotoğraflarının yayınlanmasına ilişkin gazetenin sahibi Nuri Aykon ile Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Harun Aksoy hakkında "Danıştay üyelerini terör örgütlerine hedef göstermek", "basın yoluyla görevli memura hakaret" ve "devletin yargı organlarını aşağılamak" suçundan açılan dava sonuçlandı. Gazetenin sahibi 100 bin YTL, sorumlu yazı işleri Müdürü 11 bin 572 YTL para cezasına çarptırıldı.

19 Mayıs: 5727 sayılı kanun ile yeni düzenlemeler yürürlüğe girdi. Bu düzenlemeyle kamuya ait kapalı alanlar, okullar, işyerleri gibi birçok kapalı mekanda sigara içilmesi yasaklandı..

5 Haziran: Anayasa Mahkemesi, başörtüsünün üniversitelerde serbest bırakılmasına ilişkin anayasa değişikliğini iptal etti ve yürürlüğünü durdurdu.

1 Temmuz: Ergenekon soruşturması kapsamında Emekli Orgeneral Hürşit Tolon, Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) Başkanı Emekli Orgeneral Şener Eruygur, Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Sinan Aygün ve Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Mustafa Balbay gözaltına alındı.

30 Temmuz: Başkan Haşim Kılıç, Anayasa Mahkemesi'nin AKP'yi kapatmadığını; fakat hazineden ½ mahrum edildiğini açıkladı.

19 Ağustos: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, kapatılan Refah Partisi'nin eski Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın kalan cezasını kaldırdı.

30 Ağustos: Orgeneral Yaşar Büyükanıt'tan boşalan Genelkurmay Başkanlığı görevine, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral İlker Başbuğ getirildi.

4 Eylül: Bir süredir siyasi faaliyet ve parti kurma çalışmaları içinde yer alan Emekli Tümgeneral Osman Pamukoğlu'nun da kurucular kurulunda bulunduğu Hak ve Eşitlik Partisi kuruldu.

23 Eylül: Gazeteci Tuncay Özkan Bebek'teki evinde Ergenekon soruşturması kapsamında gözaltına alındı.

20 Ekim: Ergenekon operasyonları kapsamında açılan ve 46'sı tutuklu 86 sanıklı Ergenekon davası başladı.

22 Ekim: Çeşitli sebeplerle üniversitelerden uzaklaştırılan öğrencilerin bütününe af geldi.

13 Kasım: 2008 yılının Eylül ayında cari açık, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 60,1 oranında azalarak 2 milyar 288 milyon dolardan 914 milyon dolara düştü.

2009

4 Ocak: Yirmi bin kadar İsrail askeri, yoğun tank ateşi ve F-16 uçaklarıyla birlikte Gazze'ye girdi.

7 Ocak: Ergenekon Soruşturması kapsamında yürütülen ve altı ilde gerçekleştirilen onuncu operasyonda, içlerinde siyasetçi, akademisyen, gazeteci, hukukçu ve sanatçıların da bulunduğu 37 kişi gözaltına alındı.

9 Ocak: Ergenekon Soruşturması çerçevesinde gözaltına alınan, eski özel harekatçı İbrahim Şahin'in evinden ve arazisinden krokiler, el bombaları, lav silahları ve çok sayıda mermi çıktı.

29 Ocak: Recep Tayyip Erdoğan, İsrail cumhurbaşkanıyla girdiği polemik'in sonunda moderatöre de tepki göstererek Davos Dünya Ekonomik Forumu kapsamında katıldığı paneli terketti.

24 Şubat: DTP grup toplantısında Ahmet Türk, konuşmasını Kürtçe sürdürmeye başlayınca, toplantıyı canlı yayınlayan TRT, yayını kesti.

25 Mart: BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nu Kahramanmaraş'tan Yozgat'a götüren helikopter, Göksun ilçesinin Çardak beldesi yakınlarında düştü ve helikopter ancak iki gün sonra bulunabildi ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun öldüğü anlaşıldı.

6 Nisan: DTP'nin meclise girdiği günden beri TBMM'deki oturumlara katılmayan TSK mensupları, Amerikan Başkanı Barack Obama'nın gelişi üzerine, 21 ay sonra ilk defa meclise geldiler.

13 Nisan: Ergenekon soruşturmaları kapsamında düzenlenen operasyonda Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'in da aralarında bulunduğu çok sayıda kişi gözaltına alındı.

14 Nisan: PKK'ya yönelik on üç ilde başlatılan geniş kapsamlı operasyonda, kırkı aşkın kişi gözaltına alındı.

17 Nisan: Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, sevk edildiği mahkemece tutuklandı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

18 Nisan: Başkent Üniversitesi rektörünün tutuklanmasını protesto etmek için düzenlenen Anıtkabir ziyaretine 111 bin kişi katıldı.

1 Mayıs: DİSK'in organizasyonu ile beş bin kadar işçi işçi bayramını kutlamak üzere Taksim Meydanı'na çıktı. Bu çıkış, 1977 olaylarından sonra tarihinin en büyük olayı olarak kayda geçti.

5 Mayıs: Mardin'in Mazıdağı ilçesine bağlı Bilge Köyünde bir düğün evine yapılan saldırıda 45 kişi öldü, 17 kişi yaralandı.

15 Mayıs: Türkiye İstatistik Kurumu'nun Şubat ayı işsizlik rakamları, %16,1 ile en yüksek oran olarak tarihe geçti.

17 Mayıs: Ergenekon soruşturmasını protesto etmek amacıyla Atatürkçü Düşünce Derneği'nin düzenlediği Tandoğan'daki Cumhuriyet Mitingine binlerce kişi katıldı.

18 Mayıs: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan yaşamını yitirdi.

25 Mayıs: AKP'nin eski bakanlarından Abdüllatif Şener'in de aralarında bulunduğu bir grup, Türkiye Partisi (TP) adıyla yeni bir parti kurdular.

13 Temmuz: Asya'dan Avrupa'ya doğalgaz taşıyacak olan Nabucco Projesi imzalandı.

18 Temmuz: TMSF, Hayyam Garipoğlu'na ait yetmiş şirketin İstanbul, İzmit, Bandırma, Lüleburgaz, Amasya, Adana ve Adıyaman'da bulunan fabrikalarında yönetimi devraldı.

21 Temmuz: YÖK, 28 Şubat döneminde getirilen meslek liseleri ve imam hatip liseleri mezunlarına yönelik katsayı farkı uygulamasını kaldırdı.

17 Eylül: Türkiye ve Suriye karşılıklı olarak vize uygulamasını kaldırdı.

5 Ekim: DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, İstanbul Şişli'de bulunan sendika genel merkezindeki odasında silahlı saldırıya uğradı.

12 Aralık: Anayasa Mahkemesi, 2005 yılında kurulan DTP'yi oy birliğiyle kapattı. Üst düzey yöneticilerine beş yıl süreyle siyaset yapma yasağı getirdi.

2010

18 Ocak: Mehmet Ali Ağca tahliye oldu.

21 Ocak: Üniversite ve sağlık personelinin tam gün çalışmasını öngören yasa tasarısı kabul edildi. Yasayla; devlet veya Üniversite Hastanelerinde görev yapan hekimler, özel hastanelerde çalışamayacak, muayenehane açamayacak.

22 Ocak: Balyoz Darbe Planı Soruşturmasıyla ilgili olarak içinde emekli ve muvazzaf askerlerin de bulunduğu 33 kişi tutuklandı. Tutuklananlar arasında emekli orgeneral Çetin Doğan, emekli Korgeneral Engin Alan, emekli oramiral Özden Örnek ve eski Hava Kuvvetleri Komutanı, emekli orgeneral İbrahim Fırtına da vardı. Bilahare emekli askerlerden on üçü serbest bırakıldı.

26 Şubat: Balyoz Operasyonunda ikinci dalgada, 13 ilde başlatılan operasyonlarda 1'i emekli, 17'si muvazzaf 18 asker gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan Konya İl Jandarma Komutanı Kurmay Albay Hüseyin Özçoban, Yarbay Yusuf Kelleli ve iki astsubay tutuklanarak Hasdal Cezaevine konuldu.

10 Nisan: Türkçe dışındaki dillerde propagandaya hapis cezasını kaldıran yasa değişikliği yürürlüğe girdi.

1 Mayıs: İşçi Bayramı olarak bilinen Emek ve Dayanışma Günü, 32 yıl aradan sonra, ilk defa izinli olarak Taksim Meydanı'nda kutlandı.

10 Mayıs: CHP Genel Başkanı Deniz Baykal ile CHP Ankara Milletvekili Nesrin Baytok'a ait olduğu ileri sürülen bir kasetin internette yayınlanmasının ardından Deniz Baykal, CHP Genel Başkanlığından istifa etti.

22 Mayıs: CHP 33. Olağan Kurultayına tek aday olarak giren Kemal Kılıçdaroğlu, CHP Genel Başkanı seçildi.

31 Mayıs: İskenderun'da Deniz Kuvvetlerine ait birliğe erlerin nöbet değişimi sırasında roketatarlı saldırı oldu.

31 Mayıs: İHH İnsani Yardım Vakfı ile Özgür Gazze Hareketinin "Rotamız Filistin, Yükümüz İnsani Yardım" sloganıyla organize ettiği altı gemilik bir konvoy, Gazze'ye gitmeye kalktı. İsrail savaş gemileri, İsrail'den 70-80 mil açıkta, uluslararası sularda seyreden gemilerden yönlerini Aşdod'a çevirmelerini istedi. Aktivistler bu talebi reddedince, İsrail ordusu havadan ve denizden yaptığı çıkarmada beş gemiyi kolaylıkla ele geçirdi. Mavi Marmara gemisinde ise dokuzu Türk toplam on aktivist öldü. 10 İsrail Savunma Kuvvetleri komandosu ile 60 aktivist de yaralandı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

27 Ağustos: Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ görevini Orgeneral Işık Koşaner'e devretti ve emekli oldu.

6 Eylül: KPSS sınav sorularının çalındığı iddiası üzerine ÖSYM, KPSS ve TUS'un tarihini erteledi.

12 Eylül: 1982 Anayasası'nın 26 maddesinde değişikliği içeren Anayasa Değişikliği Referandumu yapıldı. Seçime katılanların %42,11'i hayır derken, %57,88'i değişime evet dedi.

17 Eylül: Sınav sürecinde bazı usulsüzlüklerin yapıldığı iddiasıyla KPSS Eğitim Bilimleri Testi iptal edildi.

21 Eylül: KPSS ve bazı sınavlardaki kopya skandalıyla ilgili olarak ÖSYM Başkanı Prof. Dr. Ünal Yarımağan istifa etti.

28 Eylül: Devrimci Karargâh Örgütü soruşturması kapsamında yakalanan Eski Emniyet Müdürü Hanefi Avcı, tutuklanarak cezaevine konuldu.

20 Ekim: Yeni YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan, ÖSYM tarafından yapılan sınavlara başörtüsüyle de girilebileceğini ilan etti.

23 Ekim: Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün Basın Kartı Yönetmeliğinde yaptığı değişiklikle başörtülü gazetecilerin de basın kartı alabilmesinin önü açıldı.

2011

4 Ocak: Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 102. Maddesi'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, Yargıtay 9. Dairesi, aralarında Hizbullah'ın üst düzey sorumlularının da bulunduğu 10 kişiyi tahliye etti.

8 Ocak: Başbakan Erdoğan, Kars Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen açılış töreninde, kentteki -İnsanlık Anıtı'nı, "ucube" olarak nitelendirdi. Anıt daha sonra alınan kararla yıkıldı.

11 Şubat: Çıkarılan bir torba yasayla üniversitelerden ilişiği kesilen öğrencilerin tekrar kayıt olup devam etmelerinin önü açıldı.

11 Şubat: Balyoz Planı davasına bakan İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi heyeti, aralarında Özden Örnek, Halil İbrahim Fırtına ve Engin Alan gibi üst düzey komutanların da bulunduğu 133 sanığın tutuklanmasına karar verdi.

15 Şubat: Kabul edilen RTÜK Tasarısıyla Türkçenin dışındaki dillerde yayının da önü açıldı.

17 Mart: Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında vizeler kaldırıldı.

12 Haziran: 24. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde AKP %49,93 oyla birinci parti olarak meclise girdi. Barajı aşip meclise giren diğer partiler CHP ve MHP oldu.

10 Temmuz: Şike soruşturması kapsamında gözaltına alınan Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım, çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

29 Temmuz: Genelkurmay Başkanı Org. Işık Koşaner, görev süresini doldurmadan istifa ettiğini açıkladı. Koşaner ile birlikte Deniz, Kara ve Hava Kuvvetleri Komutanlarının da istifa ederek emekliliklerini istedikleri öğrenildi.

24 Ağustos: Türkiye Futbol Federasyonu, UEFA'nın isteği doğrultusunda, Fenerbahçe'yi Şampiyonlar Ligi'ne katılmaktan men ettiğini açıkladı.

10 Aralık: Cübbeli Ahmet olarak tanınan Ahmet Mahmut Ünlü, kamuoyunda Karagümrük çetesi olarak bilinen suç örgütüne yönelik yürütülen soruşturma kapsamında tutuklandı.

28 Aralık: Türk Hava Kuvvetlerinin Şırnak Uludere'de F-16 uçaklarıyla yaptıkları operasyonda, Türkiye - Irak sınırında kaçakçılık yapan 35 kişi öldü, 1 kişi yaralandı.

2012

6 Ocak: Genelkurmay Eski Başkanı emekli Orgeneral İlker Başbuğ, örgüt yöneticiliği ve cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs suçlarından tutuklanıp cezaevine konuldu.

15 Şubat: TBMM Adalet Komisyonu, MİT mensupları veya özel bir görevi ifa etmek üzere Başbakan tarafından görevlendirilen kişilerin, özel yetkili ağır ceza mahkemeleri kapsamındaki suçlarla ilgili soruşturmalarının Başbakanın iznine bağlanmasını öngören kanun teklifini kabul etti.

13 Mart: 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta, Madımak Oteli'nin yakılması ve 37 kişinin ölümüne ilişkin 7 sanık hakkındaki dava, zaman aşımı nedeniyle düşürüldü.

22 Haziran: Suriye karasularının 1 mil açığında, Akdeniz sularında Hava Kuvvetleri'ne ait Türk savaş uçağı Suriye tarafından düşürüldü.

25 Haziran: Erdoğan angajman kurallarının değiştirildiğini ve Suriye sınırına yaklaşan her hedefin askeri unsur muamelesi göreceğini açıkladı.

5 Eylül: Afyonkarahisar'da askeri mühimmat deposundaki el bombalarının tasnifi sırasında patlama yaşandı. 25 asker şehit oldu.

21 Eylül: 250'si tutuklu 365 sanığın yargılandığı Balyoz Davasının kararı açıklandı. Eski Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Halil İbrahim Fırtına, eski Deniz Kuvvetleri Komutanı emekli Oramiral Özden Örnek ve eski 1. Ordu Komutanı emekli Orgeneral Çetin Doğan 20 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 34 sanık için beraat kararı verildi.

2013

18 Ocak: Zirve Yayınevi Katliamının bir numaralı şüphelisi olduğu iddiasıyla Orgeneral Hurşit Tolon'un da aralarında bulunduğu dört kişi hakkında tutuklama kararı verildi.

13 Mart: PKK'nın rehin aldığı biri kaymakam sekiz kamu görevlisi, BDP milletvekilleri ile İHD ve MAZLUMDER temsilcilerine teslim edildi.

19 Mart: Kızılay'da, Adalet Bakanlığının önünde ses bombası patladı. Patlamada 2 kişi hafif yaralandı. Aynı gün içinde, AKP Genel Merkezi'ne roketli saldırı düzenlendi. 7'inci kat ile 8'nci kat arasındaki bölüme isabet eden roket duvara ve pencerelere zarar verdi.

21 Mart: PKK'nın tutuklu lideri Abdullah Öcalan'ın beş sayfalık mesajı Diyarbakır'da yaklaşık bir milyon kişinin katıldığı Nevruz kutlamasında okundu.

22 Mart: İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu Mavi Marmara baskını nedeniyle Türkiye'den özür dilediğini açıkladı.

11 Mayıs: Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde gerçekleşen patlamada 52 kişi öldü, 25'i ağır 146 kişi yaralandı.

27 Mayıs: Taksim Yayalaştırma Projesi kapsamında, Taksim Gezi Parkı'nda 5 ağaç yerinden söküldü. Durumu gören Taksim Dayanışma Bileşenleri Platformu üyeleri iş makinesinin önüne geçerek yıkımı durdurdu.

28 Mayıs: Haftalarca sürecek Taksim Gezi Parkı olayları başladı.

29 Mayıs: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Boğazi'ne inşa edilecek 3. köprü'nün temel atma törenine katıldı.

1 Haziran: Ankaralı kaynak işçisi Ethem Sarısülük, Taksim Gezi Parkı Protestolarına destek amacıyla Ankara'da katıldığı eylemler sırasında polis memuru Ahmet Şahbaz'ın attığı kurşunla hayatını kaybetti.

10 Temmuz: Gezi Parkı Eylemlerine katılan üniversite öğrencisi Ali İsmail Korkmaz, protesto yürüyüşüne müdahale eden polis ekipleri ve karşıt görüşlü gruplar tarafından darp edilerek 19 yaşında hayatını kaybetti.

5 Ağustos: Ergenekon Davalarının kararları açıklandı.

30 Eylül: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan demokratikleşme paketini açıkladı. Başörtüsü yasağı ve ilkokullarda okutulan andımız kaldırıldı.

29 Ekim: İstanbul'un Asya ve Avrupa yakalarını deniz altından demiryolu ile bağlayan Marmaray çalışmaya başladı.

31 Ekim: AKP'li 4 milletvekili ilk kez Meclis Genel Kurulu'na başörtüyle girdi. Böylece Mecliste başörtülü dönem başlamış oldu.

17 Aralık: Yolsuzluk ve rüşvet iddiasıyla ilgili yürütülen soruşturma kapsamında aralarında bakan çocukları, belediye başkanı, banka yöneticileri ve iş adamlarının da bulunduğu 37 kişi gözaltına alındı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

20 Aralık: Yolsuzluk ve rüşvet operasyonu kapsamında gözaltına alınan iş adamı Ali Ağaoğlu serbest bırakıldı. Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın oğlu Kaan Çağlayan, Muammer Güler'in oğlu Barış Güler, Bakan Bayraktar'ın oğlu Abdullah Bayraktar ile Reza Zarrab tutuklanmaları talebiyle mahkemeye sevk edildi.

25 Aralık: Bakan Muammer Güler, Zafer Çağlayan ve Erdoğan Bayraktar istifa ettiklerini açıkladılar.

26 Aralık: Yolsuzluk ve rüşvet soruşturmasının ikinci dalgasıyla ilgili soruşturma dosyası, savcı Muammer Akkaş'tan alındı. Savcı "Soruşturma yapmam engellenmiştir" dedi.

27 Aralık: Üç vekilin kesin ihraç istemiyle Disiplin Kurulu'na sevk edilmesi kararından sonra, vekiller Ertuğrul Günay, Erdal Kalkan ve Haluk Özdalga partisinden istifa etti.

2014

17 Ocak: Şike davasında Yargıtay kararını açıkladı. Aziz Yıldırım ve Olgun Peker'in örgüt suçlarından cezası onandı. Aziz Yıldırım'ın birden fazla maçta şike ve teşvik primlerinden suçları onandı.

14 Şubat: 17 Aralık soruşturması kapsamında tutuklanan Halkbank eski Genel Müdürü Süleyman Aslan'ın da aralarında olduğu 8 kişi tahliye edildi.

25 Şubat: Başbakan Erdoğan ile oğlu Bilal Erdoğan arasında 17 Aralık günü yapıldığı iddia edilen telefon görüşmelerinin ses kaydı internet sitelerine düştü. Erdoğan: "Bu saldırı Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına yapılan alçakça bir saldırdır." dedi.

28 Şubat: 17 Aralık Yolsuzluk soruşturması kapsamında gözaltına alınan Reza Zarrab ve bakan çocuklarının da aralarında bulunduğu 5 kişi tahliye edildi.

1 Mart: Dershanelerle ilgili düzenlemeleri de içeren kanun tasarısı TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Özel Öğretim Kurumları Kanunu'ndan "dershane" tanımı çıkarıldı.

6 Mart: Ergenekon davasında müebbet hapis cezasına çarptırılan 26. Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un bireysel başvurusu görüşüldü. Anayasa Mahkemesi: "Kişi hak ve hürriyetleri ihlal edilmiştir" dedi.

7 Mart: Ergenekon Davası kapsamında darbe teşebbüsünden müebbet hapis cezası alan ve 26 aydır cezaevinde olan Genelkurmay Eski Başkanı İlker Başbuğ tahliye edildi.

10 Mart: 21. Ağır Ceza Mahkemesi, uzun tutukluluk süresinin 10 yıldan 5 yıla inmesi gerekçesi ile yapılan başvuru neticesinde, Tuncay Özkan, Emekli Albay Levent Göktaş ve Sedat Peker hakkında tahliye kararı verdi.

11 Mart: Gezi Olayları sırasında başına gaz kapsülü isabet etmesi sonucu yaralanan ve 269 gündür yoğun bakımda tutulan Berkin Elvan hayatını kaybetti.

21 Mart: Milyonlarca kullanıcısı olan sosyal paylaşım sitesi Twitter'a, kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle Türkiyeden erişim engellendi.

23 Mart: Türkiye, sınır ihlali yaptığı gerekçesiyle Suriye Hava Kuvvetlerine ait savaş uçağını düşürdü.

23 Mart: İstanbul'da mitinglerin yapılması amacıyla düzenlenen Yenikapı Meydanı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde AK Parti'nin "Yeniden Milli İrade Mitingi" kapsamında açıldı. İlk miting 2 milyon kişiyi ağırladı.

27 Mart: Türkiye'nin Suriye planını masaya yatırdığı gizli siyasi görüşmenin ses kayıtları internete sızdı. İçişleri Bakanlığı: "Bunu yapan ihanet şebekeleri devletimizin ve milletimizin düşmanlarıdır." dedi. Bunun üzerine dünyaca ünlü video sitesi Youtube'a Türkiyeden giriş engellendi.

30 Mart: Türkiyede yerel seçimler yapıldı.

11 Nisan: İki dönemdir Dicle Üniversitesi Rektörü olan Ayşegül Jale Saraç Türkiye'nin ilk başörtülü rektörü oldu.

13 Mayıs: Manisa'nın Soma İlçesi'ndeki kömür madeninde trafo patlaması nedeniyle yangın çıktı. 301 kişi hayatını kaybetti.

18 Haziran: 12 Eylül askeri darbesine ilişkin dava sonuçlandı. Dönemin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ile Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Ali Tahsin Şahinkaya'ya müebbet hapis cezası verildi.

1 Temmuz: AKP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın AKP milletvekillerinin tamamının imzasıyla 12. Cumhurbaşkanı olmak için cumhurbaşkanı adayı gösterildiğini açıkladı.

10 Ağustos: Türkiye tarihinde ilk defa halk oylamasıyla cumhurbaşkanı seçimi yapıldı.

21 Ağustos: Cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Erdoğan AKP'nin yeni genel başkan adayı olarak Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nu gösterdi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

28 Ağustos: 12. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan TBMM Genel Kurulu'nda yemin ederek görevine başladı. Devir teslim töreni Çankaya Köşkü'nde yapıldı.

29 Ağustos: AK Parti Genel Başkanı ve Başbakan Vekili Ahmet Davutoğlu, 62. hükûmeti oluşturacak kabine listesini Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a sundu.

16 Eylül: Birçok ilin valisi değişti. İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu merkeze alındı ve yerine Malatya Valisi Vasip Şahin getirildi. Ankara valisi ise emekliliğini istedi.

2015

20 Ocak: Yolsuzluk iddiaları ve önergeler ile ilgili dört eski bakanla ilgili Yüce Divan oylaması mecliste yapılmaya başlandı.

3 Şubat: Bank Asyaya el konuldu. Bank Asya'nın yönetim kurulunu belirleyen imtiyazlı payın yüzde 63'ünün TMSF tarafından kullanılmasına karar verildi.

22 Şubat: Türkiye sınırları dışındaki tek Türk toprağı olan Suriye içindeki Süleyman Şah Saygı Karakolu ve türbesine operasyon gerçekleştirildi. Süleyman Şah Türbesi güvenli bir yere nakledildi.

28 Şubat: Çözüm sürecinde tarihi açıklama. Terör örgütü PKK silahları bırakmak amacıyla olağanüstü kongreye davet edildi.

23 Mart: Hükümet sözcüsü ve Başbakan yardımcısı Bülent Arınç Bakanlar Kurulu toplantısı sonrası açıklamalar yaptı. İstifa et diyen İ. Melih Gökçek'e: "Benim görevden alınmamı isteyecek kadar haysiyetli bir insan değildir." dedi ve devam etti: "Ankara'yı parsel parsel satmıştır."

31 Mart: Berkin Elvan soruşturması Savcısı Mehmet Selim Kiraz Çağlayan Adliyesi'ndeki odasında terör örgütü DHKP-C üyeleri tarafından rehin alındı. Terör örgütü saat 15.36'ya kadar 5 talep için süre verdi ve saatler sonra savcıyı öldürdü.

7 Haziran: Yapılan genel seçimlerin sonucunda hiçbir parti tek başına iktidar olamadı. AK PARTİ: 258, CHP:132, MHP:80, HDP:80 milletvekili çıkardı.

20 Temmuz: Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde bomba patladı. En az 30 kişi hayatını kaybetti, çok sayıda kişi yaralandı.

25 Ağustos: TBMM seçimlerin yenilenmesine karar verdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Geçici Bakanlar Kurulunu kurmak üzere Başbakan Ahmet Davutoğlu'nu görevlendirdi.

6 Eylül: Hakkari'nin Çukurca ilçesi Dağlıca bölümünde düzenlenen terör saldırısında 16 asker öldü.

8 Eylül: Iğdır'dan Dilucu sınır kapısına görevli polis memurlarını götürmekte olan servise bombalı tuzak kuruldu. Saldırıda 13 polis şehit oldu, 1 polis ağır yaralı.

10 Ekim: Ankara'da Barış mitingi öncesi, Ankara garına giden köprü altındaki toplanma noktasında iki ayrı patlama meydana geldi. Patlamalarda en az 102 kişi hayatını kaybetti, 391 kişi yaralandı.

1 Kasım: 26. Dönem milletvekili seçimi yapıldı. AKP MV:317 %49,47, CHP MV:134 %25,30, MHP MV:40 %11,90, HDP MV:59 %10,75

24 Kasım: Türk F-16'ları sınır ihlali yapan Su 24 tipi Rus uçağını düşürdü. Uçak, Hatay'ın Yayladağı ilçesinin karşısındaki Bayırbucak bölgesine düştü.

28 Kasım: Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi öldürüldü.

2016

11 Ocak: AKP hükümetinin PKK ile mücadele etme adı altında Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde uyguladığı sokağa çıkma yasaklarına, yerleşim yerlerine ağır silahlarla saldırmaya, sivil halkı en temel hak ve hürriyetlerinden mahrum etmeye yönelik uygulamalara "kasıtlı ve planlı kıyım" diyerek tepki gösteren 89 üniversiteden 1128 (daha sonra bu sayı 2212'ye ulaştı) akademisyen, "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlıklı, bir bildiriye imzaladıklarını basın toplantısıyla açıkladılar.

12 Ocak: Sultanahmet Meydanı Dikilitaş civarında, saat 10.20 sularında meydana gelen patlamada 10 kişi öldü, 15 kişi yaralandı.

14 Ocak: Diyarbakır'ın Çınar İlçesi'nde PKK'lı teröristler Emniyet'e bombalı araçla saldırdı: 1'i şehit, 3'ü bebek 5 sivil öldü; 43 kişi yaralandı.

15 Ocak: Barış Akademisyenleri terör örgütü PKK'ya destek oldukları gerekçesiyle gözaltına alınmaya başladı.

22 Ocak: Diyarbakır'ın merkez Bağlar İlçesi'nde Çelebi Eser Ortaokulu bahçesine PKK'lı teröristler el yapımı patlayıcı attı. Karne almak için bekleyen öğrencilerin bulunduğu alanda 5 öğrenci yaralandı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

17 Şubat: Ankara'da bomba yüklü araç patlatıldı. Patlama Devlet Mahallesi'ndeki askeri lojman bölgesinde, askeri servis araçlarının bulunduğu noktada oldu. 29 kişi hayatını kaybetti; 61 kişi yaralandı.

13 Mart: Ankara, Kızılay'da meydana gelen patlamada 38 kişi öldü; 75 kişi yaralandı.

19 Mart: İstanbul İstiklal Caddesi'ndeki canlı bombanın patlamasıyla 5 kişi öldü, 20 kişi yaralandı.

29 Mart: ABD ordusunun Avrupa Komutanlığı, güvenlik gerekçesiyle Adana (İncirlik), İzmir ve Muğla'daki personel ailelerinin Türkiye'den ayrılmasını istedi.

5 Mayıs: Halkın %49,5'inin oyu ile seçilen Başbakan Ahmet Davutoğlu, yaptığı basın toplantısında aldıkları olağanüstü kongre kararını açıkladı.

6 Mayıs: Kilis'in önde gelen sivil toplum kuruluşları, IŞİD'in kontrolündeki Suriye tarafından atılan roketlerden, üzerlerine yağın şarapnelardan dolayı ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmek için "Kilis'e Ses Ver" başlıklı gazete ilanı ile devlet yetkililerine ve millete çağrı yaptılar. Sivil toplum kuruluşlarının, seslerini gazete ilanı ile duyurmaya çalışmalarının sebebi, Kilis Valisi Süleyman Tapsız'ın "Abdestsiz dolaşmayın!", "Kurşun adres sormaz.", "Süpermen değilim; roketi havada yakalayamam." ve "Roketler yerçekimi kanunu nedeniyle düşüyor." gibi sorumsuz ve alaycı cevaplarıydı.

6 Haziran: Dünya genelinde güvenilirliğiyle bilinen uluslararası ödeme sistemi PayPal, Türkiye'deki faaliyetlerini durdurduğunu açıkladı.

28 Haziran: İstanbul Atatürk Havalimanı'nda üç canlı bomba patladı. 42 kişi hayatını kaybederken 239 kişi de yaralandı.

15 Temmuz: Kendilerine Yurtta Sulh Konseyi adını veren bir grup askerin, akşam 22.00 sularında sikiyönetim ve sokağa çıkma yasağı ilan ederek başlattıkları, 249 kişinin hayatını kaybetmesine, milyonlarca insanın hayatının kararmasına sebep olan kontrollü darbe girişimi.

20 Temmuz: Recep Tayyip Erdoğan, Bakanlar Kurulu toplantısının ardından alınan MGK kararlarını açıkladı. Bu çerçevede üç aylığına OHAL ilan edildi.

22 Temmuz: Recep Tayyip Erdoğan, bundan böyle 15 Temmuz'un Şehitleri Anma Günü olarak anılacağını ilan etti.

23 Temmuz: 667 Sayılı KHK ile 35 sağlık kurumu, 1043 özel öğretim kurumu (okul, yurt pansiyon), 1229 vakıf ve dernek, 19 sendika ve federasyon ile 15 vakıf üniversitesi kapatıldı.

27 Temmuz: Resmî Gazete'de ilan edilen 668 sayılı KHK ile içlerinde Zaman Gazetesi, Taraf Gazetesi, Samanyolu Televizyonu, Cihan Haber Ajansı'nın da olduğu 3 haber ajansı, 16 televizyon kanalı, 23 radyo, 45 gazete, 15 dergi ile 29 yayınevi kapatıldı. Ayrıca 1684 asker ordudan ihraç

edildi. Bir günlük gözaltı süresi, 30 güne çıkarıldı. KPSS olmadan öğretmen atanmasının yolu açıldı. OHAL kapsamında karar alan ve uygulayanların cezai sorumluluklarının olmayacağı garanti altına alındı.

31 Temmuz: 669 sayılı KHK ile TSK'dan 193, Jandarmadan 1196 kişi ihraç edildi. Genelkurmay Başkanı olmak için Kuvvet Komutanlığı yapmış olma şartı kaldırıldı. Askerî okullar ve Harp Akademileri kapatıldı; yerine Millî Savunma Üniversitesi kuruldu. Askerî hastaneler Sağlık Bakanlığı'na devredildi.

7 Ağustos: AKP ve MHP'nin öncülüğünde ve CHP'nin de desteğiyle İstanbul Yenikapı'da Demokrasi ve Şehitler Mitingi yapıldı.

17 Ağustos: 670 sayılı KHK ile 196'sı BTK, 112'si TSK, 24'ü Sahil Güvenlik, 2360'ı Emniyet Genel Müdürlüğü'nden toplam 2692 kamu personeli ihraç edildi. Kapatılan özel kurumlar ile vakıfların varlıklarının hazineye geçirilmesine karar verildi. Aynı gün çıkarılan 671 sayılı KHK ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) kapatıldı. Öğretim elemanı emeklilik yaşı 72'de 75'e çıkarıldı. 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenen kimi suçlarda denetimli serbestlik süresi 1 yıldan 2 yıla çıkarıldı. Hapis cezasının üçte ikisini yatanlar için koşullu salıverilme "yarısı" olarak değiştirildi. Denetimli Serbestlik kapsamında açık ve kapalı ceza infaz kurumlarından yaklaşık 38.000 kişi tahliye edildi.

26 Ağustos: İstanbul Boğazı üzerinde, Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan üçüncü köprü, Yavuz Sultan Selim Köprüsü açıldı.

1 Eylül: 672 sayılı KHK ile Millî Eğitim Bakanlığı'ndan 28.163, Sağlık Bakanlığı'na bağlı kuruluşlardan 2018 ve üniversitelerden 2346 olmak üzere pek çok kamu kurum ve kuruluşundan 42.000'in üzerinde çalışan ihraç edildi. Aynı gün çıkarılan 673 sayılı KHK ile Yurt dışında öğrenim gören 158 kişinin öğrencilikle ilişkileri kesildi. Kamu iştiraklerinde çalışan işçilerden terörle bağlantılı oldukları gerekçesiyle sözleşmesi feshedilenlerin başka kamu kurumlarında istihdam edilmemesi düzenlendi. İşyeri hekimi, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı gibi görevleri yürüten kişi ve kuruluşlardan terör örgütleriyle bağlantılı olanların yetki belgeleri iptal edildi. Aynı gün çıkarılan 674 sayılı KHK ile özel dershanelerde çalışan öğretmenlere KPSS şartı olmadan sözleşmeli öğretmenlik imkânı getirildi. OHAL kapsamında kayyum atanmış şirketlerde görev TMSF'ye devredildi. Tüzel kişiler yanında gerçek kişilere de kayyım atanması imkânı getirildi. Geçici köy korucularına katıldıkları operasyonlar için ödenen tazminatlar artırıldı, görev alanları genişletildi. Valilere ilde çıkabilecek olaylarda gerektiğinde TSK'dan yararlanma imkânı verildi. Terör bağlantısı nedeniyle belediye başkanlarının görevden alınabilmesine, yerlerine kayyım atanmasına imkân getirildi.

29 Ekim: 675 sayılı KHK ile çeşitli kamu kurumlarından 10.131 kişi ihraç edildi. Daha önce 668 ve 672 sayılı KHK'larla görevden alınan memurlardan 100'e yakın kişi görevlerine iade edildi. 10 gazete, 2 haber ajansı ve 3 dergi daha kapatıldı. Aynı gün çıkarılan 676 sayılı KHK ile OHAL kovuşturmadaki duruşmalarda en çok üç avukat bulundurulması hükmü getirildi. Avukat görüşüne kısıtlama getirildi. Memuriyete girişte güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması zorunlu hale getirildi. Geçici köy korucularının unvanı "güvenlik korucusu" şeklinde değiştirildi. İçişleri Bakanlığı'na yurtdışı teşkilatı kurma yetkisi verildi. Üniversitelerdeki eğilim yoklaması

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

kaldırıldı. Rektörlerin YÖK'ün önerdiği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanması kararlaştırıldı.

4 Kasım: HDP'lilere yönelik gece yarısı operasyonları düzenlendi. Bu bağlamda HDP Eş-Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ ile yedi milletvekili tutuklandı.

22 Kasım: 677 sayılı KHK ile 15 binin üzerinde kamu çalışanı ihraç edildi, 157 memur iade edildi. 375 dernek, 7 gazete, 1 dergi ve 1 radyo kapatıldı. OHAL kapsamında tutuklu ve hükümlü olarak cezaevinde bulunanların yapılan her türlü sınava girmesi yasaklandı. Aynı gün çıkarılan 678 sayılı KHK ile otellere bilgi belge ve kayıtları anlık olarak genel kolluk güçlerine bildirme zorunluluğu getirildi. 15 Temmuz'da hayatını kaybedenlerin yakınları zorunlu askerlikten muaf tutuldu. Belediyelerdeki grevlerin 60 gün süreyle ertelenmesinin önü açıldı. Kayyım atanmış belediyelerde, belediye hizmetinin başka bir belediye tarafından yerine getirilmesine imkân sağlandı. Kayyım atanmış belediyelere iş yapan şirketlerin sözleşmelerinin tek taraflı olarak fesh edilmesinin önü açıldı.

24 Kasım: Avrupa Parlamentosu, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 3 Ekim 2005'te başlatılan üyelik müzakerelerinin geçici olarak dondurulmasına ilişkin kararı 37'ye karşı 479 oyla kabul etti.

26 Kasım: Binek otomobilde ÖTV oranlarında yapılan yeni düzenlemeye göre oranlarının belirlenmesinde motor silindir hacminin yanı sıra aracın matrahı da belirleyici olacak.

2 Aralık: Uzun zamandır devam eden döviz artışlarında rekor kırıldı; dolar 3,5840'ı, Euro da 3,8156'yı buldu.

10 Aralık: İstanbul, Beşiktaş Maçka'da gerçekleşen terör saldırısında 44 kişi hayatını kaybederken 164 kişi de yaralandı. Gündem terörle meşgulken, aynı gün içinde 21 maddelik anayasa değişikliği teklifi 316 imzayla TBMM'ye sunuldu.

17 Aralık: Kayseri Komando Tugay Komutanlığı'ndan izne çıkan er ve erbaşları taşıyan araca yapılan bombalı saldırıda 15 asker hayatını kaybederken, üçü ağır 50 asker de yaralandı.

19 Aralık: Rusya'nın Türkiye Büyükelçisi Andrey Karlov, Ankara'da katıldığı bir sergide konuşma yaparken uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Suikasti düzenleyen polis memuru, meslektaşları tarafından öldürülerek etkisiz hale getirildi.

21 Aralık: Kazlıçeşme-Göztepe hattında hizmet veren, Asya ve Avrupa'yı deniz altından birbirine bağlayan Avrasya Tüneli açıldı.

26 Aralık: İç Anadolu'yu Batı Karadeniz'e bağlayan İlgaz 15 Temmuz İstiklal Tüneli açıldı.

30 Aralık: Erdoğan ve AKP hükümetini eleştiren haberleri ve paylaştığı tweetleri nedeniyle dün evinde gözaltına alınıp emniyet müdürlüğüne götürülen gazeteci Ahmet Şık, tutuklama istemiyle sevk edildiği mahkemece cezaevine konuldu.

2017

1 Ocak: İstanbul Ortaköy'de Reina adlı gece kulübünde meydana gelen silahlı saldırıda 39 kişi hayatını kaybetti, 65 kişi de yaralandı.

2 Ocak: Bakanlar Kurulu Toplantısı'nda AİHM'ne yapılan başvuruları durdurmak ve Türkiye'ye çıkacak muhtemel cezaların önünü kesmek için Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulmasına karar verildi.

5 Ocak: İzmir'de bomba yüklü araçla adliyeye girmek isteyen teröristler, polisle girdikleri çatışmada bombalı aracı patlattı. Saldırıda bir polis ile bir adliye çalışanı hayatını kaybederken, iki terörist de öldürüldü.

6 Ocak: 679 sayılı KHK ile 2.687 emniyet çalışanı ile 631 akademisyen meslekten ihraç edildi. 277 kamu görevlisi görevlerine iade edildi, 83 dernek kapatıldı. Daha önce kapatılan 7 derneğin açılmasına izin verildi. KHK ile kapatılan 11 gazete açıldı. Kapatılan özel okulların borçlarında kamu alacakları öncelikli hale getirildi. Aynı gün çıkarılan 680 sayılı KHK ile kamu kurumlarından 367 kişi ihraç edildi, 124 kişi görevine iade edildi. Yayın yasaklarına aykırı yayın yapan kuruluşların yayınının geçici olarak durdurulmasına karar verildi. Emniyet tarafından yürütülen araç tescil hizmetleri noterliklere devredildi. Hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen ve yabancı ülkede bulunması nedeniyle kendisine ulaşamayan Türk vatandaşlarının; Resmî Gazete'de yapılan "Yurda dön" ilanına rağmen üç ay içinde yurda dönmemeleri halinde, bu kişilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkarılabilmesine yönelik düzenleme yapıldı. At yarışı, şans oyunları lisans hakkı 1/1/2018 tarihinden itibaren 49 yıl süreyle Türkiye Varlık Fonu'na verildi. Aynı gün çıkarılan 681 sayılı KHK ile TSK İç Hizmet Kanunu'nda değişiklik yapıldı. Genelkurmay Başkanı'nın subayların sınıflandırılması, general kadrolarının belirlenmesi, görev süreleri gibi konulardaki yetkileri kısıtlandı. YAŞ kararlarındaki yetki, Milli Savunma Bakanlığına devredildi. TSK'daki üst düzey atamalarda, diğer kamu görevlilerinin atanmasında uygulanan esaslar öngörüldü. Erbaş olmakta "lise mezunu" şartı kaldırıldı, ilkokul mezunlarına erbaşlık yolu açıldı. Millî Savunma Bakanlığı'na TSK mensuplarına yönelik disiplin soruşturması yapma hakkı verildi.

10 Ocak: AKP, anayasa değişikliği teklifi ile ilgili çalışmasını tamamladı. AKP ve MHP'nin uzlaştığı anayasa paketi Meclis'e sunuldu. Anayasa'nın 18 maddesi değişecek.

15 Ocak: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan 18 maddelik anayasa değişiklik teklifinin 1. tur oylamaları tüm maddeler kabul edilerek tamamlandı. İki günlük aranın ardından ikinci tur görüşmelerinin 18 Ocak Çarşamba günü başlaması bekleniyor.

21 Ocak: AK Parti'nin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, 339 oyla kabul edilerek yasalasta. Yeni anayasanın kabulü için sırada halk oylaması var.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

23 Ocak: 682 sayılı KHK ile Emniyet, Jandarma ve Sahil Güvenlikte disiplinle ilgili düzenleme yapıldı. Aynı gün çıkarılan 683 sayılı KHK ile 367 kişi kamu görevinden ihraç edildi; 124 kişi iade edildi. Hakkında soruşturma başlatılanların doçentlik başvuruları durduruldu. 2 televizyon kanalı kapatıldı. Çeşitli kurum ve kuruluşların yabancı para cinsinden yurtiçi ödeme yükümlülüğü olan alacaklarını Türk Lirası olarak tahsil edebilecekleri öngörüldü. Aynı gün çıkarılan 684 sayılı KHK ile gözaltı süresi 30 günden 7 güne düşürüldü; fakat yedi gün daha uzatma hakkı verildi. Merkez Bankası'nın bazı hizmet alımları Kamu İhale Kanunu kapsamında çıkarıldı. Ön ödemeli konut satışında sözleşmeden dönme devir ve teslimine kadar değil 24 aylık süre içinde mümkün olacak ve dönme halinde istenebilecek tazminatlar artacak düzenlemesi yapıldı. Terörle Mücadele kapsamında yaralanan fakat malul sayılmayanlara maaş bağlanmasının önü açıldı. Aynı gün çıkarılan 685 sayılı KHK ile OHAL KHK'ları ile ilgili kararları incelemek üzere, yedi üyeden oluşan ve iki yıl (lüzumu halinde birer yıllık periyotlarla uzatılabilecek) süreyle görev yapacak olan Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kuruldu.

28 Ocak: Emniyet Genel Müdürü, Vali Selami Altınok'un koordinesinde 81 ilde asayiş uygulaması başlatıldı. Operasyona 50 bin 696 polis katıldı.

7 Şubat: 686 Sayılı KHK ile toplam 4 bin 464 kişi kamu görevinden çıkarıldı. Başta Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve İletişim Fakültesi olmak üzere 330 akademisyen ihraç edildi. 242 emekli polis memurunun rütbeleri geri alındı. 17 memur görevlerine iade edildi.

9 Şubat: 687 sayılı KHK ile TMSF'nin kayımlık yetkisini kullandığı şirketlerin satılması veya tasfiye edilmesi ve OHAL ile kapatılan özel radyo ve televizyonların lisans ve haklarının satılması düzenlendi. Bankacılık zimmet suçu kaldırıldı. Öğrenci etüt eğitim merkezleri özel öğretim kurumları arasından çıkarıldı, 1 Temmuz 2017 tarihine kadar özel öğretim kursuna dönüştürülmeyenlerin kapatılmasına karar verildi. Yüksek Seçim Kurulu tarafından seçim yasaklarına uymayan yayın kuruluşlarına yaptırım kaldırıldı.

11 Mart: Hollanda, seçim propagandası için ülkelerine gelmek isteyen ve Türkiye'deki siyasî kavgaları Hollanda'ya taşımak isteyen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın uçağının iniş iznini iptal etti. Çavuşoğlu sabah canlı yayında yaptığı konuşmada "uçuş iznini iptal ederlerse bedeli ağır olur" demişti. Aynı gün Fatma Betül Sayan Kaya, meydan okurcasına kara yoluyla Almanya'dan Hollanda'ya geçti. Hollanda hükümeti tarafından persona non grata (istenmeyen kişi) ilan edilen Türk Bakan, Rotterdam'daki Türkiye Başkonsolosluğu'na gitmeye çalışırken Hollanda polisi tarafından durdurulup Almanya'ya sınır dışı edildi.

29 Mart: 688 sayılı KHK ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler personelinde 90, Sağlık Bakanlığı'ndan 83, Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan 76 olmak üzere toplam 416 kişi kamudaki görevlerine iade edildi.

16 Nisan: Anayasa'nın 18 maddesinin değişikliği ile ilgili halk oylaması yapıldı. %51,41 evet oyuyla anayasa değişikliği kabul edildi.

25 Nisan: Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, 13 yıl aradan sonra tekrar Türkiye'yi siyasi denetim altına alma kararı verdi.

26 Nisan: Emniyet Genel Müdürlüğü, Gülen Hareketi ile irtibatlı olduğunu düşündüğü 9103 polisi açığa aldı.

29 Nisan: 689 sayılı KHK ile 3.974 kişi kamu görevinden çıkarıldı, 235 kişi görevlerine iade edildi. 18 vakıf, 14 dernek, 13 sağlık kuruluşu, 1 gazete ve 1 dergi kapatıldı. Daha önceki KHK'lerle kapatılan 5 dernek tekrar açıldı. 670 sayılı OHAL KHK'sinin "Fetullahçı Terör Örgütü'ne" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya diğer terör örgütlerine" ibaresi eklendi. Böylece daha önceki KHK'lerde diğer terör örgütlerine yönelik olarak uygulanan yaptırımlara, geçmişe dönük olarak yasal dayanak kazandırıldı. Aynı gün çıkarılan 690 sayılı KHK ile HSK üyelerinin soruşturmasında yetki Kurul'dan alınarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na verildi. Daha önce görevden alınan pilot subayların belli koşulları taşımaları koşuluyla yeniden istihdam edilmeleri sağlandı. Millî Savunma Bakanlığı personelinin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması MİT ve Emniyet tarafından yapılması hükme bağlandı. Emniyet Genel Müdürlüğü'nde 7000 adet çarşısı ve mahalle bekçisi kadrosu ihdas edildi. Rektörlerin yurt dışına çıkışı YÖK iznine bağlandı.

2 Mayıs: Yapılan referandumla 1961 Anayasası'ndan beri yürürlükte olan cumhurbaşkanlarının partileriyle ilişkilerinin kesilmesi hükmü kaldırıldığı için Cumhurbaşkanı Erdoğan, AKP'ye tekrar üye oldu.

10 Mayıs: 15 Temmuz Darbe Girişiminin ardından ilk iddianameyi hazırlayan Denizli Cumhuriyet Başsavcısı Mustafa Alper, yan yoldan çıkan hafriyat kamyonunun makam aracının üzerine devrilmesi sonucu hayatını kaybetti.

12 Mayıs: Ankara Emniyetine bağlı polister, 65 gündür Yüksel Caddesi'nde açlık grevinde bulunan, KHK ile görevinden atılmış olan Nuriye Gülmen ve Semih Özakça'ya destek için nöbet tutan grubu dağıttı ve birçok kişiyi gözaltına aldı.

22 Mayıs: Kamuoyunda Çatı Davası olarak bilinen, "aralarında Yurtta Sulh Konseyi üyesi olduğu öne sürülen kişilerin de bulunduğu 221 kişi hakkında 15 Temmuz darbe girişimi sırasında Genelkurmay Başkanlığındaki eylemleriyle ilgili açılan davanın görülmesine Ankara 17'nci Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı." Sanıklar mahkemeye AKP'nin getirdiği protestocuların küfürleri, hakaretleri ve fırlattıkları idam ipleri altında götürüldü.

29 Mayıs: Yeni Akit'in Genel Yayın Yönetmeni Kadir Demirel, damadı Cemil Karanfil'in bıçaklı saldırısı sonucu hayatını kaybetti.

14 Haziran: CHP İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu, "silahlı terör örgütü içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek" suçuyla açılan davada 25 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

15 Haziran: CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, CHP Milletvekili Enis Berberoğlu'nun tutuklanmasını protesto amacıyla Ankara'dan İstanbul'a 'Adalet Yürüyüşünü' başlattı.

22 Haziran: 691 sayılı KHK ile Askerlik Kanununa eklenen madde ile FETÖ ile ilişkili polis yükümlülerden, yoklama kaçağı ve bakayaların Millî Savunma Bakanlığınca belirlenecek celp ve sevk esaslarına göre silah altına alınması kararlaştırıldı.

3 Temmuz: 19. Gününde Adalet Yürüyüşüne HDP de katıldı. Erdoğan'ın AKP ve MHP tabanını karşı yürüyüş için tahrik etmesi üzerine Kılıçdaroğlu İstanbul'a yaklaşırken provokasyon duyumları geldiğini belirtti.

6 Temmuz: Avrupa Parlamentosunda AB-Türkiye müzakerelerinin dondurulmasını öngören rapor 477 oy ile kabul edildi. AKP hükümeti karara sert tepki gösterdi.

9 Temmuz: CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, 25 gün süren Adalet Yürüyüşünü Maltepe mitingi ile tamamladı.

14 Temmuz: 692 sayılı KHK ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 2.303 kişi, İçişleri Bakanlığı'ndan 1.486 kişi olmak üzere toplamda 7.348 kişi kamu görevinden ihraç edildi. 342 emekli TSK personelinin rütbeleri alındı. Millî futbolcular Hakan Şükür ve Arif Erdem'e verilen madalyalar geri alındı. 1 dernek açıldı; 85 kişi göreve iade edildi.

15 Temmuz: Darbe girişiminin 1. Yılında, TBMM Genel Kurulu'nda 15 Temmuz özel oturumu yapıldı.

17 Temmuz: 21 Temmuz 2016 tarihinden beri üçer aylık periyotlarla uzatılan OHAL'in dördüncü defa uzatan Başbakanlık Tezkeresi, Genel Kurul'da yapılan oylamada kabul edildi.

19 Temmuz: Bakanlar Kurulu değişikliği yapıldı. Başbakan Binali Yıldırım, yeni kabineyi açıkladı. 6 bakanın görevi değişti, 5 yeni isim kabineye girdi.

1 Ağustos: 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimi sırasında komuta merkezi olarak kullanıldığı düşünülen Akıncı Hava Üssü'ndeki eylemlere ilişkin 486 sanığın yargılanmasına başlandı.

25 Ağustos: 693 sayılı KHK ile 928 kişi kamu görevinden çıkarıldı; 57 kişi görevine iade edildi. Ayrıca üç dernek, iki gazete ve Diyarbakır-Dicle Medya Haber Ajansı (DİHABER) kapatıldı. Daha önce kapatılan bir radyo, bir vakıf ve bir sağlık kurumunun yeniden açılmasına karar verildi. Aynı gün çıkarılan 694 sayılı KHK ile başbakanın bazı yetkileri cumhurbaşkanına devredildi. MİT, başbakanlıktan alınarak cumhurbaşkanlığına bağlandı. Ayrıca milletvekillerine seçim öncesi ve sonrasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma açılmasına izin verildi. Adalet Bakanlığı taşra teşkilatlarında istihdam edilmek üzere 4000 hâkim ve savcı ile 2000 hâkim adayı kadrosu açıldı. Emniyet Genel Müdürlüğü başta olmak üzere toplamda 32.014 kadro açıldı.

6 Eylül: New York Güney Bölgesi Başsavcılığı, Ekonomi eski bakanı Zafer Çağlayan, Halk Bankası eski genel müdürü Süleyman Aslan, Genel Müdür Yardımcısı Levent Balkan ile Abdullah Hapmani hakkında, ABD'nin İran'a karşı uyguladığı ambargoyu delme suçlamasıyla dava açtı.

12 Eylül: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rus yapımı S-400 füze savunma sisteminin satın alınması konusunda imzaların atıldığını ve Türkiye'nin kaparo ödemesini Moskova'ya gönderdiğini açıkladı.

14 Eylül: HDP Eş Genel Başkan Yardımcısı Aysel Tuğluk'un annesi Hatun Tuğluk'un Ankara'da düzenlenen cenaze törenine AKP'li ve MHP'li bir grup tarafından saldırıda bulunuldu. Saldırıya uğrayan cenaze defnedildiği mezardan çıkarılıp Dersim'e sevk edildi.

19 Eylül: Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz bu sene TEOG sınavının yapılmayacağını açıkladı.

22 Eylül: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş istifa etti.

23 Eylül: TBMM Genel Kurulu'nda, Irak ve Suriye'ye sınır ötesi operasyon konusunda hükümete verilen yetkinin bir yıl daha uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi kabul edildi.

23 Eylül: Türkiye ve İran'ın şiddetle karşı çıkmasına rağmen, Iraklı Kürtlerin bağımsızlık referandumu resmen başladı.

27 Eylül: Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, 2018-2020 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programını açıkladı. MTV, kurumlar, intikal gibi birçok vergi arttırıldı. MTV %40 arttırıldı.

27 Eylül: Pakistan'daki Türk okullarının genel müdürü Mesut Kaçmaz, gece saatlerinde Lahor'daki evinin kapısına dayanan Türk istihbaratına ve güvenlik güçlerine mensup 15 kişilik bir grup tarafından başına çuval geçirilerek kaçırıldı. Lahor Mahkemesinin kararına ve uluslararası çağrılara rağmen BM koruması altındaki Mesut Kaçmaz ve ailesi işaretli bir uçakla gözleri bağlı bir şekilde İslamabad'dan Türkiye'ye götürüldü.

2 Ekim: Ankara Valiliği, il genelinde park, bahçe ve umuma açık alanlarda 2017 Ekim ayı boyunca açlık grevi, oturma eylemi, anma toplantısı, konser vb. toplu etkinliklerin yasaklandığını açıkladı.

8 Ekim: ABD Büyükelçiliği, Türkiye'den yapılan vize başvurularının askıya alındığını bildirdi.

9-12 Ekim: Türk Silahlı Kuvvetleri 30 zırhlı araç ve 100'ü aşkın askerle sınırı geçerek İdlib'te keşif faaliyetlerine başladı.

17 Ekim: OHAL'in üç ay süreyle uzatılmasına yönelik başbakanlık tezkeresi, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

28 Ekim: AKP'li Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Erdoğan'ın isteği üzerine görevinden istifa etmek zorunda kaldı.

30 Ekim: AKP'li Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Edip Uğur, Erdoğan'ın isteği üzerine, kendisine ve ailesine yönelik tehditler olduğunu söyleyerek hem partisinden hem de belediye başkanlığından istifa etmek zorunda kaldı.

14 Kasım: AİHM, 15 Temmuz 2016 tarihinden sonra Türkiye'den yapılan 25.000 başvuruyu, OHAL işlemleri İnceleme Komisyonunu adres göstererek reddetti.

16 Kasım: T.C. Dışişleri Bakanlığı, ABD'de tutuklu bulunan Reza Zarrab'ın durumuyla ilgili olarak Washington yönetimine iki yazılı nota verdi.

22 Kasım: Dünyanın üçüncü, Türkiye'nin en uzun çift tüplü karayolu olarak tanımlanan Rize'deki Ovit Dağı Tüneli faaliyete geçti.

28 Kasım: Reza Zarrab davası New York'taki mahkemede başladı. Reza Zarrab suçlamaları kabul ettiğini ve tanık olacağını ifade etti.

29 Kasım: Reza Zarrab, New York'taki Mahkeme'de Ekonomi Eski Bakanı Zafer Çağlayan'a İran altın antlaşmasını ayarlaması için toplamda 45-50 milyon euro rüşvet verdiğini ve ödeme yaptığı diğer para cinslerini hiç saymadığını söyledi.

1 Aralık: İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başlatılan soruşturma kapsamında, "Türkiye Cumhuriyeti devletinin güvenliği, iç ve dış siyasal yararları bakımından niteliği itibariyle gizli kalması gereken bilgileri diğer bir yabancı devlet lehine siyasal ve askeri casusluk maksadı ile temin etmek" suçlamasıyla Reza Zarrab ve 22 yakınının mal varlıklarına el konuldu.

3 Aralık: Muş 6. Olağan İl Kongresinde konuşan Erdoğan: "Bazı iş adamlarının varlıklarını yurtdışına kaçırma gibi gayretlerinin olduğunu duyuyorum. Buradan sesleniyorum, önce kabinemize sesleniyorum. Bunların hiçbirine çıkış için asla izin vermemelisiniz. Çünkü bu adımlar, ihanet-i vataniyedir" dedi.

5 Aralık: Halk oyunları yarışması için Macaristan'a giden 16 kişilik ekipten 11'i bulunduğu ülkeye iltica etti; beş kişi Türkiye'ye döndü.

15 Aralık: Türkiye'nin ilk sürücüsüz metro hattı olan Üsküdar – Ümraniye Metro Hattı açıldı.

24 Aralık: 695 sayılı KHK ile 105'i akademisyen olmak üzere 2756 kişi kamu kurumlarından ihraç edildi. Daha önce istifa eden veya emekliye ayrılan 22 subayın rütbeleri alındı. 7'si dernek, 7'si vakıf olmak üzere toplamda 17 kurum kapatıldı; daha önce kapatılan bir vakıf tekrar açıldı. Aynı gün çıkarılan 696 sayılı KHK ile "Resmi bir sıfat taşıyıp taşımadıklarına veya resmi bir görevi yerine getirip getirmediğine bakılmaksızın, 15 Temmuz darbe girişimi ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında hareket eden kişilerin" hiçbir hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğunun olmayacağı belirtildi. "Terörle mücadele

adı altında kişilere suç işleme özgürlüğü" veren bu madde tartışmalara sebep oldu. 696 sayılı KHK'nın darbe sanıklarına Guantanamo'yu hatırlatan tek tip (badem kurusu ve gri renginde) kıyafet giyme zorunluluğu getiren maddesi de yoğun tartışmalara sebep oldu.

28 Aralık: 15 Temmuz Darbe Girişimine direndiği için kahraman ilan edilip madalya verilen, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Güler'in koruma müdürü Yüzbaşı Burak Akın, Gülen Hareketi mensubu olduğunu söyleyerek polise teslim oldu. Etkin pişmanlıktan yararlanmak istediğini söyleyerek itirafçı olan Burak Akın, 11 gün sonra yurtdışı yasağı ve adli kontrol şartıyla salıverildi.

2018

3 Ocak: ABD'de, New York Mahkemesinde devam eden Halk Bank Davası'nda, jüri üyeleri Eski Genel Müdür Yardımcısı Hakan Atilla'yı kendisine yöneltilen altı suçtan beşinde suçlu buldu.

4 Ocak: CHP'li Beşiktaş Belediye Başkanı Murat Hazinedar, İç İşleri Bakanlığı'nca görevinden uzaklaştırıldı.

8 Ocak: MHP lideri Devlet Bahçeli, 2019 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde parti olarak bir aday göstermeyip Recep Tayyip Erdoğan'ı destekleyeceklerini açıkladı.

11 Ocak: HDP Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın milletvekilliği devamsızlık gerekçesiyle düşürüldü.

12 Ocak: 697 sayılı KHK ile Mor Beyin yazılımı ile telefonlarında ByLock tespit edilen 11.480 kişiden 1823'ü görevine iade edildi. 262 kişi kamu görevinden ihraç edildi. Bir emekli tuğgeneralin rütbesi alındı. Öğrencilikle ilişkisi kesilenlerden sadece iki kişiye hakları iade edildi. Ayrıca biri radyo (HATMAR FM) diğeri televizyon (YEK TV) iki medya kuruluşu kapatıldı.

18 Ocak: OHAL'in üç aylığına 6. kez uzatılmasına yönelik Başbakanlık tezkeresi, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

20 Ocak: Türk Silahlı Kuvvetleri, PKK/KCK/PYD-YPG ve IŞİD'e mensup teröristleri etkisiz hale getirmek için Afrin ve civarında Zeytin Dalı Harekatını başlattı.

29 Ocak: "Sadece Diktatör" oyununun yasaklanması üzerine ülke çapındaki tüm tiyatrolara aynı anda metni okuma çağrısı yapıldı ve çağrı cevapsız kalmadı.

30 Ocak: Furkan Eğitim ve Hizmet Vakfı'na yönelik üç ilde eşzamanlı olarak düzenlenen, Adana merkezli operasyonda, vakfın başkanı Alparslan Kuytul'un da aralarında bulunduğu 21 kişi gözaltına alındı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

30 Ocak: Türk Tabipler Birliği Başkanı (TTB) Raşit Tükel ve Merkez Konseyi üyeleri, "Savaş bir halk sağlığı sorunudur" başlıklı bir bildiri yayınladıkları için sabah 06.30 sularında gerçekleştirilen ev baskınlarıyla gözaltına alındılar.

16 Şubat: Yaklaşık bir yıldır Silivri Cezaevi'nde tutulan Die Welt gazetesinin Türkiye temsilcisi, Kürt asıllı Alman gazeteci Deniz Yücel, Almanya Başbakanı Angela Merkel'in, mevkidaşı Binali Yıldırım'la görüşmesinden bir gün sonra serbest bırakıldı.

16 Şubat: Ahmet Altan, Mehmet Altan ve Nazlı Ilıcak'ın da aralarında bulunduğu tutuklu altı gazeteciye müebbet hapis cezası verildi.

21 Şubat: AKP ve MHP'nin "Cumhur İttifakı" adı altında seçim ittifakı yapabilmelerinin önünü açmak için yapılacak düzenlemelere ilişkin 26 maddelik kanun teklifi, AKP ve MHP'nin ortak imzasıyla TBMM Başkanlığı'na sunuldu.

1 Mart: Artvin, Hopa ve Borçka ilçeleri arasında yapımı tamamlanan, 5.228 metre uzunluğuyla Türkiye'nin en uzun ikinci çift tüplü tüneli olan Cankurtaran Tüneli ulaşımına açıldı.

9 Mart: İstanbul halkına hizmet veren halk otobüsü sahipleri zarar ettiklerini ileri sürerek kontak kapattı. İETT, kontak kapatan kişilerle ilgili yasal işlem başlattığını açıkladı.

16 Mart: İngiltere, Ankara Antlaşması gereği Türk vatandaşlarına verdiği süresiz oturma iznini kaldırdı.

18 Mart: Erdoğan, 46. Muhtarlar Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, en büyük üzüntüsünün İstiklal Marşı'nın güftesine uygun bir bestesinin yapılamamış olduğunu söyledi.

20 Mart: BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği yayınladığı raporda, 20 Temmuz 2016'dan beri ilan edilen ve aralıksız bir şekilde devam eden OHAL'i kaldırma çağrısı yaptı. Türkiye Dışişleri Bakanlığı ise söz konusu raporun, "terör örgütlerinin propagandalarıyla birebir örtüşen asılsız iddialar içerdiğini" açıkladı.

29 Mart: MİT, Kosova'daki yerel güvenlik birimleriyle ortaklaşa gerçekleştirdiği operasyonda, Gülen Hareketine mensup beş öğretmen ile bir doktoru kaçırap özel uçakla Türkiye'ye getirdi.

30 Mart: Kosova İçişleri Bakanı ve istihbarat şefi, MİT'in adam kaçıрма olayına destek verdikleri gerekçesiyle görevden alındı.

3 Nisan: Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Rusya devlet başkanı Putin'in Mersin'in Gülnar ilçesinde katıldığı törenle Akkuyu Nükleer Güç Santralinin temeli atıldı.

18 Nisan: OHAL'in üç aylığına 7. kez uzatılmasına yönelik Başbakanlık tezkeresi, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

18 Nisan: Erdoğan, erken seçim çağrısı yapan MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde görüşükten sonra 24 Haziran'da erken seçime gidileceğini açıkladı.

22 Nisan: CHP'li on beş milletvekili partisinden istifa ederek İYİ Parti'ye geçti.

25 Nisan: Cumhuriyet gazetesi davasında çok sayıda yazar ve yönetici ceza aldı.

27 Nisan: Memleket genelindeki protestolara rağmen şeker fabrikalarının satışı devam ederken son olarak Cumhuriyet döneminin ilk şeker fabrikası Alpullu Şeker Fabrikası satıldı.

2 Mayıs: Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standart&Poor's da Türkiye'nin döviz cinsinden uzun vadeli kredi notunun BB'den BB-'ye, yerli para cinsinden notunun ise BB'den BB'ye düşürüldüğünü ve görünümün negatiften duruşana çevrildiğini açıkladı.

3 Mayıs: Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Türkiye'nin negatif olan kredi notunu değiştirmede; bilakis BB olarak teyit etti.

4 Mayıs: Yükselişte olan dolar, 4,25'i geçerek tarihi rekorunu kırdı. Düşüşte olan borsa da yüz bir bin seviyelerine geriledi.

9 Mayıs: YSK, 24 Haziran'daki Cumhurbaşkanlığı Seçimlerine katılabilecek adayların isimlerini açıkladı. Buna göre Recep Tayyip Erdoğan, Meral Akşener, Muharrem İnce, Doğu Perinçek, Temel Karamollaoğlu ve Selahattin Demirtaş cumhurbaşkanlığı için yarışacak.

23 Mayıs: Dövizdeki yükseliş devam ederken dolar 4,90'ı buldu. Bunun üzerine Merkez Bankası Para Politikası Kurulu yaptığı olağanüstü toplantıda borç verme faizini 13,5'tan 16,5'a yükselterek doların 4,60'a gerilemesini sağladı.

26 Mayıs: Erzurum mitinginde konuşan Erdoğan, bir taraftan döviz kurlarının hikâye olduğunu söylerken diğer taraftan vatandaşları "büyük oyunu bozmak için" yastık altındaki dövizlerini bozdurmaya çağırıldı.

7 Haziran: Hatay mitinginde konuşan Erdoğan, vatandaşlara Millet Kıraathaneleri kuracaklarını, içlerini kitaplarla donatacaklarını ve oralarda vatandaşa ücretsiz kek ve çay vereceklerini vadetti.

12 Haziran: Azerbaycan'ın Hazar Denizi'ndeki Şah Deniz 2 Gaz Sahası ve Hazar Denizinin güneyindeki diğer sahalarda üretilen doğal gazını Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıyacak Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı (TANAP) açıldı.

13 Haziran: Karadeniz'i Doğu ve Güney Doğu Anadolu'ya bağlayan Ovit Dağı'nda inşası devam eden, 14.300 metre uzunluğundaki karayolu tüneli olan Ovit Tüneli açıldı.

24 Haziran: Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı. Recep Tayyip Erdoğan %52,6 oyla beş rakibini de geride bıraktı. Bundan böyle başbakanlık görevi tarihe karışıp başkanlık sistemine geçildi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

29 Haziran: CHP İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ile HDP'li yetkililer, valilere "CHP İl Başkanlarını bundan sonra şehit cenazelerinde protokole kabul etmeyin" talimatı veren İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiğini söyleyerek suç duyurusunda bulundular.

4 Temmuz: 698 sayılı KHK ile Bakanlar Kurulu'nun yetkileri Cumhurbaşkanına (Recep Tayyip Erdoğan) devredildi.

7 Temmuz: 699 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nda değişiklik yapıldı. Bu KHK ile ağırlıklı olarak cumhurbaşkanının, yardımcılarının ve bakanların and içmelerinin ayrıntıları belirlendi. Binali Yıldırım'ın bütün kurumlardan özellikle de Emniyet ve TSK'dan ihraçlar olacağını açıklamasına rağmen herhangi bir ihraç olmadı. Aynı gün çıkarılan 700 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı sistemine uyum amacıyla hükümetin, Bakanlar Kurulu'nun ve başbakanın yetkileri Cumhurbaşkanına (Recep Tayyip Erdoğan) devredildi.

8 Temmuz: 701 sayılı KHK ile 148 kişi görevine iade edilirken 18.632 kişi kamu görevinden ihraç edildi. Ayrıca daha önce ayrılmış olan TSK'dan 324, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 1167 ve Jandarma'dan 35 personelin rütbeleri alındı. Ayrıca aralarında Furkan İlim ve Hizmetleri Derneği'nin de bulunduğu 12 dernek, 3 gazete (Halkın Nabızı, Özgürlükçü Demokrasi ve Diyarbakır'da çıkan Welat gazetesi) ve 1 televizyon kanalı kapatıldı. Kapatılan söz konusu dernek, gazete ve televizyonlara ait taşınır ve her türlü mal varlığı, alacak ve haklar, belge ve evraklar Hazineye bedelsiz olarak devredilmiş sayıldı.

9 Temmuz: 702 sayılı KHK ile Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) kuruldu. Teşkilat yapılanması ve görev alanları, tanımları yapıldı. Aynı gün çıkarılan 703 sayılı KHK ile TBMM'nin tüm işlevlerini fiilen sona erdirmek ve başkanlık sisteminin omurgasını oluşturmak gayesiyle bazı bakanlıklar birleştirildi; meclisin ve başbakanlığın bazı yetkileri cumhurbaşkanlığına devredildi.

9 Temmuz: Tekrar Cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Erdoğan, TBMM'de yemin ederken CHP, HDP, İYİ Parti ve Saadet Partisi milletvekilleri ayağa kalkmadı.

11 Temmuz: Adnan Hoca olarak bilinen ve hakkında 30 ayrı suçlama bulunan Adnan Oktar ve yakınlarına yönelik operasyonda 235 kişi gözaltına alındı.

18 Temmuz: Yurt dışından ve içinden gelen yoğun tepkiler üzerine, iki senedir devam eden OHAL'in uzatılmamasına karar verildi.

25 Temmuz: ABD'nin yoğun diplomatik baskıları sonucunda, 35 yıl hapsi istenen Rahip Andrew Brunson hakkında sağlık sorunları gerekçe gösterilerek cezaevinden çıkarılıp adli kontrolle ev hapsinde tutulmasına karar verildi.

26 Temmuz: ABD Başkanı Donald Trump, iki senedir rehine diplomasisiyle cezaevinde tutulan Rahip Andrew Brunson'un tamamen serbest bırakılmaması durumunda Türkiye'ye ağır yaptırımlar uygulanacağını açıkladı. Türkiye de hiç kimsenin Türkiye'ye dayatmada bulunamayacağını ve kimsenin tehdidine müsamaha gösterilmeyeceğini açıkladı.

1 Ağustos: ABD, Rahip Andrew Brunson'un tutuklanması ve haksız yere cezaevinde tutulmasından hareketle ciddi insan hakları suistimallerine liderlik ettikleri gerekçesiyle T.C. Adalet Bakanı Abdülhamit Gül ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında yaptırım kararı verdi. Bu cümleden olarak ABD'deki mal varlıkları ve onlardan elde edecekleri faiz gelirleri donduruldu. ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence de Twitter hesabından yaptığı açıklamada yaptırımların Brunson iade edilinceye kadar süreceğini ifade etti.

6 Ağustos: Yükselişte olan dolar, ABD ve Türkiye arasındaki siyasî gerginlik sebebiyle 5,34'ü görürken borsada değer kaybetti.

10 Ağustos: Yükselişte olan dolar, 7'yi görürken Erdoğan, bir taraftan "Ekonomik savaş kaybetmeyeceğiz" diye meydan okurken diğer taraftan da Bayburt'ta vatandaşlara yastık altındaki dolarları bozdurma çağrısı yaptı.

15 Ağustos: Erdoğan, Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile üç buçuk saat süren bir görüşme yaptı. Görüşme sonunda, Katar'ın doların yükselişinden dolayı ekonomik darboğazda olan Türkiye'ye 15 milyar dolarlık yatırım yapacağı öğrenildi. Aynı gün alınan kararla ABD kaynaklı bazı ürünlere uygulanan ek mali yükümlülük yüzde yüz oranında artırıldı.

13 Eylül: Resmî Gazete'de yayımlanan "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar" ile her türlü menkul, gayrimenkul alım-satım, kiralama işlerinin ve her türlü iş, hizmet ve eser sözleşmelerinin Türk Lirası üzerinden yapılması ve önceki sözleşmelerin 30 gün içerisinde güncellenmesi hükme bağlandı.

14 Eylül: İstanbul Üçüncü Havalimanı inşaatında çalışan 400'den fazla işçi kötü çalışma koşullarını protesto ettikleri için gece yarısı baskınıyla gözaltına alındı. Bir kısmı adli kontrolle salı verilirken, diğer bir kısmı da tutuklanarak cezaevine gönderildi.

21 Eylül: CHP İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu, Yargıtay kararı sonrası tahliye edildi.

2 Ekim: Gazeteci Cemal Kaşıkçı, Suudi Arabistan'ın İstanbul Başkonsoloslugu'na sağ girdi. Ölüsü çıktı.

12 Ekim: ABD'nin yoğun diplomatik baskıları ve yaptırımları neticesinde Rahip Andrew Brunson serbest bırakıldı.

29 Ekim: İnşası henüz tamamlanmamış olan İstanbul Üçüncü Havalimanı'nın açılışı yapıldı.

2 Kasım: ABD, T.C. Adalet Bakanı Abdülhamit Gül ile İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'yu yaptırım listesinden çıkardı. Bunun üzerine Türkiye'de mütakabiliyet diplomasisi çerçevesinde ABD Adalet Bakanı Jeff Sessions ile ABD İç Güvenlik Bakanı Kirsjten M. Nielsen hakkındaki yaptırım kararını kaldırdı.

2019

13 Mart: Agos, Zaman ve Today's Zaman gibi gazetelerde yazıları yayımlanan, 2015'te Ahmet Davutoğlu başkanlığındaki geçici seçim hükümetinde Avrupa Birliği Bakanı olarak görev yapan akademisyen-yazar Beril Dedeoğlu vefat etti.

31 Mart: Yerel seçimler yapıldı. AKP birçok büyükşehir'de büyük kayıplar yaşarken, İstanbul ve Ankara gibi kritik şehirleri CHP kazandı. Anadolu Ajansı, seçim gecesi saat 23.20'den itibaren veri akışını aniden durdurdu. Bu durum seçim manipülasyonu iddialarını güçlendirdi.

1 Nisan: Cumhurbaşkanı Erdoğan, İstanbul seçimini "bitmiş saymıyoruz" diyerek YSK üzerinde baskı kurmaya başladı. AKP'nin itirazları üzerine İstanbul seçimleri gündemde kalmaya devam etti.

17 Nisan: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevine resmi olarak Ekrem İmamoğlu atandı. Ancak mazbatasını sadece 18 gün sonra, 6 Mayıs'ta YSK tarafından iptal edildi.

21 Nisan: CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Ankara'nın Çubuk ilçesindeki bir şehit cenazesinde linç girişimine uğradı. Kalabalığın içinden kaçırılan Kılıçdaroğlu bir eve sığınmak zorunda kaldı. Güvenlik zafiyeti ve organize saldırı iddiaları kamuoyunun tepkisine yol açtı.

5 Mayıs: CHP ve Mustafa Kemal Atatürk karşıtı görüşleriyle bilinen, AKP'ye yakın Kadir Mısıroğlu 86 yaşında hayatını kaybetti.

6 Mayıs: Yüksek Seçim Kurulu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerini iptal etti. Seçimin yenilenmesi kararı büyük tepki çekti. YSK üyeleri, anayasa ihlali ve halk iradesini gasp etmekle eleştirildi.

23 Haziran: İptal edilen İstanbul seçimi yeniden yapıldı. Ekrem İmamoğlu, ilk seçime göre çok daha yüksek bir oy oranıyla (%54,2) yeniden kazandı. Bu sonuç, iktidarın seçmen iradesine müdahalesine karşı halkın güçlü bir yanıtı olarak yorumlandı.

8 Temmuz: 15 Temmuz sonrasında kamu görevinden ihraç edilen ve ardından tutuklanan eski öğretmen Gökhan Açıkkollu'nun işkence sonucu hayatını kaybettiği yönündeki rapor kamuoyuna yansıdı. Açıkkollu'nun suçsuz olduğu, ölümünden bir yıl sonra ortaya çıkan belgelerle anlaşıldı.

18 Ağustos: İçişleri Bakanlığı, Diyarbakır, Mardin ve Van büyükşehir belediye başkanlarını görevden aldı. Görevden alınan HDP'li başkanların yerine kayyımlar atandı. Eş zamanlı olarak 29 ilde PKK/KCK operasyonları düzenlendi ve 418 kişi gözaltına alındı. Seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınması muhalefet ve kamuoyunda "sivil darbe" olarak yorumlandı.

Abdullah Gül ve Ahmet Davutoğlu da karara tepki gösterdi.

10 Eylül: Hizmet Hareketi'ne yönelik yürütülen davalarda, savunma hakkı ve adil yargılanma ilkesi ihlal edilerek birçok kişiye müebbet hapis cezaları verilmeye devam etti. Mahkemelerin, ByLock kullanımı ve tanık ifadeleri dışında delil sunmadan ağır cezalar verdiği kamuoyuna yansıdı.

22 Ekim: İstanbul'da Hizmet Hareketi ile ilişkili oldukları iddiasıyla aralarında akademisyen ve iş insanlarının da bulunduğu 16 kişi gözaltına alındı. Uluslararası kuruluşlar bu tür operasyonların hukuksuzluk ve keyfilik içerdiğine dikkat çekti.

4 Aralık: Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın yayımladığı yıllık raporda, OHAL sonrası dönemde de işkence ve kötü muamelenin yaygınlaştığı, ifade özgürlüğünün ağır şekilde kısıtlandığı ve sivil toplumun sistematik olarak baskılandığı vurgulandı.

25 Aralık: TSK tarafından 2011 yılında gerçekleştirilen ve 34 sivilin ölümüne neden olan Uludere (Roboski) Katliamı için hâlâ kimsenin yargılanmamış olması, 8. yılında tekrar gündeme geldi. İnsan hakları örgütleri bu olayın "cezasızlık kültürünün sembolü" olduğunu vurguladı.

2020

1 Ocak: Cumhurbaşkanı Erdoğan, Libya'ya asker gönderme tezkeresini TBMM'ye sundu. Tezkere 2 Ocak'ta Meclis'te kabul edildi.

10 Ocak: TRT, Cemaat mensuplarının zorla kaçırılmasını "MİT operasyonu" başlığıyla haberleştirerek servis etti.

19 Şubat: Van'da kaçak göçmenleri taşıyan minibüs şarampole yuvarlandı, 13 kişi hayatını kaybetti.

5 Mart: İdlib'deki saldırılarda 36 Türk askeri hayatını kaybetti. Türkiye, Avrupa'ya açılan sınır kapılarını açtı.

11 Mart: Türkiye'de ilk COVID-19 vakası açıklandı. Ardından cezaevlerinde görüş yasakları getirildi. Hizmet Hareketi mensupları, sağlıksız koşullarda tutulmaya devam etti; tahliye talepleri sistematik olarak reddedildi.

24 Mart: Gazeteci ve eski milletvekili Nazlı Ilıcak, infaz düzenlemesi kapsamında tahliye edildi.

17 Nisan: TBMM'de kabul edilen infaz düzenlemesiyle 90 bin mahkûm tahliye edildi. Ancak terör suçlaması gerekçesiyle Hizmet mensupları kapsam dışında bırakıldı. Haksızlık, toplumun birçok kesimi tarafından eleştirildi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

7 Mayıs: İzmir Aliğa Cezaevinde, Hizmet mensubu tutukluların infaz sırası bilerek değiştirildi. Kurallara göre önce çıkması gereken tutuklular kasıtlı şekilde bekletildi. Cezaevi yönetimi, kararın "üstten geldiğini" ifade etti.

5 Haziran: MİT, Cemaat mensubu olduğu iddia edilen Yusuf İnanlı'yı Kırgızistan'dan kaçırarak Türkiye'ye getirdi.

22 Temmuz: Ayasofya, 86 yıl sonra yeniden cami statüsüne kavuştu ve ibadete açıldı.

9 Ağustos: Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni bir sosyal medya düzenlemesinin geleceğini ve "milli internet" döneminin başlayacağını açıkladı.

20 Ağustos: Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, ByLock kullandığı iddiasıyla 33 ilde operasyon başlattı. Aralarında ev hanımları ve emeklilerin de bulunduğu 76 kişi gözaltına alındı. Bazı zanlıların uzun süredir pasif durumda olduğu tespit edildi.

2 Eylül: Avrupa'da yaşayan Hizmet mensuplarına yönelik Türkiye kaynaklı takip ve işleme faaliyetleri rapor edildi. Bazı ülkelerde konsolosluklar üzerinden pasaport iptalleri yapıldığı ortaya çıktı.

17 Eylül: Uluslararası Af Örgütü, Hizmet Hareketi mensuplarına yönelik kaçırılma, kötü muamele ve adil yargılanma hakkının ihlali konularında Türkiye'yi uyardı.

30 Kasım: Anayasa Mahkemesi, ByLock'un tek başına delil sayılamayacağı yönündeki kararları dikkate almayan yerel mahkemeleri "hak ihlali" nedeniyle uyardı.

10 Aralık: Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'de Hizmet Hareketi mensuplarına yönelik sistematik baskılara dair bir rapor yayımladı. Raporda, işkence, adil yargılanma hakkının ihlali ve aile boyu cezalandırma uygulamaları eleştirildi.

2021

4 Ocak: Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle rektör olarak atanan Melih Bulu'yu protesto etti. Öğrenciler kampüste "sırt dönme" eylemleri yaptı. Polis sert müdahalede bulundu; toplam 560 öğrenci gözaltına alındı. Bu olay, ifade özgürlüğü ve akademik özerklik açısından geniş yankı uyandırdı.

2 Mart: Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İnsan Hakları Eylem Planı"nı kamuoyuna açıkladı. Ancak bu plandan sonraki 20 gün içerisinde gazetecilere yönelik baskılar, keyfi gözaltılar ve sivil topluma dönük engellemeler devam etti. Uluslararası kuruluşlar, eylem planını "boş bir vitrin" olarak nitelendirdi.

30 Mart: İçişleri Bakanlığı, Şırnak-Siirt kırsalında "Eren-12 Güleşli" adı verilen büyük bir güvenlik operasyonu başlattı. Operasyon kapsamında PKK ile birlikte Hizmet Hareketi mensubu oldukları iddiasıyla birçok kişi gözaltına alındı.

31 Mayıs: MİT, ABD'de yaşayan ve Hizmet Hareketi mensubu olduğu öne sürülen Selahaddin Gülen'i kaçırarak Türkiye'ye getirdi. Bu olay, uluslararası hukukta "zorla kaçırma" ve "transnasyonal baskı" kapsamında değerlendirildi.

6 Temmuz: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, HDP'ye yönelik kapatma davasını Anayasa Mahkemesi'ne sundu. Dava süreci yıl sonuna kadar devam etti. Uluslararası hukuk çevreleri, bu süreci Türkiye'deki çoğulculuk ve demokratik temsil açısından "tehlikeli bir kırılma" olarak değerlendirdi.

30 Temmuz: Konya'nın Meram ilçesinde, Kürt bir aileye düzenlenen ırkçı saldırıda aynı aileden 7 kişi katledildi. Failin uzun süredir tehditte bulunduğu ve olayın "milliyetçi nefret suçu" kapsamında işlendiği savunuldu.

26 Eylül: Her ne kadar olayın yargı boyutu 2023'te sonuçlanmış olsa da, 2021 yılı boyunca Hizmet Hareketi mensuplarına yönelik yargılamalarda ByLock kullanımı hâlâ esas "suç delili" olarak kabul edilmeye devam etti. Ancak 26 Eylül 2023 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) "Yüksel Yalçınkaya v. Türkiye" davasında verdiği karar, 2021'deki bu uygulamaların uluslararası hukuk açısından ihlal teşkil ettiğini tescilledi. AİHM, ByLock kullanımının tek başına örgüt üyeliği delili olamayacağını, bu durumun ifade ve iletişim özgürlüğünü ihlal ettiğini belirtti. Böylece, 2021 yılında yüzlerce kişinin sadece ByLock gerekçesiyle tutuklanması ve mahkûm edilmesi, adil yargılanma ilkesine aykırı olarak kayıtlara geçti.

22 Kasım: Hazine ve Maliye Bakanlığı, "terörün finansmanı" gerekçesiyle Hizmet Hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen 770 kişi ve kuruma ait mal varlıklarını dondurdu. Bu karar, delil dayanağından yoksunluğu nedeniyle hukukçular tarafından eleştirildi.

2022

1 Ocak: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Osman Kavala kararı nedeniyle Türkiye hakkında "ihlal süreci" başlattı; bu, AİHM kararlarına uyulmaması durumunda başlatılabilen nadir yaptırımlardan biriydi.

17 Şubat: Gazeteci Sedef Kabaş, televizyon programında Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret ettiği iddiasıyla tutuklandı—bu olay ifade özgürlüğü açısından kritik bir eşikti.

17 Nisan–4 Mayıs: TSK, Irak'ın kuzeyindeki PKK hedeflerine karşı "Pençe-Kilit" operasyonunu başlattı; operasyon 15.000 personelle sürdürülürken 82 PKK üyesi ve 8 sivil hayatını kaybetti.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

9–24 Mayıs: Eskişehir Valiliği, Anadolu Fest'i iptal etti; ardından Zeytinli Rock ve diğer etkinlikler yasaklandı. Muhalefet, bu yasakları "kültürel otoriterlik" olarak nitelendirdi.

25 Ağustos: Pop müzik sanatçısı Gülşen, "İmam Hatip okulu" sözleri nedeniyle "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçlamasıyla gözaltına alındı ve Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'ne gönderildi; ev hapsine çıkarılması geniş kamu tepkisi çekti.

18 Ağustos: Adalet Bakanlığı, 2000'li yıllarda Hizmet Hareketi bağlantılı özel okullarda çalışan ve Alzheimer hastası 90 yaşındaki bireyle ilgili infazın devamına karar verdi—bu karar yaşlı ve hasta tutukluların durumuna dikkat çekti.

20 Ekim: Ankara'da Hizmet Hareketi ile bağlantılı oldukları ileri sürülen 14 kişi (öğretmen, muhasebeci, ev hanımı) hakkında gözaltı ve tek kişilik hücrelerde tutuklama işlemleri gerçekleştirildi.

26 Aralık: Türkiye Barolar Birliği, yıl içinde Hizmet Hareketi mensuplarını savunan avukatlar başta olmak üzere insan hakları savunucularının maruz kaldığı baskıları detaylıca raporladı.

2023

1 Ocak–30 Haziran: Hizmet Hareketi'ne yönelik operasyonlarda 905 operasyon, 1.329 gözaltı ve 212 tutuklama gerçekleştirildi.

7–9 Şubat: Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası "korcu ve panik yaratmak" suçlamasıyla sosyal medya paylaşımları nedeniyle 100'ün üzerinde kişi gözaltına alındı.

25 Nisan: Mezopotamya Ajansı editörleri Abdurrahman Gök ve M. Şah Oruç, "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla tutuklandı; M. Ş. Oruç'un 6 ay sonra serbest bırakılmasına karar verildi.

2 Mayıs: Karapınar GES (Avrupa'nın en büyük güneş enerjisi santrali) devreye alındı; Türkiye'nin yenilenebilir enerji kapasitesi güçlendi.

3 Mayıs: Zigana Dağı'ndaki mega tünel hizmete açıldı; bölgesel ulaşımında stratejik öneme sahip büyük bir altyapı projesiydi.

14–28 Mayıs: Cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri yapıldı; Erdoğan yeniden seçildi.

17–4 Mayıs: "Pençe-Kilit" harekâtı kapsamında Irak kuzeyine hava ve kara operasyonları düzenlendi; 82 PKK mensubu ve 8 sivil hayatını kaybetti.

22 Temmuz: Adana'da HÜDA PAR yöneticilerine yönelik bıçaklı saldırı oldu. Bir kişi öldü, bir kişi yaralandı. Saldırı "siyasi şiddet" boyutu taşıdı.

6–30 Eylül: Ankara Büyükelçilerinden protesto olarak Erdoğan, İsveç ve Finlandiya'yla NATO anlaşmasını Meclise sundu.

8 Kasım: Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi arasında Can Atalay kararında görülen kriz, yargı bağımsızlığı açısından ciddi bir anayasa çatışmasına işaret etti.

11 Aralık: MKE Ankaragücü–Rizespor maçında yaşanan saha hakim kavgası sonrası kulüp başkanı ve 5 kişi gözaltına alındı. Lig maçları askıya alındı.

22 Aralık: Ülke genelinde düzenlenen eş zamanlı operasyonlarda, IŞİD'le bağlantılı 304 kişi gözaltına alındı.

2024

21 Ocak: Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay arasında Can Atalay kararı üzerinden yaşanan yargı krizi, uluslararası hukuk çevrelerinin ve Avrupa Konseyi'nin tepkisini çekti. Bu durum, yargı bağımsızlığı konusundaki tartışmaları alevlendirdi.

6 Şubat: Kahramanmaraş depreminin birinci yıldönümünde, bazı bölgelerde hala çadırda yaşayan depremzedelerin protestoları sosyal medyada ve meydanlarda geniş yankı uyandırdı. Hükümet "yıpratıcı muhalefet" söylemiyle tepki gösterdi.

13 Mart: Sansasyonel "trol ordusu" ifşası: İktidar yanlısı sosyal medya hesaplarının kamu kaynaklarıyla desteklendiği iddiası gazeteci Barış Pehlivan'ın raporuyla gündeme geldi. RTÜK ve Basın İlan Kurumu'nun bazı haber sitelerine ceza vermesi tartışmalara yol açtı.

1 Nisan: Yerel seçimler sonrası, CHP'nin birçok büyükşehirde zafer kazanması AKP içinde "yenilenme" çağrılarını tetikledi. Erdoğan'ın seçim sonrası yaptığı "milletin mesajını aldık" açıklaması dikkat çekti.

16 Nisan: CHP İstanbul İl Başkanlığı'nda "para sayma görüntüleri" sosyal medyaya düştü. Tartışmaların ardından İçişleri Bakanlığı inceleme başlattı. Muhalefet bunun seçim başarısının ardından gelen bir siyasi hamle olduğunu savundu.

9 Mayıs: İstanbul'da Hizmet Hareketi ile bağlantılı oldukları iddiasıyla 102 kişi gözaltına alındı. Gözaltındakiler arasında eski bürokratlar, esnaf ve kadınlar vardı. Avrupa Parlamentosu bu durumu "toplu keyfi gözaltılar" olarak değerlendirdi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

14 Temmuz: Sinan Ateş suikastı davası başladı. MHP ve iktidar çevresine uzandığı iddia edilen ilişkiler kamuoyunda büyük tartışmalara neden oldu. Duruşma salonunda güvenlik güçlerinin gazetecileri engellemesi de tepki topladı.

25 Ekim: TikTok üzerinden paylaştığı videoda, "dini değerleri aşağıladığı" iddia edilen bir sosyal medya fenomeni gözaltına alındı. Olay, ifade özgürlüğü ile dini hassasiyetler arasında yoğun bir kamuoyu tartışması başlattı.

15 Kasım: Yargıtay, Kobani davasında HDP'li birçok siyasetçiye verilen ağır hapis cezalarını onadı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sürece dair "siyasi yargılama" değerlendirmesinde bulundu.

20 Aralık: İstanbul'da yapılan IŞİD operasyonunda, örgüt adına Türkiye'de "yalnız kurt" hücreleri kurduğu iddia edilen 37 kişi tutuklandı. İçişleri Bakanı operasyonu "önleyici güvenlik zaferi" olarak nitelendirdi.

2025

1 Ocak: İstanbul ve Ankara'da yılbaşı sonrası sahte içkiden kaynaklanan metanol zehirlenmesi olaylarında en az 160 kişi hayatını kaybetti, yaklaşık 230 kişi hastaneye kaldırıldı.

13 Şubat: Erzincan İliç'teki altın madeninde meydana gelen toprak kaymasında 9 işçi göçük altında kalarak hayatını kaybetti.

19 Mart: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında, "koruma dışı iktisadi çıkar sağlama", "teröre yardım" ve "yolsuzluk" iddialarıyla soruşturma başlatıldı; aynı gün gözaltına alınarak cezaevine sevk edildi.

23 Mart: Ekrem İmamoğlu, soruşturma tamamlanana kadar tutuklanarak Silivri Cezaevi'ne gönderildi. Bu gelişme Türkiye genelinde kitlesel protestolara yol açtı. İstanbul başta olmak üzere birçok şehirde halk sokağa çıktı, polisle çatışmalar yaşandı.

25 Mart – 22 Nisan: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), çeşitli sosyal medya yayınlarına ve televizyon kanallarına geçici yayın durdurma ve erişim kısıtlamaları getirdi. Aynı dönemde X, YouTube ve Instagram gibi platformlara erişimde yaygın zorluklar yaşandı. Bu uygulamalar, ifade özgürlüğü ihlali eleştirilerine neden oldu.

30 Mart: Protestolar büyüdü; üniversitelerde boykotlar yapıldı, bazı bölgelerde gözaltılar gerçekleşti.

12 Mayıs: PKK, Abdullah Öcalan'ın çağrısıyla silahsızlanma ve dağılma kararı aldığını açıkladı. Açıklama kamuoyunda barış sürecine dair umutları yeniden gündeme taşıdı.

16 Temmuz: İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, Ekrem İmamoğlunu “kamu görevlisine hakaret” ve “tehdit” suçlarından toplam 1 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırdı. “Hedef gösterme” suçlamasından ise beraat etti.

TENKİL TERİMLERİ VE DEYİMLERİ SÖZLÜĞÜ

15 Temmuz: Erdoğan, MİT Başkanı Hakan Fidan ve Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın Gülen Hareketi mensuplarını “temizlemek” için birlikte planladıkları ve Adil Öksüz gibi bir kısım kimseleri kullanarak 15 Temmuz 2016 tarihinde gece saat 22.00 civarında sahneye koydukları darbe teşebbüsü.

17 – 25 Aralık Operasyonları: 2013 yılı Aralık ayında Türkiye’de büyük bir yolsuzluk olayı patlak verdi. Başrolünde 28 yaşındaki İran asıllı Rıza Sarraf'ın olduğu bu yolsuzluk davasında Erdoğan hükümetinde görev yapan dört bakan ve oğulları hakkında davalar açıldı. Bu yolsuzluk dosyalarında Erdoğan'ın oğlunun ismi de geçiyordu. Rıza Sarraf şebekesi, Erdoğan'ın bizzat verdiği talimatlarla İran'a yönelik uluslararası ambargoyu delmiş, Türkiye’den İran'a milyarlarca dolar para transferleri yapmıştı. Bunun için, Rıza Sarraf'a özel bakanlar kurulu kararı ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı verilmişti ve Erdoğan'ın İçişleri Bakanı, bu işlem için ayrıca Rıza Sarraf'tan 5 milyon dolar rüşvet almıştı. Bakanın “Senin önüne yatarım Rıza” ifadesi, Türkiye'nin siyasal literatürüne girdi. Erdoğan, bu tarihten itibaren, parlamentodaki sayısal gücüyle, Türkiye’de demokrasiyi askıya alan kanunlar çıkarmaya başladı. Türkiye’de tutuklanınca Erdoğan tarafından serbest bıraktırılan ve tatile gittiği ABD’de tutuklanan Rıza Sarraf'ın ilişkilerini araştıran FBI, onun Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan ve oğlu Bilal Erdoğan'ın vakıflarına milyonlarca dolar verdiğini belgeledi. Devletten aldıkları büyük ihalelerde yolsuzluk yapan ve Erdoğan'ın oluşturduğu havuz medyasına rüşvet veren iş adamlarına yönelik 25 Aralık 2013 günü yapılan operasyon ise yarım kaldı. Erdoğan'ın müdahalesi ile savcılar ve emniyet mensupları görevden alındı, gözaltı işlemi yapılamadı.

2004 MGK Kararları: Erdoğan, iktidarının ikinci yılında, Fethullah Gülen ve Hizmet hareketini bitirmeye yönelik bir karara imza attı. 2004 yılı Ağustos ayında yapılan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantısında alınan bu karar, Gülen ve öncülük ettiği hizmetleri devlet için tehlike ilan ediyordu. Bu tarih, çok dikkat çekicidir. Çünkü Gülen'in, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ndeki davası henüz bitmemişti. Bu MGK kararı ve karar doğrultusunda Meclis'in kabul edeceği kanunlar mahkemeler üzerinde büyük baskı kuracaktı. Böylece, Erdoğan iktidarında, Gülen'in mahkûm olması için şartlar oluşturuluyordu. Bu Milli Güvenlik Kurulu kararından sonra Erdoğan, o güne kadar Türk hukuk sisteminde hiç görülmemiş şekilde, ceza kanununa “silahsız terör örgütü” düzenlemesi getirmek istedi. Bu taslak 2005 yılında medyaya sızınca, iktidara gelmesi için Erdoğan'a oy veren dindar kitle adeta şok oldu. Daha

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

sonra kamuoyundan yükselen tepkiler üzerine bu taslak geri çekildi ve kanunlaşmadı.

367 Krizi: 2006 yılında yeni cumhurbaşkanı seçimi sürecinde Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı olmasını engellemek için Eski Yargıtay Başkanı Sabih Kanadoğlu, 26 Aralık 2006'da Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan yazısında Anayasa'nın 102. Maddesinde belirtilen (cumhurbaşkanı seçilebilmek için, ilk iki turda nitelikli çoğunluk (367 oy), sonraki iki turda ise salt çoğunluk (276 oy) aranır) maddesindeki 367'nin sadece karar yeter sayısı değil, aynı zamanda toplantı yeter sayısı olduğunu ortaya attı. Bu görüşe göre oylamalara en az 367 kişinin katılması gerektiği, aksi halde sonucun geçersiz olacağı iddia edildi. Böylece meclisteki sandalye sayısı 354 olan iktidar partisinin tek başına kendi oylarıyla cumhurbaşkanı seçebilmesinin önü kesilmeye çalışıldı.

A

Abdullah Gül: AKP troykasının dışişleri bakanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. Cumhurbaşkanı.

Abdurrahman Şimşek: Sabah gazetesi istihbarat şefi. Türkiye Cumhuriyeti Milli İstihbarat Teşkilatı'na bağlı olarak çalışan istihbaratçı gazetecilerden biri. Diyarbakır, Ergani doğumlu olan Şimşek, herhangi bir gazetecilik tahsiline sahip olmamasına rağmen istihbarata hizmet ettiği için kısa zamanda parlatılmış ve 2013-2019 yılları arasında pek çok operasyonel habere imza atmıştır.

Abdülmetin Balkanlıoğlu (1958-2018): 1958'de Çorum ili, Sungurlu ilçesi, Aşağıfındıklı köyünde dünyaya geldi. 1977'de Çorum İmam-Hatip Lisesini bitirdi. Aynı yıl İstanbul, Şile'de, Ağva Hacıköyü'nde imamlık yapmaya başladı. 1986 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini yarıda bıraktı. Sakarya Valisi İrfan Balkanlıoğlu'nun ağabeyidir. Aynı zamanda İsmailağa Cemaati'nin önde gelen isimlerindendir. Atatürkçü, laik, seküler ve Gülen Hareketi mensuplarına olan düşmanlığı ile tanınıyor. 2016 yılında yaptığı bir vaazda türban takmayan, okuyan ve modern hayat tarzını benimseyen genç kızlar için "Açıl kızım, al diplomanı, düğününü böyle yap. Gelen öpsün, giden yalasin!" ifadelerini kullandı. 15 Temmuz sonrasında her gece düzenlenen demokrasi nöbetlerinin birinde 22 Temmuz akşamı Kısıklı meydanındaki mitingde yaptığı konuşmada ise halka Gülen cemaati mensuplarına ait bütün malların ve gayrimenkullerin ganimet olduğunu, istedikleri gibi paylaşıp kullanabileceklerini söyleyen kişi. AKP iktidarının kayyımlar marifetiyle el koyduğu kurumlar ve özel mülkler için "yiyin, helaldir. Ganimettir ganimet! Tepe tepe kullanın, afiyet olsun. Hayrını görün" fetvası verdi. Ayrıca Gülen Hareketi hakkında her türlü kin, nefret ve öfkeli dilini kullanarak "Başarısız olacaksınız ey Amerika'nın köpekleri" diye çok ağır hakaretler eden Balkanlıoğlu, burada yaptığı konuşmada "Selam olsun NTV'yi kurtaran Bağcılar'ın tinerci yavrularına. Helal olsun, tinerciler NTV'yi kurtardı. Haberiniz var mı sizin? Bu milletin tinercisi bile mücahit!" gibi sözler sarfetti. 2018 yılında geçirdiği kalp krizi sonucunda hayatını kaybetti.

Acıma yok! Tepeleme Var: Bu ifadeler ilk olarak Balyoz Darbe Planıyla ilgili olarak ele geçirilen ses kayıtlarında 1. Ordu komutanı orgeneral Çetin Doğan tarafından planladıkları darbenin gerçekleşmesi durumunda gözaltına alınıp yargılanacak kişiler için ifade edilmişti. Daha sonra benzer şekilde Erdoğan ve adamları da bu mefhumları ifade eden açıklamalarda bulundular.

Acımayacağız, Acırsak acınacak hale geliriz! Erdoğan, 3 Ocak 2018 tarihinde AKP Sarıyer ilçe başkanlığını ziyaretinin ardından kendisini bekleyen kalabalığa yaptığı balkon konuşmasında, hapishanelerdeki kadınların, bebeklerin, hasta ve yaşlıların serbest bırakılmasını isteyen partililerini uyarmak için "Acımayacağız, Acırsak acınacak hale geliriz! Onun için de sonuna kadar takip, takip, takip!" ifadelerini kullandı.

Acun Karadağ: Acun Karadağ: KHK ile ihraç edilen eğitim emekçilerinden biri. Uzun yıllar öğretmenlik yapmış, 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnemelerle (KHK) görevinden ihraç edilmiştir. İhraç sonrası Ankara Yüksel Caddesi'nde başlayan "İşimizi geri istiyoruz" eylemlerinin öncülerindendir. İnsan hakları ve emek mücadelesi çerçevesinde gerçekleştirdiği bu barışçıl direnişler sebebiyle defalarca gözaltına alınmış, fiziki şiddete maruz kalmış ve hakkında çok sayıda dava açılmıştır. Acun Karadağ, KHK'lulara yönelik ayrımcılığı ve hukuksuzluğu görünür kılmak adına mücadele etmiş, kamuoyunun dikkatini bu hak ihlallerine çekmeye çalışmıştır. Kadın hakları, adalet ve ifade özgürlüğü konularında aktif bir figür olarak tanınır.

Açılım: Önce AKP'nin sonra CHP'nin toplumun bazı kesimlerine yönelik ötekileştirme politikalarına ve hak ihlallerine karşı özür mahiyetinde yaptıkları komplimanlar. AKP'nin Alevi ve Kürt Açılımı projeleri ile başlayan açılımlar süreci, CHP'nin Çarşaf Açılımı, Kuran Kursu Açılımı gibi ifadeleriyle topluma lanse edildi fakat somut hiçbir açılım ve ilerleme olmadı.

Adalet Yürüyüşü: CHP İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu'nun MİT Tırları davasından 25 yıl hapis cezası alması üzerine CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun öncülüğünde başlayıp çeşitli grupların katılımıyla ve "Adalet" talebiyle 15 Haziran 2017 tarihinde Ankara Güven Park'ta başlayan ve 9 Temmuz 2017 tarihinde İstanbul Maltepe'de yapılan mitingle sona eren yürüyüş.

Adam Gibi / Madam Gibi: Siyasi sınırlar dahilindeki mücadelede takınılabilecek iki farklı tavrı belirttiği, erkeğe 'güvenilir', kadına 'güvenilmez' sıfatını addedip erkek gibi olmayı olumluyan kıyas.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Adil Öksüz: 1967 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinde doğdu. 1991'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Yüksek lisansını 1996'da doktorasını ise 2003 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladı. Uzun yıllar Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yaptı. 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin ardından, Adil Öksüz ismi kamuoyunun gündemine geldi. Girişimin sabahında Ankara'daki Akıncı Üssü çevresinde gözaltına alındı. Ancak 18 Temmuz 2016 tarihinde, adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Bu karar geniş çapta tartışmalara yol açtı. Serbest bırakılmasının ardından kendisinden bir daha haber alınamadı. Hakkında yakalama kararı çıkarıldı ve kırmızı bültenle arandığı açıklandı. Adil Öksüz'ün akıbeti, geçen yıllara rağmen belirsizliğini korumaktadır.

Afedersiniz Ermeni: Tayyip Erdoğan, cumhurbaşkanlığı seçim çalışmaları bağlamında, 6 Ağustos 2014 günü katıldığı bir televizyon programında, "Benim için Gürcü diyen oldu, afedersin çok daha çirkin şeylerle Ermeni diyen oldu, Ben Türküm" ifadesini kullandı. Bir küfrü ağzına alıyormuş gibi söylediği bu ifadeler, Ermeniler başta olmak üzere azınlıklar, muhalifler ve nefret söylemlerine karşı duyarlı çevreler nezdinde rahatsızlık meydana getirdi. Ermeni toplumunun duyduğu rahatsızlığı, Agos gazetesi, 7 Ağustos 2014 tarihli nüshasında "Allah affetsin" manşetiyle duyurur.

Afedersiniz Pontus: Başbakan Erdoğan, 10 Haziran 2011'de kendisi ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile ilgili çok sayıda kitap yazıldığını ifade ederek, "Bu kitaplar içerisinde ne Yahudiliğimiz ne Ermeniliğimiz ne affedersiniz Rumluğumuz, hiçbir şeyimiz kalmadı" demişti. Mart ve Haziran 2019 seçimlerinde ise İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı olan ve seçimi kazanan Ekrem İmamoğlu hakkında da Trabzonlu olduğu gerekçesiyle çeşitli mahfillerde kendisinin ve Trabzonluların Rum olduğu ima edilmiş ve bu vesile ile "Affedersiniz Pontus" ifadesi bazı yazarlar tarafından "Affedersiniz Ermeni" sözüne nazire olarak kullanılmıştır.

Ağaç Kökü Yesinler: Erdoğan rejiminin Gülen hareketi mensuplarını ablukaya aldığı ve "Bunlara su bile yok" dediği dönemde, AK Parti Isparta İl Başkanı Osman Zabun da "Gitsinler ağaç kökü yesinler." dedi.

Ağlayan Medya Patronu: Medya patronu Erdoğan Demirören, sahibi olduğu Milliyet gazetesinde, "İmralı tutanakları" haberi üzerine, Erdoğan'dan telefonda yediği fırça üzerine ağlaması. İmralı'da Abdullah Öcalan ile yapılan görüşmelerin tutatanağı Milliyet gazetesinde yayınlanınca Erdoğan telefonda Erdoğan Demirören'i azarlayarak, "Batsın bu gazeteciliğiniz, bir daha bana gelme" diye azarlayınca, Demirören ağlayarak, "Ben bu işe nereden girdim" diyor ve ağlamaya başlıyor. Bu olaydan sonra Milliyet gazetesinin yayın yönetmeni Derya Sazak ve gazetenin yazarı Hasan Cemal işten çıkarıldı. Aydın Doğan, Erdoğan'ın baskısı ile medyadan çekilince yayın organlarını Erdoğan Demirören'e devretti. Ziraat Bankası bu satışı finanse etti ve bu satıştan kısa bir süre sonra Erdoğan Demirören, 8 Haziran 2018 tarihinde öldü.

Ahmet Altan: Ünlü yazar Çetin Altan'ın büyük oğlu. Akademisyen ve gazeteci Mehmet Altan'ın ağabeyi. Askerî ve sivil her türlü vesayet sistemine karşı çıktığı için önce derin devletin, Kemalist

örgütlerin ve Ergenekoncu paşaların, ardından İslamo-Faşist Erdoğan rejiminin istenmeyen adamı (bête noire) olarak hakkında davalar açılıp cezaevine kondu.

Ahmet Turan Özcerit ve Ailesi: Sakarya Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği bölümünde görev yapan Doç. Dr. Ahmet Turan Özcerit 15 Temmuz 2016'da yaşanan darbeden sonraki ilk cuma günü açığa alınmış; ardından 27 Temmuz sabahı gözaltına alınarak 11 gün süren savcılık sorgusu ve mahkeme sonrasında da tutuklanmıştır. Özcerit öncelikle öğretim üyesi olarak görev yaptığı Sakarya'nın Ferizli ilçesindeki cezaevinde 2 kişilik nezarethanede 15 kişi ile birlikte kaldı. Ailesi ile ilk irtibatı evden alındıktan 18 gün sonra 10 dakikalık bir telefon görüşmesiyle oldu. 1 ay sonra 14 ay tutuklu kalacağı Bandırma Cezaevine 6 kişi ile birlikte elleri kelepçeli nakledildi ve burada kalın bağırsak (kolon) ve akciğer kanserine yakalandı. Özcerit birkaç ay süren ısrarlı itirazlar sonucunda revire çıkabildi fakat doktorlardan heyet raporu alamadı. Tedavi ettirilmeyip rahatsızlığının dördüncü evresinde 2-3 hafta süren ısrarlar sonucu İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne götürüldüğünde tedavisi için çok geç kalınmıştır. Özcerit'in 21 Eylül'de tahliyesinin ardından tedavisine başlanmış fakat hastaneye götürüldüğünde tedavi adına yapılacak bir şey kalmamış, 5 ay hayata tutunabilmiş ve 12 Şubat 2018'de vefat ederek Ankara Karşıyaka Mezarlığı'na defnedilmiştir. OHAL döneminde hasta tutuklulara yönelik ağır uygulamaların mağdurlarından biri olan tutuklu akademisyen Ahmet Turan Özcerit uzun süre tahliye edilmediği gibi eşi ya da bir yakınının refakatçi olmasına ve çocuklarının onu görmesine de izin verilmemiştir. Ayrıca hastanedeki mahkûm koğuşunda da karısı ve çocuklarının bakımından uzakta tek başına yaşam savaşı vermiştir. Konya Akşehir'li olan Özcerit, 4 çocuklu bir ailede öksüz-yetim olarak büyüdü. Ailenin tek okuyanı olarak elektronik üzerine üniversite eğitimini tamamladı. 1996 yılında Ankara'da eşi Esra Hanım ile evlenip İngiltere'ye yerleşerek bilgisayar alanında mastır ve doktora yaptı.

Özcerit, geride Sinan, Esat, Senanur ve Dilara isimlerinde 2 kız, 2 oğlan evlat bıraktı. Doç. Ahmet Turan Özcerit'in vefatından sonra eşi ev hanımı Esra Özcerit (42) ve kızı Sakarya Üniversitesi Gazetecilik bölümü 2. sınıf öğrencisi Senanur Özcerit (19) gözaltına alındı. Gözaltı haberini TBMM İnsan Hakları Komisyonu Üyesi, HDP Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu duyurdu. Özcerit'in eşi Esra Hanım eşinin yasını tutamadan kardeşi Ayşe Şeyma Taş'ın (28) 25 günlük bebeği Azra ile tutuklandığını öğrendi. Evi aramaya gelen polisler Almanca öğretmeni olan ve tercüme yaparak emekliliğini değerlendiren babasının dizüstü bilgisayarını, telefonları ve düğün CD'sini, bir de 25 günlük Azra bebeğinin annesini alıp götürmüşler.

Ajan: Erdoğan rejiminde, muhaliflerin en çok yaftalandığı suçlama. Gazeteciler Deniz Yücel, Can Dündar, Rahip Andrew Brunson, Enis Berberoğlu ve MİT tırları davaları başta olmak üzere birçok davada yargılanan kişilere, yabancı bir ülkeye casusluk suçlaması yapıldı.

Akın İpek: Türk iş insanı. Koza İpek Holding'in yönetim kurulu başkanıdır. Holding, medya, madencilik, enerji ve sağlık gibi çeşitli sektörlerde faaliyet göstermiştir. Akın İpek, özellikle 2000'li yıllarda Türkiye'nin önde gelen iş insanlarından biri hâline gelmiş; Koza Altın gibi önemli yatırımlarla uluslararası iş dünyasında da tanınan bir figür olmuştur. Koza İpek Holding bünyesindeki medya kuruluşları (Bugün Gazetesi, Bugün TV, Kanaltürk vb.), demokratikleşme ve basın özgürlüğü konularında eleştirel yayınlarıyla tanınmıştır. 2015 yılında, şirketlerine el konulmuş; holding ve medya organlarına kayyım atanmıştır. Akın İpek hakkında daha sonra

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

birçok soruşturma başlatılmış, mal varlığına tedbir konulmuş ve kendisi hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır. 2015 yılından bu yana yurt dışında yaşamaktadır. İpek, İngiltere'de siyasi sığınma talebinde bulunmuş ve başvurusu kabul edilmiştir. Uluslararası hukuk kurumları ve insan hakları örgütleri, Koza İpek Holding'e yönelik müdahaleleri medya özgürlüğü ve mülkiyet hakkı ihlalleri bağlamında değerlendirmiştir.

Akın Öztürk: 1952 doğumlu emekli orgeneral. 2013–2015 yılları arasında Hava Kuvvetleri Komutanlığı yaptı. Pilotluk kariyeri boyunca F-100, F-4 ve F-16 gibi jetlerde görev aldı; 5.800 saatten fazla uçuş gerçekleştirdi ve NATO görevlerinde yer aldı.

15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında, darbeci olduğu iddiasıyla tutuklandı. Suçlamaları reddederek, o gece Akıncı Üssünde resmî bir görevle bulunduğunu belirtti. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, tutukluluğunu delilsiz ve keyfi buldu; adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini, kötü muamele gördüğünü ve derhal serbest bırakılması gerektiğini raporladı. Bu olay, 15 Temmuz sonrası süreçte meslekî geçmişi ve askeri itibarı olan kişilere yönelik sorgulanabilir yargı ve tutuklama pratiklerinin önemli bir örneği olarak değerlendirilmektedir.

Akil İnsanlar Heyeti: Kürt Meselesini çözmek için hükümetin başlattığı Kürt açılımı kapsamında oluşturulan yedi bölge komisyonunda görev alan yazar, akademisyen ve sanatçılardan oluşan topluluk. Akil insanlar heyetinin asıl görevi bölgeleri dolaşıp toplantılar yaparak çözüm sürecini halka anlatmaktır.

Akil Ülke: Uluslararası ilişkiler literatüründe "akil ülke", çatışma çözümünde arabuluculuk yapabilen, barışçıl diplomasi yürüten, tarafsız ve güvenilir devletleri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Bu nitelikler; güçlü diplomatik itibar, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı ve iç politikada demokratik standartlarla desteklenmelidir. Türkiye'de 2000'li yılların başında bu kavram, dış politikada bölgesel krizlerde aktif rol üstlenme iddiasıyla kullanılmaya başlandı. Ancak Erdoğan rejimi döneminde "akil ülke" söylemi, içeride hızla daralan temel hak ve özgürlükler, bağımsız yargının zayıflatılması ve siyasi kutuplaşmayla birlikte, gerçek anlamından uzaklaştı. Bu kavram zamanla, Türkiye'nin uluslararası rolünü olduğundan güçlü gösterme çabası ve iç kamuoyuna yönelik bir meşruiyet söylemi hâline dönüştü.

AKP ve Gülen'i Bitirme Planı: Yaşar Büyükanıt'ın Genelkurmay Başkanı olduğu 2006 yılında, Genelkurmay'da hazırlanan, AKP'yi iktidardan düşürme ve Gülen Hareketi'ni yok etme eylem planı.

Ak Saray: Erdoğan'ın, daha önceki Cumhurbaşkanlarının kullandığı Çankaya Köşkü'nü bırakıp Ankara'da kendisi için yaptırdığı lüks konut.

AK Troll: Troll kelimesinin Türkçe anlamı 'olta yemi' ya da 'oltayla balık tutmak' demektir. Sosyal medyada ise 'Trollemek' kavramı artık yerleşmiş durumdadır. Gezi Parkı eylemlerinin başlamasıyla birlikte Twitter'ın etkisi net bir şekilde ortaya çıkmış ve bu gücü AK Parti de farkına vararak altı bin kişilik bir Twitter ordusu kurmuştur. Ardından da 30 Mart yerel seçimleri öncesinde twitter heyecanlı tartışmaların mecrası haline gelmiştir. O güçle birlikte

gündemimize yeni bir kavram, "Troll" ve "Aktroll" girmiştir. Bu ekip sadece Ak Parti dışındakileri değil, aynı zamanda AK Parti içindeki muhalif sesleri de susturmayı hedeflemiştir. Aktroll olarak adlandırılan kişilerin büyük çoğunluğunun bir ideolojisi yoktur. Yani desteklediği; bu uğurda hakaret ve küfür etmekten çekinmediği parti için bir aidiyet hissetmezler. Bu işi hem mevki hem sosyal çevre hem de en önemlisi para için yaparlar. Aktroller kendi aralarında, günlük hayatlarında küfürlü ve argo konuşmaktan zevk alırlar.

En galiz küfürleri toplu ortamlarda konuşmaktan, "Biz kimseyi takmayız" havası vermekten haz duyarlar. AK Parti'nin sosyal medyada örgütlediği "paramiliter" güç, mevki-makam kullanmaktan, istediklerini yapmayan kamu görevlilerini tehdit etmekten çekinmez. Filistin meselesiyle çok ilgili görünürler. Bu konuyu taban kazanmak için kullanan derneklerin bütün toplantılarında yer alırlar. Fatih Camii'ndeki eylemlerde, Saraçhane Park'ındaki toplantılarda boy gösterirler. Jöleli saçları, spor takım elbiseleri, kösele ayakkabılarıyla dikkat çeken bu grubun boynunda çoğunlukla Filistin atkısı bulunur. Sosyalleştikleri ortamlar, ağırlıklı olarak AK Partililer'in kullandığı mekanlarla aynıdır: Fatih-Atmeydanı, Fevzi Paşa Caddesi çevresindeki kafeler, Anadolu Yakası'nda Üsküdar sahilinde bulunan kafeler, Çamlıca'da Şazeli, Deste Cafe, Şehir Üniversitesi çevresinde yer alan kafeler bol miktarda troll barındırır. Biraz daha konformist olanları Hukka'ya giderler. Bir trollün idolü Fatih Tezcan'dır. Havuz medyasının sıkı takipçileridirler. Her meseleyi derinlemesine bildiklerini, konuştuklarının bildiklerinin yanında çok az olduğunu ima ederler. Bir dönem Kemalistler için Türk Silahlı Kuvvetleri ne anlam ifade ediyorsa, bir Aktroll için MİT o manaya gelir. Twitter'ı ağırlıklı olarak akşamları kullanırlar. Çevrelerinde "gece kuşu" diye bilinirler. Sabahları geç kalkar, günün büyük kısmını AK Parti teşkilatlarından çay içerek geçirirler. Hemen hepsi sigara içer. Hazır sigara yerine, tütün alarak sigara sarmayı tercih ederler. AK Parti'deki danışman kadrosuyla sıkı bağlantıları vardır. Televizyon ya da gazetelerinde hedef gösterilen kişileri linç etmek için Twitter'da sahibi belli olmayan ve resim kullanılmayan "yumurta" hesap açarlar. Kendi isimleriyle trollük yapan, hemen hemen yok gibidir. En meşhurları Esat Reis, AK Kulis, Gizli Arşiv, Kuşçubaşı Eşref hesaplarıdır. Genel olarak giyim konusunda hâkim yakayı çok severler. Tek omuza askılı çanta kullanırlar. Saç konusunda tercihler muhtelif olmakla birlikte sakal konusunda neredeyse bir tarz birlikteliği vardır. Bu yüzden troller genel olarak sakallıdırlar. Klasik Millî Görüş sakalını tercih edenler ender görülür. Genel olarak kirli sakal kullanılır. Tek başına bıyık bırakmak tercihleri arasında yoktur. Sosyal çevrelerinde muhafazakâr olarak bilinseler de günlük ibadetlerle araları yoktur.

Troll ordusunda namaz kılan sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Türkiye henüz tamamen ele geçirilemediği için "Dar-ül Harp" kabul edilir. O yüzden cuma namazlarına da gitmezler. Grup oldukları zaman çevrelerine şiddet kullanmaktan çekinmezler. AK Parti tarafından organize edilen 'troll' hesaplarının başında Başbakanlık danışmanlarından Mustafa Varank'ın olduğu bilinir, söylenir. Bir başka iddia da 'üst akıl' olarak bu işin bir dönem AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Süleyman Soylu tarafından yönetildiğidir. Troll havuzdaki hesapların sahiplerine sekiz yüz lira ile dört bin lira arasında ücret ödenir. Bazı başarılı troller, devlette kadro ile ödüllendiriliyor. Yumurta hesaplara Aktroll adlandırılmasında aslan payı Sümeyye Erdoğan'ın, Başbakanlık danışmanlarından Mustafa Varank'la yaptığı bir telefon konuşmasındaki şu sözleriydi: "Bizim trollere söyle TT (trend topic-manşet) çalışmamıza destek versinler."

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Alevi Açılımı: Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Alevilere ait bir birim kurulması ve Alevi dedelerine maaş bağlanması gibi konuları da içeren Alevi vatandaşlara yapılan ayrımcılığa son vermeyi vadeden ama realize edilmeyen AKP'nin 2008'de oy kaygısıyla ortaya attığı Alevi Paketi.

Algı Operasyonu: Toplumun tamamında ya da bir kesiminde seçilmiş hükümete ve cumhurbaşkanına dair olumsuz ve yanlış kanaat oluşturmak, kışkırtmak ve buna yönelik gerçekleştirilen bilinçli manipülasyonları işaret etmek için kullanılan ifade.

Ali Bulaç: 1951 yılında Mardin'de doğdu. İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünden ve İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu. Sosyolog, ilahiyatçı ve gazeteci kimliğiyle tanınır. 1976'da "Düşünce" dergisini ve Düşünce Yayınları'nı kurdu; daha sonra İnsan Yayınları'nı yönetti. 1987'de Zaman Gazetesi'nin kuruluşuna katkı sağladı ve çeşitli dönemlerde köşe yazarlığı yaptı. İslam, demokrasi, özgürlük ve toplum üzerine kaleme aldığı kitapları ve yazılarıyla geniş bir entelektüel çevre tarafından takip edildi. Türkiye Yazarlar Birliği tarafından ödüle layık görüldü. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından, Zaman gazetesi yazarlarına yönelik toplu tutuklamalar kapsamında gözaltına alındı. "Örgüt üyeliği" suçlamasıyla tutuklandı ve yaklaşık 22 ay cezaevinde kaldı. 2018 yılında tahliye edildi. Daha sonra "örgüte bilerek ve isteyerek yardım" suçlamasıyla 2 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Bulaç'ın tutuklanmasının hak ihlali olduğuna karar verdi.

Ali Hocaoğlu: İzmir'de esnaftı. Tenkil döneminde tutuklanıp Şakran Cezaevi'ne konuldu. Kısa bir süre sonra mide kanserine yakalandı; fakat hastalığının son evresine kadar tahliye edilmedi. Vefatından bir ay kadar önce tahliye edildi; fakat o sürenin de son bir haftası yoğun bakımda olmak üzere hastanede geçirdi ve 42 yaşında hayata gözlerini kapadı.

Ali Ünal: 1955 yılında Uşak'ta doğdu. İstanbul Üniversitesi'nden mezun oldu. Yazar, çevirmen ve Zaman Gazetesi'nin eski başyazarıdır. İngilizce Kur'an meali dâhil olmak üzere çok sayıda İslamî eser kaleme aldı ve çeviriler yaptı. Aynı zamanda Fethullah Gülen'in bazı eserlerini İngilizce'ye çevirdi.

Erdoğan rejiminin politikalarına karşı eleştirel yazılarıyla tanındı. Özellikle, "Bir mümin bir münafıktan asla özür dilemez" ifadesiyle sistematik baskılara karşı direnişini açık şekilde ortaya koydu. 15 Temmuz 2016 sonrasında tutuklandı ve Zaman gazetesinde yazdığı 17 köşe yazısı delil gösterilerek 2018 yılında 19 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, Ünal'ın tutukluluğunu "keyfi" olarak değerlendirdi ve yazılarının ifade özgürlüğü kapsamında korunması gerektiğini vurguladı.

Âlim Müsveddesi: Erdoğan'ın Fethullah Gülen'e hakaret maksadıyla kullandığı bir ifade. Erdoğan, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 25 Ocak 2014 tarihinde, Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlediği Yüzyılın İslam Kültür Hizmeti Onur ve Hizmet Ödülleri töreninde yaptığı konuşmada "Yaşadığımız fetret gelip geçer, maruz kaldığımız ihanetler hiç şüphemiz olmasın milletin engin feraseti karşısında eriyip yok olup gider. Bu medeniyet öyle bir medeniyettir ki yalancı peygamberleri, sahte velileri, içi boş, kalbi boş, zihni boş alim müsveddelerini bünyenin virüsü reddettiği gibi reddetmiş ve tarihin çöplüğüne mahkûm etmiştir." demişti.

Aliye Rona: Emine Erdoğan'ın AKP içindeki lakabı.

Allah'ın Lütü: Erdoğan'ın 15 Temmuz'un hemen ardından Erdoğan'ın Gülen cemaatini temizlemek için kullandığı ifade

Alman Ajanı: Erdoğan rejiminin Die Welt gazetesi muhabiri Deniz Yücel'e verdiği isim. 27 Şubat 2017 tarihinde tutuklanan Deniz Yücel, Almanya'nın yoğun baskıları ile 16 Şubat 2018 tarihinde serbest bırakıldı. Erdoğan, Deniz Yücel için, "O bir ajan, ben burada olduğum sürece hapisten çıkamaz" demişti. Serbest kalınca Almanya'ya götürülen Deniz Yücel, "Hapiste Erdoğan'ın sorumluluğunda işkence gördüm" dedi.

Almanya İmamı: Almanya cumhurbaşkanı Joachim Gauck'a Erdoğan'ın kontrolündeki Takvim gazetesi tarafından yapılan yakıştıma.

Alo Fatih: Erdoğan'ın medyayı kontrol etmek için görevlendirdiği, Yüksek Öğretim Kurumu Başkanı Yekta Saraç'ın kardeşi Fatih Saraç. Erdoğan'ın Habertürk TV kanalı ve Habertürk gazetesinin sahibi Ciner medya grubuna üst düzey yönetici olarak tayin ettiği Fatih Saraç'ın lakabı. Erdoğan'ın Fatih Saraç ile yaptığı telefon görüşmelerinde Habertürk TV'nin alt yazılarına bile müdahale ettiği ortaya çıktı.

Altan Kardeşler: Çetin Altan'ın oğulları yazar Ahmet Altan ve akademisyen Mehmet Altan.

Altın Dolu Uçak: Gana'dan yüklediği 1,5 ton altını İran'a götürürken personel değişimi ve yakıt ikmali için 1 Ocak 2013 tarihinde Atatürk Havalimanı'na inen ve dört gün boyunca mühürlenerek bekletilen ULS Havayollarına ait esrarengiz uçak. "ULS Havayollarına ait uçak taşıdığı yükü 1500 kilo 'değersiz maden' olarak beyan etti. Ancak beyandan şüphelenen giren Gümrük müfettişleri uçağa girdi ve kilolarca külçe altın buldu. Bunun üzerine havayolu yetkilileri uçaktaki 1208 kilogram altının 500 kg'lık bölümünün Duru Döviz'e ait olduğunu, kalan bölümünün ise İran'da faaliyet gösteren Sorinet Holding'e gideceğini açıkladı. Ancak bu konuda da hiçbir evrak beyan edilmedi. Bunun üzerine Gümrük görevlileri uçağı ve kargoyu mühürlediler ve tutanak tuttular. 17 Aralık 2013 tarihinde başlatılan rüşvet ve yolsuzluk operasyonu soruşturmasına göre işte tam bu aşamada devreye Reza Zarrab (Rıza Sarraf) girdi. Bürokratik bağlantılarını kullanarak önce uçağın yüküyle ilgili sorunları çözdü. Hemen ardından da Tahran'a uçacağı beyan edilen uçağın Dubai'ye gideceği yönünde beyanda bulunuldu. Böylece uçak 18 Ocak 2013'te içindeki altınlarla birlikte Dubai'ye gitti. Gümrük müfettişleri bu olayla ilgili tutanak tuttu ve hemen ardından suç duyurusunda bulundu. Dosya önce Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı Kaçakçılık ve Mali Suçlar Bürosu'na gönderildi. Ancak daha sonra buradan alınarak Kabahatler Bürosu'na yönlendirildi. Gümrük müfettişlerinin raporlarını inceleyen savcılık Türk Parasının Koruma Kanuna muhalefet ve kıymetlerin ülkeye yasadışı yollardan sokulmaya çalışıldığı gerekçesiyle Duru Dövize 57 milyon 789 bin lira idari para cezası kesilmesine karar verdi."

Anadolu Ajansı (AA): 1920 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecinde kurulan resmî haber ajansıdır. İlk yıllarda bağımsız haber kaynağı olarak işlev görmüş, ancak zamanla hükümet politikalarıyla daha uyumlu bir çizgiye evrilmiştir. Özellikle AKP iktidarı döneminde, devletin resmi görüşlerini yansıtan bir yayın politikası benimsemiş; muhalif seslere yer vermeyen, eleştirel haberciliği dışlayan bir kurum hâline gelmiştir.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

15 Temmuz 2016 sonrası dönemde Anadolu Ajansı, tutuklamalar, el koymalar ve kamusal linç kampanyaları sırasında sıkça kullanılan, yargı kararlarından önce suçlayıcı haberler servis eden bir aktör olarak öne çıkmıştır. Bu süreçte, insan hakları ihlalleriyle ilgili uluslararası eleştirilere karşı Türkiye'nin resmî söylemini savunan başlıca medya araçlarından biri olmuştur.

Anadolu Fest / Zeytinli Rock Festivali: 2022 yılında valilik kararıyla iptal edilen gençlik ve müzik festivalleri. Muhalefet, bu yasakları "kültürel yaşamı baskılama" ve "otoriterleşme" adımı olarak değerlendirdi. Gençlerin sosyal etkinlik alanlarının daraltıldığına dair eleştiriler geldi.

Ananas: Tuskon Genel Sekreteri Mustafa Günay'ın MİT tarafından kaydedilen telefon konuşmasında, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Koç'a Uganda'dan ananas götürdüğünü belirtmesi üzerine Erdoğan, bunun bir şifre olduğunu iddia etti ve seçim meydanlarında defalarca kullandı. Ancak Mustafa Koç yaptığı açıklamada, kendisine hediye getirilen şeyin gerçekten ananas olduğunu ifade ederek, "Bu hediye ananastı ve çok lezzetliydi" dedi.

Ananı da Al Git: Başbakan Erdoğan, 11 Şubat 2006 tarihinde çıktığı Mersin gezisinde kendisine içinde bulunduğu zor durumdan şikâyet yollu "Sayın Başbakan bu çiftçinin hali ne olacak? Tarım Bakanınızın Anayasayı ihlal ettiğini biliyor musunuz? Öldük, bittik. Hangi yüzle geliyorsun buraya? Anamızı ağlattınız be!" diyen Çiftçi Mustafa Kemal Öncel'e "Artistlik yapma. İyi bir sanatçısın. Lan, terbiyesizlik yapma. Ananı da al git" dedi. Ardından Kemal Öncel hakkında senelerce süren davalar açıldı, mahkûmiyet kararları verildi ve Erdoğan'ın Mersin'e her gelişinde Kemal Öncel, polis tarafından alıkonuldu.

Andrew Craig Brunson (1968 -) : Amerikan Evanjelik Presbiteryan Kilisesi'nin kıdemli papazı. 1990'lardan beri Türkiye'de yaşıyordu. 7 Ekim 2016 tarihinde, tutuklanıp cezaevine konulduğunda İzmir Diriliş Kilisesi'nin papazı olarak görev yapıyordu. Erdoğan'ın "Ver papazı, al papazı" diyerek rehine diplomasisi uygulamasının üzerine, 15 Şubat 2017 tarihinde ABD'li 78 senatör, Erdoğan'a bir mektup yazmış fakat bir sonuç alamamışlardı. Daha sonra uluslararası insan hakları örgütlerinin, AB ve ABD'nin ısrarları ve önemli yaptırım tehditleri üzerine Erdoğan yargısı, 2018 Ekim'inde Rahip Brunson'u bırakmak zorunda kalmış ve Brunson da hemen ülkesine geri dönmüştür.

İzmir'de yaşayan Rahip Andrew Brunson hem Gülen Hareketi hem de PKK ile irtibatlı olmak ve CIA adına casusluk suçundan 11 Eylül 2016 tarihinde tutuklandı. Ailesi ile birlikte 1993'ten beri Türkiye'de yaşayan İzmir Diriliş Kilisesi Pastörü Brunson, "Yahudilerin kayıp 13. kabilesi olan Kürtleri kışkırtarak Türkiye'den koparmak, Kürtleri Hristiyanlaştırmak, Gülen Hareketi ve PKK ile irtibatlı olmak" suçlamalarından tutuklandı. İddianameye göre Rahip Brunson, Kürtlere yönelik faaliyetleri için, 2014-2017 tarihleri arasında 1306 defa İzmir'den Urfa'ya uçak yolculuğu yaptı. ABD Kongresi ve ABD Başkanı Trump, Rahibin derhal serbest bırakılması için Türkiye'ye yaptırım tehdidinde bulundu. ABD Yönetimi, Adalet Bakanı Abdulhamid Gül ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'yu yaptırım listesine aldı. ABD Başkanı Trump, 17 Nisan 2018 tarihinde bir tweet atarak, "Ben ne kadar casus isem, Rahip de o kadar casus" dedi. ABD, Rahibin serbest bırakılmaması halinde, diğer yaptırımların devreye gireceğini açıkladı. Trump, İsrail'de HAMAS ile ilişkisi sebebiyle tutuklu Türk vatandaşı Ebru Özkan'ın serbest bırakılmasını

sağladığını, buna karşılık Türkiye'nin de Brunson'u serbest bırakması gerektiğini açıkladı. Erdoğan, ABD yönetiminin bu baskıları üzerine, Rahibi Temmuz 2018'de ev hapsine aldirdi, 13 Ekim 2018 tarihinde de serbest bıraktirdi. Serbest kalır kalmaz özel uçakla ABD'ye götürülen Rahip Brunson Beyaz Saray'da Trump tarafından kabul edildi. Erdoğan, ABD'nin bu tehditleri için, 11 Ağustos 2018 günü, "Tehdit ediyor ya... Yarın saat 18.00'e dek göndereceksiniz... Burası çatladı kapı ülkesi mi ya, burası Türkiye, ne yapıyorsunuz" dedi.

Ankesörlü Telefon: Erdoğan rejiminin devlet bürokrasisinde yaptığı cadı avında kullandığı yöntemlerden biri. Buna göre belirli ankesörlü telefonlardan sivil şahısları arayan yüzlerce mazul ve muvazzaf Emniyet ve TSK mensubu şüpheli kabul edilip tutuklandı.

Arşiv Taraması: Memuriyete girerken yapılan güvenlik taramasının dışında bir de adayların Gülen Hareketi'ne mensup olup olmadığını tespit etmek için İçişleri Bakanlığı'nın ve Genel Kurmay Başkanlığı İstihbarat Dairesi'nin fişlemelerine dayanan tarama.

Atilla Taş: Pek çok sanatçının Erdoğan rejimine biat etmesine karşın aktif muhalefet yapan ve bu yüzden cezaevine giren, Ham Çökelek lakaplı sanatçı.

Avrasyacılar: Türkiye'de NATO'ya ve ABD'ye karşı olduklarını söyleyen eski Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Tuncer Kılınc ve Doğu Perinçek'in başını çektiği grup. Bu gruba göre, Türkiye'nin ittifak yapması gereken ülkeler Rusya, Çin ve İran. 15 Temmuz darbe girişimi bahanesiyle Türk Silahlı Kuvvetleri'nden ihraç edilen subayların büyük çoğunluğuna NATO'cu damgası vuruldu ve TSK'nın yapısı tamamen değiştirildi.

Avrasyacılık: Temelinde Batı karşıtlığına dayanan, Türkiye'nin dış politikasında yönünü Avrupa ve ABD yerine Rusya, Çin, İran gibi Avrasya merkezli güçlere çevirmesi gerektiğini savunan ideolojik bir yaklaşımdır. Soğuk Savaş sonrası dönemde yeniden şekillenen bu düşünce, Türkiye'de özellikle 2000'li yılların sonlarından itibaren bazı askeri ve siyasi çevreler tarafından daha görünür hâle gelmiştir.

Erdoğan rejimi döneminde, Batı ile yaşanan gerilimlerin artmasıyla birlikte Avrasyacı söylemler devlet aygıtı içinde daha fazla yer bulmuş; güvenlik bürokrasisinde etkili olan bazı gruplar bu çizgiyi aktif olarak desteklemiştir. Avrasyacılık, sadece dış politik bir tercih değil, aynı zamanda içeride otoriterleşmeyi meşrulaştıran, insan hakları ve demokratikleşme taleplerini "Batı emperyalizmi" olarak yaftalayan bir ideolojik zemin olarak da kullanılmıştır.

Ayakkabı Kutuları: İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü yolsuzluk ve rüşvet soruşturması kapsamında gözaltına alınan Halk Bankası Genel Müdürü Süleyman Aslan'ın evindeki kütüphanede ayakkabı kutuları içinde 4,5 milyon dolar bulunur.

Aydın Doğan: Erdoğan'ın açık ve gizli tehditlerine boyun eğmek zorunda kalan ve Havuz Medyasına eklenilen Doğan Medya'nın ve Doğan Holding'in sahibi.

Ayışığı Darbe Planı: 2007'de Nokta dergisinde yayınlanan eski deniz kuvvetleri komutanı Özden Örnek'in günlüklerinden öğrenilen 2004'te hazırlanmış darbe planı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Ayşe Abdürrezzak: Önce Kasımoğlu Coşkun Koleji'nde 2012'den sonra MEB'de çalışırken 15 Temmuz sonrasında işinden atılır. Hakkında iki ayrı dava açılır. Gözaltına alınır ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılır. Eşi Uğur Abdürrezzak, oğlu Abdülkadir Enes ve iki buçuk yaşındaki diğer oğlu Halil Münir (cesedi dört buçuk ay sonra bir kum ocağının pompasına takılı olarak bulunur) ile bir Şubat sabahı Meriç'te boğulan ve cesedi bulunamamış bir kurban. Son nefeslerini verirken "Çocuğumu kurtarın, çocuğumu kurtarın" diye feryat etmişti. Ayşe Abdürrezzak ve oğlu Abdülkadir'in cesedi daha sonra bulunmuş; ama imam "Bunlar haindir" diyerek cenaze namazını kıldırmak istememiş; bunun üzerine başka bir beldeden gelen genç bir imam kıldırılmış ve o duruma dayanamayınca uzak bir yere geçip içli içli ağladığı paylaşılmıştır.

Ayşe Doğan: 15 Temmuz'dan sonra KHK ile kapatılan Gülen Hareketi'ne bağlı okullarda öğretmenken önce işinden oldu, daha sonra çalışma izni iptal edildi. Eşinin tutuklanmasının ardından babasını kaybetti. Yaşadığı sıkıntılar sonucunda mide kanserine yakalanan Ayşe Hanım, 34 yaşında geride biri 10, diğeri 5 yaşında iki çocuk bırakarak 7 Ağustos 2019 tarihinde vefat etti.

Ayşe Öğretmen: Diyarbakır'da öğretmenlik yapan Ayşe Çelik, 9 Ocak 2016 tarihinde Beyazıt Öztürk'ün Kanal D'de yayınlanan Beyaz Show adlı talk show programına telefonla katılıp "Çocuklar Ölmesin, Analar Ağlamasın!" dediği için hakkında terör örgütü propagandası suçlamasıyla dava açılmış ve 1 yıl 3 ay hapis cezası almıştır. Ayşe öğretmenin 20 Nisan 2018 tarihinde bebeği Deran'la birlikte Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'ne konması sosyal medyada büyük bir tepkiye sebep oldu. 120'den fazla ifade özgürlüğü savunucusu kuruluşun çatı örgütü olan International Freedom of Exchange (IFEX), 28 Nisan 2018 tarihinde Ayşe öğretmenin serbest bırakılması için imza kampanyası başlattı. Avukatının infaz erteleme talebini değerlendiren başvurusunu değerlendiren Diyarbakır Infaz Hakimliği talebi kabul ederek Ayşe Çelik'i 4 Mayıs 2018 tarihinde tahliye etti. Anayasa Mahkemesi, Ayşe Çelik'e hapis cezası verilmesini "ifade özgürlüğünün ihlali" olduğuna karar vermesi üzerine yeniden yargılanan Ayşe öğretmen beraat etti.

B

Bakara Makara: Başmüzakereci ve Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış'ın, Hürriyet gazetesi Ankara Temsilcisi Metehan Demir ile yaptığı telefon konuşmasında Kur'an-ı Kerim'in Bakara suresi için alaylı bir şekilde kullandığı ifade.

Baklavacı: Güllüoğlu ve Seyidoğlu gibi Türkiye'nin tanınmış tatlıcıları.

Balyoz Darbe Planı: 2003 Mart'ında ortaya çıkan, 2010 Ocak ayında Taraf gazetesinin haberi üzerine hakkında soruşturma başlatılan darbe planı. 1. Ordu Komutanlığı'nda hazırlanan bu darbe planıyla meşru hükümetin devrilmesi amaçlanmıştı.

Banka Asya: Gülen Hareketi'ne yakınlığıyla bilinen iş adamlarının hissedarı olduğu faizsiz finans bankası.

Barbaros Şansal: Erdoğan rejimine açıktan muhalefet ettiği için birkaç defa gözaltına alınıp hakkında dava açılan modacı.

Barış Havzası: AKP iktidarının Türkiye Cumhuriyeti ve çevresini anlatmak için kullandıkları ifade.

Barış Pehlivan: Araştırmacı gazeteci ve yazar. Türkiye'de özellikle devlet içindeki güç ilişkileri, yargı ve emniyet bağlantıları ile ilgili haber ve kitaplarıyla tanınır. Defalarca tutuklandı ve cezaevine gönderildi. Son yıllarda cezaevi giriş-çıkışları bir tür siyasi baskı aracı hâline geldi. Pehlivan, ifade özgürlüğü ihlallerinin sembol isimlerinden biri olarak görülmektedir.

Barış İçin Akademisyenler Derneği: Bu suça ortak olmayacağız diyerek imza kampanyası başlatan akademisyenler.

Barış İçin Akademisyenler Bildirisi: 2015-2016 yılları arasında Kürtlerin yaşadığı bölgelerdeki çatışmaların ve şiddetin sona ermesi, sokağa çıkma yasaklarının kaldırılması için çağrı yapan Türkçe ve Kürtçe olarak hazırlanan bildiri. Söz konusu bildiri 11 Ocak 2016 tarihinde 1128 akademisyenin imzasıyla yayınlanır. Bildiriyi imzalayan akademisyenlerin önemli bir kısmı hakkında soruşturma başlatılır; bir kısmı tutuklanır ve 15 Temmuz'dan sonra da önemli bir kısmı üniversitelerden ihraç edilir.

Barış Pınarı Harekâtı: Ekonomik krizin had safhaya çıktığı, toplumsal rahatsızlığın arttığı, AKP'nin oy kaybettiği ve bölünme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı 2019 Ekim ayında Erdoğan'ın terör tehdidi var bahanesiyle Suriye'nin kuzeyindeki Kürtlere yönelik havadan ve karadan başlattığı operasyon. Bu operasyon ABD, AB ve Rusya başta olmak üzere bütün ülkelerin karşı çıkmasına rağmen başlamış ve pek çok Türk ve Kürt halkının ölmesine, yaralanmasına sebep olmuştur. Söz konusu operasyon CHP, MHP, İyi Parti, Saadet Partisi ve İP tarafından vatan millet meselesi olarak görülüp desteklenmiştir.

Başçalan: Yaptığı hırsızlık ve yolsuzluklardan dolayı Erdoğan'ın lakabı.

Başkomutan: Erdoğan yandaşlarının cumhurbaşkanlığı sıfatından dolayı Erdoğan'ı tanımlama şekilleri.

Batsın Bu Gazeteciliğiniz: Milliyet gazetesi genel yayın yönetmeni Derya Sazak'ın, Erdoğan'ın baskısı ile gazeteden atılmasını anlattığı kitabına verdiği isim.

Beşli Çete: 28 Şubat döneminde Refahyol hükümetini devirmek için sivil bir platform oluşturan Türk-İş, TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği), TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu), DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ve TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu) oluşan grup.

Beyaz Toroslar: 1990'lı yıllarda JİTEM üyelerinin Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde devriye aracı olarak kullandıkları beyaz renkli Toros marka arabalar. O yıllarda "ölüm arabası" olarak bilinen Beyaz Toroslarla evlerinden ya da işyerlerinden kaçırılan Kürt kökenli

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

vatandaşlardan bir daha hiç haber alınmamıştır. Pek çoğu faili meçhul cinayetlere kurban gitmiş, bir kısmının kemikleri Jitem karargahının bahçesinden yapılan kazılarda bir kısmı da asit kuyularında bulunmuştur.

Beyfendi: Erdoğan döneminde devletten büyük ihaleler alan ve özellikle isimleri 17-25 Aralık yolsuzluk dosyalarında geçen iş adamlarının Erdoğan için kullandıkları ifade.

Beyin Göçü: 2013 tarihinden sonra başlayan ve 2016 darbe girişiminden sonra ivme kazanan, Türk akademisyenlerin daha çok Kanada, ABD, İngiltere, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerine kaçışları.

Bıyıklılar: Erdoğan'ın hilal bıyıklı koruma polisleri. Yurtdışı gezilerinde Erdoğan'ı protesto edenlere karşı kadın erken, yaşlı ve çocuk demeden terör estiren hilal bıyıklı 60 civarındaki yakın koruma polisi saldırganlıkları ve küfürbazlıklarıyla biliniyor. Erdoğan'ın 2017 Mayıs'ında ABD'ye yaptığı gezi sırasında Türk Büyükelçiliği önünde "Bebek Katili Erdoğan" sloganları atarak barışçıl gösteri düzenleyen Kürt asıllı protestoculara saldıran bıyıklı korumalardan 19'u hakkında Washington DC savcılığı tarafından dava açıldı.

Bijan Kian: Michael Flynn ekibinin önemli isimlerinden olan lobici Bijan Kian, Fethullah Gülen'in kaçırılmasının görüşüldüğü New York'taki otel toplantısının katılımcılarından biriydi. Amerikalı savcılar, Flynn gibi Bijan Kian hakkında da dava açtılar. Kian'ın yargılandığı davada, savcılık makamının tanığı olarak ifade veren emekli FBI görevlisi, "Benden Fethullah Gülen hakkındaki FBI kayıtlarını istediler. Gülen hakkında skandal mahiyetinde suçlar uydurulmasını istiyorlardı" dedi.

Bilal'e Anlatır Gibi: Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'a bir telefon görüşmesindeki anlatış şekline hareketle birinin kalın kafalı, anlayışsız olduğunu ifade etmek için kullanılan ifade. Basit kelimelerle tane tane anlatmak.

Binali Yıldırım: Yolsuzluk işlerinde oğlunun da ismi geçen, Erdoğan'ın emriyle başbakan olup onun emriyle koltuğunu terk eden ve ayrılırken en beğenmediği icraatı olarak 15 Temmuz'u gösteren kişi.

Bir Dolar: 15 Temmuz 2016'da gerçekleşen darbe girişimi sonrası Gülen Hareketi ile bağlantılı olduğu gerekçesi ile gözaltına alınan kişilerde suç unsuru olarak ele geçirilen en önemli argümanlardan biri de 1 dolar olarak gösterildi. Öyle ki, medyada bireylerin Bank Asya'da hesabının olması, telefonunda ByLock ismi ile anılan programı kullanması sonrasında en meşhur gerekçe olarak bir kişinin üzerinden 1 Dolar çıkması öne çıkarıldı. 1 Doların üzerinde yer alan F harfinin en üst düzeydeki görevlilere verildiği, her farklı harfin de farklı konumdaki insanlara verdiği iddiaları medya dili ile işlendi. Oysa üzerinde her harfin bulunduğu 1 Dolara dileyen herkes dilediği zaman basitçe ulaşabilir ve üzerinde ya da evinde buna yer verebilir gerçeğine rağmen medya bu konudaki iddiasını ve mahkemeler de delil olarak kabul etme durumunu sürdürdü. Dahası ev baskınlarına giden polisler ve soruşturmaları yürüten savcılar, Şüpheden sanık yararlanır ilkesini ihlal ederek, evlerde bulunan farklı meblağlardaki (5, 20, 50, 100) dolarlardan sadece bir dolarları alıp sanıkların dosyalarına koydular. 1 Doların

Gülen Hareketi içindeki gerçek hikayesi ise şu şekildedir; Said Nursi vefatından önce yazdığı eserlerinden kaynaklanan gelirinin tümünün on bir öğrencisi arasında eşit bir şekilde paylaşılması vasiyet etmiştir. On bir öğrenci arasında Tahiri Mutlu'da kendine düşen miktarı Fethullah Gülen'e vasiyet olarak bırakmıştır. Gülen, Said Nursi'nin eserleri olarak Risale-i Nurların satışından gelen geliri yıllardır bir prensip olarak ziyaretine gelen başta çocuklar olmak üzere misafirlerine genellikle 1 dolar olsa da bazen 10, bazen 20, bazen de 100'lük banknotlar halinde harçlık olarak takdim eder. Gülen'in bu parayı şahsına harcamama konusunda kati bir prensibi bulunmaktadır.

Bir Numaralı Devlet Yetkilisi: Amerikalı Savcı Preet Bharara ve ekibinin hazırladığı Rıza Sarraf dosyasındaki belgelerde Erdoğan için kullanılan ifade.

Biz: AKP seçmenleri, AKP teşkilatı, ideolojisi ve iktidarına destek olan kişi, kurum ve kuruluşları işaret etmek için kullanılan ifade.

Bizim Oğlan: Rüşvet ve Yolsuzluk operasyonlarının yapıldığı 17 Aralık 2013 sabahı Hürriyet gazetesi Ankara Temsilcisi Metehan Demiri'ni arayan dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, "Gözetimdeki dördüncü bakan çocuğu bizim oğlan mı?" diye sorduğu Erkan Yıldırım.

Bordolu: Umuma mahsus pasaportu olanlar. Hiç pasaportu olmayanlara göre daha avantajlı olmakla birlikte vize isteyen ülkelere gitmekte zorlanıyorlardı.

Borucu: İsmi darbe teşebbüslerine karışan, bu yüzden mahkûmiyet alan, derin devletin bir numaralı adamlarından olduğu iddia edilen eski genelkurmay başkanı İlker Başbuğ.

Böcek: Erdoğan'ın "Beni dinlemişler" komplosu 2010 aralık ayına rastlıyor. Bu bahaneyle yakın koruma ekibindeki bütün polisleri dağıttı. Emniyet teşkilatında sürgünler, kıyımlar başladı.

Bugün Gazetesi: 2005 yılında kurulan, bir dönem Koza İpek Holding bünyesinde faaliyet gösteren günlük gazetedir. Eleştirel ve bağımsız yayın çizgisiyle özellikle AKP iktidarının baskıcı politikalarına karşı çıkan haberleriyle dikkat çekmiştir. 2015 yılında, holding bünyesindeki diğer medya kuruluşlarıyla birlikte devlet tarafından kayyım atanarak fiilen hükümet kontrolüne geçirilmiştir. Bu müdahale, basın özgürlüğüne yönelik ciddi bir ihlal olarak ulusal ve uluslararası düzeyde tepki toplamıştır. Kapatılmadan önceki yayın politikası, ifade özgürlüğü, çoğulculuk ve hükümetin hesap verebilirliği gibi demokratik ilkeleri savunan bir çizgiye dayanıyordu. Kayyım sonrası yayın dili köklü biçimde değişmiş, kısa süre sonra gazete tamamen kapatılmıştır.

Bunlar: AKP seçmenleri, AKP teşkilatı, ideolojisi ve iktidarının dışında kalan kişi, kurum ve kuruluşları işaret etmek için kullanılan ifade.

Bu Hasret Bitsin: Türkçe olimpiyatlarının 2012 yılı Haziran ayında İstanbul'da Arena stadında yapılan kapanış töreninde, Erdoğan, Fethullah Gülen'i Türkiye'ye davet ederek, "Gurbet hasrettir. Biz gurbette olup, şu vatan topraklarının hasreti içinde olanları aramızda görmek istiyoruz. Bu sıra hasreti artık bitmelidir, bitsin istiyoruz." dedi. Daha sonra anlaşıldı ki bu davetin

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

arkasında Fethullah Gülen'i derdest edip tutuklama gibi bir niyeti varmış.

Bunlara Su Yok, Su!: Erdoğan'ın Gülen hareketi mensuplarını ablukaya almak için kullandığı ifadelerden biri. 31 Mart 2014 seçimleri için Türkiye'nin çeşitli vilayetlerinde mitingler düzenleyen Erdoğan 29 Mart'ta Hatay ve Ankarada yaptığı mitingde Gülen Hareketi mensuplarını açıkça hedef alarak "Bundan sonra bizden bunlara su yok, su!" dedi. Erdoğan'ın bu konuşmasını müteakip önce Niğde'de belediye, Ramazan ayı olmasına rağmen, Özel Sungurbey Koleji'nin su aboneliğini iptal etti. 15 Temmuz 2016 tarihinden sonra bu uygulama daha yaygın hale getirildi. Gözaltına alınan bazı kişilere Ramazan ayında sahur yapmaları için bile su verilmedi.

Bülent Arınç: AKP troykasının en önemli isimlerinden biri. Zamanında Gülen Hareketine övgüler düzen; fakat rüşvet ve yolsuzluk operasyonlarından sonra U dönüşü yapan; buna rağmen özgül ağırlığı dediği itibarını kurtaramayan siyasetçi. AKP'nin demagoglarından.

Büyük Oyun: Türkiye Cumhuriyeti devleti ve hükümetinin bekasına ve Türkiye'nin milli çıkarlarına tehdit oluşturduğu ifade edilen dış güçler tarafından kurgulanan kapsamlı ve uzun erimli plan. Bu plan ile devlet yönetiminin anti-demokratik yollarla değiştirilerek devletin güçsüzleştirilmesinin hedeflendiği varsayılmaktadır.

Büyük Usta: AKPlilerin Erdoğan'a verdikleri isim.

Bylock: Gülen Hareketi mensuplarının kendi aralarında haberleştikleri iddia edilen, fakat herkesin indirip kullanmasına açık olan bir telefon uygulaması.

C

Casus İmamlar: Almanya, Hollanda ve Avusturya gibi ülkelerde, Diyanet'e ait camilerde görevli olup bu ülkelerdeki Gülen Hareketi mensuplarını tespit edip fişleyen ve hazırladıkları raporları konsolosluklar, büyükelçilikler aracılığıyla MIT'e ulaştırırken yakalanan imamlar.

Cadı Avı: Gülen Hareketi mensuplarının peşine düşmek.

Can Ada: Kanada isminin Türk alfabesiyle okunuşu. Kanada'nın bu süreçteki yeri için "Kanada" maddesine bkz.

Can Ada: Gülen Hareketi mensuplarının önemli bir kısmının iltica ettiği Kanada.

Can Atalay: Gezi Parkı davasında yargılanıp mahkûm edilen avukat ve insan hakları savunucusudur. 2023 genel seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nden Hatay milletvekili seçilmesine rağmen cezaevinden tahliye edilmedi. Anayasa Mahkemesi tarafından iki kez "seçilme hakkı ve kişi hürriyeti" ihlali kararı verilmesine karşın Yargıtay bu kararlara uymadı. Bu durum, Türkiye'de yasama ve yargı erkleri arasında ciddi bir anayasal kriz doğurdu.

Can Erzincan TV: Türkiye'de yayın yapan bağımsız televizyon kanallarından biri olarak özellikle 2010'lu yıllarda öne çıkmıştır. Ana akım medyada ses bulamayan muhalif görüşlere yer veren yayın politikasıyla bilinir. Basın özgürlüğünün giderek kısıtlandığı dönemde, ifade özgürlüğünü savunan gazetecilere ve akademisyenlere ekranlarını açmıştır. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden kısa süre önce RTÜK ve Türksat kararıyla yayın lisansı iptal edilerek yayından çıkarıldı. Bu kapatma, herhangi bir yargı kararı olmadan uygulanmış olması nedeniyle uluslararası basın ve ifade özgürlüğü örgütleri tarafından ağır biçimde eleştirildi. Can Erzincan TV'nin kapatılması, Türkiye'de medya üzerindeki siyasi baskının ve tek sesli yayın ortamının derinleştiği bir dönemin simgesel örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Cemal Kaşıkçı: Suudi gazeteci, yazar ve Washington Post köşe yazarı. Uzun yıllar Suudi Arabistan devletine yakın görevlerde bulunsa da zamanla Veliaht Prens Muhammed bin Selman yönetimini eleştiren yazılar kaleme almaya başladı. 2 Ekim 2018'de İstanbul'daki Suudi Arabistan Başkonsoloslukuna girdikten sonra bir daha kendisinden haber alınamadı. Daha sonra, konsolosluk binasında Suudi ajanlar tarafından öldürüldüğü ve cesedinin parçalanarak yok edildiği ortaya çıktı. Olay dünya kamuoyunda büyük yankı uyandırdı. Cemal Kaşıkçı'nın öldürülmesi, ifade özgürlüğüne yönelik küresel ölçekte bir tehdit olarak değerlendirildi. Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan özel raportör raporunda, cinayetin önceden planlandığı ve Suudi devletinin sorumluluğunun bulunduğu açıkça belirtildi. Suçun işlendiği yer Türkiye olmasına rağmen, dava 2022 yılında Suudi Arabistan'a devredildi ve bu durum uluslararası hukukun ciddiyetine dair ciddi kaygılara yol açtı.

Cihan Haber Ajansı (CHA): 1994 yılında kurulmuş, Türkiye'nin önde gelen özel haber ajanlarından biriydi. Geniş muhabir ağıyla Türkiye'nin dört bir yanından hızlı ve güvenilir haber akışı sağlayarak yerel ve ulusal medya organları için önemli bir kaynak oldu. Aynı zamanda seçim dönemlerinde sandık başı verilerini hızlı ve şeffaf biçimde kamuoyuna duyurması ile tanındı. Koza İpek Holding bünyesinde faaliyet gösteren ajans, bağımsız ve eleştirel yayınları nedeniyle iktidarın hedefi hâline geldi. 2016 yılında yayımlanan bir Kanun Hükmünde Kararname ile hiçbir yargı kararı olmadan kapatıldı. Cihan Haber Ajansı'nın kapatılması, Türkiye'de basın özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı açısından ciddi bir gerileme olarak değerlendirildi. Kurumun arşivine el konulması ve çalışanlarının yargılanması, ifade özgürlüğü ihlallerinin boyutunu ortaya koyan önemli örneklerden biridir.

Cumhur İttifakı: 2018 milletvekili seçimlerinde AK Parti, MHP ve BBP arasında kurulan seçim ittifakı. Bu ittifak, 2019 belediye seçimlerinde de devam etti.

Cumhuriyet Mitingleri: 2007 yılında Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde düzenlenen geniş katılımlı kitlesel protesto gösterileridir. Laiklik ilkesine ve Atatürkçü değerlere sahip çıkmak amacıyla organize edilen bu mitingler, özellikle ordu kökenli veya seküler çevreler tarafından desteklenmiştir. Ankara, İstanbul, İzmir ve Manisa gibi büyük şehirlerde yüz binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Mitinglerin doğrudan hedeflerinden biri, dönemin Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetiydi. Özellikle Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı adayı olması ve eşinin başörtülü olması, laiklik karşıtı bir tehdit olarak algılanmış, bu da mitinglerin motivasyonunu artırmıştır. Cumhuriyet Mitingleri, toplumda kutuplaşmayı artıran bir dönüm noktası olmuş; bir yandan sivil muhalefetin gücünü gösterirken, diğer yandan askeri vesayet

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

tartışmalarını ve siyasette müdahale tartışmalarını da yeniden alevlendirmiştir.

Cübbeli: 1965 yılında İstanbul'da doğdu. İsmail Ağa Cemaati çevresinden geleneksel dini eğitim aldı. Türkiye'de kamuoyunda "Cübbeli Ahmet" adıyla tanınan bir vaizdir. Televizyon programları, kitapları ve sosyal medya paylaşımları aracılığıyla geniş bir kitleye hitap etmektedir. AKP iktidarı döneminde, özellikle 15 Temmuz 2016 sonrasında yaşanan kitlesel tutuklamalar, işkence iddiaları ve ifade özgürlüğü ihlalleri karşısında sessiz kalması ya da mevcut politikaları destekleyen açıklamalarda bulunması dikkat çekmiştir. Bu tutumu, zulüm karşısında tarafsız kalmak ya da iktidar politikalarına dini meşruiyet sağlamak şeklinde eleştirilmiştir.

COVID-19: 2019'un sonlarında Çin'de ortaya çıkan ve 2020 yılında küresel bir salgına dönüşen bulaşıcı solunum yolu hastalığıdır. Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020'de açıklanmıştır.

Ç

Çağlayan: İstanbul Çağlayan'daki Adliye binası.

Çamlıca Camii: Tayyip Erdoğan'ın Osmanlı padişahlarının şahsî servetleri ile yaptırdıkları selatin camilerine özenerek, göçmen kuşların geçiş güzergahı olan İstanbul'un en yüksek tepesine yaptırdığı cami. Osmanlı padişahlarının yaptığı uygulama ile öldüğünde bu caminin haziresine gömülmeyi planlayan Erdoğan, bu camiyi aynı zamanda halifelik projesinin bir parçası olarak görüyordu.

Çantacı: Binali Yıldırım, iş adamlarından ihaleler karşılığında alınan rüşvetleri toplayan isim olduğu için kendisine bu isim verilmiştir. 25 Aralık yolsuzluk operasyonları sonrası internete düşen ses kayıtlarında iş adamlarına çöken isim olarak kendisinin adı geçiyordu.

Çapulcu: Düzene aykırı davranışlarda bulunan kişi ya da gruplara yönelik kullanılan küçümseyici bir ifade. Gezi Parkı Olayları sırasında demokratik tepkilerini göstermek için Taksim Gezi Parkı'nda oturma eylemi yapan ve çoğunluğunu lise ve üniversite öğrencilerinin oluşturduğu kimselere Erdoğan'ın yakıştırmaları.

Çarşaf Açılımı: 2008 yılında Sultangazi'deki Hamza Yerlikaya Spor Salonu'nda partisine katılımlar dolayısıyla düzenlenen törende, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın çarşafı bir kadına CHP rozeti takması, medyada "çarşaf açılımı" olarak verilmiştir.

Çatı Davası: 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında, çok sayıda sivil ve askerî sanığın bir arada yargılandığı, kamuoyunda "FETÖ Çatı Davası" olarak anılan toplu ceza yargılamasıdır. Bu dava, Hizmet Hareketi ile bağlantılı oldukları iddia edilen kişiler hakkında örgüt üyeliği, anayasal düzeni yıkmaya teşebbüs ve casusluk gibi suçlamalarla açılmıştır. Davanın içeriğinde, aralarında gazeteciler, akademisyenler, iş insanları, bürokratlar ve sivil toplum

temsilcilerinin bulunduğu çok sayıda kişinin, şiddet içermeyen eylemleri, yazıları, banka hesap hareketleri ya da dernek üyelikleri gibi unsurlar "delil" olarak değerlendirilmiştir. Uluslararası hukuk çevreleri, söz konusu davada sanıklara yönelik suçlamaların belirsizliği, delil yetersizliği, adil yargılanma hakkının ihlali ve uzun tutukluluk süreleri gibi ciddi sorunlara dikkat çekmiştir. Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu tür davaların bir kısmını ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı ve adil yargılanma ilkeleri açısından ihlal olarak değerlendirmiştir.

Çekerekli Usama: Yozgat Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülere hakaret, küfür, darp ve işkence gibi kötü muamele yapan gardiyan. Cezaevinde adı mafya gibi nam salmış olan bu gardiyan, görüş günlerinde bağırıp çağırarak insanları psikolojik olarak yıpratmaya çalıştığı ifade edilmiştir.

Çikolata Kutuları: Reza Zarrap'ın AKP İstanbul milletvekili ve Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış'a gönderdiği rüşvetlerin bir bölümü için kullandığı yöntem. İnternete düşen bir ses kaydında Reza Zarrap, yardımcısı Abdullah Happani'den çikolata kutularına 500 bin dolar koyarak Egemen Bağış'a göndermesini ister. Teslimatı da Sadık isminde bir adamın yapacağını söyler.

Çok Boyutlu – Çok Kulvarlı Dış Politika: Türkiye'nin konumu gereği uluslararası sistemde tek parametreye dayanan, tek boyutlu, statik politika yürütemeyeceğini, uluslararası aktörlerle eş zamanlı, uyumlu ve ilkeli politika yürüteceğini ifade etmek için kullanılan tabir.

D

Daniskası Olmak: Farklı siyasi aktörler tarafından üstlenilen gündem başlıklarıyla ilgili kendi konumunu ifade etmek için kullanılan, 'en önde gideni', 'âlâsi' anlamına gelen sözcük.

Damat: Erdoğan'ın damadı olduğu için enerji bakanlığı yapan kişi: Berat Albayrak.

Darbeci: Erdoğan rejiminde, muhaliflerin ajanlıkla ve terör örgütü üyeliği ile birlikte en çok yaftalandığı üçüncü suçlama. Gazeteciler Ahmet Altan, Mehmet Altan, Nazlı Ilıcak, Mümtazer Türköne, Şahin Alpay, Ali Ünal, Ali Bulaç, Ahmet Turan Alkan dahil olmak üzere her meslekten binlerce sivil bu suçlamadan dolayı yargılandı.

Darbe Tiyatrosu: 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişiminin ardından, Türkiye'deki muhalif çevreler, hukukçular ve bazı uluslararası gözlemciler tarafından kullanılan ifadedir. Bu kavram, darbe girişiminin gerçekliğini tamamen reddetmekten ziyade, girişimin önceden bilindiği, yeterince engellenmediği ya da sonrasında iktidar tarafından geniş çaplı bir tasfiye ve baskı aracı olarak kullanıldığı iddialarına dayanır. "Darbe tiyatrosu" ifadesiyle, olağanüstü hâl ilanı, on binlerce kişinin ihraç edilmesi, medya kuruluşlarının kapatılması, işkence ve uzun tutukluluk gibi uygulamaların aslında önceden planlanmış bir

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

siyasî mühendisliğin parçası olduğu öne sürülmektedir. Bu kavramı kullananlar, darbe sonrası sürecin hukuki olmaktan ziyade siyasi saiklerle yürütüldüğünü; özellikle Hizmet Hareketi mensubu olduğu iddia edilen kişilere yönelik toplu suçlamaların, adil yargılanma ilkeleri ile bağdaşmadığını savunmaktadır. Uluslararası hukuk çevrelerinde de, darbe girişiminin ardından uygulanan kitlesel cezalandırma, keyfi tutuklamalar ve insan hakları ihlalleri yoğun şekilde eleştirilmiş; bu süreçte "darbe"nin bir meşruiyet zemini olarak kullanıldığına dair ciddi şüpheler gündeme gelmiştir.

Dava: İçselleştirilen siyasi başlangıç noktasını, istikametini ve ülküsünü belirtirken kullanılan ifade.

Davos Paneli: Tayyip Erdoğan, 29 Ocak 2009 günü Washington Post gazetesi köşe yazarı David Ignatius'un yönettiği Davos'taki panelde, İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Perez'e, "Siz adam öldürmeyi çok iyi bilirsiniz" diye bağırarak paneli terk etti. Erdoğan, daha sonra uluslararası Yahudi lobisinden gelen tepkiler üzerine, "Tepkim moderatöreydi" diyerek geri adım attı. Ama Erdoğan bu Davos olayını sürekli iç politika malzemesi yapmayı sürdürdü ve hatta, Gülen Hareketinin İsrail ile iş birliği yaparak kendisini devirme projesinin başlangıç noktası olarak gösterdi

Davos Fatihi: Davos görüşmelerinde İsraili mevkidaşına hakaretler savurup moderatöre "one minute" çektiği için Havuz Medyası'nın kendisine taktığı lakap

Değerli Yalnızlık: Dönemin başbakanı Erdoğan'ın dış politika danışmanı İbrahim Kalın, 2013 yılında Türkiye'nin Orta Doğu'da yalnız kaldığı iddialarına cevap olarak uluslararası ilişkiler jargonuna bu kavramı sokmuştur. Kavram, 19. Yüzyıldaki İngiliz dış politikasının durumunu anlatan "splendid isolation" kavramını hatırlatmaktadır.

Deniz Hakan Şen: Tenkil döneminde tutuklanarak cezaevine konuldu. Rahatsızlanınca hastaneye gitmek için cezaevi yönetimine 45 defa dilekçe vermesine rağmen, ancak 60 gün sonra izin verilir. Bu süreçte 85 kilodan 50 kiloya düşen Şen'e mide kanseri teşhisi konuldu. Son zamanlarında sağlık gerekçesiyle tahliye edilse de tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti.

Deniz Yücel: Türk asıllı Alman gazeteci.

Derin Devlet: Demokratik denetim mekanizmalarının dışında hareket eden, güvenlik bürokrasisi, istihbarat servisleri, siyaset, mafya ve yargı unsurlarını içinde barındıran, görünmeyen ama etkili bir güç yapılanmasıdır. Türkiye'de bu yapı, özellikle 1990'lı yıllarda faili meçhul cinayetler, zorla kaybetmeler ve yargısız infazlarla gündeme gelmiş; Susurluk kazası bu ilişkinin kamuoyu önünde görünür hâle gelmesini sağlamıştır. Devletin bazı kademelerinde görev yapan Mehmet Ağar'ın, hem Emniyet Genel Müdürü hem de İçişleri Bakanı olarak derin yapı ile bağlantıları yıllarca tartışma konusu olmuştur. Korkut Eken'in özel harekât timlerini yasa dışı operasyonlara hazırladığı; Abdullah Çatlı'nın ise hem aşırı sağ çevrelerle hem de mafya örgütlenmeleri ile yakın ilişkiler içinde olduğu belgelenmiştir. Jandarma içinde yer aldığı iddia edilen JITEM'in kuruluşunda Veli Küçük'ün rol aldığı öne sürülmüş; 2000'li yıllarda ise Sedat

Peker'in açıklamaları, bu tür yapıların güncel biçimlerinin hâlen varlığını sürdürdüğüne dair kamuoyunda büyük tartışmalar yaratmıştır. AKP iktidarı döneminde, derin devlet tartışmaları yeni bir boyut kazanmış; bu kez emniyet, yargı ve medya üzerinde doğrudan siyasi iktidarın kontrolünde şekillenen yeni yapılanmalar gündeme gelmiştir. 15 Temmuz sonrasında oluşan otoriter atmosferde, cezasızlık kültürü derinleşmiş; insan hakları ihlalleri sistematik hâle gelmiştir. Bu gelişmeler, yalnızca geçmişteki derin yapılarla değil, aynı zamanda bugünün devlet dışı ama iktidar destekli aktörleriyle bağlantılıdır. Uluslararası insan hakları kuruluşları, Türkiye'de bu tür yapıların varlığının adil yargılanma hakkını, ifade özgürlüğünü ve yaşam hakkını tehdit eden temel unsurlardan biri olduğunu vurgulamaktadır.

Despot: Otoriteyi tek elde toplayan, hukuki denetimden uzak, baskıcı ve keyfî yöntemlerle toplumu yöneten kişi anlamına gelir. Despot yönetimlerde ifade özgürlüğü, hukuk devleti ve temel insan hakları ciddi biçimde ihlal edilir; muhalif görüşler susturulur, yargı ve medya gibi denge-denetleme mekanizmaları etkisiz hâle getirilir. Gülen Hareketi mensupları ve çeşitli muhalif çevreler, özellikle 15 Temmuz sonrası uygulanan kitlesel ihraçlar, keyfi tutuklamalar, işkence iddiaları ve mülksüzleştirme politikaları nedeniyle Recep Tayyip Erdoğan'ı sıkça "despot" olarak nitelendirmiştir. Bu ifade, yalnızca siyasi otoriterliği değil; aynı zamanda kişisel hesaplaşmalara dayalı devlet gücünün kötüye kullanımını da vurgulamak amacıyla kullanılmaktadır.

Dış Mihrak: Türkiye'de siyasi iktidarlar tarafından sıkça kullanılan, ülke içinde yaşanan toplumsal, ekonomik veya siyasi krizlerin sorumluluğunu yabancı devletler veya dış güçlere atfeden söylemdir. "Mihrak" kelimesi odak, merkez anlamına gelirken; "dış mihrak", genellikle komplocu bir dille, dışarıdan organize edilen tehditleri ima eder. Erdoğan rejimi döneminde bu kavram, özellikle ekonomik krizler, toplumsal muhalefet, medya eleştirileri veya uluslararası insan hakları raporları gibi konularda halk desteğini konsolide etmek için yoğun biçimde kullanılmıştır. Dış mihrak söylemi, iktidarın uygulamalarına yönelik her türlü iç ve dış eleştiriye "hainlik" ya da "dış güçlerin oyunu" olarak yaftalama işlevi görmüş; böylece kamuoyundaki kutuplaşmayı derinleştirmiş ve ifade özgürlüğü ile demokratik muhalefet üzerinde baskı kurmanın ideolojik zeminini oluşturmuştur.

Diplomatlara İşkence: Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İnsan Hakları Komisyonu Üyesi Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun gündeme getirdiği ve geniş yankı uyandıran iddialar uzun süre ulusal ve uluslararası kamuoyunda tartışmalara neden olmuştur. Fox News'ten Hollie McKay imzalı haberde, eski diplomatların gördükleri işkenceyi detaylarıyla anlatmasına rağmen iktidarın bunu reddettiğine dikkat çekildi. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 20 Mayıs'ta, 42 ilde eş zamanlı düzenlenen operasyonlarda Dışişleri Bakanlığı'nın eski çalışanı 249 kişi hakkında gözaltı kararı verildi. İlk gün 78 diplomat gözaltına alınırken ardından bu sayı gün geçtikçe arttı. Dışişleri Bakanlığı'ndan KHK ile ihraç edilen diplomatlara yöneltilen suçlama Gülen Hareketi ile ilişkileri olduğuydu. Haklarında gözaltı kararı verilenlerden 105'i gözaltına alınıp Ankara Emniyetinde sorgulanmaya başlanmıştır. Gözaltına alınan Dışişleri Bakanlığı mensuplarına aralarında Millî İstihbarat Teşkilâtı (MIT) mensubu olduğu, Ankara Mali şubesinde gözaltında olan eski dışişleri çalışanlarına cop sokma dahil ağır işkenceler edildiği iddiaları var. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına tutulan Dışişleri Bakanlığı çalışanlarına işkence yapıldığını Ankara Barosu bir raporla resmen duyurdu. Copla tecavüz

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

tehdidi iddiaları resmi rapora girdi. Sorgulananlardan 4 diplomat avukatları aracılığı ile ağır işkence gördüklerini dile getirmeyi başarmıştır. Soruşturma kapsamında işkencenin "itirafçı" ismi altında ifade veren iki şüphelinin ifadesini diğer 105 kişi ye de onaylatmak için yapıldığı da medyada yer alan haberler arasında.

Diriliş Ertuğrul: Halkı gaza getirmek için hükümet destekli olarak yapılan film.

Diyanet'in Cemaatler ve Tarikatlar Raporu: Kamuoyunun 2019 Mayıs'ında medyaya sızan haberlerden öğrendiği, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın dini konularda en yüksek karar ve danışma organı olan Din İşleri Yüksek Kuruluna bağlı İnançlar ve Dini Oluşumlar Komisyonu tarafından hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı'na sunulan "Dini-Sosyal Teşekküller, Geleneksel Dini-Kültürel Oluşumlar ve Yeni Dini Yönelişler" başlıklı ve "gizli" ibareli 226 sayfalık kitapçık. Bu kitapçıkta, 50'ye yakın cemaat, tarikat ve şahıs hakkında istihbari biyografik çalışma yapılarak bunların nasıl devlet tarafından kontrol edileceği, bu bağlamda hukuk, Diyanet İşleri Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve ilahiyat fakültelerinin önemi ifade ediliyor. Raporda, bu gruplardan çoğunun sahih İslam anlayışının dışında oldukları, dolayısıyla Tekke ve Zaviyeler kanunu çerçevesinde legalize edilmeleri, devletleştirilmeleri gerektiği iddia ediliyor.

Diyarbakır Anneleri: PKK'nın dağa götürdüğü çocuklar için Diyarbakır'daki HDP binası önünde eylem yapan anneler.

Doğu Perinçek: İşçi Partisi genel başkanı. Ergenekon sanığı. 17 – 25 Aralık Rüşvet ve Yolsuzluk Operasyonlarından sonra Erdoğan'ın en büyük müttefiki olmuş, 15 Temmuz başta olmak üzere bütün tenkil faaliyetlerinin planlayıcısı olarak görünür hâle gelmiş ve Türk dış politikasının Rusya, Çin yörüngesine kaymasına sebep olmuş kişi.

Dolar Teröristleri: Türk lirasının dolar karşısında aşırı değer kaybetmesi üzerine Erdoğan, 2017 ocak ayında, "Elinde silahı olan teröristle doları olan terörist arasında fark yok" dedi.

Dolmabahçe Görüşmesi: Tayyip Erdoğan'ın dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Yaşar Büyükanıt ile 4 Mayıs 2007 günü yaptığı görüşme. Bu görüşme ile Erdoğan Yaşar Büyükanıt ile anlaştı, Büyükanıt 2008'de emekliye ayrılan Hilmi Özkök'ün yerine Genelkurmay Başkanı oldu. Bu görüşmede yapılan pazarlığın ayrıntıları bugüne kadar hep sır olarak kaldı.

Dolmabahçe Mutabakatı: İmralı görüşmelerinden sonra AK Parti ile HDP heyetleri tarafından 28 Şubat 2015 günü Dolmabahçe Sarayı'nda kameralar önünde okunan ortak metne verilen isim. Ancak Erdoğan, 25 Nisan 2016 günü yaptığı açıklamada, "Ne mutabakatı, böyle bir mutabakat yok" diyerek tekrar yan çizdi.

Dörtlü Çete: Erdoğan'ın Şubat 2019 tarihinde İzmir'de yaptığı mitingde CHP, İYİ Parti, Saadet Partisi ve HDP için kullandığı ifade.

Dünya Lideri: Tayyip Erdoğan'ın lakabı

Dünyayı Bir Daha Hiç Göremeyeceğim: Subliminal mesajlar vererek darbeye teşebbüs etmek suçlamasıyla ömür boyu hapse mahkûm edilen Ahmet Altan'ın Silivri'de yazdığı on dokuz denemeden oluşan ve birçok dile çevrilen kitabının ismi. Kitap, Ahmet Altan'ın notları arasında bulunduğu kağıtlar ile kaleme aldığı ve avukatları aracılığıyla dışarı çıkardığı yazılardan oluşuyor. Nobel ödülü almış 80 yazar, Ahmet Altan'ın hapsedilmesini protesto etti.

Düzen Kurucu Aktör: Uluslararası ilişkiler literatüründe, bölgesel veya küresel düzeyde siyasi, ekonomik ve ideolojik yapıları şekillendiren; normları, kurumları ve güç dengelerini belirleyici rol oynayan devlet veya koalisyonları tanımlamak için kullanılan kavramdır. Bu aktörler, yalnızca askerî veya ekonomik güçleriyle değil, aynı zamanda oluşturdukları hukuk düzeni, diplomatik etki alanı, uluslararası örgütlerdeki yönlendirici rolleri ve ideolojik söylemleriyle de yeni bir "düzen" kurma kapasitesine sahip olurlar. Türkiye'de ise bu kavram zaman zaman iç politikada da kullanılmış; Erdoğan rejimi, özellikle 15 Temmuz sonrasında Türkiye'yi "yeni bir dünya düzeni kuran" öncü güç olarak tanımlayarak bu söylemi benimsemiştir. Ancak bu kullanım çoğu zaman demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerinden uzaklaşan politikaları meşrulaştırmak için ideolojik bir çerçeveye sunmuştur.

Uluslararası çevrelerde, "düzen kurucu aktör" iddiası, içte demokratik erozyon ve dışta istikrarsızlaştırıcı hamlelerle çeliştiği gerekçesiyle sıkça eleştirilmiştir.

E

Ege ve Meriç'te Vefat Eden Aileler: Erdoğan'ın baskı rejimiyle Türkiye adeta bir açık cezaevine dönüştü. Bu zor şartlarda, fırsatını bulan binlerce insan, çok zor şartlarda Türkiye'nin Yunanistan, Bulgaristan ve Gürcistan sınırlarını kullanarak Türkiye'yi terk ettiler. Yunanistan sınırındaki Meriç nehrini yüzerek geçmek isteyen insanların bazıları boğulurken, 2017 yılı kasım ayında küçük bir tekneyle Yunanistan'a geçmek isteyen bir öğretmen anne ve baba ile üç çocukları Ege denizinde teknenin devrilmesi ile boğuldular. Cesetleri günler sonra karaya vurdu. Türkiye'den ayrılırken, "Çocuklarımız okula gidemiyor. Biz saklanıyoruz. Bir bilinmeze doğru yola çıkıyoruz." diyen öğretmen Hüseyin Maden, eşi ve üç çocuklarının bu trajik ölümleri, Erdoğan rejiminin Türkiye'yi nasıl yaşanmaz hale getirdiğinin bir göstergesiydi. Bir diğer felaket 2018'in ocak ayında Meriç nehrinde yaşandı. İki öğretmen aile ve üç çocukları teknenin devrilmesi ile hayatlarını kaybettiler. Anne ve babalarıyla birlikte ölen üç çocuk 11, 3 ve 2.5 yaşlarındaydı. 2018 boyunca Ege Denizi ve Meriç nehrinde bu facialara yenileri eklendi. Küçük tekneler ve botlarla Türkiye'den çıkmaya çalışan öğretmenler, anneler, bebekler, çocuklar suda boğularak vefat ettiler.

Ekrem İmamoğlu: 1970 doğumlu siyasetçidir. 2019 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmiş ve özellikle muhalefet cephesinde simgesel bir figür haline gelmiştir. 2022'de Yüksek Seçim Kurulu (YSK) üyelerine hakaretten 2 yıl 7 ay 15 gün hapis cezasına çarptırılmıştır. 23 Mart 2025'te "yolsuzluk" ve "terör örgütüyle irtibat" suçlamalarıyla Silivri Cezaevi'ne konulmuş; 16 Temmuz 2025'te ise savcıya hakaretten 1 yıl 8 ay hapis cezası almıştır.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Tutuklanması, iktidarın muhalif figürlere yönelik baskıcı tutumunun önemli bir örneği olarak kamuoyuna yansımıştır.

Ekim Alptekin: Erdoğan ile Flynn ekibi arasında aracılık yapan ve New York'taki Gülen'in kaçırılması görüşmesini organize eden isim. Bir dönem Türk-Amerikan İş Konseyi Başkanlığı yapan Alptekin'in şirketleri Flynn ekibine yapılacak ödemeler için paravan olarak kullanıldı ve Flynn'e yapılan 530 bin dolarlık ilk ödemeyi Alptekin yaptı. Ankara'ya gidip Erdoğan ve ekibi ile görüşen Alptekin, bu projenin göbeğindeki Bijan Kian'ı havacılık şirketinde başkan yardımcısı yapmıştı.

Eldiven Darbe Planı: 2007'de Nokta dergisinde yayınlanan eski deniz kuvvetleri komutanı Özden Örnek'in günlüklerinden öğrenilen 2004'te hazırlanmış darbe planı.

Encümen-i Dâniş Grubu: Devlette üst düzey görev yapmış emekli generaller, bakanlar, milletvekilleri, büyükelçiler, vali, emniyet müdürü ve profesörlerden oluşan gizemli bir grup. Derin devlet olarak da bilinen bu yapı Ergenekon gibi örgütlerle birlikte çalışıyor. Anayasa ve kanunlarda yer olmayan bu grubun tüm faaliyetleri tam bir gizlilik içinde yürütülüyor. 15 günde bazen da ayda bir Moda Deniz Kulübü'nde bir araya gelen topluluk, Türkiye ile ilgili meseleleri konuşuyor. Toplantılarda müzakere edilen meseleler 3. Şahıslar ve kurumlarla kesinlikle paylaşılmıyor. Hatta grup üyelerinin toplantıda yapılan konuşmaları, aileleri ve eş dostlarıyla paylaşmaları bile yasak. Yapılan tespitler ve varılan sonuçlar yazılı hale getirilip Cumhurbaşkanı ve başbakana gönderiliyor. Encümen-i Daniş'te kararlar oybirliği ile alınıyor, kurula yeni alınacak üyeler için de aynı yöntem izleniyor. Yaklaşık 25-40 kişiden oluşan grubun üyelerinin yarısı emekli askerlerden oluşuyor. Encümen-i Daniş'in üyeleri arasında emekli generallerden İsmail Hakkı Karadayı, Hüseyin Kıvrıkoğlu, Yaşar Büyükanıt, Hürşit Tolon ve İlker Başbuğ gibi isimler de var.

Enes Kanter: Bulunduğu her mahfilde Gülen Hareketini savunan ve ABD'de televizyon kanallarına çıkararak Erdoğan'a açıktan meydan okuyan NBA oyuncusu. Erdoğan hükümeti uluslararası arenada peşine düştü. Romanya'da pasaportuna el kondu. Tam Türkiye'ye teslim edileceği sırada ABD Büyükelçisinin devreye girmesiyle ABD'ye gitti. Avrupa'da kaçırılma korkusundan dolayı Londra'daki maça gidemedi. Kendisi yüzünden Erdoğan hükümeti babasını tutuklayarak cezaevine koydu.

Enişte: Erdoğan'ın darbeyi kendisinden öğrendiğini iddia ettiği eniştesi.

Eren-12 Güleşli Operasyonu: 30 Mart 2021'de İçişleri Bakanlığı tarafından başlatılan geniş kapsamlı güvenlik operasyonu. Operasyonun hedefinde PKK ve Hizmet Hareketi'ne yönelik gözaltı ve tutuklama süreçleri yer aldı. Bu operasyon, iki farklı yapıya karşı aynı anda uygulanan ilk kapsamlı operasyonlardan biri olarak dikkat çekti.

Erdoğan Bayraktar: 17-25 Aralık yolsuzluk soruşturmalarında adı geçen dört bakandan biri.

Erdoğan'ın Aslanları: Tayyip Erdoğan'ın Sudan gezisi sırasında Sudan devlet başkanı Ömer Hasan El-Beşir tarafından kendisine hediye 2 dişi ve 2 erkek yavru aslanlar. Erdoğan, bu

aslanlardan dişi olanlara Nil ve Sultan, erkek olanlara ise Sudan ve Sevakin isimlerini verdi. Erdoğan'ın emriyle yavru aslanlar özel kargo uçağı ile Sudan'dan alınıp Gaziantep'e getirildi. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Hayvanat Bahçesi'nde düzenlenen törenle basın mensuplarına ve ziyaretçilere gösterildi. "Reisin Aslanları" olarak isimlendirilen bu hayvanların beslenmelerine ve bakımlarına özel önem gösterilmekte, yerden ısıtmalı kafeslerde tutularak tavuk etiyle beslenmektedirler.

Ergenekon Terör Örgütü (ETÖ): 2007 yılında Türkiye'de başlatılan ve uzun yıllar kamuoyunu meşgul eden kapsamlı soruşturma ve davalar zincirinde savcılık makamının kullandığı tanımdır. Savcılığa göre Ergenekon, devlet içinde örgütlenmiş, darbe planları yapan ve çeşitli yasa dışı faaliyetlerde bulunan silahlı bir yapıydı. Soruşturmalarda aralarında emekli askerler, akademisyenler, gazeteciler ve siyasetçilerin de bulunduğu çok sayıda kişi gözaltına alındı ve yargılandı. Ancak süreç boyunca delil güvenilirliği, uzun tutukluluk süreleri, gizli tanık beyanları ve hukuki usulsüzlükler kamuoyunda ve uluslararası çevrelerde yoğun şekilde eleştirildi. 2016 yılında Yargıtay, davada verilen birçok mahkûmiyet kararını bozdu; birçok sanık beraat etti. Bu gelişmeler, Ergenekon davasının hukuki değil, siyasi amaçlı bir tasfiye süreci olarak kullanıldığına dair ciddi kuşkular doğurdu. "ETÖ" ifadesi zaman içinde hukuki bir tanım olmaktan çıktı; dava süreci, Türkiye'de yargının bağımsızlığı, adil yargılanma hakkı ve siyasi hesaplaşmalarda hukukun araçsallaştırılması açısından önemli bir kırılma noktası olarak kayıtlara geçti.

Ergenekon'un Savcısı: Erdoğan'ın "Ergenekon'un savcısıyım" diyerek Ergenekon davalarını bizzat kendisinin yürüttüğüne dair kendisi hakkında kullandığı ifade.

Esmâ Uludağ: Türkiye'de Gülen Hareketi'ne yönelik yürütölen kitlesel kıyım sürecinin en sembol isimlerinden biridir Uludağ (34). 2007 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Bölümünü bitirdi, 2009'da da Celal Bayar Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimi gördü. Bu arada evlendi, memur oldu. Son olarak Gediz Üniversitesi Adalet Meslek Yüksek Okulunu kazandı ve 3.89 not ortalamasıyla birincilikle tamamladı. Bir yandan İzmir Karabağlar Kaymakamlığında çalıştı. Diplomasını da biri henüz 38 günlük 3 çocuğıyla birlikte aldı. Aynı zamanda fizik öğretmeni olan Uludağ, "Hem çalışıp hem de annelik yaparak öğrenci olunabileceğini kendime ve çevreme göstermeye çalıştım. Bu süreçte eşim destek olarak bana hep güç verdi. Hukuk Fakültesi'ni de bitirebilirim avukat olmak istiyorum" demişti. 15 Temmuz sonrası başlayan cadı avı ile Olağanüstü Hal (OHAL) ile çıkarılan KHK'yla ihraç edilen ve 3 ay hapis yattıktan sonra denetimli serbestlikle tahliye olan Esmâ Uludağ, bir süre önce Almanya'ya giden eşi Mehmet Ali Uludağ'ın (38) peşinden 3, 7 ve 10 yaşlarındaki 3 çocuğıyla Meriçi geçerek, Yunanistan'da aile birleşimi için beklemeye başladı. Eşi Almanya'da oturum almıştı. Birkaç hafta içerisinde aile birleşimi yapacaklardı. Yunanistan'da eşine kavuşmayı beklerken önce felç daha sonra kalp krizi geçiren Uludağ, ambulansla hastaneye götüröldüğü sırada yolda kalbinin durması sonucu vefat etti. Merhume öğretmen Esmâ Uludağ'ın otopsi işlemleri sonrasında naaşı Türkiye'ye gönderilerek 5 Mayıs 2018'te İzmir'de toprağına verildi. Esmâ Uludağ'ın eşi Mehmet Ali Uludağ, abisi Mutlu Uludağ'ın cenazeden bir gün önce ters kelepçe ile gece 01.00'de gözaltına alındığını duyurdu. Ayrıca Uludağ, diğer abisi Veli Uludağ'ın da 1996'da şehit düştüğü bilgisini de paylaştı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Etiler Polis Okulu Arazisi: 17-25 Aralık 2013'teki yolsuzluk operasyonunda yer alan dosyalardan biri.

Ey!: Erdoğan'ın, muhaliflerine meydan okurken sıklıkla kullandığı ünlem. En çok kullandıkları; "Ey Kılıçdaroğlu!", "Ey Amerika!" "Ey Almanya!", "Ey Avrupa!" Şeklindeki hitap cümleleridir.

Eylemci: Gezi Parkı Olayları sırasında demokratik tepkilerini göstermek için Taksim Gezi Parkı'nda oturma eylemi yapan ve çoğunluğunu lise ve üniversite öğrencilerinin oluşturduğu kimseler.

F

Fabrikatör: Komploları üreterek hedef saptırdığı ve toplumu manipüle ettiği için Doğu Perinçek'e verilen isim. Detaylı bilgi için Doğu Perinçek maddesine bkz.

Faiz Lobisi: Erdoğan'ın her ekonomik krizden sorumlu tuttuğu büyük bankalar ve Türkiye'ye yatırım yapmış olan yabancı sermaye. Yüklü döviz alım-satımı yaparak Türkiye ekonomisi üzerinden faiz geliri elde etmek için Türkiye'yi istikrarsızlaştırması hedeflenen sokak eylemlerinin arkasında bulunan kişi, kurum ya da kuruluşlar.

Faruk Mercan: Türk gazeteci ve yazar. Uzun yıllar televizyon programcılığı ve araştırmacı gazetecilik yaptı. Özellikle organize suç, derin devlet, yargı ve emniyet içindeki yapıların analizine odaklanan çalışmalarıyla tanındı. "Susurluk" süreci, faili meçhul cinayetler ve devlet içindeki yasadışı örgütlenmeler üzerine yazdığı kitaplarla kamuoyunun dikkatini çekti. Zaman gazetesi, Aksiyon dergisi ve Samanyolu TV gibi medya organlarında görev yaptı. "Nedim Hazar'la Derin Dosya" ve benzeri programlarda hem televizyon sunuculuğu hem de derinlemesine araştırmacı gazetecilik yürüttü. Kaleme aldığı biyografik ve siyasal analiz kitaplarında birçok siyasi figürü ve kurum içi çarpıklıkları ele aldı. 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında, çalıştığı medya organlarının kapatılması ve hakkında açılan soruşturmalar nedeniyle yurt dışında yaşamaya başladı. Faruk Mercan, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle hedef alınan birçok basın mensubu gibi, ifade özgürlüğünün ve bağımsız medyanın baskı altına alındığı bir dönemin simgesel isimlerinden biri olarak anılmaktadır.

Fatih Tezcan: Süreç sırasında attığı tweetler ve YouTube kanalında yaptığı konuşmalarla sadece Gülen hareketine karşı değil bütün muhaliflere karşı tenkil ve soykırım faaliyetleri yürütülmesini ateşli bir şekilde savunan Twitter fenomeni. Siyasal İslamcı bir figür olan Fatih Tezcan, Kemalizm ve Gülenizm karşıtlığıyla biliniyor.

F Serisi: Bir dolarların F harfi ile başlayanlarının, Gülen Hareketi mensuplarının grup içindeki konumunu ve yerini gösterdiğini iddia etmek için kullanılan bir tabir

F Tipi: Derin Devlet'in ve Ergenekoncuların, Fetullah Gülen'in isminin baş harfinden dolayı Gülen Hareketi için yaptıkları yakıştırmaları.

FETÖ: Erdoğan ve Ergenekon'un 15 Temmuz'dan çok önce Gülen Hareketi'ni itibarsızlaştırmak için yaptıkları yakıştırmaları.

Fetömetre: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kurmay Başkanı Tümamiral Cihat Yayıcı'nın Genelkurmay içindeki Gülen Hareketi mensuplarını tespit edebilmek için geliştirdiği bir uygulama. Bu uygulama 73 ana ve 253 alt kriterden oluşuyor. Sistem yedi başlık altında tüm bilgileri derleyip topluyor. Kimlik bilgileri 8 ana kriterden, eğitim bilgileri 1 ana ve 29 alt kriterden, sınav bilgileri 4 ana ve 15 alt kriterden, sosyal bilgiler 7 ana ve 16 alt kriterden, meslek bilgileri 19 ana ve 87 alt kriterden, resmi kurumdan edinilen bilgiler 24 ana ve 96 alt kriterden, tahkikat bilgileri ise 4 ana ve 10 alt kriterden oluşuyor. Bu sistemde genelkurmay personelinin eğitim yaşamı, iş yaşamı, sicilleri, aldığı puanlar, aile bağları, evlilik hikayeleri, görev yaptıkları yerlerin özellikleri, katıldıkları kurslar, yaptıkları yüksek lisans ve doktoraların seyri, yakın çevresinin eğitim faaliyetleri, aile, akraba ve arkadaşlarına ait telefon numaraları, banka hesaplarındaki mali hareketlilikler gibi birçok ayrıntı titizlikle inceleniyor. Fetömetre uygulaması daha sonra bir yazılım programına çevrilmiştir. Personelin yukarıdaki bilgileri sisteme girildikten sonra bu yazılım programı bilgileri, fetömetre kriterleri ile karşılaştırıyor ve çıkan sonuca göre personel hakkında işlem yapılıyor. Bu sistem öncelikle muvazzaf askerlere uygulandı, daha sonra emekli askerlere ve yakınlarına da bu sistem üzerinden adli işlemler yapıldı.

Fırâk-ı Dâlle: Diyanet'in Gülen Hareketi hakkındaki yakıştırmaları.

First Lady: AKP medyasının Türkiye'yi Amerika gibi süper güç gösterme çabasının neticesi olarak önce Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün eşi Hayrunnisa Gül'e, daha sonra da özellikle Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'a yakıştırmaları.

Fişleme: 2010 yılı mayıs ayında MİT'e atanan Hakan Fidan, "Görevimiz devlette paralel yapıya izin vermemek" diyordu. Bu tarihten itibaren Fethullah Gülen'e sempati ile baktıklarını düşündükleri hiçbir bürokrati terfi ettirmediler. Görevden almaları başladı. Erdoğan'ın Fidan'a verdiği görev, Gülen Hareketini bitirmektir. Bu süreçte, istihbarat teşkilatı devlet kadrolarında büyük fişlemeler yaptı. New York Times gazetesi yazarı Thomas Friedman, 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsünden birkaç gün sonra devlet kadrolarında yaşanan ihraçlardaki garipliği köşesinde şöyle yazdı. "Erdoğan, darbeden sadece üç gün sonra ihraç ettiği 2 bin 750 hâkim ve savcının isimlerini nasıl tespit etti?" Avrupa parlamentosu Başkanı Martin Shultz'un tepkisi de aynıydı: "Darbenin üzerinden 48 saat geçtiğinde binlerce insanın tutuklanması bizi şaşırttı. Nasıl oldu da bu kadar sürede darbecileri tespit ettiniz?" Thomas Friedman ve Martin Shultz'un soruları haklıydı. Listeler önceden hazırlanmıştı. Bu darbe teşebbüsü Erdoğan'a fişlenen bütün insanları devlet kadrolarından atma fırsatını sundu. O yüzden, darbe teşebbüsüne "Allah'ın lütfü" dedi. Almanya Dış İstihbarat Teşkilatı Başkanı Bruno Kahl'in, 2017 yılı mart ayında Der Spiegel dergisine verdiği röportajda ifade ettiği gibi, Erdoğan darbe teşebbüsünü kendisi için bir fırsata çevirip devlette temizlik yapıyordu.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Fuat Avni: 2014–2016 yılları arasında sosyal medya platformu Twitter üzerinden paylaştığı içeriklerle tanınan anonim bir internet fenomenidir. Devlet içinden bilgi sızdırdığı iddia edilen bu hesap, özellikle AKP hükümetine yönelik operasyonel planları, yargı süreçlerini ve medyaya yönelik baskıları önceden ifşa ettiği öne sürülen paylaşımlarıyla büyük kamuoyu ilgisi uyandırmıştır.

Fuat Avni hesabı, hükümet karşıtı çevreler tarafından "içeriden bilgi veren bir muhbir" olarak görülürken, iktidar tarafından "psikolojik harp unsuru" ve "terör propagandası aracı" olarak tanımlandı.

Hesabın arkasındaki kişinin kim olduğuna dair farklı iddialar gündeme geldi; bazı gazeteciler ve bürokratlar suçlandı, gözaltına alındı veya tutuklandı. Ancak hesabın gerçek sahibi kesin olarak tespit edilemedi.

Fuat Avni, Türkiye'de ifade özgürlüğü, dijital aktivizm ve devletin bilgi denetimi arasındaki çatışmanın sembollerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

G

Gana Uçağı: Reza Zarrab'ın sahte evrakla Gana'dan Türkiye'ye getirttiği 1,5 ton altını taşıyan uçak. Eksik evrak sebebiyle İstanbul gümrüğünde 18 gün rehin tutulan uçak, dönemin ekonomi bakanı Zafer Çağlayan'ın devreye girmesiyle 18 Ocak 2013 günü havalandı. Dönemin ABD Ankara Büyükelçisi Francis Ricardone, "Rıza Sarraf bu olayla ilgi alanımıza girdi, bunu Türk Emniyetine bildirdik" demişti. Bu olay 17-25

Aralık operasyonlarının tam 11 ay öncesine denk geliyor.

Gaybubet (Evleri): Gülen Hareketi mensuplarının cadı avı günlerinde saklanmak için kullandıkları, günlerini dışarı çıkmadan sadece ibadet ve okumakla geçirdikleri, ihtiyaç ve işlerini yakınlarının temin ettiği evler.

Gazman: Yaptığı popülizmden dolayı Erdoğan'ın lakabı.

Gemicik: Erdoğan'ın 2007 yılı Temmuz ayında kendisine sorulan bir soru üzerine yaptığı açıklamada, filolarındaki gemilerden biri için söylediği ifade. (Gemi var, gemicik var. Oğlum gemi değil, gemicik aldı) Bilal Erdoğan, amcası Mustafa Erdoğan ve eniştelere Ziya İlgen'in ortak oldukları BMZ Group Denizcilik şirketi, zaman içinde satın aldığı gemilerle bir filoya dönüştü. Şirket, 2015 yılında Malta'da yerleşik Armada Voyager Seven şirketinden satın aldığı M/T Shovket Alekperova tankerine 18 milyon dolar ödedi.

Gezi Parkı: Taksim'de Topçu kışlası yerine yapılması planlanan park alanı. Bu alan, Erdoğan'a karşı yapılan en büyük protesto gösterisi Gezi Olaylarının başlamasına sebep olması yönüyle önemlidir.

Gezici: 2013 yılında İstanbul'daki Gezi Parkı protestolarıyla başlayan ve tüm Türkiye'ye yayılan sivil direniş hareketine katılan kişi ve grupları tanımlamak için kullanılan bir tabirdir. Başlangıçta çevreyi ve kamusal alanı koruma amacıyla başlayan eylemler, kısa sürede hükümetin otoriterleşen politikalarına karşı geniş tabanlı bir muhalefet hareketine dönüşmüştür. Protestolara katılan yurttaşlara "Gezici" denilmesi zamanla siyasal bir kimliklendirmeye ve hatta dehumanizasyon sürecine dönüşmüştür. İktidara yakın medya ve siyasal söylemler, bu kavramı küçümseyici, dışlayıcı ve kriminalize edici bir şekilde kullanarak eylemcileri hedef göstermiştir. "Gezici" ifadesi, yalnızca bir protestoya katılımı değil, aynı zamanda mevcut rejime muhalif olmayı ima eden, kutuplaştırıcı bir etiketleme aracına dönüşmüştür. Bu tür tanımlar, demokratik haklarını kullanan bireylerin marjinalleştirilmesine ve temel özgürlüklerin bastırılmasına zemin hazırlamıştır.

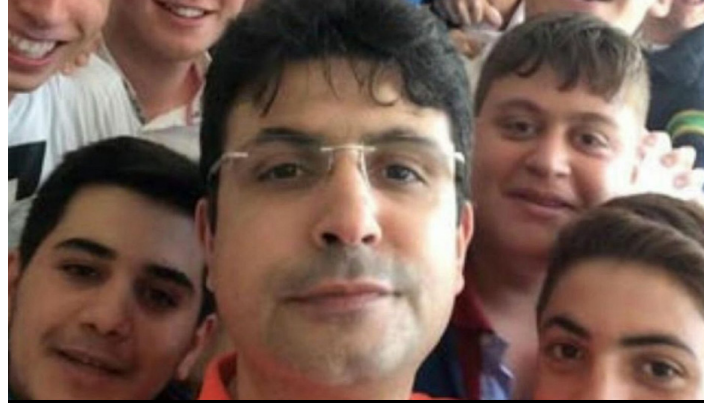

Gri: Resmî kurumlar tarafından belirli bir görev için yurt dışına gönderilen, görev süresince geçerliliği olan, gri renkte Hizmet Pasaportu olanlar. Bordo pasaportu olanlara göre daha avantajlı olmakla birlikte süreleri sınırlı olduğu için yeşil pasaportlular kadar da avantajlı değillerdi.

Gıda Teröristleri: Türkiye'de özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, gıda fiyatlarındaki artış ya da stokçulukla suçlanan kişi ve firmalar için kullanılan gayri resmî ve suçlayıcı bir ifadedir. Hükümet çevreleri tarafından popülist amaçlarla sıkça dile getirilmiş; kamuoyunda hedef gösterme ve sorumluluktan kaçınma aracı olarak eleştirilmiştir.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Gökhan Açikkollu: Ümraniye Atatürk Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi tarih öğretmeni Gökhan Açikkollu (42), 15 Temmuz askeri darbe girişimi sonrası görevden uzaklaştırılan binlerce isimden biriydi. Bir ihbar üzerine "darbeci" ve "terör örgütü üyesi" olmak suçlamasıyla evini basan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından 23 Temmuz 2016 tarihinde gözaltına alındı ve 13 gün gözaltında kaldı. Gözaltı süresi boyunca yapılan rutin sağlık kontrollerinde, sürekli darp edildiğini, yüzlerce kez tokat ve tekme yediğini anlattı. Şeker ve panik atak rahatsızlıkları nedeniyle krizler geçirdi. İki kez komaya girdi hastaneye yatırıldı. Her seferinde yeniden nezarethaneye götürülerek kötü muameleye maruz bırakıldı. İlaçlarını almasına da izin verilmedi. Gözaltında kaldığı 13. gün yaşadıklarına daha fazla dayanamayan öğretmen Açikkollu'nun kalbi durdu.

Genç öğretmene ilk müdahaleyi yine gözaltında bulunan Adli Tıp Kurumu Başkanı ve doktorları yaptı. Ancak yaşama döndürülemedi ve 5 Ağustos 2016 günü Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde hayatını kaybetti. İddialara göre Gökhan Açikkol'un gözaltında kafası duvara vuruldu, tekme ile kaburgaları kırılarak döve döve öldürüldü. Türkiye İnsan Hakları Vakfı Başkanı Prof. Şebnem Korur Fincancı, muayene belgelerine dayanarak hazırladığı raporda Açikkollu'nun gördüğü işkence sonucu kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğini açıkladı. Cenazenin "Hainler Mezarlığına" gömülmesi şartıyla verilebileceği söylendi. Oysa Açikkollu hakkında bir yargılama olmadığı gibi tek kelime sorgusu bile yapılmamıştı. Ailesi cenazeyi kendi imkanlarıyla ilaçladı ve kendi araçlarıyla memleketleri Konya'ya götürmek zorunda kaldı. Burada da Diyanet İşleri Bakanlığı'nın "Hainlerin namazı kılınmayacak" şeklindeki talimatı nedeniyle cami imamı cenaze namazını kıldırmadı. Açikkollu'nun 1,5 yılın ardından suçsuz olduğuna karar verilerek görevine iade kararı alındı. 7 Şubat 2018 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı'nın E.2561776 sayılı öğretmenin Açikkollu'nun göreve iade kararının, okul müdürü tarafından yine meslekten ihraç edilmiş olan Gökhan öğretmenin eşine tebliğ edildi.

Gökten Ne Yağar ki Yer Kabul Etmez: 2013 yılı Mayıs ayında Washington'a gitmeden önce bir gazetecinin "Sayın Fethullah Gülen'e bitsin artık bu hasret diye bir çağrıda bulunmuştunuz. Fırsat olursagörüşme ihtimaliniz olabilir mi?" sorusuna, Erdoğan: "Şu anda resmi programımızda böyle bir şey yok, ama gökten ne yağar ki yer kabul etmez" cevabını verdi.

Görmez: Erdoğan'ın diyanet işleri başkanı Mehmet Görmez. 15 Temmuz'da, MİT'te Hakan Fidan'la buluşup görüşmesi, kamuoyunda büyük tartışmalara ve Diyanet İşleri Başkanı'nın darbe teşebbüsünün organizatörlerinden biri olarak görülmesine sebep olmuştu.

Gülenist: Batı medyasının Gülen Hareketi mensupları için kullandığı ifade.

Gülen'i Bitirme Operasyonu: Erdoğan, 15 Temmuz 2019 günü yaptığı konuşmada, Gülen Hareketini ve Fethullah Gülen'i bitirme kararını, 15 Temmuz darbe girişiminden tam 6 yıl önce,

2010 yılında aldıklarını itiraf etti.

Gültekin Avcı: Eski savcı, gazeteci, yazar ve TV programı yapımcısı. 1969 yılında Balıkesir'in Sındırgı ilçesinde doğdu. Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerinde hakimlik ve savcılık yaptı. Liberal ve demokrat bir dünya görüşüne sahiptir. Genelkurmay'a, askeri vesayete, Ergenekon'a ve derin devlete yaptığı sert eleştirileri, devlet bürokrasisinde rahatsızlık meydana getirdi. Erzurum'da kitaplarını imzalarken askeri vesayete şu sözlerle karşı çıktı: "Türkiye adeta bir Genelkurmay Cumhuriyeti gibi. Generaller dilsiz olmak zorundadır. Biz, askeri cumhuriyetten memnunuz. Bizim generallerimiz her şeyi bilir; bunlar Olimpos Dağı'ndaki tanrılardır, bunların hikmetinden

sual olunmaz. Bir general yanlış yapsa da memleket için düşündüğü bir şey vardır, dediğimiz sürece hiçbir zaman erdemli bir demokratik yönetime ulaşamayacağız." Askeri yargının kaldırılmasını ve askerlerin de sivil mahkemelerde yargılanabilmesi gerektiğini savunduğu için hakkında dava açıldı. STV ve Bugün TV'de gündeme ilişkin çeşitli programlar yaptı. Karanlık ilişkiler (Susurluk, Şemdinli ve Danıştay Olaylarının Şifresi), Doğu'nun İstilas - Medeniyetler Savaşına Doğru, Entrikalar Ağında Kürt Buhranı, Kıyamet Kadınları adlı kitapların yazarıdır. Bugün gazetesinde yazdığı 6 köşe yazısında dolayı Gülen

Hareketi üyesi suçlamasıyla hakkında yakalama kararı çıkarıldı. 18 Eylül 2015 tarihinde İzmir'de 4 yaşındaki oğluyla birlikte Cuma namazına giderken gözaltına alındı ve İstanbul'a getirildi. Vatan Emniyette sorgulandıktan sonra savcılığın talebiyle mahkemeye sevk edildi ve 21 Eylül 2015 tarihinde tutuklandı. 9 ay Silivri Cezaevi'nde kaldıktan sonra 9 Haziran 2016 tarihinde serbest bırakıldı, fakat 25 Ağustos 2016 tarihinde tekrar gözaltına alınarak tutuklandı.

Günah Keçisi: Toplumda yaşanan sorunlar, krizler veya başarısızlıklar için haksız biçimde sorumlu tutulan kişi veya grubu tanımlayan kavramdır. Türkiye'de 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında Gülen Hareketi, pek çok sorunun kaynağı olarak gösterilmiş; geniş kapsamlı ihraçlar, tutuklamalar ve mal varlığına el koymalar bu söylemle meşrulaştırılmıştır. Bu süreçte hareket, sadece darbe ile değil, ekonomik krizden dış politika sorunlarına kadar birçok gelişmenin "günah keçisi" ilan edilmesiyle sistematik bir toplumsal dışlamaya maruz kalmıştır.

Güneydeki Ülke: Erdoğan, Türk toplumunda mevcut olan antisemitist duyguları harekete geçirmek için İsrail adını kullanmıyor, onun yerine güneydeki ülke metaforunu kullanıyor. Ayrıca Gülen Hareketini toplum nazarında itibarsızlaştırmak için miting meydanlarında ve bazı toplantılarda sürekli güneydeki ülkenin taşeronları, ajanları tanımlamasını yapıyor.

Gürcistan: Vize istememesi ve kimlikle geçiş kolaylığı olduğu için Gülen Hareketi mensuplarının, yurt dışına kaçarken kullandıkları güzergâh ülke.

H

Hafıza 15 Temmuz Müzesi: Gülen Hareketi'nin mağduriyetleri duyurmak ve unutturmamak için Avrupa'da açtığı Tenkil Müzesi'nden ilham alarak Erdoğan ve ekibinin Temmuz 2019'da Boğaz Köprüsü'nün Anadolu Yakası girişinde 1500 metrekarelik alanda inşa edilen müze.

Hain Terör Örgütü: Erdoğan'ın ve elindeki medyanın muhalifleri sindirmek ve itibarsızlaştırmak için kullandığı ifade. Daha ziyade Gülen Hareketi ve HDP için kullanıldı.

Hainler Mezarlığı: Gülen Hareketi mensuplarını gömmek için tahsis edilen mezarlıkları. Bunları en önemlisini İstanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Tepeören'de, sahipsiz hayvanlar için kurulan barınağın olduğu alanda açmıştır. Ailesinin tüm itirazına rağmen Yüzbaşı Mehmet Karabekir buraya gömülmüştür.

Hakan Fidan: Erdoğan'ın "kara kutum" dediği, TİKA ve MİT Başkanlığı yapmış kişi. 15 Temmuz Darbe Girişiminin troykasından birisi olarak, her zaman Erdoğan tarafından

korunmuş ve TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonuna ifade vermemesi için her türlü yola başvurulmuştur.

Halife-i Rûy-ı Zemin: İslam dünyasının halifesi olmaya soyunduğu için Erdoğan'a AKPlilerin liyakat makamında, muhaliflerinin de alay sadedinde söyledikleri söz.

Halkın Özel Harekâtı (HÖH): Erdoğan'ın kurdurduğu milis gücü.

Halime Gülsu: 15 Temmuz'dan sonra KHK mağdurları için içli köfte yapıp satarken ve

mağdur öğrencilere, özellikle de anne babası cezaevinde olan çocuklara özel ders verirken teknik takibe yakalanan, 20 Şubat 2018'de Tarsus Terörle Mücadele polisleri tarafından evinde gözaltına alınan, 3 Mart 2018'de Mersin 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından silahlı terör örgütüne üye olmak ve finansal yardım sağlamak iddiasıyla tutuklanan ve ilaçları verilmediği ve tedavisi ihmal edildiği için kötü cezaevi koşullarında, hayatını kaybeden İngilizce öğretmeni. Halime Gülsu, 8 yaşında sistemik Lupus hastalığına yakalanır; fakat uzun yıllar süren tedaviler sonucunda

sağlığına kavuşur. Cezaevine girmeden önce doktoru iyi durumda olduğunu söyler. Cezaevine girdikten sonra abisi doktor raporlarını ve ilaçlarını emniyete verir; ama emniyet kendilerinde olmadığını, kayıp olduğunu iddia eder. Tekrar raporları verir ama tekrar kayıp olduğunu söylerler. Halime Gülsu, Tarsus Cezaevi'ne defalarca dilekçe verir; hatta vefatından dört gün önce BİMER'e dilekçe yazmasına rağmen sesini kimseye duyuramaz ve 27 Nisan 2018'de, 32 yaşında hayata gözlerini yumar.

Haluk Savaş: Psikiyatri uzmanı ve akademisyen. 15 Temmuz sonrası çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile görevinden ihraç edildi. Hakkında açılan davadan beraat etmesine rağmen, yurt dışına çıkışına izin verilmedi. Kanseri tedavisi için yurt dışına gitmek isteyen Savaş, pasaport başvurusunun reddedildiğini sosyal medyada duyurunca kamuoyunda geniş yankı uyandı.

Yoğun toplumsal tepki ve dayanışma sonrası Adana Valiliği geri adım atarak pasaport

verileceğini açıkladı. Haluk Savaş, bu süreçte KHK mağduriyetlerine karşı sembol isimlerden biri hâline geldi. İnsan hakları, adalet ve sağlık hakkı konularında yaşanan ihlalleri görünür kılan örnek vakalardan biri olarak hafızalara kazındı.

Hangi din acımayındır? Sizin dininiz mi: Türkiye'de sosyalist geleneğin önde gelen isimlerinden gazeteci yazar Oya Baydar'ın Erdoğan'ın Gülen Hareketi'ne yönelik uygulamalarına tepki için yazdığı "Acınacak Hâle Gelmeyiniz Sayın Erdoğan!" başlıklı yazı. Özellikle cezaevlerindeki kadınların ve bebeklerin serbest bırakılması talepleri üzerine Erdoğan, "Ağlayıp sızlayanlara acımayın, acırsanız acınacak hale gelirsiniz" dedi. Oya Baydar yazısında acıma ve merhamet

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

duygularının semavi dinlerin ortak değeri olduğunu belirtip, Erdoğan'a "hangi kitap, hangi din "acımayın" der, hangi inanç adaletsiz ol, acımasız ol buyurur; sizinki mi?" diye seslendi.

Haram Lokma Yemedik!: 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonlarını düzenleyen polisler ve amirleri sahur vakti gözaltına alınmaya başlayınca 3. Sınıf emniyet müdürü Hayati Başdağ, sağlık kontrolü için götürüldüğü Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesinden çıkarken kelepçeli ellerini havaya kaldırarak kameralara karşı yüksek sesle 'Haram lokma yemedim. Kanun dışı en ufak bir işim yok' diye seslendi. Hayati Başdağ'ın bu sözü ve hareketi kısa sürede sosyal medyada fenomen oldu. Pek çok sosyal medya kullanıcısı profil resmini değiştirerek Hayati Başdağ'ın kelepçeli ellerini havaya kaldırdığı fotoğrafı kullandı. Kısa zaman sonra bu sözlerin ve fotoğrafın basılı olduğu tişörtler de satılmaya başlandı.

Harbiyeli Öğrenciler: 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sırasında emir-komuta zinciri içinde hareket ettikleri hâlde darbe suçlamasıyla yargılanan askeri okul öğrencileridir. Birçoğu olay gecesi gerçek amaç hakkında bilgilendirilmeden otobüslere bindirilip kıışlarından çıkarılmış, kimi zaman silahsız ve çatışmasız şekilde teslim olmuşlardır. Ancak buna rağmen yüzlerce Harbiyeli öğrenci hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezaları verilmiştir. Ulusal ve uluslararası hukuk çevrelerinde, bu öğrencilerin yaşları, rütbeleri ve itaat yükümlülükleri göz önünde bulundurulmadan yargılanmaları, adil yargılanma hakkının açık ihlali olarak değerlendirilmiştir. Harbiyeli öğrenciler meselesi, Türkiye'de darbe sonrası sürecin toplu cezalandırma, hukuki orantısızlık ve hukuksuzluk boyutunu gözler önüne seren en çarpıcı örneklerden biridir.

Hasan Balaman: AKP'li Isparta eski belediye başkanı. Belediyeyi zarara uğrattığı için Belediye meclis toplantısında tüm yetkilerinin elinden alınması 9 Şubat 2006

tarihli Zaman gazetesinde "AK Partili Başkanın Yetkileri Elinden Alındı" haberiyle çıkması üzerine Hasan Balaman, olayla ilgili açıklama yapacağı bahanesiyle Zaman gazetesi Isparta temsilcisi Arif Bayram Taş ile muhabir Bayram Altıntaş'ı makamına çağırdı ve iki korumasıyla birlikte makam odasında dövdü. Gazetecilerin savcılığa suç duyurusunda bulunması üzerine olay basına aksetti. Gazeteciler Cemiyeti olayı kınayan bir açıklama yaptı. Olayı inkâr eden Hasan Balaman ise "Belki kamyon çarpmıştır" diyerek dalga geçen bir açıklama yaptı. Hasan Balaman, 10 Nisan 2016 tarihinde Isparta-Eğirdir karayolunda 32 AK 879 plakalı arabasıyla seyir halindeyken Antalya'dan Akşehir'e giden bir yolcu otobüsünün çarpması üzerine olay yerinde hayatını kaybetti.

Haşhaşi: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarını Alamut Kalesi şeyhi Hasan Sabbah'ın haşhaş alarak katliamlar yapan müritlerine benzeten ve Batınlıkla itham eden hakareti. Gülen Hareketi mensuplarını haşhaşilere benzetmesinin sebebi, onların adanmışlık ruhuyla türlü türlü zorluklara katlanmaları ve hasbice yaşamalarıydı.

Havuz Medyası: Erdoğan'ın propaganda gücünü elinde tutan yazılı ve görsel basın. Yeni Şafak, Yeni Akif, Sabah, Akşam, Takvim, Milliyet, Hürriyet vs. gazeteler ile Akit TV ve A Haber başta olmak üzere bütün televizyon kanalları. Sabah gazetesinin hükümetin kontrolüne geçmesi için, yandaş iş adamlarından alınan 600 milyon dolarla oluşturulan para havuzu sebebiyle, Erdoğan'ın propaganda makinesi gibi çalışan gazete ve televizyonlar havuz medyası olarak anılmaya başlandı.

Hayirsever: Erdoğan, 17 Aralık Yolsuzluk Operasyonundan iki gün sonra, uçağında gazetecilere yaptığı açıklamada, Türkiye'yi milyonlarca dolar zarara sokan Reza Zarrab'ı savunurken "O bir hayirsever" diyerek yaptığı niteleme. Detaylı bilgi için Reza Zarrab maddesine bkz.

Hayreddin Karaman: AKP'nin yolsuzluk, hırsızlık, hukuksuzluk ve zulümlerine fetvalar vererek destek olan Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin emekli profesörü ve Yeni Şafak gazetesi yazarı.

HDP: Türk kamuoyunda Kürt seçmenlerin partisi olarak bilinen ve Erdoğan hükümeti tarafından teröristlikle suçlanıp her türlü hak mahrumiyetine uğratan, genel başkanları, belediye başkanları ve önemli figürleri cezaevine konulan Halkların Demokratik Partisi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Hicret: Gülen Hareketi mensuplarının kaçarak yurt dışına gidip yerleşmeleri. Daha çok Kanada, ABD, Avustralya, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği ülkelerine gidişlerini ifade eden kelime.

Hidayet Karaca: Samanyolu televizyonu genel yayın yönetmeni. Gülen Hareketi'nin ilk kurbanlarından.

Hipnozcu Albay: Kayseri 2. Hava İkmal Bakım Merkez Komutanlığı'nda görevli üç astsubayın ifadesini almak için hipnoz ve işkence yöntemini kullanan Hava Kuvvetleri Komutanlığı Askerî Savcısı Ahmet Zeki Üçok.

Hisli Bakan:

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık. 17-25 Aralık Yolsuzluk operasyonları sırasında Erdoğan ile oğlu Bilal Erdoğan arasında geçen ses kayıtlarını, sorumlu olduğu TÜBİTAK'a inceletme gereği bile duymayarak "Ben o ses kayıtlarını ilk dinlediğimde çok açık bir şekilde montaj olduğunu hissettim" dediği için sosyal medyada kendisine bu isim takılmıştır.

Hizmet Hareketi: Gülen Hareketi mensuplarının kendilerini ve mensup oldukları grubu ifade etmek için kullandıkları ifade.

Hizmetkâr: AKP'nin milletle kurduğu ilişki türü. Bu ifade, dini referanslar içerir ve tebaa ile kurulan ilişkide alçak gönüllülüğü gösterir.

Hırsız Var: 2014 mahalli seçimlerinde İstanbul Kadıköy'de AKP seçim arabalarını gören vatandaşların 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonlarını ima ederek spontane olarak attıkları slogan.

Hırsızların Müftüsü: Yolsuzluk hırsızlık değildir diyen ve AKP'nin bütün yanlışlarını tevil ederek İslam'ın temel prensiplerini sulandıran sözde ilahiyat profesörü Hayreddin Karaman. Detaylı bilgi için Hayrettin Karaman maddesine bkz. Yapılan yanlışları onaylayan ve sözde fetvalar veren pek çok ilahiyat profesörü ve cami imamı da aynı kategoride değerlendirilirdi.

Hoca: Seçim kazandığı halde Erdoğan'ın emriyle görevinden ayrılan dönemin başbakanı Ahmet Davutoğlu. Uluslararası ilişkiler profesörü olduğu için kendisine hoca denilirdi.

Hulusi Akar: 15 Temmuz darbesinin üç troykasından (Erdoğan-Fidan-Akar) biri olan dönemin genelkurmay başkanı. Daha sonra Genelkurmay'ın bilgisayarlarından çıkan, bilirkişi raporlarının gerçekliğini teyit ettiği "gizli" ibareli bir Word belgesinden öğrenildiğine göre 15 Temmuz 2016 akşamı 22.15'te bakanlıklara ve birliklere gönderilen sıkıyönetim direktifinde darbeyi organize eden Yurtta Sulh Konseyi Başkanı olarak imzası bulunmaktadır. Ayrıca darbe gecesi Akın Öztürk gibi üst düzey komutanları Akıncı Üssü'ne çağırarak emrindeki kurmaylara ve askerlere kumpas kurmakla itham edildiği halde, Erdoğan'ın koruması sayesinde ne Darbeleri İnceleme Komisyonuna ne de ilgili mahkemelere ifade vermeye gitmemiştir. Muhalefet partilerinin yoğun baskısını üzerine Darbe Girişimini Araştırma Komisyonu'nun 10 sorusuna yazılı cevap vermiş ve bu cevaplar doğurduğu şaibeler ve başka sorularla kendisinin darbenin organizatörlerinden olduğu kanaatini pekiştirmiştir.

Huzur Hakkı: Kamuya bağlı şirket ve kuruluşların yönetim kurullarında görev alan kişilere, toplantılara katılım karşılığında ödenen ek ücrettir. Ancak bu uygulama, zamanla yüksek meblağlara ulaşan çoklu ödemelerle birlikte gelir adaletsizliği, kamu kaynaklarının ayrıcalıklı kişilere aktarılması ve etik dışı kazanç tartışmalarına yol açmıştır. Birden fazla kurumdan huzur hakkı alan üst düzey bürokrat ve yöneticiler örnek gösterilerek, sistemin şeffaflıktan uzaklaştığı ve kamusal görevin kişisel kazanca dönüştüğü yönünde eleştiriler yapılmıştır. Bu durum, yoksulluğun ve sosyal eşitsizliğin arttığı dönemlerde kamuoyunda büyük tepki toplamıştır.

Huzur Partisi: Erdoğan'ın ve AKP'nin 2019 seçimlerinden sonra düşüşe geçtiğini gören Abdullah Gül'ün perde arkasından Ali Babacan'a kurdurmayı düşündüğü parti. Yeni parti kurma çalışmaları duyulunca Eski Hazine çalışanı Ali Çevik, Erdoğan'ın direktifiyle eski bakan Ali Babacan hakkında "FETÖ'ye bilerek ve isteyerek yardım ettiği" gerekçesiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulundu.

Hüseyin Avni Coş: Çeşitli illerde kaymakamlık ve valilikler yapan ve mülkiye baş müfettişi olduğu dönemde, İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili yolsuzluk soruşturmalarını kapatarak dönemin belediye başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı aklayan Hüseyin Avni Coş, Adana Valiliği döneminde (2013), Adana Atatürk Parkı'nda düzenlenen 10 Kasım Atatürk'ü Anma törenlerinde "Hükümet istifa!" diyerek slogan atan ve "Yuh, Allah belanı versin" diyerek

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

kendisini protesto eden vatandaşlara "gavat" demesiyle tanındı. İlk başta "gavat" demediğini ama "kavas" demiş olabileceğini söylese de video kayıtları ortaya çıkınca "gavat" dediğini kabul etmek zorunda kaldı. Tepkilerin artması üzerine dönemin başbakanı Erdoğan: "valilerimizi kolay kolay yedirmeyiz" diyerek kendisine sahip çıktı. Erdoğan ile Gülen Hareketi arasındaki ihtilaf başlar başlamaz, Erdoğan'ın yanında yer aldı ve daha 2014 baharında Adana'daki bir genelev patroniçesine "gazeteciler gelecek, cemaatin genelev imamı bizden haraç istedi, vermedik kapattı" şeklinde beyanat vermesi için baskı yapar; fakat işyeri sahibi bütün ısrarlara rağmen "Ben kimseye iftira atamam. Orospuyum ama Adana valisinden namusluyum" diye cevap verir. 15 Temmuz'dan sonra, askerlere "Cezanızı göreceksiniz, millete nasıl ateş ettiniz" diyerek şov yapmış ve eline geçirdiği otomatik tüfekle basına poz vermişti. Fakat bütün bunlara rağmen Bank Asya'da hesabı bulunduğu ve Kimse Yok Mu derneğine bağışta bulunduğu gerekçesiyle merkeze çekilmesine ve pasaportunun iptal edilmesine de engel olamamıştı.

I

IŞİD'in Türkiye Büyükelçisi: Georgetown Üniversitesi öğretim üyesi ve Terörle Uluslararası Mücadele Merkezi direktörü Prof. Anne Speckhard ve Prof. Adrian Shajkocvi'nin Irak'ta görüştüğü IŞİD yetkilisi Abu Mansour. Suriye'ye Türkiye üzerinden 35 bin kişi geçirdiğini ifade eden Ebu Mansur, 2016 yazında Erdoğan ile görüşmek üzere Ankara'ya çağrıldığını, MIT tarafından misafir edildiğini anlattı. İki profesörün Irak'taki hapisanede görüştüğü Abu Mansour al Maghrebi ile yaptıkları röportaja yer verdikleri yazı, 2019 mart ayında, Homeland Security Today'de "The ISIS ambassador to Turkey" başlığıyla yayınlandı.

i

İbrahim Çeçen: "Beni üçüncü havalimanı ihalesine alırsanız, havuz medyasına 150 milyon dolar veririm" diyen müteahhit.

İbrahim Karagül: Yeni Şafak gazetesinin genel yayın yönetmeni.

İhanet Çetesi / Şebekesi: 17-25 Aralık 2013 ve sonrasındaki dönemde Gülen Hareketi ile Ak Parti'nin ilişkilerinin bozulmasından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin Pennsylvania eyaletinde ikamet eden Fethullah Gülen'i ve Gülen Hareketi ile ilişkili kimseleri işaret etmek için kullanılan ad aktarması.

İki Ayaş: Erdoğan'ın Atatürk ve İsmet İnönü'yü kastederek yaptığı hakaret.

İki Polis Bir Savcı: Erdoğan, özel bir konuşmasında Gülen Hareketi mensuplarını iki polis bir savcıyla terörist ilan edebileceğini söylemişti.

İkinci Evimiz: Erdoğan'ın, 29 Ocak 2014 tarihinde, İran'a yaptığı bir resmi ziyarette, Tahran'daki görüşmeler esnasında, bu ülke için ikinci evimiz ibaresini kullanır.

İleri Demokrasi: AK Parti iktidarı altında Türkiye demokrasisinin önündeki engellerin aşılarak getirildiği nokta. Demokrasinin, hukukun, adaletin, hak ve özgürlüklerin çitasının yükseltilmesi.

İmralı: İmralı adasında hapis tutulması sebebiyle, siyaset dilinde Abdullah Öcalan'a verilen isim.

İne Girmek: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarının evlerine ve kurumlarına elindeki kolluk gücüyle gireceğini ifade etmesi.

İnternet Andıcı: 2009 yılında Genelkurmay Başkanlığı tarafından hazırlandığı ortaya çıkan ve çeşitli internet siteleri aracılığıyla hükümet, muhalif gruplar ve özellikle Gülen Hareketi hakkında kamuoyunda olumsuz algı oluşturmayı hedefleyen psikolojik harp planıdır. Bu belgede, TSK bünyesinde kontrol edilen yüzlerce internet sitesiyle sistematik kara propaganda yapılması, toplumda güven erozyonu yaratılması ve muhalif seslerin itibarsızlaştırılması amaçlanmıştır. Belgede yer alan faaliyetler, ifade özgürlüğü, düşünceye karşı tarafsızlık ve demokratik hukuk devleti ilkeleriyle açıkça çelişmektedir. 2011 yılında başlatılan soruşturma sonucunda bazı askerî yetkililer hakkında dava açılmış, bu durum devlet kurumlarının ideolojik manipülasyon amacıyla dijital medyayı nasıl kullandığını gözler önüne sermiştir.

İslambol – Konstantinopol: 31 Mart 2019 tarihinde yapılan seçimlerde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kaybeden Tayyip Erdoğan Yüksek Seçim Kuruluna baskı yaparak seçimleri iptal ettirdi. 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenecek olan İstanbul seçimlerini bir ölüm-kalım meselesine dönüştüren Erdoğan, Ramazan'a denk gelen Mayıs ayı boyunca Diyanet İşleri Başkanlığını da kullanarak teravih namazlarından sonra halktan partisi için oy istedi. İstanbul'un İslambol kelimesinden geldiğini, muhaliflerinin ise burayı tekrar Konstantinopol'e çevirmek isteyen haçlı zihniyetindeki kimseler olarak tanımladı. İslambol-Konstantinopol metaforu Erdoğan'a yakın medya organları tarafından da sürekli işlendi.

İslam'ın Güncellenmesi: Erdoğan, 2018 Mart'ında Aksaray'da düzenlenen Kadınlar Günü programında: İslam'ın güncellenmesinin gerektiğini bilmeyecek kadar da aciz bunlar. İslam'ın hükümlerinin güncellenmesi vardır. Siz İslam'ı 14 – 15 asır öncesi hükümleriyle kalkıp da bugün uygulayamazsınız. Böyle bir şey yok. Şimdi birçok hoca efendi beni tefe koyup çalacak. Rabbim bizi tefe koymasın." dedi.

İsraf Sarayı: Dönemin Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Erdoğan'ın Ankara'da yaptırdığı 1100 odalı sarayın proje bedelini, 1 milyar 370 milyon lira (615 milyon dolar) olarak açıkladı. Ancak, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 5 Haziran 2015 tarihinde aylık elektrik giderlerinden peyzajına, mobilyalardan lüks klozetlere kadar Saray için 4 milyar 586 milyon liralık bir maliyet tablosu yayınladı. Günlük giderlerin yüksekliği, lüks ve şatafatı sebebiyle Erdoğan'ın sarayına "İsraf Sarayı"

denilmeye başlandı. Mimarlar Odası, Sarayın elektrik, su, doğalgaz, ısıtma, soğutma, temizlik, peyzaj gibi aylık sabit giderleri olan 21 milyon lirayla 240 bin kişinin 1 aylık temel giderleri karşılanabilir. Saray'ın sabit giderleri şöyle: Soğutma gideri 600 bin lira, ısınma maliyeti 1,6 milyon lira, aylık elektrik faturası 1,2 milyon lira, Saray'ın iç ve dış temizlik maliyeti aylık ortalama 8 milyon lira, aylık peyzaj bakım maliyeti 9 milyon lira. (25 Şubat 2015, Sözcü).

İsrail Dölü: 15 Mayıs 2014 tarihinde, Erdoğan, korumalarıyla birlikte, 301 işçinin yaşamını yitirdiği Soma'da kendisini yuhalayarak protesto eden Taner Kuruca isimli gencin peşine düşmüş ve markette yakalayıp tokatladıktan sonra "Başbakanı yuhalarsan, tokadı yersin. Niye kaçırıyorsun lan İsrail dölü!" diyerek gence hakaret etmişti. Sadece Taner Kuruca'ya değil, İsrail'e karşı da antisemitik hakaretler savurması, tepkilere yol açınca, Tel Aviv Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Doğan Işık, açık video görüntülerine rağmen, T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın talimatıyla iddiaları reddeden bir açıklama yapmak zorunda kalmıştı.

İsrail Uşağı: İslamcılarının ve Türk milliyetçilerinin genellikle kendilerine muhalif olarak gördükleri -2013 yılından sonra Gülen Hareketi mensupları - için hakaret amacıyla kullandıkları bir söz.

İstikşâfî Görüşme: Karşı tarafın fikrini, niyetini öğrenmeye yönelik, keşif amaçlı görüşme. Kavram, daha ziyade AKP'li Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve AKP'li Kültür Bakanı Ömer Çelik tarafından 2015 yazında popüler hâle getirilmiştir.

İtibardan Tasarruf Olmaz: Yurtdışı gezilerinde lüks otellerde kalmasını, Beştepe Sarayı'nda lüks ve şatafat içinde yaşamasını eleştiren kişilere karşı Erdoğan'ın sıklıkla kullandığı bir argüman. Erdoğan, toplumun tepkisini yatıştırmak için "Ben şahsım için değil, Türkiye Cumhuriyeti devletinin itibarını temsil ettiğim için bu masrafları yapıyorum" savunması geliştireyordu.

J

JİTEM: Jandarma İstihbarat Terörle Mücadele. Türkiye Cumhuriyeti devletinin terörle (PKK ile) mücadelede yetersiz kaldığını düşünerek ordu için bazı askerler, istihbaratçılar ve emniyetçilerin oluşturduğu bir yapı. Kurucuları arasında Korgeneral Hulusi Sayın, Cem Ersever, Veli Küçük, Hüseyin Kara ve Aytekin Özen gibi isimler var. Varlığı devlet yetkilileri tarafından daima inkâr edilen Jitem, özellikle 1990'lı yıllarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde terör ve cinayetlere, insan kaçırımlara, işkencelere, çek senet mafyalığına, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı sevkiyatına imza attı. Jitem'in kadrosunda subaylardan uzman çavuşlara, koruculardan itiraflılara, devletin arama listesinde bulunan adi suçlulardan, mafya üyelerine ve sıradan vatandaşa kadar pek çok insan vardı.

Jöleli: Türkiye'de kamuoyunda, özellikle medya ve siyasi çevrelerde Yiğit Bulut'u tanımlamak için kullanılan alaycı bir ifadedir. Saç şeklinden dolayı bu lakapla anılan Bulut, bir dönem medya dünyasında Ergenekon'a karşı sert duruşu ve iktidar eleştirileriyle öne çıkmış; ancak ilerleyen yıllarda keskin bir söylem değişikliğiyle hükümete yakın duruş sergilemeye başlamıştır. Bir zamanlar Erdoğan karşıtı söylemleriyle bilinirken, kısa sürede Cumhurbaşkanı danışmanlığına kadar yükselmesi, iktidar ilişkileri ve medya bağımlılığı açısından kamuoyunda tartışma konusu olmuştur. "Jöleli" ifadesi, bu ani dönüşümün ve güce yakın durmanın sembolü olarak hafızalarda yer edinmiştir.

K

Kabataş Yalanı: Tayyip Erdoğan 7 Haziran 2013 günü partisinin Meclis grup toplantısında "Çok önemli bir yakınımın gelinini yerlerde sürüklediler." dedi. 13 Haziran 2013 günü Bahçelievler Belediye Başkanı Osman Develioğlu'nun gelini Zehra Develioğlu, Star gazetesinden Elif Çakır'a verdiği röportajda Kabataş'ta bebeğiyle birlikte Kabataş İskelesinin önünden geçerken, belden yukarısı çıplak, ellerinde deri eldivenler, başlarında siyah bandanalar bulunan 70-100 kişilik grubun kendisini 52 saniye boyunca dövdüğünü iddia etti.

Develioğlu, şunları söyledi: "Ne olduğunu anlayamadığım bir anda üzerleri çıplak, elleri deri eldivenli, başlarında tuhaf bantlı 70-100 kadar adamın ortasında kaldım. Bebek arabam

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

elimden gitti. Bir kadın, Ne geldiyse bu ülkenin başına bunların başörtüsü üzerinden geldi vurun şuna deyince, bir adam arkamdan tekme tokat vurmaya başladı. Sonra bağirmaya başladılar. Devrim yaptıklarını, ihtilal yaptıklarını, ülkeyi bize teslim etmeyeceklerini, Erdoğan'ı asacaklarını, söylediler. Bir taraftan, bu ülkenin gerçek sahibi biziz anladınız mı ulan diye bağırıyolar, bir taraftan tekmeliyorlardı. Kutsal başörtüymüş, görün bakalım kutsalı size neler yapacağız diyerek aklınızın bile almayacağı şekilde küfrettiler, vurdular, vurdular... Asacağız Erdoğan'ı anladın mı diye bağırıyorlardı... Üç dört kişi üzerime idrarlarını yaptı. Ben şahıslardan emekleyerek kaçmaya çalıştım ama başaramadım... Bana cinsel saldırıda bulunan, darp ve hakaret edenlerin arkasından baktığımda ellerinde bira şişeleri vardı. Şişeleri tokuşturup içtiklerini ve kahkahalar atarak güldüklerini gördüm." Bunun üzerine 2013 yılının Haziran ayında İstanbul Cumhuriyet Savcılığı olayla ilgili soruşturma başlattı. Bölgedeki mobeseler ve Kabataş'a çıkan yollardaki güvenlik kameraları izlendi, görüntülerde saldırıya rastlanmadı. Develioğlu'nun röportajda bildirdiği gibi bayıldığı ve hırpalanmış bir halde bebeğini yerde bulduğuna dair herhangi bir görüntü bulunamadı. 81 farklı kameranın kaydettiği mobeselere ait 1800 saatlik kayıt, Radyo TV ve Foto Film Şube Müdürlüğü görevlilerince kayıt edilen 200 saatlik kamera kaydı, Güvenlik Şube Müdürlüğünden alınan 50 saatlik kamera kaydı, TEM Şube Müdürlüğünden alınan 450 saatlik kamera kaydı ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'ne bağlı TOMA araçlarındaki kameralardan elde edilen 60 saatlik kayıtlar, toplamda 2560 saatlik kayıtlar birleştirilerek incelendi. 1 Haziran günü paylaşılan sosyal medya fotoğrafları tarandı. Soruşturma boyunca bölgedeki seyyar satıcılar, kamu görevlileri ve baz istasyonundan yakında olduğu tespit edilen kişilerin ifadesi alındı ama görgü tanığı bulunamadı. 161 kişi yakın takibe alındı, bu kişilerin Facebook adreslerinden telefonda konuştukları kişilere kadar inceledi. Emniyet müdürü Hüseyin Çapkın herhangi bir görüntünün bulunamadığını söyledi. İdrarlı olduğu belirtilen kıyafetler DNA testi için istendi, ancak bu kıyafetler teslim edilmedi. Talep edilmesine rağmen Zehra Develioğlu, bebeğini adli tıp muayenesine getirmedi.

Kaç İsmail Kaç: 2014 yılı Temmuz ayında çoğu Reza Zarrab soruşturmasında görev alan 49 polisin gözaltına alınması sırasında, avukatların adliyede hâkim İslam Çiçek'in odasında tespit ettiği ve hâkimin "Kaç İsmail" dediği kişi... Bir cep telefonu kamerası ile tespit edilen görüntülerde o sırada adliyede olan CHP milletvekili Mahmut Tanal'ın, "Kaçma İsmail, gel buraya" dediği görülüyor. Mahmut Tanal daha sonra bu olayı şahit olan avukatlarla beraber tutanağa bağlayıp kamuoyuna açıkladı.

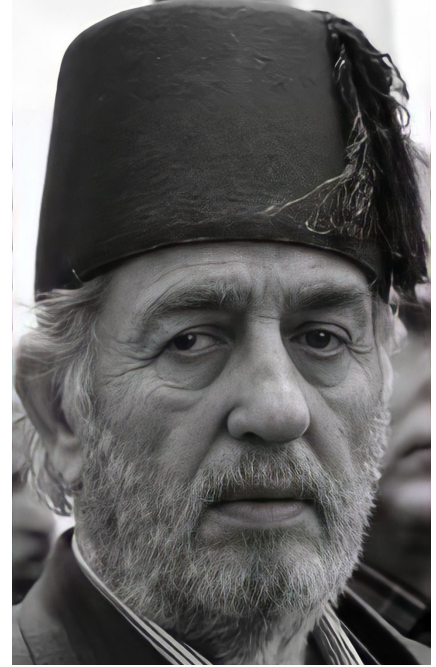
Kaçak Saray: Erdoğan'ın Ankara'da kaçak surette yaptırdığı Ak Saray. Ankara'da orman ve birinci derecede SİT alanına (Atatürk Orman Çiftliği) inşa edildiği için Erdoğan'ın sarayına verilen isim. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi adı verilen sarayın yapımına imkân sağlayan Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13 Ağustos 2010 tarihli imar planı kararı hakkında Ankara 11. İdare Mahkemesi Mart 2014'te yürütmeyi durdurma kararı aldı. Bunun üzerine Erdoğan, "Güçleri yetiyorsa yıksınlar. Yürütmeyi durdurdular, bu binayı durduramayacaklar. Açılışını da yapacağım, içine de girip oturacağım." dedi. Daha sonra Ankara 5. İdare Mahkemesi, 13 Temmuz 2015 tarihinde oybirliğiyle bu imar planı kararını iptal etti. Böylece saray plansız kaldı. Mahkeme Atatürk Orman Çiftliği kanununda yer alan "Atatürk Orman Çiftliği alanlarında konut, ticaret ve sanayi yer alamaz" hükmü bulunduğuna vurgu yaptı. Kararda, imar planının birinci Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanına uygun olmadığı, peyzaj ekoloji prensiplerinin göz ardı edildiği, dolayısıyla imar mevzuatı, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına

aykırı olduğu, yapılmak istenen projelerin AOÇ'nin kuruluş amacına uygun olmadığı belirtildi. Bu karar üzerine Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Tezcan Karakuş Candan, "Saray artık katlamalı olarak kaçaktır. Oradaki 40 metrelik yollar bağlantı yolları, kavşaklar tamamen hukuksuz ve yok hükmünde." dedi. Daha sonra Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu da benzer bir karar almasına rağmen, 2013'te inşaatına başlanan sarayın yapımı 2015'te tamamlandı.

Kaçakçı: Gülen Hareketi mensuplarının kendilerini yurt dışına çıkartmaları için temasa geçtikleri Türk, Kürt, Suriyeli veya Afgan insan kaçakçıları.

Kaçırılan Öğretmenler: Malezya, Pakistan, Kosova, Moldova, Ukrayna gibi ülkelerde MİT'in yerli işbirlikçilerle ve birtakım mafyatik yapılarla rüşvet iş birliği içinde kaçırıp Türkiye'ye götürdüğü Gülen okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticiler.

Kadir Mısıroğlu (1933 - 5 Mayıs 2019): İslamcılarının ve Erdoğan taraftarlarının "üstad tarihçi yazar" olarak isimlendirdikleri ulusalcı ve Kemalistlerin ise "Fesli Kadir" yada "Deli Kadir" unvanlarıyla bilinir. Ölümü Kemalist ve sol aydınlar tarafından büyük bir sevinçle karşılandı. Twitter ve bazı sol yayın organlarında Kadir Mısıroğlu hakkında çok ağır hakaretler yapıldı. Gericici uyduruk tarihçi ve Atatürk düşmanı

Kadri Cemil Yiğit: 17 - 25 Aralık'tan sonra ifade vermek için götürüldüğü emniyetten çıkarken kameraların önünde "Müslüman Türk aileden aile terbiyesi aldım. Polis Akademisi'nden devlet geleneği aldım. Devletim çağırdı geldim, hesap vermeye. Hesap vermeyeceğim hiçbir şey yapmadım. Polisim ben polis! Hırsız, terörist gördüm mü bulur yakalarım. Ebleh çocukları için, hesap sormasınlar diye, çocuklarına hesap sormasınlar diye memleketin çocuklarını yakanların Allah belasını versin." Diyerek Erdoğan'a meydan okuyan Emniyet amiri.

Kan Lobisi: Erdoğan'ın Kürt açılım paketine karşı çıkanlara yaptığı yakıştıрма.

Kandan Beslenen Vampirler: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Kanlarınızla Duş Alacağız: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın danışmanlığını yapan, mafya lideri ve Ergenekon hükümlüsü Sedat Peker, bir konuşmasında Barış

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Akademisyenlerini "oluk oluk kanlarınızı akıtacağız ve kanlarınızla duş alacağız" diyerek tehdit eder. Bunun üzerine Barış akademisyenleri suç duyurusunda bulunur fakat Sedat Peker, Anadolu Adliyesi 20. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada beraat eder.

Kaos Çetesi: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Kara Paranın Babaları: Reza Zarrab'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde kara para aklamaktan yakalanması üzerine, Erdoğan, kendisine sorulan soruya Fethullah Gülen'i kastederek "Ancak kara paranın babaları orada duruyor, Pensilvanya'da duruyor. Burada duranlara acaba oradaki yetkili merciler herhangi bir uygulama yaptılar mı?" diyerek cevap verdi.

Kardeşim Esad: Erdoğan'ın, aralarının iyi olduğu hatta ailecek görüştükleri 2011 yılına kadar Suriye Devlet başkanı Beşar Esad için kullandığı ifade.

Kardeşim Necip: Erdoğan, Malezya devlet başkanı Necip Rezzak için bu ifadeyi kullandı. Erdoğan'ın Malezya Başbakanı Necib Razak için kullandığı ifade. Erdoğan, Gülen Hareketi mensuplarını kaçırıp Türkiye'ye götürme eylemlerinin ilkinin 2016 yılı ekim ayında Malezya'da gerçekleştirdi. Malezya ile ilişkileri hep konuşulan Erdoğan'ın bir dönem Malezya'ya kaçacağı iddia edildi. 2014 yılı Mart ayında Meclis'e soru önergesi veren CHP'nin hukukçu milletvekili Sezgin Tanrikulu şunları ifade etti: "Erdoğan'ın Kısıklı'daki evinde bulunan paraların (dolarlar ve Euroolar) evlerden minibüslere aktararak Çalık Holding binasına taşındığı iddiası doğru mudur? 18 Aralık 2013 günü Çalık Holding binasına taşınmaları tamamlanan paraların (dolarlar ve Euroolar) daha sonra Recep Tayyip Erdoğan'ın danışmanının bulduğu bir formülle Uzak Doğu'daki bir ülkeye sevk edilmesi planının devreye sokulduğu iddiası doğru mudur? Hiç planda yokken birden Uzak Doğu resmi gezisi gündeme alınarak, Çalık Holding binasında tutulan paraların (dolarlar ve Euroolar) 3 Ocak 2014 tarihinden itibaren Uzak Doğu gezisi için ayarlanan uçağa sevk edildiği iddiası doğru mudur?"

Uzak Doğu gezisinin, şüpheli görünmemesi için 3 ülkeyi kapsayacak şekilde gezi düzenlendiği iddiası doğru mudur? Japonya ve Singapur'a ziyaretlerin tamamen göstermelik olarak düzenlendiği iddiası doğru mudur? Recep Tayyip Erdoğan'ın kendisi ve ailesi için Malezya'dan sığınma hakkı istediği iddiası doğru mudur? İddia doğru ise Recep Tayyip Erdoğan'ın kendisi ve ailesi için Malezya'dan sığınma hakkı verildiği iddiası doğru mudur? 25 Aralık 2013'teki ikinci dalga operasyon ve soruşturmasından bir gün önce Medical Park Hastanelerinin Carlyle (Varlık Yönetimi Şirketi) tarafından sahip olunan yüzde 40 hisselerinin 24 Aralık 2013 tarihinde Malezyyalılara (Turkven Özel Yatırım Fonu) satıldığı iddiası doğru mudur? 23 Aralık

2013 tarihinde Hintli GMR'ye ait yüzde 40 payın 1 milyar Ringgit'e (yaklaşık 225 milyon Euro) Sabiha Gökçen Havalimanının yüzde 20 oranla ana hissedarlarından Malezyyalılara (Malaysia Airports) satıldığı iddiası doğru mudur? Doğruysa bu bir tesadüf müdür?"

Karlov Suikasti: Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov, 19 Aralık 2016 günü Ankara'da bir serginin açılışına katıldığı sırada, Mevlüt Mert Altıntaş isimli bir polis memuru tarafından suikaste uğrayınca Tayyip Erdoğan yine Gülen Hareketini kastederek "Suikastçı onlardan" dedi. Fakat olaydan kısa bir süre sonra, suikasti Nusra Cephesi üstlendi ve Arapça sloganlar eşliğinde suikast yapan polis memurunun cihatçılarla ilgisinin olduğu öğrenildi.

Katar Emiri: Erdoğan'ın görev süresi boyunca en çok gittiği ülkelerden biri olan Katar'ın emiri Şeyh Temim Bin Hamed Al Sani... Katar Emiri ile ilişkileri sebebiyle bu ülkeyi Türkiye'nin stratejik müttefiki ilan eden Erdoğan, Suudi Arabistan ve Mısır'ın başını çektiği beş Arap ülkesi Katar'a ambargo uygulayınca Katar'a asker ve yiyecek gönderdi.

Kayyim: Orijin olarak Arapça olan ve "belli bir malın belli bir süre yönetilmesi ya da belli bir işin yapılması için resmi makamlarca yetkili olarak görevlendirilmiş kimse" kelime Türk medyasında Gülen Hareketi mensuplarının şirketlerine el konması süreci ile beraber yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. TDK ve Dil Derneği sözlüklerinde "kayyim" diye bir kelime bulunmamasına rağmen kayyum kelimesinin yaygınlaşmaya başlaması ile birlikte Fethullah Gülen Bamteli sohbetleri aracılığı ile Kayyum kelimesinin Allah'ın 99 isminden biri olduğunu, ifade edilmek istenen anlamın "kayyim" kelimesi ile mümkün olacağını belirtmiş ve bu beyanati sonrası kamuoyunda bir tartışma başlamıştır. Yazılı medyaya da konu olan bu tartışmalar sonucu kayyim kelimesi tercih edilerek Gülen'in terörist olarak anıldığı günlerde onun tavsiyesi ile hareket edilmesi trajikomik bir durum meydana getirmiştir.

Kayyim Protestoları: Ağustos 2019'dan Diyarbakır, Van ve Mardin Belediye başkanlarının görevden alınması üzerine Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde belediyelerin önünde yapılan protesto eylemleri. Protestolara HDP milletvekilleri, belediye eş başkanları ve HDP'li vatandaşlar katıldı. Protestolar sırasında güvenlik güçleri ile protestocular arasında sık sık gerginlikler yaşandı. Polis, pek çok eylemciyi gözaltına aldı. Ayrıca protestoları haber yapan ve fotoğraf çeken gazetecilere de engel oldu.

Kenya'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları: Ekim 2024'te Kenya'nın başkenti Nairobi'de, BM koruması altındaki yedi Türk vatandaşı, kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırıldı. Üç kişi daha sonra serbest bırakılırken, dördü Türkiye'ye zorla götürüldü. Kaçırılanların bir kısmı Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine kayıtlıydı. Bu durum, yaşanan olayı uluslararası hukukta yasaklanan zorla iade ve zorla kaybetme kapsamında değerlendirilebilir hâle getirdi. Kenya hükümetinin hukuki süreçleri işletmeden bu kişileri Türkiye'ye teslim ettiği yönündeki iddialar, adil yargılanma, sığınma hakkı ve kişisel güvenlik gibi temel haklar açısından ciddi endişelere yol açtı. Bu olay, Türkiye'nin sınır ötesi baskı uygulamalarının dikkat çeken örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Kent Lokantası: Sosyolog ve gastronomi yazarı Vedat Milor, 4 Ocak'ta YouTube sayfasında "40 Liraya Dört Çeşit Yemek: Bu Fiyat Gerçek mi?" başlığıyla İBB'nin Üsküdar'daki Kent

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Lokantasından bir video paylaştı. Erdoğan rejimi Ticaret Bakanlığı Milor'un para alarak "örtülü reklam" yaptığı iddiası ile soruşturma başlattı. Kent Lokantaları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından düşük gelirli şehir sakinlerinin yemek ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur.

KHK'lı: 15 Temmuz sonrası çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile somut herhangi bir delil gösterilmeden, sorgusuz sualsiz mesleklerinden atılan memurlar. Son KHK 9 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanmıştır. Toplam 26 adet KHK çıkarılmıştır.

Kırmızı Kitap: Üst düzey komutanların ve bürokratların elinde bulunan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı büyüklüğünde, kırmızı kaplı Millî Siyaset Belgesi. Hasan Celal Güzel, 2003'te Neşe Düzel'e verdiği röportajda bu kitap için şöyle demiştir: "Bu kitabı devlete ancak müsteşar olduktan sonra görürsünüz. Kırmızı kitap bakanlara verilmez; müsteşarlara verilir. Çünkü devletin asıl sahibi bürokrasidir; bakanlar değildir. Bakanlar idare edilmesi gereken çocuklardır. Ben, bakan olup da kırmızı kitaptan haberdar olana pek rastlamadım. Bu kitap MGK'da son hâline getirilir."

Kısıklı Villaları: Erdoğan ailesinin her bir ferdine birer tane olmak üzere Çamlıca'nın Kısıklı semtinde aldığı 4 milyon değerindeki 5 tane tripleks havuzlu villa. 1994 yılından itibaren İstanbul'da Üsküdar'daki Emniyet mahallesinde oturan Tayyip Erdoğan, 2006'da oğulları adına işadamı Mehmet Gür'den satın aldığı Kısıklı'daki villaya taşındı. Erdoğan'ın 2017'de malvarlığı beyanlarına eklediği bu villanın değeri 4 milyon lira olarak gösterildi, Erdoğan'ın iş adamı Gür'e ise 2 milyon lira borcu olduğu belirtildi. Erdoğan'ın 2009 yılındaki mal beyanında banka hesaplarında 1 milyon 361 bin lira ve 120 bin dolar gösterilmiş, hiçbir gayrimenkule yer verilmemişti. Siyaset tarihine sıfırlama konuşması olarak geçen Erdoğan ile oğlu Bilal'in 17 Aralık 2013 sabahı yaptıkları konuşmada bahsedilen paralar bu villalarda bulunuyordu.

Kıvılcım Kılıç: Kosova'daki Mehmet Akif Koleji öğretmenlerinin kaçırılıp Türkiye gönderilmesi gibi uluslararası insan kaçırma suçunu organize eden büyükelçi. Türkiye'nin Kosova Büyükelçiliği'nde resmî sıfatla çalışan MİT'in Kosova temsilcisi Nurettin Canay Kavuncu ve Atakan Ertaş'ın Türkiye'den gelen ekiple birlikte öğretmenleri kaçırmalarını, kendi konutunda sorgulayıp Anadolu Ajansı tarafından fotoğraflarının çekilip terörist gibi lanse edilmelerini sağlamıştır.

Kız Bekir: Konuşma ve yürüyüş tarzından dolayı muhaliflerin kendisine bu lakabı taktığı, Erdoğan'ın Adalet Bakanı Bekir Bozdağ.

Kimse Yok Mu: Gülen Hareketine mensup kişiler tarafından kurulmuş, Afrika başta olmak üzere dünyanın fakir kıtalarında ve ülkelerinde yardım faaliyetlerinde bulunan yardım kuruluşu. Dernek, 17-25 Aralık Rüşvet ve Yolsuzluk Operasyonlarının ardından Erdoğan'ın hücumuna uğramış ve kısa bir zaman sonra da kapatılmıştır. 15 Temmuz Darbe Teşebbüsünden sonra binlerce insan Kimse Yok Mu Derneği'ne aynî ve nakdî yardımda bulunduğu gerekçesiyle terörist olmakla itham edilmiş, mahkemelere sevk edilmiş ve uzun mahkumiyetler almışlardır.

Komşularla Sıfır Problem: AK Parti iktidarı döneminde Ahmet Davutoğlu'nun geliştirdiği dış politika söylemi. Ancak bu dönemde Suriye, Irak, Yunanistan gibi komşularla büyük

problemler yaşandı. Türkiye İran ile de Suriye sebebiyle karşı karşıya geldi, ama Erdoğan ideolojik yakınlığı sebebiyle İran'a ikinci evim diyerek her zaman İran'ı gözetti.

Kosova'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları: Kosova'nın başkenti Priştine'deki Gülen Hareketine ait okulda görev yapan 6 öğretmen 2018 mart ayında kaçırılıp Türkiye'ye götürüldü. Kosova Başbakanı Ramush Haradinaj, okulun önünde bekleyen öğretmenlerin eşlerini ziyaret ederek özür diledi ve Erdoğan rejiminin bu illegal faaliyetini hırsızlık olarak nitelendirdi. Kosova'da üst düzey devlet yöneticilerinin çocuklarının da okudukları çok başarılı bu okulun öğretmenlerinin kaçırılması olayını soruşturmak üzere Kosova Parlamentosu bir komisyon kurdu.

Kozmik Oda: Türkiye'de özellikle Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı Seferberlik Tetkik Kurulu içinde yer alan, devletin en gizli belgelerinin saklandığı yüksek güvenli arşiv odalarıdır. Bu tür odalarda olası savaş senaryoları, stratejik altyapı planları, sivil savunma programları ve özel korunacak kişilerle ilgili bilgiler yer alabilir. 2009 yılında, bir suikast iddiası üzerine Ankara'daki Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda bulunan kozmik odada mahkeme kararıyla arama yapıldı. Bu olay Türkiye tarihinde bir ilkti ve büyük tartışmalara neden oldu. Devlet sırrı niteliğindeki bilgilerin sivil yargı tarafından erişilebilir hâle gelmesi, devlet güvenliği ile yargı bağımsızlığı arasında ciddi bir gerilim yarattı. Kozmik Oda tartışmaları, güvenlik, şeffaflık ve hesap verilebilirlik konularında Türkiye'nin demokratikleşme süreci açısından simgesel bir yere sahiptir.

Köklerini Kazımak: Gülen Hareketi mensuplarını devlet kadrolarından ve sosyal hayattaki prestijli konumlarından alaşağı etmek.

KÖZ: Gülen Hareketine mensup memurların özellikle de polislerin isim listelerini Erdoğan istihbaratına vererek tenkil ve temizlik operasyonlarının başlamasına sebep olan Kemalettin Özdemir için kullanılan kısaltma.

Kuran Kursu Açılımı: Önce CHP İzmit Büyükşehir Belediye Başkanı adayı Sefa Sirmen'in, ardından CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın çocukları tarikatların elinden kurtarmak, din eğitimini hurafelerden ayırmak için mahallelerde açacakları Cumhuriyet Halk Evlerinde talep olması halinde Kuran eğitimi de vereceklerini vadetmesi, medyada Kuran Kursu Açılımı olarak verilmiştir.

Kuva-yı Milliye Derneği: 11 Kasım 2005 tarihinde emekli kurmay Albay Fikri Mehmet Karadağ'ın öncülüğünde İstanbul-Kadıköy merkezli olarak kurulup 69 il ve 270'ten fazla ilçe, belde ve köyde örgütlenen, anti-emperyalist ve ulusalcı olduklarını iddia eden aşırı milliyetçi bir dernek. Dernek, birtakım vatandaşlara vatan ve devlet uğrunda ölmek, öldürülmek ve öldürmek gayesiyle Kuran ve silah üzerine ettirdiği yeminlerle dikkati çekmişti. Mersin Şube Başkanı, emekli polis Kemal Canay yerel bir gazeteye verdiği demeçte, 13.500 kişiden oluşan bir hainler listesi oluşturduklarını belirterek şöyle demişti: "Mersin, PKK ve Siyonistlerce işgal edildi. Mersin'de suç işleyenlerin yüzde 90'ı Doğulu ve Güneydoğuludur. Türk çocuğu suç işlemez." Derneğin amaçları arasında yurt dışına çıkarıldığı iddia edilen 480 milyar doları geri getirmek ve Hıyanet-i Vataniye Kanununu yeniden yürürlüğe sokmak gibi maddeler vardı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Küçük Enişte: Tosun Paşa filmindeki küçük enişte (Tuncay Gürel) tipi hem dayak yiyip hem efelendiği için dalga konusu olur. Ahmet Davutoğlu da Ruslara efelendiği için küçük enişte olarak alay mevzu olmuştur.

Külliye: Ankara Beştepe'de, Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde inşa edilen ve 2014'ten itibaren Cumhurbaşkanlığı makamı olarak kullanılan devasa yerleşkedir. Mahkeme kararlarıyla hukuka aykırı olduğu tespit edilmesine rağmen inşaat sürdürülmüş, bu durum hukukun üstünlüğü ilkesinin açıkça ihlali olarak değerlendirilmiştir. Yapı, mimari büyüklüğünün ötesinde, otoriterleşmenin, gücün tek elde toplanmasının ve halktan kopuk bir yönetim tarzının sembolü olarak görülmektedir. Kamu kaynaklarının şeffaflıktan uzak biçimde kullanılması, savurgan harcamalar ve yapının halkın iradesinden çok bir güç gösterisine dönüşmesi, eleştirilerin merkezindedir. Külliye, demokratik değerlere değil, kişiselleştirilmiş bir iktidar anlayışına hizmet eden bir rejim inşasının fiziksel ifadesi olarak okunmaktadır.

Kürt Açılımı: Diğer adı çözüm süreci olan ve 2013 yılında İmralı'da Abdullah Öcalan ile yapılan görüşmelere dayanan proje. Erdoğan, 2014 belediye seçimlerinin hemen öncesinde, Kürt meselesini çözme görüntüsü vermek için bu süreci kullandı. 2015 yılı Haziran ayında yapılan milletvekili seçimini kaybedince de süreci bitirdi. 2015 yılı Haziran ayından, Erdoğan'ın tekrar tek başına iktidar olduğu 2015 Kasım seçimine kadar, bu dört ay, Türkiye tarihinin en kanlı dönemlerinden biri oldu. Asker, polis, korucu 1500 civarında şehit verildi.

Kürt De Olsa İnsan: Erdoğan'ın iptal edilen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini tekrar kazanmak için Kürtlere yönelik yaptığı konuşmaların birinde kullandığı ifade

L

Legal Görünümlü İlegal Yapı: Derin Devletin gizli anayasası olan Kırmızı Kitabın güncellenen versiyonuna göre Gülen Hareketi, "Ulusal güvenliği tehdit eden legal görünümlü illegal yapı" olarak tanımlanmış ve tanımın yapıldığı tarihten itibaren kurumlara bu mücadeleye yönelik neler yaptıklarıyla ilgili hesaplar sorulmaya başlanmıştır.

Liseli Gençlik Örgütü: 8 Haziran 2018 tarihinde, Kadıköy Bahariye Caddesi'nde, Süreyya Operası önünde "Karneler Sizin, Gelecek Bizim" diyerek mevcut eğitim sistemini protesto etmek amacıyla eylem yapmaya çalışırken polisin müdahalesiyle coplanarak ve ters kelepçe takılarak gözaltına alınan ve bindirildikleri polis aracında ve götürüldükleri nezarethanede işkenceye maruz kalan 22 tane lise öğrencisi. Daha sonra bu öğrenciler hakkında Kartal Anadolu Adliyesi'nde dava açıldı.

M

Maarif Vakfı: Tayyip Erdoğan'ın Türkiye dışındaki Gülen Hareketi mensuplarının açtıkları okulları gasp etmek için kurduğu vakıf.

Mahrem İmam: TSK, Emniyet ve yargıdaki kişilerle irtibatlı oldukları iddiası ile gözaltına alınan Hizmet mensuplarına havuz medyası ve Saray yargısının verdiği isim.

Malezya'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları: Erdoğan, Gülen Hareketine mensup öğretmen ve iş adamlarını kaçırma eylemlerinin ilkinin Malezya'da organize etti. Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'daki uluslararası okulun müdürü Turgay Karaman ve üç Gülen Hareketi mensubu 2016 ve 2017'de kaçırılıp Türkiye'ye götürüldüler. Bu kişilerin kaçırılıp Türkiye'ye götürülmesinden tam bir yıl sonra Necip Razak seçimleri kaybetti ve iktidardan düştü. Muhalefet koalisyonunun kurduğu yeni hükümet, ülkeden kaçma hazırlığı yapan Necip Razak ve eşine çıkış yasağı koydu. Daha sonra Malezya polisi Necip Razak'ın evine baskın yaptı, tam 18 saat süreyle aradı. Sadece yaşadığı ev değil, Necib'e ait apartman ve ofislere de baskınlar yapıldı. El konulan lüks el çantaları ve valizler para ve mücevher doluydu: 284 kutu dolusu lüks el çantası ve 72 valiz dolusu para, mücevher.

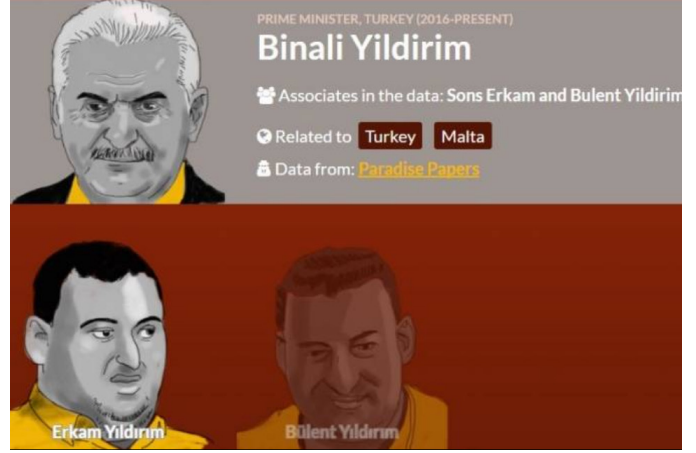
Malezya'nın Hırsız Adamı: İktidardan düşünce, Malezya polisinin evlerine yaptığı baskınlarda valizler içinde milyonlarca dolar para bulunan Necip Razak'a New York Times gazetesinin verdiği isim. (A Stunning, Sudden Fall for Najib Razak, Malaysia's Man of Steal; 15 Mayıs 2018, New York Times). Toplam boyutu 8 milyar dolar olan yolsuzluk ve rüşvet suçundan yargılanan Necip Razak'a yüz milyonlarca dolar rüşvet verildiği ortaya çıktı. Malezya polisi, Necip Razak'ın evlerinde ele geçirilen paraları, eşine ait lüks çanta ve mücevherleri kameralar önünde dünyaya teşhir etti. Necip Razak, yolsuzluklarını örtbas etmek için dindar Müslüman başbakan imajı çiziyor ve sık sık camiye namaza gidiyordu. Razak, bu yolsuzlukları profesyonelce yapmak, bankalardaki paralarının izini kaybettirmek için, Türkiye'de Erdoğan'ın Rıza Zarrab'i kullanması gibi, Jho low isminde bir bankeri kullandı. Wall Street Journal gazetesi muhabirleri gazetesi muhabirleri Tom Wright ve Bradley Hope, Necip Razak ve bankerinin başrolde olduğu yolsuzlukların hikayesini "Milyar Dolarlık Balina" (Billion Dollar Whale) kitabında anlattılar. Financial Times gazetesi ve Fortune dergisinin 2018 yılının en iyi kitabı seçtikleri bu eser için Bill Gates," Uluslararası finansı anlamak için okunması gereken harika ve dehşet verici bir kitap" yorumunu yaptı.

Malta Belgeleri: 380 gazeteciden oluşan ICIJ'in 2017'de açıkladığı belgeler. Paradise Papers (Cennet Bahçeleri) ismiyle açıklanan belgelerde Binali Yıldırım'ın oğulları Erkam ve Bülent Yıldırım'ın şirketleri de çıktı.

Mandacı Artıkları!: "Bu Suça Ortak Olmayacağız" bildirisine imza atan ve yabancı akademisyenlerden de kendilerine destek olmalarını isteyen Barış Akademisyenlerine Erdoğan'ın söylediği söz.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Mankurtlar Çetesi: Erdoğan, Ocak 2018'de Boğaziçi Üniversiteliler Derneği'nin 14. Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada, Cengiz Aytmatov'un Gün Olur Asra Bedel romanındaki mankurtlaşma hikayesinden hareketle Gülen Hareketi mensuplarını, özellikle de bilim insanlarını bu sıfatla adlandırmıştır. Yenilenen İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri için yaptığı 12 Haziran 2019 tarihli konuşmasında da "Karşımızda AK Parti'yi ve şahsımızı devirmeden Türkiye ile ilgili planlarını hayata geçiremeyeceklerini gören küresel bir ittifak ve onlarla birlikte hareket eden yerel mankurtlar çetesi vardır." demiştir.

Masayı Devirme: Erdoğan'ın Kürt açılımını bitirmesine ve İmralı'da Abdullah Öcalan ile kurulan masayı dağıtmasına verilen isim... Her seçim öncesi Kürt oyları için göstermelik adımlar atan Erdoğan, seçim bitince aslına döndü. Nitekim 2019 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini ikinci kez kaybeden Erdoğan tekrar "Kürt meselesi yoktur" dedi.

Maşa: Türkiye Cumhuriyeti devleti ve hükümetinin bekasına tehdit oluşturan iç ya da dış güçlerle işbirliği içine giren ve bu güçlerin hedeflerine ulaşmalarına aracılık eden kişi, kurum ya da kuruluşlar.

Mavi Marmara: 31 Mayıs 2010 günü, Gazze'ye yardıma giden ve içinde sivil eylemcilerin olduğu Mavi Marmara gemisine İsrail, uluslararası sularda müdahale etti. İsrail komandoları, operasyon sırasında 10 eylemciyi öldürdüler. Bu gemiyi yola çıkaranlar, her şeyi Erdoğan Hükümeti ile birlikte koordine etmiş, birlikte planlamışlardı. İsrail, gemiye müdahale edeceğini duyurmasına rağmen, gemi Erdoğan Hükümeti tarafından durdurulmamıştı. O dönemde İsrail'in Washington Büyükelçisi olarak görev yapan Michael Oren, 2015 yılında yayınlanan "İttifak" isimli anılarında şu bilgiyi paylaşıyor: "Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Namık Tan beni aradı. İsrail hükümeti Mavi Marmara gemisinin Ashdod limanına yanaşması ve Kızılay görevlilerinin oradan yardım kargolarını Gazze'ye ulaştırması iznini verir mi dedi. Büyükelçi acilen cevap bekliyordu. Çünkü Erdoğan İran'a gidiyordu. İsrail hükümeti bu talepleri kabul etti. Büyükelçi Namık Tan çok memnun görünüyordu ve rahatlamıştı. Fakat iki gün içinde beni tekrar aradı. Erdoğan'ın bu anlaşmayı iptal ettiğini söyledi. Gemi planlandığı gibi yoluna devam edecekti..." Bu olay, geminin vukuatsız bir şekilde İsrail'in Ashdod limanına çekilmesini Erdoğan'ın engellediğini gösteriyor.

Mavi Çarşaflı Bombacı: 18 Aralık 2019 tarihinde Sabiha Gökçen Havalimanı'nda Kıbrıs'a gitmek için kalkışa hazırlanan uçakta "Ben FETÖ'cüyüm ve uçağı patlatacağım!" diyerek eylem yapan Nigar D. isimli Türk istihbaratı elemanı. 17-25 Aralık haftasında kamuoyunun yolsuzluklardan bahsetmemesi için Süleyman Soylu ve MİT'in ortaklaşa planladığı bir senaryonun parçası olan Nigar D., eyleminin ardından gözaltına alındı. Haber, internet sitelerine düştükten sonra sosyal medyada alay konusu oldu.

Medeniyetler İttifakı: 2005 yılında Türkiye ve İspanya'nın eş başkanlığında Birleşmiş Milletler çatısı altında başlatılan uluslararası bir girişimdir. Amacı, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası yükselen İslamofobi ve kültürel kutuplaşmaya karşı, farklı medeniyetler arasında diyalog, anlayış ve barış köprüleri kurmaktır. Başlangıçta umut verici bir diplomatik atılım olarak görülse de zamanla sembolik düzeyde kalan, uygulamada ise etkisizleşen bir platform hâline geldi. Türkiye'nin içeride demokrasi, ifade özgürlüğü ve insan hakları konusunda yaşadığı gerilemeler, bu tür uluslararası inisiyatiflerdeki inandırıcılığını zayıflattı. Ayrıca bu girişimin, içeride baskıcı uygulamalara karşı bir meşruiyet aracı olarak kullanıldığı yönünde eleştiriler de yapılmıştır. Böylece, evrensel değerlerle uyumlu bir barış projesi olmaktan uzaklaştığı, yalnızca diplomatik vitrin işlevi gördüğü değerlendirilmeleri ön plana çıkmıştır.

Mehmet Akif Üner: 17 – 25 Aralıktan sonra ifade vermek için götürüldüğü emniyetten çıkarken kameraların önünde "Reza Sarraf soytarısına darbe yapan büro amiriyim. Suçlama: darbe! Mağduru: Reza Sarraf soytarısı!" diyerek Erdoğan'a meydan okuyan başkomiser.

Mehmet Altan: Akademisyen, yazar ve gazeteci. Ekonomi profesörü olan Altan, uzun yıllar boyunca demokrasi, özgürlük ve çoğulculuk temelli yazılarıyla tanındı. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından gözaltına alındı ve "subliminal darbe çağrısı yapmak" gibi hukuk dışı bir gerekçeyle tutuklandı. Anayasa Mahkemesi, 2018 yılında Altan'ın kişi hürriyeti ve güvenliği ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verdi. Ancak bu karara rağmen alt mahkeme tahliyesini reddetti. Bu durum,

hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı ilkelerinin ihlali olarak ulusal ve uluslararası alanda büyük tepki çekti. Altan, yargılandığı süreçte sivil itaatsizlik, düşünce suçu ve ifade özgürlüğü kavramlarının Türkiye'de nasıl istismar edildiğinin simge isimlerinden biri hâline geldi.

Mehmet Baransu: 1977 doğumlu gazeteci ve yazar. Taraf ve Aksiyon gibi yayın organlarında çalıştı. Balyoz darbe planı belgelerini kamuoyuna taşımasıyla geniş çapta tanındı. 2015 yılında "devletin güvenliğine ilişkin gizli bilgileri ifşa etmek" suçlamasıyla tutuklandı. Hakkında açılan davalarda toplamda onlarca yıl hapis cezasına çarptırıldı. Baransu'nun yargılanma süreci, Türkiye'de gazetecilik faaliyetlerinin özellikle güvenlik ve istihbarat belgeleriyle ilgili olduğunda nasıl cezalandırıcı yöntemlerle bastırıldığına dair çarpıcı bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Ulusal ve uluslararası çevrelerde bu davalar, basın ve ifade özgürlüğü açısından endişe verici bulunmuştur.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Memduh Boydak ve Boydak Holding:

1967 Kayseri doğumlu olan Memduh Boydak, Marmara Üniversitesi İktisadi İlimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. Üniversite döneminden itibaren iş hayatının içerisinde olan Boydak, mobilya, pazarlama ve satış birimlerinde görev aldı. Üniversite eğitiminden itibaren İstikbal Mobilya'da üretim planlama, üretim yönetimi, fabrika müdürlüğü ve yeni yatırımların koordinesi görevlerinde

bulunan Memduh Boydak son olarak Boydak Holding CEO'su olarak görev yapmaktaydı. Ayrıca Boydak, Melikşah Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı, Türk Sanayicileri ve İş adamları Derneği (TÜSİAD) Sosyal Politikardan Sorumlu Başkan Yardımcısı ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Üyesiydi. Memduh Boydak evli ve 5 çocuk babasıdır. Memduh Boydak 11 iş adamı ile beraber 16 Eylül 2015'te gözaltına alındı. Gözaltı kararından sonra TÜSİAD, "Yönetim Kurulu üyemiz Sayın Memduh Boydak'ın bu sabah gözaltına alındığı haberi karşısında Yönetim Kurulumuz derin bir üzüntü ve kaygı duymaktadır. Memduh Boydak iş dünyasının itibarlı, saygın ve değerli bir mensubudur, Memduh Boydak'ı, hakkındaki soruşturmadan aklanarak, bir an önce aramızda görmeyi umut ediyoruz." ifadelerinin yer aldığı bir açıklama yaptı. Milliyetçi Hareket Partisi 24'üncü dönem Kocaeli Milletvekili olan Lütfü Türkkan, Twitter hesabından Memduh Boydak'ın ifadeye çağırılması üzerine "Boydakları tanımam. Onlar da beni tanımaz. Ama binlerce kişiye istihdam sağlayan bir kuruluşa zulmedildiğinde de sessiz kalamam. Boydaklara yapılan bu ÇÖKME operasyonunu lânetliyorum. Ayıptır, günahtır." sözleriyle tepki gösterdi. Ayrıca CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Boydak Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Mustafa Boydak'ı telefonla arayarak yapılan operasyon ile ilgili bilgi aldı. Kılıçdaroğlu "Geçmiş olsun" dileklerini de ilettiler. Haziran 2015 Genel Seçimlerinde kurulan geçici hükümette Kalkınma Bakanlığı görevine getirilen HDP'li Müslüm Doğan, iş adamı Memduh Boydak'ın mütevelli heyeti başkanı olduğu, Kayseri'deki Melikşah Üniversitesi'ne yapılan polis baskınına sert tepki gösterdi. Denizli Baro Başkanı Müjdat İlhan, "Ortada gerçek teröristler varken veya terörle mücadele edilmesi gereken bir ortam varken kendimize sanal terör veya sanal terör grupları yaratamayız. Şu anda yapılan, sanal terör grupları yaratmaktır." açıklamasında bulundu. TÜSİAD Başkanı Cansın Başaran Symes 17 Eylül 2015'te, 'Maalesef yönetim kurulum bu toplantıda tam kadro olarak aramızda değil. Yönetim Kurulu üyemiz Memduh Boydak'ı bir an önce aramızda görmeyi ümit ediyoruz. Beyanatıyla desteğini tekrarladı ve aynı gün Boydak, adli kontrol şartı ile serbest bırakıldı. Serbest bırakılmasının ardından 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, "Boydak ailesini Kayseri'nin vergisinin yüzde ellisini öder. Boydak ailesinin özelliği, hayırseverdir." dedi. MHP Kayseri Milletvekili Hasan Ali Kilci, iş adamı Memduh Boydak'a yönelik operasyona tepki göstererek, "Bunca şehide rağmen teröristleri bırakıp iş adamlarına operasyon düzenlenmesi, vicdansızlığın en son noktasıdır." dedi.

4 Aralık 2015'te de Memduh Boydak, sosyal paylaşım sitesi Twitter üzerinden Melikşah Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanlığı'ndan ayrıldığını duyurdu. 4 Mart 2016'da Holding'in

yönetim kurulu başkanı Hacı Boydak ile ve üst yöneticisi (CEO) Memduh Boydak, "FETÖ üyesi olmak ve örgüte finans desteği sağlamak"; holding yöneticilerinden Murat Bozdağ ve Erol Boydak ise "sosyal medyada örgütün propagandasını yapmak" iddiasıyla evlerinde gözaltına alındı ve 10 Mart'ta Kayseri Kapalı Cezaevine konulan Boydak Holding Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Boydak ile kardeşi şirket CEO'su Memduh Boydak, Sincan F Tipi Cezaevi'ne nakledildi.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Veli Ağbaba, Fethullahçı Mettullahçı beni ilgilendirmez, saygın iş adamları olarak Memduh Boydak ve Hacı Boydak'ı da ziyaret ettim" açıklamasında bulundu. Ağustos 2016'da kayyum atanan Boydak Holding, Eylül ayı içerisinde TMSF'ye devredildi. 8 Ekim 2016'de Memduh Boydak ve aileden diğer hükümlüler vefat eden anneleri Huriye Boydak'ın cenazesine ellerinde kelepçe ile getirildiler. 10 Mayıs 2018'de Memduh Boydak'ın eşi Meral Boydak, 'silahlı terör örgütüne üye olma' suçundan ilk kez hâkim karşısına çıktı ve Kasım 2018'de 'silahlı terör örgütüne üye olma' suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası verildi. 12 Temmuz 2018'de Hacı Boydak'a 11 yıl 10 ay 15 gün; Memduh Boydak'a 18 yıl, Şükrü Boydak'a 10 yıl, tutuksuz yargılanan Mustafa Boydak, Erol Boydak, Bekir Boydak, İlyas Boydak ve Murat Bozdağ'a ayrı ayrı 7 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Memduh Boydak savunmalarının birinde "Şükrü Boydak'ın dünkü savunmasında devletten özür dilediğini" hatırlattı ve "Ben devletimden özür dilemiyorum, devletimden özür bekliyorum. Kırgınım. Bu durumu da devletime baş kaldırma olarak, algılamayın. Devletimi, milletimi seven birisiyim. Araba ve sevgili koleksiyonu yapmadım. İmkânım da vardı. Bir tane sevgilim vardı. O da şu an evimde. Hayırseverlikte yarıştım. Hayırseverlik koleksiyonu yaptım. Bu koleksiyonun paketi de ahirette açılacak. Bu ülkeden bir dolar para kaçırmadım. Kim kaçırdıysa Allah belasını versin. Benim ailemden teröristin 't'si bile çıkmaz "açıklamalarında bulundu. Boydak Ailesi, Gülen Hareketi içinde yer alan iş adamları sınıfı içinde Nakipoğlu ve İpek Ailesi ile birlikte en önde yer alan aileler arasında öne çıkmaktadır. Boydak Holding, bünyesindeki şirketlerden 8'i Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde yer alan, 2015 cirosu 6,5 milyar TL olan ve bünyesinde 14 bin kişi çalışanı ile Türkiye'nin en önde gelen grupları arasında yer alıyor.

Mersedesçi: Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez

Meriç: Türkiye - Yunanistan sınırını baştan başa geçen bu nehir, o zor günlerde Türkiye'den kaçan insanların önemli bir kısmına mezar olmuştu. Museviler için Kızıldeniz ne ifade ediyorsa Gülen Hareketi mensupları için de Meriç o olmuştu.

Merkez Ülke: Ahmet Davutoğlu tarafından Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası sistemde politik, ekonomik ve kültürel anlamda doğu ile batı arasında taşıyıcılık yapan bir köprü ülke olmaktan çıktığını, oyun kurucu, yapıcı, düzenleyici bir rol üstlendiğini ifade etmek için kullanılan tabir

Mescun: Hapistekiler

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Mevkuf: Nezarettekiler

Metin Külünk: 1960 doğumlu mühendis, iş insanı ve siyasetçi. 2011–2018 yılları arasında Adalet ve Kalkınma Partisi'nden milletvekilliği yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yakınlığıyla bilinen Külünk, iktidarın ideolojik söylemini yurt içinde ve dışında yaygınlaştırma çabalarının aktif bir parçası olarak öne çıktı. Özellikle Avrupa'daki Türk diasporasıyla kurduğu temaslar, Türkiye'deki otoriter uygulamaların sınır ötesine taşınmasında önemli rol oynadığı yorumlarına yol açtı. Almanya başta olmak üzere çeşitli ülkelerde, hükümete yakın paramiliter gruplarla kurduğu ilişkiler ve milliyetçi söylemleri destekleyen faaliyetleriyle gündeme geldi. Külünk, insan hakları ve hukuk devleti ilkelerini gözetmeyen uygulamaların propagandacısı olarak anılmış; demokratik muhalefete yönelik baskıcı politikaların hem içeride hem dışarıda meşrulaştırılmasına hizmet eden aktörlerden biri olarak değerlendirilmiştir.

Mevlüt Çavuşoğlu: Gülen Hareketi mensuplarının ve yurtdışındaki muhaliflerin fişlenmesi ve kaçırılması gibi her türlü illegal işi organize eden Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı.

Mezarlık Soyguncusu: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Michael Flynn: Tayyip Erdoğan'ın Fethullah Gülen'i ABD'den kaçırmak için anlaştığı Amerikalı general. Kısa bir süre ABD Başkanı Donald Trump'ın ulusal güvenlik danışmanlığını yapan Flynn, Rusya ve Türkiye ile ilişkilerine dair FBI'a yalan bilgi verdiği ortaya çıkınca görevden alındı. Hizmet hareketi ve Fethullah Gülen hakkında karalama kampanyası yapmak, suç uydurmak ve Gülen'i Türkiye'ye kaçırmak için Erdoğan ile anlaşılan Flynn, bu maksatla New York'taki bir otelde Mevlüt Çavuşoğlu ve Erdoğan'ın damadı Berat Albayrak ile bir araya geldi. CIA eski Başkanı James Woolsey, 2017 yılı mart ayında Wall Street Journal gazetesinde yayınlanan röportajında, Erdoğan'ın Gülen'in ABD'den kaçırlması karşılığında Flynn ile 15 milyon dolara anlaştığını ifade etti. (Wall Street Journal gazetesinin 24 Mart 2017 ve 11 Kasım 2017 tarihli haberleri). Görevden alındıktan sonra hakkında davalar açılan Flynn, Rıza Sarraf gibi itirafçı oldu, FBI ve Amerikalı savcılara Erdoğan ile bütün

ilişkilerini anlattı.

Millet Gazetesi: 2014'te Koza İpek Holding tarafından kurulan günlük gazete, muhafazakâr ve milliyetçi çizgideydi. İktidar yanlısı bir yayın yaklaşımıyla öne çıktı; özellikle güvenlik, devlet politikaları ve milli söylemler konusunda güçlü bir tutum sergiledi. 2016 sonrası medya düzenlemesi kapsamında, Koza İpek'e yapılan kayyım atamalarıyla birlikte Millet Gazetesi dahil tüm yayınları kapatıldı. Bu adım; basın özgürlüğü, çoğulculuk ve bilgiye erişim hakkı açısından ulusal ve uluslararası alanda ciddi eleştiriler aldı. Bağımsız sesler üzerindeki baskının somut örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Millet İttifakı: 2018 milletvekili seçimlerinde CHP ve İYİ Parti arasında kurulan seçim ittifakı. Bu ittifak, 2019 belediye seçimlerinde de devam etti.

Milli İrade: Demokratik cumhuriyeti oluşturan temel yapı taşı. Siyasi anlamda gücün kutsal ve meşru yegâne kaynağı. Daha çok AKP seçmeni için kullanılmakla birlikte belli bir dönemden sonra tamamıyla Erdoğan için kullanılan, onun milletin şahs-ı manevisini temsil eden, şahsında cem eden birisi olduğunu vurgulamak için kullanıldı.

Milyon Ali: Sabah gazetesinin alınıp havuz medyası oluşturulması sürecinde, üçüncü havalimanı ve üçüncü köprü ihalelerine giren sekiz iş adamından 630 milyon dolar toplayan dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'a CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun verdiği isim.

MİT Krizi: 7 Şubat 2012'de, dönemin İstanbul özel yetkili savcıları, MİT Müsteşarı Hakan Fidan ve bazı üst düzey MİT görevlilerini "şüpheli" sıfatıyla ifadeye çağırdı. Bu çağrı, Oslo görüşmeleri kapsamında PKK ile yapılan devlet temaslarını sorgulama gerekçesiyle yapıldı. Ancak bu gelişme, hükümet ile yargı içinde farklı gruplar arasında açık bir güç mücadelesine dönüşerek

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

büyük bir kriz yarattı. Kriz, MİT'in siyasi iradenin bilgisi dışında hareket ettiği iddiasını gündeme taşıdı. Başbakanlık, savcıların bu adımına sert tepki verdi ve yasal düzenleme yaparak MİT mensuplarının yargılanmasını Başbakan'ın iznine bağladı. Bu olay, hükümetin yargı içindeki kadrolarla olan çatışmasının açık göstergelerinden biri olarak yorumlandı. MİT krizi, Türkiye'de hukukun siyasallaşmasının ve güvenlik kurumlarının tarafsızlığının ciddi biçimde tartışıldığı dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir.

MİT Tırları: 19 Ocak 2014 tarihinde, Suriye'deki IŞİD elemanlarına MİT aracılığıyla silah ve mühimmat gönderen ve Hatay Savcılığı'nın müdahalesiyle Adana'da durdurulan üç tır. Olayın Radikal Gazetesi'nde yayınlanmasının ardından Erdoğan hükümeti, bunun Paralel Yapı'nın işi olduğunu iddia ederek ilgili savcı ve kolluk güçlerinin önce görev yerlerini değiştirdi, sonra haklarında soruşturma başlatarak 2015 Mayıs'ında hepsini tutuklattı. Erdoğan'ın "Haber yapan bedelini çok ağır ödeyecek; öyle bırakmam onu." beyanı üzerine, olayı haberyapan Cumhuriyet Gazetesi yazarları Can Dündar, Erdem Gül ve CHP İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu, hakkında davalar açıldı, "devletin gizli belgelerini açıklamak" gerekçesiyle mahkûmiyet kararları verildi. Bunun üzerine CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Ankara'dan İstanbul Adalet Yürüyüşü başlattı.

Moldova'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları:

6-7 Eylül 2018 tarihlerinde Moldova istihbarat birimleri ile Türk yetkililer arasında düzenlenen ortak operasyon sonucunda, Chişinău'da çalışan yedi Türk öğretmen zorla gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar, arasında eğitimcilere karşı yürütülen ifade ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği iddiaları ile birlikte Türkiye'ye gönderildi. Daha sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bu kişilerin hukuka aykırı şekilde Moldova topraklarından çıkarıldığını tespit etti. AİHM, Moldova'nın iç hukuk ve uluslararası hukuk kurallarını çiğnediğini belirtti. Bu vaka, devletlerarası ve sınır ötesi keyfi alıkoyma ve zorla iade uygulamalarının uluslararası hukuka aykırılığına dair somut bir örnek olarak öne çıkmaktadır. AİHM'in kararları, ifade ve sığınma hakkı gibi temel özgürlüklerin korunmasında ülkelerin sınır ötesi sorumlulukları olduğuna işaret etmektedir.

Monşer: Erdoğan'ın dış işleri bakanlığı mensuplarını özellikle de diplomatları kastederek, elitist hayat tarzlarıyla halktan kopuk olduklarını vurgulamak için kullandığı ifade.

Montajcı: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Mor Beyin: Erdoğan ve adamları, ByLock'un Gülen Hareketine mensup olmayan on binlerce kişi tarafından da kullanıldığını ve kendi tabanları da dahil çok farklı kesimlerden şikayetlerin arttığını görünce, sadece Gülen Hareketi mensuplarını mahkûm edip diğerlerini serbest bırakmak için bu sefer de Mor Beyin diye bir şey uydurdular. Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman'ın iddiasına göre FETÖ firarisi TÜBİTAK çalışanı Kemalettin Cengiz Erbakırcı'nın FETÖcülerin kamufler olması için Mor Beyin diye bir yazılım geliştirmiş. Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu'nun iddiasına göre bu yazılım programı farklı dünya görüşlerine mensup insanların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlandığı için 11.480 kişinin bilmeden, farkında olmadan kendi telefonuna ByLock yüklemesine sebep olmuş. Dolayısıyla onları ayıklayarak kurtarmak gerekiyor. Mor Beyin iddiası ortaya çıktıktan sonra,

MİT'in BTK ile ortak çalışma sonucunda tespit ettiği adamları tahliye etmek ve davalarını düşürmek daha kolay oldu.

MOSSAD Ajani: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensupları için kullandığı gizli düşman metaforlarından biri.

Muaz El-Hatib: Emevi Camii'nin eski imamı olan Muaz El Hatip, Erdoğan'ın Beşşar Esad'ın devrilmesinden sonra Suriye'nin başına geçirmek istediği kişiydi. Muaz El Hatip ile Türkiye'de mitingler yapan Erdoğan, 15 Temmuz komplosunda El Hatip'e özel bir görev verdi. 15 Temmuz gecesi MİT Müsteşarı Hakan Fidan ve Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez ile MİT karargahında birlikte olan El Hatip, camilerde sela okunması ve sokaklara salınan silahlı sivil milislerde rol aldı.

Muhacir: Ülkesini veya hizmet ettiği ülkeyi terk etmek zorunda kalan.

Muhtefi: Gizlenen, saklanan. Detaylı bilgi için bkz. gaybubet

Mustafa Zümre: Bilgisayar Mühendisiydi. Gördüğü işkencelerden dolayı "Beni bir daha alırlarsa, sağ çıkamam" diyerek Türkiye'yi terk etmeye karar verir ama Meriç'te hayatını kaybeder. Cesedi, ancak 8 Mart 2017 tarihinde köylüler tarafından bulunur. Geride 1,5 ve 3 yaşlarında iki yetim çocuk bırakır.

Muzaffer Özcengiz: Çankırı'da önce Diyanet İşleri Başkanlığı'nda, daha sonra Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir okulda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak çalışırken çıkarılan KHK ile görevinden ihraç edilir. Halktan birileri "İmamdı!" diyerek şikâyet edince, 7 Nisan 2017 tarihinde tutuklanıp Çorum Cezaevine konulur. 7 kişilik bir koğuşta 45 kişiyle iki yılı aşkın süre tutuklu kalır. 28 Şubat 2018 tarihinden itibaren sorgusuz sualsiz bir şekilde tek kişilik hücreye konulur. 12 yıl 6 ay hücre cezasına çarptırılır. Normal koşullara çıkarılmasını talep eden, 22 Nisan 2019 tarihli, dört sayfalık dilekçesinde hipertansiyon, tiroid, şeker, prostat, bel-boyun fıtığı, ileri derecede işitme kaybı ve hücreye konulmaktan dolayı son zamanlarda nükseden psikolojik rahatsızlıklarının olduğunu ifade eder. 26 Nisan 2019 Cuma sabahı saat 10.00'da ailesine gelen habere göre Çorum Cezaevi üç nolu hücrede geçirdiği kalp krizi sonucu, 58 yaşında hayatını kaybetmiştir. 27 Nisan 2019 tarihinde, ikindi namazını müteakip defnedilir.

Mümtaz'er Türköne: Zaman Gazetesi'nde yazı yazdığı, Erdoğan'ın 2011'den sonraki politikalarına açıktan muhalefet ettiği, demokrasiyi ve insan haklarını savunduğu için darbecilikle suçlanıp cezaevine konulan akademisyen, gazeteci.

N

Nadira Kadirova Cinayeti: 15 Temmuz Darbe Girişimi'nin bir devlet operasyonu olduğu yönünde ulu orta konuştuğu için öldürülen yabancı uyruklu hanımefendi.

Nazi Artığı, Faşist: Erdoğan'ın 2017 Mart'ında siyasî propaganda yapmak için Almanya ve Hollanda'ya gitmek isteyen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın ülkelerine uçuş iznini iptal eden iki Avrupa ülkesi için yaptığı itham.

Nazlı Ilıcak: Her dönemde darbelere karşı çıkmış, askerî ve sivil vesayet sistemleriyle mücadele etmiş, demokrat gazeteci, yazar. 28 Şubat Askerî vesayet döneminde Erdoğan'ı ve başörtülü Milletvekili Merve Kavakçı'yı savunan Ilıcak, 15 Temmuz'dan sonra Erdoğan rejiminin hışmına uğramış ve ilerleyen yaşına rağmen cezaevine girmekten kurtulamamıştır.

Nebbaş: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Ne İstediler de Vermedik: 2013 yılı Kasım ayında, üniversiteye hazırlık dershanelerinin kapatılması kararının Gülen grubuna olan kızgınlıktan dolayı alındığı söyleminin iftira olduğunu belirten Erdoğan şöyle devam etti: "Cemaatin en ileri gelenleri, mensupları bugüne kadar acaba ne getirdiler de Tayyip Erdoğan bunu geri gönderdi. Benden geri dönen hiçbir şey yoktur. Buna Rabbim şahittir" dedi. Bunun üzerine Ekrem Dumanlı yaptığı açıklamada: Ne verdilerse açıklasınlar dedi; ama ne Erdoğan'dan ne kendisine bağlı hükümetten, belediyelerden ve medyadan açıklayıcı bir cevap gelmedi. Üstüne CHP adayı Ekrem İmamoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı kazandığında, Büyükşehir Belediyesi'nden vakıflara, derneklere aktarılan paralar medyaya düştüğünde Gülen grubuna herhangi bir şey aktarıldığına dair hiçbir şey ortaya çıkmadı. Dahası Gülen grubunun kurumlarına bir kuruş vereni dahi tutuklayıp cezaevine koydukları halde Erdoğan'a değil mahkemelerce medya tarafından bile bu ifadesinin hesabı sorulmadı.

Nesrin Gençosman: Ordu'da 30 Mayıs 2018 tarihinde gözaltına alınıp kamu davası kapsamında Erzurum 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 1 Haziran'da tutuklanan genç hafız Nesrin Gençosman (30) Ordu E Tipi Ceza İnfaz Kurumuna konulmuş ve cezaevinde bulaşan zatürre mikrobu sonucu ilk mahkemesine çıkamadan vefat etmişti. Gençosman'ın revire gitmek istediği fakat 4 gün sonra revire götürüldüğü, revire gittiği gün Cuma olduğundan hafta sonunu bahane edilip ilâçlarının verilmeyip salı gecesi koğuştaki kriz geçirip komaya girdiği belirtildi. Acil olarak Ordu Devlet Hastanesi'ne kaldırılıp akut perikardit, akut miyokardit, pnömoni ve solunum yetmezliği teşhisi ile hastanenin yoğun bakım ünitesinde tedavi altına alınmıştır. Yoğun bakımda bir hafta yaşam savaşı vererek ciğerlerinin su toplaması ve iltihaplanmış olarak işlevsiz kalması sonucu 11/07/2018 tarihinde vefat etti. Savcı salı gecesi yoğun bakıma kaldırıldıktan sonra hastanesinden 06/07/2018 tarihinde hayati tehlike arz

eden durumunu ihtiva eder raporu sonrası alelacele tahliye kararı vermiştir. HDP Milletvekili Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, Nesrin'in vefatından sonra ölümündeki ihmalleri araştırmak üzere hazırladığı gensoruyu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmuştur.

Nokta Dergisi: Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in Darbe Günlüklerini yayınlanması ile dikkat çeken dergi, 15 Temmuz'dan sonra çıkarılan OHAL yasası kapsamında kapatılmıştır.

Nuriye Gülmen: 24 Kasım 1982 doğumlu akademisyen ve aktivist. Konya Selçuk Üniversitesi'nde araştırma görevlisiyken, 15 Temmuz 2016 sonrası çıkarılan KHK ile görevinden ihraç edildi. İşine geri dönmek amacıyla Ankara Yüksel Caddesi'nde 9 Kasım 2016'da "İşimi Geri İstiyorum" eylemini başlattı; açlık grevi ile hak arayışını uzun süre sürdürdü. Semih Özakça ile birlikte dahil olduğu açlık grevi, sağlıklarında ciddi bozulmalara yol açtı. Grev sürecinde kiloları hızla düşerken, iktidar tarafından "silahlı terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla gözaltına alınıp tutuklandılar.

Yargılamaları boyunca delil eksikliği, adil yargılanma hakkı ve sağlık hakkı ihlalleri insan hakları çevrelerinde ciddi endişelere

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

neden oldu. Barışçıl akademisyenler olarak gördükleri eylemleri nedeniyle cezalandırılan Nuriye Gülmen, Türkiye'de ve uluslararası alanda haksız cezalandırma ve akademik özgürlük ihlalinin sembol ismi haline geldi.

O

OHAL Kararnameleri: 20 Temmuz 2016 günü Olağanüstü Hal ilan edilmesinden sonra Tayyip Erdoğan imzasıyla resmî gazetede yayınlanan cumhurbaşkanlığı kararnameleri. Her kararname ile binlerce kamu görevlisi devletteki görevlerinden ihraç edildi. Bu kararnamelerle binlerce özel kurum kapatılıp müsadere edildi.

OHAL Komisyonu: 15 Temmuz 2016'dan sonra ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) sürecinde, Kanun Hükmünde Kararnamelerle ihraç edilen kamu görevlileri, akademisyenler, gazeteciler ve barış bildirisi imzacılarının taleplerini değerlendirmek üzere kurulmuş geçici bir yapıydı. Başvuruları kabul edilentelerin "göreve iade" kararı alabilmesi hedeflenmişti. Komisyon, uygulamada yoğun başvuru birikimi, yargısal şeffaflık eksikliği ve hak ihlallerine yönelik yeterli düzeltici mekanizma sağlayamaması gibi eleştirilerle karşılaştı. Neticede yalnızca sınırlı sayıda başvuru kabul edildi, yüz binlerce kişi başvurularına olumsuz yanıt aldı veya uzun süreçler sonunda reddedildi. Bu yapı, geçici de olsa bir telafi mekanizması sunmasına rağmen, adil ve hızlı yargılanma ilkeleri doğrultusunda yeterli koruma sağlayamadığı gerekçesiyle hem ulusal hem uluslararası alanda eleştirildi. Komisyonun yargısal denetimi sınırlı olduğu için, ihraçların hukuka uygunluğunu gözetme ve mağdurlara hak arama imkânı sağlama noktasında önemli boşluklar olduğu ifade edilmiştir.

Okçular Vakfı: Tayyip Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın başkanı olduğu vakıf. İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, 2019 yılı mayıs ayında Mecliste yaptığı konuşmada, "İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bu vakfa 16,5 trilyon lira aktarmış. Malazgirt savaşında bile bu kadar ok atılmadı" dedi.

Okyanus Ötesi: Türkiye'deki siyasilerin Amerika Birleşik Devletleri'nin Pennsylvania eyaletinde ikamet eden Fethullah Gülen'in ismini zikretmek yerine tercih ettikleri ifade.

Omurgasız: Erdoğan'ın, 2014 yılında kendisine rakip olarak çıkan, Cumhurbaşkanı adayı Ekmeleddin İhsanoğlu'na hakaret etmek için kullandığı kelime.

One Minute: Erdoğan'ın Davos'taki panelde, "One minute, one minute" diye bağırarak moderatörden söz istemesi üzerine bu söz, yandaşları tarafından İsrail'e kafa tutmanın sembolü olarak kullanılmaya başlandı.

Osman Kavala: İş insanı ve sivil toplum aktivisti. Gezi Parkı protestoları ve 2016 darbe girişimiyle ilişkilendirilerek tutuklandı. AİHM, Kavala'nın tutukluluğunun hak ihlali olduğunu belirtti. Türkiye'nin bu karara uymaması nedeniyle Avrupa Konseyi ihlal süreci başlattı.

Oslo Görüşmeleri: 2008–2011 yılları arasında Türkiye Hükümeti ile PKK arasında Avrupa ülkelerinde, özellikle Oslo şehrinde gizli görüşmeler yapıldı. Amaç, çatışmasızlık ve siyasi çözüm getirme yönündeydi. Taraflar

arasında güven tesis etmeye yönelik olumlu bir başlangıç sağlandı, ancak süreç kamuoyuna sızdırılmayı takiben tartışmalı hale geldi. Görüşmeler, devlet içindeki farklı aktörler arasında derin bir kutuplaşma yarattı. 2012'de MİT kanununda yapılan düzenleme tartışılırken, aynı dönemde yaşanan yargı-istihbarat çatışması ("MİT Krizi") gibi olaylarla süreç sekteye uğradı. Oslo süreci, çatışma çözümü amacıyla atılan barış adımlarının güvenlik odaklı güç dengeleri ile nasıl engellendiğini gösteren bir örnek; aynı zamanda, siyasi irade ile kurumsal refleks arasındaki derin çekişmenin bir yansıması olarak tanımlanmaktadır.

Osmanlı Ocakları: 2009'da kurulan, iktidara yakınlığıyla tanınan ve özellikle gençler arasında Osmanlı nostaljisini yücelten muhafazakâr-milliyetçi bir dernek. Kurucusu Kadir Canpolat'tır. Resmî olarak partilerden bağımsız görünse de söylem ve eylemleri sık sık iktidar lehine şekillendi. Muhaliflere karşı sert dili ve sokaktaki provokatif faaliyetleri nedeniyle yarı-paramiliter bir yapı olarak eleştirildi. Toplumcu kutuplaştıran semboller ve tehditkâr dil kullanımı ile dikkat çekti.

Ö

Öfkeli Sünni Gençler: Ahmet Davutoğlu'nun Irak'taki IŞİD elemanları için söylediği, hafifletici, meşrulaştırıcı ifade.

Ölmek İçin Bize Yalvaracaklar: AKP'nin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin Gülen Hareketi mensupları için kullandığı ifade. (Bunlara öyle bir ceza vereceğiz ki keşke geberip gitseydik diyecekler. İnsan sesi duymayacak, insan yüzü görmeyecekler. 1,5-2 metrelik yerde lağım fareleri gibi ölecekler. 1 Ağustos 2016).

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Ömer Faruk Gergerlioğlu: Tenkil döneminde mağdurların kimliklerine bakmadan mağduriyetlerini her zaman yüksek sesle dile getiren HDP milletvekili, insan hakları aktivisti.

Önüne Yatarım Reza: AK Parti iktidarının İçişleri Bakanı Muammer Güler'in, Rıza Sarraf'tan aldığı rüşvetler karşılığı, onun devletteki işlerini halletmek için kullandığı ifade. Rıza Sarraf'ın aile fertlerinin Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçmesi için Sarraf'ın Muammer Güler'e ödediği para beş trilyon liraydı. 17 Aralık 2013 günü Rıza Sarraf grubuna yapılan operasyonda gözaltına alınan bakan çocuklarından biri Muammer Güler'in oğlu Barış Güler'di. Sarraf, Barış Güler'i bir koruma görevlisi gibi yanında gezdiriyor ve ona ayda on beş bin dolar maaş ödüyordu.

Özgül Ağırılık: Bir programda söylediği "Benim özgül ağırılığım var" sözünden dolayı AKP troykası Bülent Arınç'a verilen isim.

Özel Güvenlik Birlikleri: Kamu dışı ama devletle iç içe çalışan, özel şirketler bünyesinde örgütlenen silahlı güvenlik güçleridir. Türkiye'de özellikle 2000'li yıllardan sonra yaygınlaştı. AVM'lerden havaalanlarına kadar pek çok alanda görev alsalar da zaman zaman kamu güvenliği sınırlarını aşan yetkilerle hareket ettikleri ve orantısız güç kullandıkları iddialarıyla gündeme geldiler. Özellikle olağanüstü hâl dönemlerinde, kamu güvenliğini sağlama gerekçesiyle özel güvenlik personelinin etkisi arttı. Bu yapı, demokratik denetim dışına çıkan kontrolsüz güç kullanımı ve hak ihlallerine yol açabilecek keyfilik riski açısından eleştirildi.

Özgür Düşünce Gazetesi: 18 Kasım 2015 tarihinde, Koza İpek Holding'in Kayyım atanan medya grubu çalışanları tarafından kurulan günlük, demokratik yayın çizgisine sahip bir gazeteydi. Merkezini İstanbul Şişli'ye yerleştiren gazete; bağımsızlık, özgür düşünce ve ifade özgürlüğü ilkelerine vurgu yapıyordu. 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) çerçevesinde çıkarılan bir Kanun Hükmünde Kararname ile yayın hayatına son verildi. Bu kapatma, çoğulcu medyanın daralması ve devlet yanlısı tek sesli ortamın güçlenmesi açısından simgesel bir örnek olarak değerlendirildi.

P

Pakistan'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları: Pakistan'ın Lahor şehrindeki Rumi Forum'un başında bulunan Mesut Kaçmaz, eşi ve iki kızı 2017 yılı ekim ayında bir gece yarısı kaçırıldılar. Daha sonra bu amaçla Pakistan'a gönderilen MİT uçağı ile Türkiye'ye götürülen Kaçmaz ailesinin kızları serbest bırakıldı, kendileri tutuklandı. Kaçırıldıkları sırada Pakistan'da Birleşmiş Milletler korumasında olduklarından, BM'nin devreye girmesiyle 7 ay sonra serbest bırakılan Kaçmaz ve eşi, bir daha aynı zulme maruz kalmamak için Türkiye'yi terk ederek Kanada'ya yerleştiler

Panama Papers (Panama Belgeleri): 2016 yılında yayımlanan, Panamalı hukuk firması Mossack Fonseca'ya ait olduğu belirtilen ve aralarında on iki dünya lideri ile çok sayıda bürokrat ve iş çevrelerinden önemli kişilerin bulunduğu para aklama, ambargoları delme ve vergi kaçırma gibi yasadışı finansal faaliyetleri ortaya çıkaran toplam 11 milyon belgeye verilen isimdir. 380 gazeteciden oluşan ICIJ'in 2016'da açıkladığı belgeler. Bu belgelerde Erdoğan'a yakın iş adamları Mehmet Cengiz, Remzi Gür ve Cihan Kamer gibi isimlerin şirketleri çıktı.

Papaz: Fethullah Gülen'i Amerika Birleşik Devletleri'nden ala bilmek için ABD'ye karşı rehine olarak kullanılan, FETÖ'cü denilerek tutuklanan ve ABD'nin diplomatik tehditleriyle bu rehine diplomasinden kurtulup cezaevinden çıkarılıp ABD'ye gitmesine izin verilen Rahip Andrew Craig Brunson. Bu kelime Erdoğan'ın rehine diplomasisi yaptığı günlerde, ABD'ye karşı "Ver papazı al papazı" şeklinde Fethullah Gülen için de kullanılmıştır. Detaylı bilgi için bkz.

Paradise Papers (Cennet Belgeleri): 2017 yılında Alman Süddeutsche Zeitung tarafından elde edilen ve Uluslararası Araştırmacı Gazeteciler Konsorsiyumu (ICIJ) ile paylaşılan Paradise Papers toplam 13,4 milyon belgeden oluşuyor. Kamuoyuna sızan belgelerde İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth'in bazı offshore yatırımlarına ve Başbakan Binali Yıldırım'ın oğullarının Malta'daki gemicilik şirketlerine ilişkin ayrıntılar var.

Paralel Devlet Yapılanması (PDY): Bu terim, önceleri Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde halktan vergi toplayan, kurdukları illegal mahkemelerde insanları yargılayıp cezalandıran PKK militanları ve sempatanları için kullanılıyordu. Ergenekoncuların ve Erdoğan'ın Gülen Hareketini terörist ilan etmeden önce itibarsızlaştırmak ve hakaret etmek için kullandıkları ve medya aracılığıyla yaydıkları hakaret ifadesi haline geldi.

Paralel Taksi: Taksicilerin taşımacılık sektöründeki avantajlarını kaybetmemek için UBER'e taktıkları isim.

Patron: Erdoğan döneminde devletten büyük ihaleler alan ve özellikle isimleri 17-25 Aralık yolsuzluk dosyalarında geçen iş adamlarının Erdoğan için kullandıkları ifade.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Payitaht Abdülhamit: Erdoğan'ı Abdülhamid ile özdeşleştiren, halka dinci ve milliyetçi duygular empoze etmek ve yabancı düşmanlığını körüklemek için yaptırılan dizi film.

Pazar Terörü: Pazarcılarının fiyatları yükselterek ekonomik darbe yapmaya kalktıklarını ifade eden bir terim.

Peçete Fatura: Reza Zarrab'ın Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'a aldığı yedi yüz bin liralık Patek Philleppe marka saatin parasının Zafer Çağlayan tarafından kendisine geri ödendiğini ispatlamak için gösterdiği bir peçete ve otel antetli kâğıt. Peçete ve kâğıtta, Zarrab'ın el yazısı ve imzası yer alıyordu.

Pelikan Derneği: Berat Albayrak'ın başında olduğu, 2015 Eylül'ünde İdris Kardaş tarafından kurulan dernek. Resmi adıyla Bosphorus Center for Global Affairs (Boğaziçi Küresel İlişkiler Merkezi), kendisine yönetim merkezi olarak Kuzguncuk'taki Pelikan Yalısını seçtiği için bu isimle anılmıştır. 2015 yazında tutulan yalıda 17 kişi çalışıyor. Yalının aylık 20 bin liralık kirası, Erdoğan'a yakın iş adamları tarafından finanse ediliyor. Kurumun yönetim kurulu başkanlığını Sabah gazetesi yazarı Hilal Kaplan'ın eşi Süheyb Öğüt yürütürken, yönetim kurulunda Can Paker, Sadık Ünay ve Bünyamin Bezci gibi isimler var. Bu dernek, Ak trol hesaplarının yönetildiği ve Erdoğan'ın sevmediği AKP'liler hakkında raporların hazırlandığı bir merkez. Başbakan Ahmet Davutoğlu hakkındaki 27 maddelik pelikan bildirisini burada hazırlanmış ve başbakanın görevden uzaklaştırılmasında önemli rol oynamıştır. Derneğin ilk yaptığı işlerden birisi, 7 Haziran'da HDP'ye giden Kürt oylarını 1 Kasım seçimlerinde AKP'ye kazandırmak için Baraj ve Savaş belgeselini hazırlamak olur. Ayrıca Gülen Hareketi aleyhinde yalan, iftira ve hakaret içeren asılsız haberleri topluma yaymak için çeşitli web siteleri kurarlar. Derneğin yönettiği kara propaganda sitelerinden bazıları şunlardır:

@FetoGercekleri,
@Yekvucut.com
@DogrusuNe
@FactsofTR
@FactCheckingTR
@Shamechronicles.

Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun ile birlikte pelikan yalısını ziyaret eder. 3 Ağustos 2019 tarihinde derneğin resmi internet sitesi bosphorusglobal.org'da kim olduklarına ve merkezlerinin neresi olduğuna dair hiçbir bilgi yok.

Pelikan Dosyası: Ahmet Davutoğlu hakkında hazırlanan, 1 Mayıs 2016 tarihinde, anonim bir blogda yayınlanan 27 maddelik dosyadır. Dosyada Erdoğan ile Davutoğlu arasındaki gerilim noktaları 27 madde halinde ve Erdoğan'ın bakış açısıyla kaleme alınmış ve bu maddelerden hareketle Davutoğlu'nun Erdoğan'a ihanet ettiği anlatılmıştır. Bu dosyanın yayınlanmasını müteakip, 5 Mayıs'ta Ahmet Davutoğlu başbakanlıktan istifa etmek zorunda kalır. Yerine Erdoğan'ın tensibi ile 24 Mayıs'ta Binali Yıldırım getirilir.

Pençe-Kilit Operasyonu (Claw-Lock): Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK), 2022 Nisan-Mayıs

aylarında Irak'ın kuzeyinde PKK'ya yönelik düzenlediği geniş çaplı kara ve hava operasyonu. 15.000 personelin katıldığı harekâta çok sayıda PKK mensubunun ve bazı sivillerin hayatını kaybettiği açıklandı.

Pensilvanya: ABD'nin doğusunda William Penn tarafından kurulmuş olan ve Fethullah Gülen'in 1999 yılından itibaren ikamet ettiği eyalet. Erdoğan, yandaşları ve birtakım siyasiler Fethullah Gülen demek yerine bu kelimeyi telaffuz ederek konuşur; "Ey Pennsylvania!" diyerek başlayan cümleler kurarlardı.

Pensilvanya'daki Zat: 1999 yılından itibaren ABD'nin Pensilvanya eyaletinde münzevi hayatı yaşayan Fethullah Gülen.

Perinçek: Detaylı bilgi için Doğu Perinçek maddesine bkz. Peygamberimizi Miraç'tan indirip kamyona bindirdiler: Samanyolu TV'de yayınlanan Şefkat Tepe dizisinde temsili bir ışık sahnesi üzerine Tayyip Erdoğan'ın, Gülen Hareketi'ne saldırmak için 15 Şubat 2014 tarihinde Haliç Metro Geçiş Köprüsü'nün açılışında yaptığı konuşmada "Peygamberimizi Miraç'tan indirip kamyonete kasasına bindirecek kadar ahlaksız bunlar!" demişti. Ve daha sonra yıl boyunca seçim meydanlarında defalarca benzer ifadeleri kullanarak halkı Gülen Hareketine karşı kışkırttı.

Piskevütçi: Bir mitingde yaptığı konuşmada bisküvit kelimesini yanlış kullandığı için alay konusu olan MHP başkanı Devlet Bahçeli.

Portakal mıdır Mandalına mıdır Narenciye midir: Erdoğan'ın Fox Haber sunucusu Fatih Portakal için mitingde söylediği sözler

Preet Bharara: ABD'li savcı. Reza Zarrab'ı Amerika'da yargılayan savcı. Preet Bharara, 2018 yılında yayınlanan ve "Adaleti İcra Etme" (Doing Justice) adını taşıyan anılarında Reza

Zarrab olayına da geniş yer verdi. Preet Bharara anılarında, Rıza Zarrab'ın New York'ta tutuklanmasından itibaren Tayyip Erdoğan'ın onu kurtarmak için yaptığı girişimleri anlatıyor. Rıza Sarraf, hangi rüşvetlerle Türkiye'de hapisten çıktığını, 20 milyar dolardan fazla bir boyutu olan para çarkını, bakanlara ve Emine Erdoğan'ın vakfına verdiği milyonlarca doları, Preet Bharara'nın ekibine ve FBI görevlilerine anlattı. İfadelerde ve mahkeme tutanaklarında bu çarkın başındaki Erdoğan için "Bir Numara" kod adı kullanıldı. Erdoğan, Amerika'daki yargı sürecine etki edip Zarrab'ı kurtaramayınca ve Zarrab itirafçı olup bütün kirli mekanizmayı anlatınca savcı Preet Bharara için "Cemaatin yedirip içirdiği bir kişi" dedi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Preet Bharara'nın kitabında anlattığına göre Tayyip Erdoğan, ABD Başkanı Barack Obama ile yaptığı telefon görüşmesinde Reza Zarrab'ın serbest bırakılmasını istiyor. Sonra Washington'a gidiyor, ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden ile görüşüyor. Bu görüşmenin iki gündem maddesi var: Savcı Bharara'nın görevden alınması ve Reza Zarrab'ın serbest bırakılması... Bharara, anılarında şunları yazıyor:

"In the final weeks of the Obama administration Erdogan personally met with Vice President Biden... He had two principal agenda items. He demanded that I be fired and Zarrab be released. He spent half of his ninety-minute conversation with Vice President Biden discussing Zarrab's prosecution. Erdogan's wife even brought up the case with Jill Biden. The Turkish Justice Minister at the time visited the then attorney general, Loretta Lynch, and demanded Zarrab's release. Erdogan discussed the case with Obama too. Imagine that I was not fired, and Zarrab was not set free. Ultimately, after months in jail, Zarrab flipped, pled guilty, testified against his co-defendant, and implicated Erdogan in corruption during a trial that took place..."

Reza Zarrab'ın tutuklanmasından sonra, adalet açlığı çeken Türklerin gözünde bir kahraman haline geldiğini, saatler içinde Twitter'daki takipçi sayısının 8 binden 250 binlere fırladığını ifade ediyor Bharara ve bunu şöyle açıklıyor:

"Zarrab's leading role had earned him significant social and fiscal capital in his country, orchestrating deals worth almost 10 billion dollars in 2012 alone, his hubric once prompted him to promise his wife, a Turkish pop star, that he would buy her the planet Mars... What happened to the charges in Turkey? Zarrab escaped them. He was not convicted... Reza Zarrab had a get-out-of-jail-free card named Recep Tayyip Erdogan, the president of the country. The case against Zarrab implicated Erdogan's own government, several of his cabinet members and their sons, and even Erdogan's own son Bilal... Erdogan attacked and removed the prosecutors. He demoted and reassigned thousands of police officers. He reassigned judges. And he released Zarrab and cabinet ministers sons from jail after seventy days behind bars. He blocked journalists from investigating government actions. Then he fired and arrested police officers, including the Istanbul police chief... He disbarred and arrested prosecutors, judges. He shut down media outlets... He expanded his own presidential power to propose members for the High Council Of Judges and Prosecutors, which appoints and removes judges across the entire country. Turkey has descended into greater and greater autocracy... Because my name appeared on the indictment, people from Turkey offered me praise, thanks, and kabobs. One very generous twitter user offered me Turkish raki, shish kebab, lokum, and Turkish carpet. To which I replied, well I do love shish kebab, but I don't think I can accept gifts just for doing my job... Songs were written about me, poems penned also.."

"Why all the celebration?" diyen Bharara, bunun sebebi, adaletin Türkiye'de tecelli etmemesi, adeta ana rahmindeki çocuğun kürtajla alınması gibi katledilmesiymi diyor. ABD'deki davayı durduramayan Erdoğan'ın bu sefer kendisine saldırdığını ve hakkında yalanlar uydurduğunu ifade eden Bharara şöyle devam ediyor:

"Erdogan, publicly lied about me and said I was a disciple of Fethullah Gulen, a Turkish

muslim cleric living in exile in Pennsylvania and the face of an influential Islamic network in Turkey. I had never even heard of Gulen until he was mentioned in the press after the Zarrab's indictment was unsealed. Erdogan also accused me of helping to aid the unsuccessful coup against his government in 2016. I have never set foot in Turkey. Though I wish I had visited that beautiful country."

R

Rabia Naz Vatan Cinayeti: Nisan 2018'de Giresun'un Eynesil ilçesinde 11 yaşındaki Rabia Naz, evlerinin önünde ağır yaralı bulunmuş ve kısa süre sonra hayatını kaybetmiştir. Resmî açıklamalarda düşme ya da intihar üzerine odaklanılmış; ancak babası Şaban Vatan, çocuklarının aracın çarpması sonucu yaşamını yitirdiğini savunmuş, olayın örtbas edildiğini iddia etmiştir. Şaban Vatan, belediyeye yakın kişiler tarafından çocuğuna çarpıldığı ve kanıtların silindiğini öne sürmüştür. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 2019'da bir komisyon kurularak olay araştırılmış; ancak hiçbir zaman kimse mahkûm edilmemiştir. Aile, olaydaki yargısal süreci adil yargılanma hakkı, çocuk hakları ve hesap verebilirlik açısından yetersiz bulmuştur. Babası, kamuoyu oluşturmak amacıyla medya ve sosyal medyayı aktif kullanmış; bu nedenle üzerlerine yoğun sosyal baskı, resmî inceleme engelleri ve psikolojik müdahale girişimleri yaşandığını belirtmiştir. Bu durum, ifade özgürlüğü, adalet arayışı ve mülteci soruşturma süreçleri açısından bir insan hakları meselesi hâline gelmiştir.

Rahmetimiz Gazabımızı Aşacak: Erdoğan'ın 2014 yılı Mart ayında Muğla'da yaptığı mitingde, kullandığı ifade. İslâmî terminolojide rahmet ve gazap kavramları Allah'a mahsustur. İnsanlar için ancak şefkat ve öfke kelimeleri kullanılabilir. Erdoğan bu ifadesiyle "Rahmetim gazabıma sebkat etmiştir" mealindeki kudsî hadise telmihte bulunurken kendisine de ilahî vasıflar izafe etmiştir.

Recep Bey: CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Recep Tayyip Erdoğan'a ironiyle karışık hitap şekli.

Recep Güneş: İzmirli tanınmış iş insanı ve sürücü kursu sahibi. 17-18 yıllık kamu ihale işletmecisi olarak biliniyordu. 2016 yılında "Hizmet Hareketi" bağlantısı gerekçesiyle mal varlığına el konularak, hakkında yakalama kararı çıkarıldı ve ailesiyle birlikte Bosna Hersek'e sığınmak zorunda kaldı. 30 Nisan 2018'de Saraybosna'da gezinti sırasında parkta otururken, sağlık sorunları da etkili olarak yaşamını yitirdi. Bu ölüm, "Tenkil" mağdurlarına dair veri tabanlarında yer aldı. Recep Güneş'in Bosna'ya göç etmek zorunda kalması ve orada ölümü, "düşünce, inanç ve ifade özgürlüğü nedeniyle maruz kalınan zorla yerinden edilme" ve "sınır ötesi mağduriyet" konularının çarpıcı bir örneğini teşkil etmektedir. Bu vaka, göç, mültecilik,

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

adil yargı süreci ve kanun dışı malvarlığına el koyma başta olmak üzere birçok insan hakları ihlalini içermektedir.

Recep Tayyip Erdoğan (RTE): İnsanlar açıkça ismini söylemekten korktuklarında kısaltmasını söylerlerdi.

Rehber: İran'ın ruhani reisi Ayetullah Ali Hamaney'in İran rejimindeki ünvanı. Erdoğan, İran ziyareti sırasında Hamaney için bu ifadeyi kullandı.

Reis: Taraftarlarının Erdoğan için kullandıkları tabir. Bu kavram Hitler'in Führer, Mussolini'nin Duçe ve Stalin'in Atets (Baba) ünvanlarını hatırlatır.

Reza Zarrab: Türkiye'de bakanlara ve bakan çocuklarına verdiği rüşvetlerle gündeme gelmiş, pek çok yolsuzluk dosyasında adı geçen İranlı iş adamı. Reza Sarraf olarak da bilinir. Sanatçı Ebru Gündeş'in eşidir.

Roboski: (28 Aralık 2011): Şırnak'ın Uludere (Roboski) köyünde, Türk Hava Kuvvetlerine ait F-16 jetlerinin sınırı geçerek sivil bir kaçakçı kafilesine yaptığı bombardımanda 34 kişinin hayatını kaybettiği trajik bir olaydır. Kurbanların 17'si çocuk olup, mazot ve sigara taşıyan sivil vatandaşlardı. Resmî savunmada kafile PKK militanları olarak tanımlandı, ama bombardıman istihbarat eksikliğine ve istihbaratın yanlış değerlendirilmesine dayanmaktaydı.

Rus Uçağı: 24 Kasım 2015 tarihinde, Suriye sınırında Türkiye'nin hava sahasını ihlal ettiği gerekçesiyle düşürülen Rus uçağı. Olayın Türk halkına bir zafer gibi tanıtılması üzerine dönemin başbakanı Ahmet Davutoğlu, yaptığı konuşmada uçağın düşürülme emrini bizzat kendisinin verdiğini söylemişti. Fakat Rusya'nın ambargolarıyla meselenin ciddiyeti anlaşılınca, Erdoğan, bu işi Rusya ile Türkiye'nin arasını bozmak isteyen Gülen Hareketi mensuplarının yaptığını iddia etmiş ama Ahmet Davutoğlu, 2017 Ocak ayında TBMM Komisyonuna verdiği yazılı ifadesinde "Pilotun Gülen ile ilgisi olmadığı anlaşıldı." demiştir.

Rüşvet ve Yolsuzluk Operasyonları: "Eylül 2012 ve Şubat 2013'teki bir dizi ihbarla başlayıp, 17 Aralık 2013 günü Cumhuriyet Savcısı Celal Kara'nın gözaltı talimatları ve ilgili mahkemelerin arama kararlarının yerine getirilmesi ile kamuoyunun duyduğu, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele ve Mali Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından gerçekleştirilen, aralarında iş adamları, bürokratlar, banka müdürü, çeşitli düzeyde kamu görevlileri

Inmate: ZARRAB, REZA
Regno: 09135-104 DOB: 09-12-1983

Done

ve 61. Türkiye Hükûmeti kabine üyesi dört bakan ile üç bakan çocuğunun olduğu kişiler hakkında "rüşvet, görevi kötüye kullanma, ihaleye fesat karıştırma ve kaçakçılık" suçlarını işledikleri iddiasıyla yürütülen soruşturma."

S

S-400 Krizi: Türkiye'nin 2017 yılında Rusya ile imzaladığı S-400 hava savunma sistemi anlaşması, NATO içindeki dengeleri sarstı ve ABD ile ciddi bir diplomatik krize yol açtı. 2019'da sistemin Türkiye'ye teslim edilmesiyle birlikte, Türkiye F-35 savaş uçağı programından çıkarıldı ve ABD tarafından CAATSA yaptırımlarına maruz bırakıldı. Bu kriz sadece askeri değil, aynı zamanda siyasi ve hukuki sonuçlar da doğurdu. S-400 süreci, Türkiye'de "ulusal bağımsızlık" ve "egemenlik" söylemleriyle iç politikada milliyetçi temaların güçlenmesine hizmet etti. Ancak demokratik denetimin zayıf olduğu, halkın bilgilendirilmediği ve dış politikada kurumlar arası denge mekanizmalarının devre dışı kaldığı bir ortamda, bu adım birçok çevre tarafından otoriterleşmenin ve dışa karşı sertleşmenin sembolü olarak görüldü.

Sabri Çolak: Atatürk Üniversitesi Mühendislik Fakültesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Sabri Çolak, 15 Temmuz'un akabinde 11 öğretim üyesiyle birlikte gözaltına alınır. 22 Temmuz 2016 tarihinde tutuklanarak cezaevine gönderilir. Duruşmalarda sürekli inkâr etmesine rağmen, "Ben Fethullah Gülen'in köpeğiyim" dediği şeklinde bir iftira ve medya propagandasıyla gözden düşürülmeye çalışılır. 17 Nisan 2018 tarihinde, Erzurum 3. Ağır Ceza Mahkemesindeki karar duruşmasında 7,5 yıl hapis cezasına çarptırılır. 23 Ağustos 2018 tarihinde, 69 yaşında Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hayata gözlerini kapar.

SADAT: Tayyip Erdoğan'ın güdümündeki emekli TSK mensuplarının kurduğu sivil özel harp oluşumu. Bu oluşum mensuplarının 15 Temmuz 2016 gecesi özellikle İstanbul'da Boğaz köprüsünde yaşanan ölümlerde rol aldığına inanılıyor. Erdoğan bu oluşumun başındaki emekli Tuğgeneral Adnan Tanrıverdi'yi kendisine askeri danışman yaptı.

Sağlam İrade: Erdoğan taraftarlarının Erdoğan için kullandıkları ifade.

Sahte Peygamber: Erdoğan'ın Fethullah Gülen'i kastederek hakaret maksadıyla kullandığı ifade. Bu tabir, Hz. Muhammed'in (sav) vefatından sonra ortaya çıkan Esved'ül-Ansi, Tuleyha bin Huveylid, Secah ve Müseylemet'ül-Kezzab gibi kişileri, onlarla yapılan savaşları ve öldürülmelerini hatırlatması ve Gülen'i (ve grubunu) ortadan kaldırmaya yönelik her yolu meşrulaştırması açısından özellikle seçilmiştir.

Sahte Veli: Erdoğan'ın Fethullah Gülen'i kastederek hakaret maksadıyla kullandığı ifade.

Saim Uyanık: Adana Ceyhan Burç Okulunun müdürüydü. Tutuklu kaldığı cezaevinde kansere yakalandı. Durumu ağırlaşınca tutuksuz yargılanmaya başladı; ama beyin tümörü sebebiyle kısa bir zaman sonra vefat etti. Geride eşiyle iki kız çocuğunu bıraktı.

Samanyolu TV: Gülen Hareketine bağlı televizyon kanalı.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Sanatçı Müsveddesi: Erdoğan'ın kendisine muhalif sanatçıları tahkir için kullandığı ifade.

Sapık: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime.

Saray Soytarıları: Erdoğan'ı destekleyen sanatçılar

Sarıkoz Darbe Planı: 2007'de Nokta dergisinde yayınlanan eski deniz kuvvetleri komutanı Özden Örnek'in günlüklerinden öğrenilen 2004'te hazırlanmış darbe planı

Satılmış: Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş'a hakaret etmek için kullandığı kelime.

Sedat Peker: Cumhurbaşkanı Erdoğan'a gayr-i resmî danışmanlık yapan mafya ve çete lideri. Aynı zamanda Ergenekon zanlısı. Muhalifleri ve akademisyenleri kanlarında duş almakla tehdit ettiği halde Erdoğan yargısının hakkında hiçbir işlem yapmadığı kişi.

Sedef Kabaş: Gazeteci ve televizyon yorumcusu. 2022 yılında bir televizyon programında Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yönelik sözleri nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla tutuklandı. Bu olay, ifade özgürlüğü ve basın hürriyeti bağlamında geniş yankı uyandırdı.

Selahattin Demirtaş: HDP eş genel başkanı. 2007 yılındamilletvekili seçilen Selahattin Demirtaş, 2014 yılından itibaren Halkların Demokrasi Partisi'nin eş genel başkanlığını yaptı. Demirtaş 2014'te yapılan

cumhurbaşkanlığı seçiminde HDP'nin adayı olarak yüzde 9,77 oy aldı. 2015 yılı 7 Haziran seçimlerinde Tayyip Erdoğan'a yönelik, "Seni başkan yaptırmayacağız" kampanyası ile öne çıktı. Bu seçimlerde HDP 80 milletvekili çıkarırken, Erdoğan'ın partisi Meclis'teki çoğunluğunu kaybetti. Bunun bedeli olarak 2016 yılında Demirtaş'ın önce dokunulmazlığı kaldırıldı, sonra da gözaltına alınarak

tutuklandı. Demirtaş o tarihten beri cezaevinde bulunuyor.

Selam Tevhid: 2011 yılında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen, İran bağlantılı bir casusluk ağı iddiasına dayanan geniş kapsamlı soruşturmadır. Soruşturma kapsamında çok sayıda kişi hakkında teknik takip ve dinleme kararı çıkarıldı. Ancak süreç içinde bu dosya, aralarında dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve MIT yetkililerinin de bulunduğu bazı isimlerin usulsüz şekilde dinlenmesine dönüştüğü iddiasıyla kapatıldı. 2014'te dönemin HSYK ve hükümeti tarafından soruşturmayı yürüten polisler ve savcılar görevden alındı, ardından tutuklandı. Bu süreç, Hizmet Hareketi'ne yönelik tasfiye sürecinin erken adımlarından biri olarak değerlendirildi. Dosya, daha sonra "paralel yapı kumpası" söylemleriyle yargı ve medya üzerinden Hizmet Hareketi'ne karşı bir araç olarak kullanıldı. Bu olay, yargı bağımsızlığının çöküşü, gizli belgelerin siyasi amaçlarla kullanılması ve soruşturma süreçlerinin kriminalize edilmesi açısından insan hakları alanında önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir.

Semih Özakça: Sınıf öğretmeni ve aktivist. 15 Temmuz 2016 sonrası çıkarılan KHK ile ihraç edildikten sonra, birlikte açlık grevine girdiği Nuriye Gülmen ile birlikte "İşimizi geri istiyoruz" talepli sivil direnişin sembollerinden biri oldu. Açlık grevinin uzamasıyla sağlığı ciddi şekilde bozuldu; çok sayıda kez nezarete alındı ve çeşitli suçlamalarla tutuklandı. Özakça, özellikle sağlık hakkı, adil yargılanma ve ifade özgürlüğü gibi temel hakları savunan barışçıl öğretmen kimliğiyle geniş destek gördü. Davasında delil eksikliği ve uzun tutukluluk süreçleri nedeniyle mahkeme kararları ve insan hakları örgütleri tarafından keyfi yargılama olarak nitelendirilmiştir. Bu vaka, Türkiye'de KHK sonrası akademisyen ve eğitimcilerin maruz kaldığı derin mağduriyetin en çarpıcı örneklerinden biri olarak ulusal ve uluslararası platformlarda gündemde kalmıştır.

Sen De Dön!: Erdoğan rejiminin gözde medya patronu Erdoğan Demirören'in, Erdoğan'a muhalif bir yazarına söylediği ifade. Vatan gazetesi ekonomi yazarı Mustafa Mutlu, gazeteden nasıl atıldığını anlattığı kitaba bu ismi verdi. Mustafa Mutlu'yu boğazdaki yalısına davet edip, Erdoğan aleyhine yazdığı yazılara son vermesini isteyen Demirören, "Ben çalışmalarımı üç kere uyarırım, bu işten vazgeç" deyince Mutlu, "Ben ilkeleri olan bir gazeteciyim, okurlara karşı sorumluluğum var bu ilkelerden dönmem" deyince, Erdoğan Demirören bağırarak, "Herkes dönüyor, Sen de Dön kardeşim" cevabını verir.

Seni Başkan Yaptırmayacağız: Selahattin Demirtaş'ın cezaevine girmesine sebep olan seçim sloganı. Selahattin Demirtaş'ın 7 Haziran 2015 milletvekili seçimlerinde, Erdoğan için kullandığı slogan. Bu seçimlerde AK Parti Meclis'teki çoğunluğunu kaybetti ve tek başına iktidar olamadı.

Senin Önüne Yatarım!: Muammer Güler, 17-25 Aralık yolsuzluk tapelerinde Reza Zarrab'a bana 5 milyon dolar rüşvet verirsen sana bütün bakanları ayarlarım diyor ve bu ifadeyi kullanıyordu.

Sen Kimsin Ya!: Türkçede karşıdaki kişiyi küçümsemek, değersizleştirmek veya haddini bildirmek amacıyla kullanılan kaba ve alaycı bir ifadedir. Genellikle öfke veya tahkir amacıyla söylenir. Erdoğan rejiminde bu ifade, özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

tarafından muhalif gazetecilere, sanatçılara, akademisyenlere ve siyasetçilere yönelik olarak sıkça kullanılmıştır. Bu söylem, siyasi kutuplaşmanın derinleştiği bir dönemde, eleştirel sesleri bastırmak ve toplum önünde küçük düşürmek amacıyla bir iktidar dili aracına dönüşmüştür. Demokratik tartışma kültürünü zedeleyen, yukarıdan aşağıya hiyerarşik bir hitap biçimidir.

Serkan Gölge: Türk asıllı Amerikan vatandaşı. Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi'nin (NASA) Houston'daki Johnson Uzay Merkezi'nde uzay radyasyonunun astronotlar üzerindeki etkisi üzerine araştırmalar yapan bilim insanı. Yaz tatili için ailesiyle birlikte memleketi Hatay'da bulunan Serkan Gölge, kardeşinin kayınbiraderinin "CIA ajanı" ve "Kripto FETÖcü" ihbarı ve iftirası üzerine 15 Temmuz'dan bir hafta sonra gözaltına alındı. Evinde yapılan aramada 1 dolar bulunması üzerine örgüt üyeliğinden tutuklanarak cezaevine konuldu. Gülen Hareketi'nin dershanelerine gittiği ve Fatih Üniversitesi mezunu olduğu için Gülen Hareketiyle irtibatlandırıldı. Dosyası bomboş olmasına rağmen uzun süre İskenderun T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tek kişilik hücrede tutuldu. Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya ABD Adana Konsoloslugu yetkilileri, sanık avukatları ve yakınları katıldı. Serkan Gölge, Banka Asya'da hesabının bulunmasından dolayı 7 yıl 6 ay hapis cezası aldı. Üç yıl hapis yatan Gölge, Amerikan hükümetinin ve Başkan Trump'ın Türk Hükümetine yaptığı baskılar sonucunda Mayıs 2019 tarihinde denetimli serbestlik hükümleri uygulanarak tahliye edildi. Rahip Brunson ve Amerikan Konsoloslugu çalışanı Metin Topuz gibi Serkan Gölge'nin tutuklanması da Amerika ile Türkiye arasında ilişkilerin gerginleşmesine neden oldu. Gölge'nin tutuklanması yurtiçinde ve yurtdışında büyük tepki uyandırdı. 20 Mart 2017 tarihli New York Times gazetesinde Lauren Bohn ve Tuğba Tekerek imzasıyla "Nasa Bilim insanı 8 Aydır Türkiyede Hapis" (A NASA Scientist Has Been Imprisoned in Turkey for 8 Months) başlıklı bir yazı yayımlandı.

Sezgin Tanrıku: Tenkil döneminde mağdurların kimliklerine bakmadan mağduriyetlerini dile getiren CHP milletvekili.

Sıfırlamak: 2014 yılında kamuoyuna sızdırılan ve dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ile oğlu Bilal Erdoğan arasında geçen telefon konuşmalarında geçen ifadedir. Konuşmada Erdoğan'ın oğluna evdeki paraları "sıfırlamasını" (yani ortadan kaldırmasını) söylediği iddia edilmiştir. Bu ifade, yolsuzluk ve kara para iddiaları bağlamında sembolik hâle gelmiştir. Rejimin muhalifleri tarafından, sistematik yozlaşmanın bir göstergesi olarak kullanılmaktadır.

Sır Küpü: Recep Tayyip Erdoğan'ın MİT müsteşarı Hakan Fidan için söylediği sıfat

Sızıntı: Yayını, aboneliği yasaklanan aylık dergi

Sızmak: Hizmet Hareketi mensuplarının, 1980'lerden itibaren devletin farklı kademelerinde görev almaya başlaması, AKP iktidarı tarafından "devlete sızmak" şeklinde çerçevelenmiştir. Oysa bu kişiler, sınavlarla ve yasal yollarla kamu kurumlarında görev almış; memuriyet haklarını anayasal çerçevede kullanmışlardır. "Sızmak" ifadesi, bu yasal süreçleri kriminalize etmek ve kamuoyunda olumsuz algı oluşturmak amacıyla kullanılmıştır. Bu terim, siyasi bir damgalama aracı hâline gelmiş ve binlerce kişinin görevden ihraç edilmesine, yargılanmasına gerekçe yapılmıştır.

Silivri: Silivri Kapalı Cezaevi

Silivri Soğuktur: 2008 sonrası dönemde, özellikle Ergenekon ve Balyoz davaları sırasında tutuklanan asker ve gazetecilere atfen kullanılan bir ifade olarak ortaya çıkmıştır. İstanbul'daki Silivri Cezaevi, bu süreçte sembolik bir anlam kazanmıştır. "Silivri soğuktur" cümlesi zamanla, bir kişiyi fikirlerinden dolayı uyarma veya susturma amacıyla kullanılan ironik bir deyim dönüşmüştür. Özellikle 15 Temmuz sonrasında, sosyal medyada fikir beyan edenleri tehdit ya da alaycı bir dille susturmak isteyen bazı kullanıcılar tarafından "Silivri soğuktur" ifadesi bir gözdağı verme yöntemi olarak kullanılmıştır. Hukukun değil, korkunun hâkim olduğu bir atmosferi ima eder.

Sinan Ateş: Eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı ve akademisyendir. 30 Aralık 2022'de Ankara'da silahlı suikasta uğrayarak hayatını kaybetti. Cinayet, milliyetçi-muhafazakâr çevreler içinde siyasi hesaplaşma iddialarını gündeme getirdi. 2024 yılı boyunca dava süreci, siyasi bağlantılar ve yargı üzerindeki etkileri nedeniyle Türkiye kamuoyunda önemli tartışmalara yol açtı.

Siyahlı: Üst düzey memurların kullandığı siyah diplomatik pasaporta sahip olanlar. Her yerde geçtiği için en kıymetli pasaport buydu; ama bu pasaporta sahip olanlar zaten özel takipte oldukları için pasaportlarını kullanma şansı olmamıştı.

Siyah Transporterlar: Gülen Hareketi mensuplarının MİT tarafından kaçırıldığı arabalar. OHAL döneminde Türkiye içinde çoğunluğu Gülen Hareketi ile irtibatlı olduğu iddia edilen 27 kişi başlarına poşet geçirmek suretiyle transporterlarla kaçırıldı. 7-20 Şubat 2019 tarihleri arasında Salim Zeybek, Özgür Kaya, Erkan Irmak, Yasin Ugan, Gökhan Türkmen ve Mustafa Yılmaz adlı 6 kişi, kendilerini devlet görevlisi ve sivil polis olarak tanıtan kişiler tarafından bir kısmı eşlerinin ve ailesinin yanında bir kısmı da güpegündüz sokak ortasında İstanbul, Ankara, Edirne ve Antalya şehirlerinde siyah transporter araçlarla kaçırıldı. Aileler emniyet, savcılık ve adalet bakanlığı gibi devletin ilgili kurumlarına müracaat etmelerine rağmen altı ay boyunca hiçbir cevap alamadılar. Salim Zeybek'in eşi, kocasını kaçıran kişilerin eşkalini ve arabanın plakasını vermesine rağmen hiçbir MOBESE araştırması yapılmadı. Kaçırılan kişilerin eşleri kocalarının bulunması için Cumartesi annelerinin toplantılarına katıldılar. Kaçırılma hadisesi Twitter üzerinden tüm dünyaya duyuruldu. Aileler, AİHM ve BM'nin Zorla Kaçırılmalar Komitesine başvurular. Mart 2019 tarihinde hem AİHM hem de BM, acil koduyla Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'ndan konu ile ilgili açıklama istedi. Aylar sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü TEM şubesi kaçırılanlardan dördünün ellerinde olduklarını açıkladı fakat açıklamalar çelişkiydi. İlk açıklama, adı geçen şahısların bir operasyonla alındığı şeklindeydi.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Ertesi gün emniyet bu kişilerin yolda yürürken GBT taramasında yakalandıklarını duyurdu. Savcılık, avukatların gözaltındaki şahıslarla görüşmesine, bağımsız bir doktor tarafından fiziksel ve psikolojik olarak tedavi edilmeleri talebine izin vermedi. Eşleriyle görüşen aileler, görüşmeden üzgün ve sıkıntılı bir şekilde dışarı çıktılar. 3 derece miyop ve astigmat olan Salim Zeybek'in gözlüğü işkence sırasında kırıldığı için gözlüğü yoktu ve eşinden gözlük istedi. Kaçırılanlar çok zayıflamışlar, kolları incelmış, yüzleri solmuş, tenleri beyazlamış, çok tedirginler ve garip davranışlar sergiliyorlar, ürkek bir ruh hali içerisinde, özel avukat istemiyorlar, Twitter hesaplarının kapatılmasını ve uluslararası başvuruların iptal edilmesini talep ediyorlar. MİT tarafından kaçırılıp aylarca sorgulanan ve korkutulan bu kişilerle ilgili devlet kurumları bu insanları kimin kaçırdığı, altı ay nerede tuttuğu, işkence yapılıp yapılmadığı, ailelere 6 aydır niye cevap verilmediği, kaçırılma görüntüleri olduğu halde sorumlularla ilgili niçin soruşturma açılmadığı, başka illerde kaçırılanların nasıl Ankara Emniyeti'nde ortaya çıktığı ve diğer iki kişinin (Gökhan Türkmen, Mustafa Yılmaz) hala nerede olduğu gibi sorulara hiçbir cevap vermedi. HDP Kocaeli milletvekili ve insan hakları savunucusu Ömer Faruk Gergerlioğlu hadisenin başından beri olayların takipçisi oldu ve kaçırılan kişilerin ve eşlerinin mağduriyetlerinin duyurulması için TBMM'de soru önergeleri, araştırma önergeleri verdi ve Twitter hesabından günü gününe kamuoyunu bilgilendirerek destek oldu.

Soysuz: Süleyman Soylu'nun soy isminden hareketle muhaliflerinin kendisine yaptığı yakıştırma

SS'ler: Alman gestaposuna benzetilen zamanın polis teşkilatı.

Stratejik Derinlik: Ahmet Davutoğlu'nun kitabının ismi.

Subliminal Mesaj: Erdoğan rejiminde hâkim ve savcıların gazeteciler Ahmet Altan, Nazlı Ilıcak ve Mehmet Altan'ın televizyon programlarında yaptıkları konuşmalardan ürettikleri darbeye teşvik suçu.

Sultan: Erdoğan

Süleyman Soylu (SS): Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında uzun süre İçişleri Bakanı olarak görev yapan siyasetçidir. Soylu, siyasi kariyerinin erken döneminde Recep Tayyip Erdoğan ve AK Parti hakkında ağır eleştirilerde bulunmuş, zaman zaman hakaret sınırına varan söylemlerle gündeme gelmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda siyasî çizgisinde keskin bir değişimle Erdoğan'a bağlılığını açıklamış ve onun en sadık isimlerinden biri hâline gelmiştir. 15 Temmuz sonrasında, özellikle Hizmet Hareketi mensuplarına yönelik baskı, gözaltı ve ihraç uygulamalarında öncü rol üstlenmiş; kamuoyunda suçsuz binlerce

insanı "terörist" ilan eden söylemleriyle dikkat çekmiştir. Bu süreçte kullandığı sert dil, yargısız infaz anlamına gelen ifadeleri ve ayrımcı tavırları nedeniyle insan hakları çevreleri tarafından sık sık eleştirilmiştir. Baş harflerinden ötürü bazı muhalif çevrelerde, otoriter eğilimlerini ima eden bir şekilde "SS" kısaltmasıyla anılmaktadır.

Sülük: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına yaptığı yakıştırma.

Sümeyye Suikasti Yalanı: 20 Şubat 2015 tarihinde Star, Akşam ve Güneş gazeteleri "Pensilvanya'dan Sümeyye'ye Suikast Emri", "Sümeyye Erdoğan'a Suikast" ve "Sümeyye'nin İcabına Bakın" başlıklı tamamen yalan ve uydurma bir haberyaptı. Haberde Emre Uslu ile CHP'li Umut Oran'ın Twitter üzerinden özel mesajlaşarak Sümeyye Erdoğan'a suikast planlandığı ve suikast emrinin Fethullah Gülen tarafından verildiği iddia edildi. Haberin gerçekdışı olduğu kısa zamanda anlaşıldı ve Twitter üzerinden alay konusu oldu.

Ş

Şahin Alpay: Askerî ve sivil vesayet sistemleriyle mücadele eden liberal, demokrat gazeteci. Uzun yıllar Zaman Gazetesinde yazarlık yaptığı ve Erdoğan rejiminin demokrasiyi geriletme hamlelerine açıktan cephe aldığı için 15 Temmuz sonrasında, ilerlemiş yaşına bakılmaksızın tutuklanıp cezaevine konulmuştur.

Şehadet Şerbeti: Türkiye Cumhuriyeti devleti ya da hükümetinin bekasına yönelik saldırılar veya devlet yöneticilerinin siyasi idealleri doğrultusunda alınan kararların doğrudan ya da dolaylı bir neticesi olarak hayatını kaybeden güvenlik görevlisi ya da sivil kimselerin içtiği varsayılan, sonunda şehitlik mertebesinin olduğu ölüm için kullanılan şiirsel ifade.

Şerife Bacı: Kamyon direksiyonunda verdiği pozla tankları durdurduğu iddia edilen darbe teşebbüsünün sembol ismi

Şer Odakları: Türkiye Cumhuriyeti devleti, hükümeti ve demokrasisine karşı kötülükler yapmak gayesi ve faaliyeti içinde olan birtakım iç ve dış güçler.

T

Tahşiyeciler: Kamuoyunda 2009 yılında duyulmaya başlayan, Nurculuk hareketinin Risale-i Nuryorumlarından birini benimseyen küçük bir dini gruptur. Liderliğini Mehmet Doğan'ın yaptığı bu yapı, özellikle Said Nursî'nin eserlerine "tahşiyeye" (not düşme, açıklama ekleme) yöntemiyle yeni yorumlar getirerek kendilerini diğer Nurcu gruplardan ayırmıştır. Hizmet Hareketi ile geçmişte fikirsiz ayrılık yaşayan bu grup, bir süre sonra siyasî konjonktür içinde önemli bir rol üstlenmiştir. 2014 yılında, devlet destekli bir operasyonun merkezine alınarak Hizmet Hareketi'ne yönelik "paralel yapı" suçlamasının gerekçelerinden biri hâline getirilmişlerdir. İddiaya göre, Hizmet Hareketi bu grubu "hedef gösterdiği" için polis ve medya eliyle kumpas

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

kurmuştu. Ancak daha sonra bu olayın, Hizmet Hareketi'ne karşı yürütülen büyük tasfiye sürecinin bir parçası olarak organize edildiği ve kamuoyunun algısının şekillendirilmesinde kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Taksim Topçu Kışlası: 2013'te Gezi protestolarına sebep olan Erdoğan'ın Taksim'e AVM projesi. Osmanlı dönemindeki Topçu Kışlası'nı yeniden ihya görüntüsü altında, Taksim'deki Gezi Parkı alanını da bozan alışveriş merkezi projesi, Gezi protestolarına sebep oldu. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 16 Eylül 2011 günü aldığı imar kararını Danıştay 6. Dairesi bozdu. 28 Mayıs 2013 sabahı Taksim Gezi Parkı'nda kurulan şantiye ile belediyenin yıkım ekibi faaliyete başladı. Sosyal medyada olayın duyulması ile Gezi Parkı nöbeti ve protestoları başladı.

Tanzim Satış: Piyasada sebze-meyve fiyatlarının aniden artması üzerine, devletin doğrudan üreticiden alım yaparak aracılara devre dışı bıraktığı ve belirli noktalarda ucuza satış yaptığı uygulamadır. 2019 yılında özellikle büyük şehirlerde hayata geçirilmiştir. Bu uygulama, ekonomik krizin etkilerini hafifletme çabası olarak sunulmuş olsa da birçok kişi tarafından enflasyonla mücadelede yetersiz kaldığı ve bir propaganda aracı olarak kullanıldığı yönünde eleştirilmiştir. Günlük yaşamda Tanzim Satış kuyrukları, o dönemin ekonomik sıkıntılarını ve toplumun alım gücündeki düşüşü sembolize eden bir görüntü hâline gelmiştir.

Taraf Gazetesi: 2007 yılında yayın hayatına başlayan, özellikle Ergenekon ve Balyoz davalarına dair sızıntılar ve belgelerle gündeme gelen bir gazetedir. Yayın çizgisi, başlarda askeri vesayete karşı duruşuyla demokrat çevrelerden destek görmüştür. Gazete, sivilleşme ve demokratikleşme çağrılarını yaptığı dönemde, bazı önemli belgeleri kamuoyuna sunarak dikkat çekmiş; ancak zamanla bu belgelerin bazılarının doğruluğu sorgulanmış ve tartışmaların odağı hâline gelmiştir. 2016 yılında kapatılmıştır. O dönem AKP'ye karşı veya eleştirel duran bazı isimlere de köşe vermiştir. Ancak zamanla iktidar karşıtlığı ile paralel yapı iddiaları arasında sıkışan bir çizgiye kaydığı yönünde yorumlar yapılmıştır. Taraf Gazetesi, Türkiye'de medya, yargı ve siyaset üçgeninde yaşanan dönüşümlerin simge yayın organlarından biri olarak değerlendirilir.

Tarihsel Miras: Toplumun geçmişten bugüne taşıdığı kültürel, siyasi ve dini değerler bütünü. Sıklıkla iktidarlar tarafından meşruiyet aracı olarak kullanılır; ancak seçici biçimde yorumlanarak propaganda malzemesi hâline de getirilebilir.

Tarihsel Sorumluluk: Toplumların geçmişten devraldığı mirası koruma ve geleceğe aktarma yükümlülüğü. Siyasi söylemlerde sıkça meşruiyet aracı olarak kullanılır. AKP döneminde bu kavram, iktidarın kendi ideolojik projelerini, özellikle muhafazakâr değerlerin kurumsallaştırılmasını savunmak için kullanılmış; muhalif görüşler ise sıkça "tarihin yanlış tarafında durmakla" itham edilmiştir.

Temizlemek: İlk başta Gülen Hareketi mensuplarını devlet kadrolarından atmak olarak kullanılırken daha sonraki safhalarda Kürtleri, Solcuları ve tüm muhalifleri de kapsar hale gelmiştir.

Tenkil: Kökünü kazımak demek. Terim olarak 2013'ten sonra hareket mensuplarına yapılanlar

Tenkil Müzesi: 15 Temmuz 2016 sonrasında OHAL döneminde Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlalleri, işkenceler, ölümler ve adam kaçırma gibi mağduriyetleri gözler önüne seren bir müzedir. Tenkil Müzesi önce tenkilmuseum.com adlı bir internet sitesi ile kendini duyurdu. Müze, adını "Düşman veya zararlı kimseleri topluca ortadan kaldırma", "Herkese ibret olacak bir ceza verme" ve "Uzaklaştırma" anlamlarında kullanılan ve günümüzde soykırım yerine kullanılabilen "Tenkil" sözcüğünden alıyor. Son yıllarda yaşanan zulümleri kayda geçirmek, tarihe mâl etmek ve bu konuda duyarlılık oluşturmak için kurulan müzede, Türkiye'de insan hakları ihlallerine uğrayanların hatıraları, eşyaları sergileniyor. Bunlar arasında Meriçten geçerken vefat eden kişilerin eşyaları, hapishanelerdeki mağdurlara çocuklarının gönderdiği resimler ve mektuplar, mahpusların tutukluluk sırasında hapishanede yaptıkları el emeği duvar saatleri, tespihler ve oyuncaklar var. Uluslararası Gazeteciler ile İnsan Hak ve Özgürlükleri İnisiyatifi tarafından oluşturulan müzenin ilk gösterimine Mart 2019 tarihinde Brüksel'de Fedactio adlı organizasyon ev sahipliği yaptı.

Terörist: Erdoğan rejiminde, muhaliflerin ajanlıkla birlikte en çok yaftalandığı suçlama. Bu dönemde gözaltına alınan ve tutuklanan insanların neredeyse tamamı terör örgütü üyeliğinden yargılandı.

Tezek: Erdoğan'ın CHP demek tezek demektir sözü

The Cemaat: Erdoğan rejimi tarafından darbeyi desteklemek suçundan ömür boyu hapis cezası verilen Nazlı Ilıcak'ın Gülen Hareketi'ni anlattığı kitabının ismi. Ilıcak, kitabına "Her Taşın Altında The Cemaat mı Var" ismini verirken, The Cemaat kavramı genelde Gülen Hareketi'ne büyük güç atfeden çevrelerin negatif anlamda kullandıkları bir kavram oldu.

Tiran: Gülen Hareketi mensuplarının Erdoğan'a verdikleri isim.

Today's Zaman Gazetesi: 2007 yılında Zaman Gazetesi'nin İngilizce versiyonu olarak yayın hayatına başlayan günlük gazetedir. Türkiye'deki gelişmeleri uluslararası kamuoyuna aktarmayı hedeflemiş; insan hakları, demokrasi, basın özgürlüğü gibi konularda eleştirel yayınlar yapmıştır. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından kapatılmış, arşivine erişim engellenmiş ve çalışanlarının büyük bir kısmı hakkında soruşturmalar başlatılmıştır. AKP iktidarı döneminde "örgüt yayın organı" ilan edilerek susturulan basın kuruluşlarından biri olarak anılır.

Trafoya Kedi Girdi: 30 Mart 2014 belediye seçimlerinde, oy sayımı sırasında yaşanan elektrik kesintilerine dönemin Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın yaptığı izahat. Yıldız, "Espri yapmıyorum, trafoya kedi girdi. Bu ilk kez yaşanmadı, bunu seçime bağlamak yanlış..." dedi. (2 Nisan 2014).

Troliçe: Belediyelerden ve devlet kurumlarından aldıkları illegal paralarla sosyal medya hesapları üzerinden muhaliflere saldıran ve algı operasyonları yapan AKP'li bayan trolller.

TT 4010 Kuyruk Numaralı MİT Uçağı: Moğolistan'daki Türk okullarının genel müdürü Veysel Akçay'ı Türkiye'ye kaçırmak üzere Moğolistan'ın başkenti Ulan Batur'a gönderilen uçak. 1993'ten beri Moğolistan'da bulunan Veysel Akçay, 27 Temmuz 2018 sabahı Ulan Batur'da

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

evinin önünden alınarak havaalanında bekleyen bu uçağa bindirilip Türkiye'ye götürülmek üzere kaçırıldı. Olayın duyulması üzerine Moğolistan kamuoyu ve Uluslararası camiadan büyük tepkiler yükseldi. Moğolistan hükümeti, Veysel Akçay serbest bırakılana kadar söz konusu uçağın kalkışına izin vermedi. Kaçırılmasının ardından Ulan Batur'daki Cengiz Han Havaalanına götürülen Veysel Akçay kurtarıldıktan sonra, Moğol hükümeti MİT uçağının kalkışına izin verdi.

Tutsak Bebekler: Anneleriyle birlikte cezaevine konulan bebekler.

Tutsak Kadınlar: Genç, ihtiyar, ev hanımı, öğretmen veya herhangi bir meslekten bütün kadınlar. İçlerinde en büyük sıkıntıyı çekenler; hamileler, emzickliler, ihtiyarlar ve hastalardı.

TÜRGEV: Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın yönettiği vakıf. Söz konusu vakıf İstanbul Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere AKP yönetimindeki belediyelerden yüksek meblağlarda aldığı paralarla her zaman tartışma konusu oldu.

U

Ucube: Erdoğan'ın, Kars Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen açılış töreninde yaptığı konuşmada, Heykeltraş Mehmet Aksoy'un yaptığı ve Üçler Tepesine yerleştirdiği, 24,5 metre yüksekliğinde, yüzleri birbirine dönük iki insan heykelinden oluşan İnsanlık Anıtı için söylediği kelime. Erdoğan'ın bu tabiri üzerine, AKP'li Kars Belediye Başkanı Nevzat Bozkuş'un yönetiminde alınan kararla, iki heykelden birinin baş kısmı 26 Nisan 2011'de "Allahuekber" denilerek kesilmiş, 14 Haziran 2011'de de anıt tamamen yıkılarak ortadan kaldırılmıştır.

Uçan Melekler: Müebbet hapis cezası alan Hava Harp Okulu öğrencisi kızlar.

Uçan Saray: Katar Şeyhi'nin Erdoğan'a hediye ettiği 400 milyon dolarlık lüks uçağı

Uğur Abdürrezzak: Önce Kasımoğlu Coşkun Koleji'nde, sonra MEB'de İngilizce öğretmeni olarak çalışırken 15 Temmuz sonrasında gözaltına alınır ve 11 ay cezaevinde kalır. 13 Şubat 2018 tarihinde eşi Ayşe Abdürrezzak, oğlu Abdülkadir Enes ve iki buçuk yaşındaki diğer oğlu Halil Münir (cesedi dört buçuk ay sonra bir kum ocağının pompasına takılı olarak bulunur) ile yola çıkarlar. Yolda Fahrettin Doğan, eşi Aslı Doğan, küçük çocukları İbrahim Selim ve Fatih'in kendilerine katılmasıyla 8 kişilik bir grup halinde Meriç'i geçmeye çalışırlar. Havanın kötü, suyun debisinin yüksek olduğunu görünce kaçakçılara iki kerede geçmeyi teklif eder ama kabul etmezler. Meriç'te boğulan ve cesedi bulunamamış 37 yaşındaki bir kurban.

UID (Union of International Democrats): Uluslararası Demokratlar Birliği, Diyanet'in ve AKP'nin Avrupa'daki yan kuruluşudur. Toplam 200 şubesindeki çalışanlarıyla birlikte Avrupa'daki Türkleri fişleme ve onlarla ilgili istihbari bilgi toplama görevi yapmaktadır.

Ukrayna'dan Kaçırılan Gülen Hareketi Mensupları: 15 Temmuz sonrası yurt dışındaki Hizmet Hareketi mensuplarını hedef alan MİT, Ukrayna'da da kaçırma operasyonları düzenledi. 2018'de Yusuf İnan ve Salih Zeki Yiğit, uluslararası hukuka aykırı şekilde Ukrayna'dan alıkonulup Türkiye'ye götürüldü. Bu olay, AKP döneminde sıkça uygulanan sınır ötesi zorla geri getirme pratiklerinin çarpıcı örneklerinden biridir.

Uludere (Roboski) Olayı: 28 Aralık 2011'de Şırnak'ın Uludere ilçesinde, sınır ticareti yapan 34 sivilin TSK tarafından "terörist sanılarak" hava bombardımanı ile öldürülmesi. Olay, cezasızlık politikalarının sembollerinden biri haline gelmiştir.

Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International): Küresel insan hakları ihlallerini izleyen ve raporlayan sivil toplum kuruluşudur. Türkiye'deki yargısız infazlar, zorla kaçırılmalar, ifade özgürlüğü kısıtlamaları gibi konularda düzenli olarak rapor yayınlamaktadır.

Uluslararası Çetelerin Maşası: Erdoğan'ın Gülen Hareketi mensuplarına hakaret etmek için kullandığı kelime

Umut Nöbeti: Silivri'de tutuklu bulunan Cumhuriyet gazetesi genel yayın yönetmeni Can Dündar ile gazetenin Ankara temsilcisi Erdem Gül'e destek olmak ve dayanışma sergilemek için gazeteci Mete Akyol tarafından 2015 yılında başlatılan bu eyleme pek çok aktivist katıldı. Basın ve ifade özgürlüğünü savunan farklı dünya görüşlerine sahip birçok insan günlerce Silivri Cezaevi'nin önünde sandalye üzerinde nöbet tutarak bu eyleme destek verdiler.

Urla Villaları: Erdoğan'ın bazen yaz tatillerini geçirdiği İzmir'in Urla ilçesi Zeytineli beldesinde, 3. derecede sit alanına yapılan villalar. Bu villalar, 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonlarındaki dosyalardan biriydi.

Uzun Adam: Fethullah Gülen'in Erdoğan için kullandığı tabir.

Ü

Üçüncü Havalimanı: İstanbul'da inşa edilen dev havalimanı projesi. AKP döneminin "mega proje" anlayışını simgeler. Büyük olduğu kadar tartışmalıdır: doğa tahribatı, işçi ölümleri, ulaşım zorluğu ve ihale süreçleri çokça eleştirilmiştir. Erdoğan rejiminin "zafer anıtı" olarak sunduğu projelerden biridir.

Üçüncü Havaalanı İhalesi: 17-25 Aralık 2013'teki yolsuzluk operasyonunda yer alan dosyalardan biri. Mehmet Cengiz, Hasan Kalyoncu, Nihat Özdemir, Celal Koloğlu, Adnan Cebi, Hayrettin Özaltın gibi yandaş müteahhitlere verilen ihale. Erdoğan, bu havalimanına itiraz edenleri Almanya'nın ajanları olarak suçladı. Erdoğan'ın iddiasına göre bu hava limanı ile İstanbul hava ulaşımında THY ile Lufthansa'nın önüne geçeceğinden Almanya bu projeyi

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

istemiyordu ve Gezi protestolarının asil sebeplerinden biri buydu. Ancak dönemin Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Martin Erdmann, bunun tamamen saçma bir düşünce olduğunu, çünkü Alman Posta Servisi DHL'nin üçüncü havalimanının en büyük yabancı yatırımcılarından olduğunu açıkladı. (8 Nisan 2018, Cumhuriyet). 2013 Mayıs ayında 22 milyar Euro'ya ihale edilen havaalanı, 2018'in ekim ayında açıldı. Havalimanının inşaatı boyunca 400 işçi öldü.

Üçüncü Köprü: Resmî adıyla Yavuz Sultan Selim Köprüsü; İstanbul Boğazı üzerine inşa edilen üçüncü büyük köprü. AKP hükümetinin "mega projeler" serisinin parçası olarak sunuldu. Amacı; şehir trafiğini rahatlatmak ve Asya ile Avrupa'yı doğrudan bağlamak. Ancak projenin çevresel etkileri, yüksek maliyeti, kentsel planlama sorunları ve kamu ihalelerinin şeffaf olmaması nedeniyle sıkça eleştirildi. Erdoğan yönetiminin prestij simgelerinden biri olarak propaganda malzemesi yapıldı.

Üçüncü Köprü İhalesi: 17-25 Aralık 2013'teki yolsuzluk operasyonunda yer alan dosyalardan biri.

Üst Akıl: Türkiye Cumhuriyeti devleti ve hükümetine karşı birtakım iç ve dış güçlerin oluşturduğu varsayılan ittifak. Bu ittifakın, "büyük oyun" aracılığıyla Türkiye'nin milli çıkarlarına zarar verdiği ve stratejik olarak çıkarlarına aykırı olan isimlerin siyaset sahnesinden kaldırılması için faaliyetlerde bulunduğu farz edilir. Erdoğan'ın, muhaliflerini taşeronlukla suçlamak için kullandığı ifade. Erdoğan, Gezi Olayları, Türkiye'de doların yükselmesi, 17-25 Aralık operasyonları ve 15 Temmuz darbe girişiminin bir üst akıl tarafından organize edildiğini, Gülen Hareketi mensupları ve Gezi protestocularını organize edenlerin bu üst akıl tarafından yönetildiğini iddia etti.

V

Vahdettin Sarayı: Erdoğan'ın İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı, Tarabya Köşkü ve Yıldız Sarayı'ndan sonra, kullanımına açtığı İstanbul Boğazı'nın üzerindeki tarihi yapılardan biri.

Vatansever Kuvvetler Güç Birliği Hareketi Derneği: 2005'te kurulan, milliyetçi-ulusalçı çizgideki bu yapı, Ergenekon soruşturmasında adı geçen derneklerden biridir. Özellikle AKP döneminde "derin devlet" tartışmalarının merkezine oturdu. Lideri Taner Ünal'la birlikte pek çok üyesi yasadışı silahlanma ve organize suçlarla suçlandı. 2009'da ismi değiştirildikten sonra kapatıldı.

Vay Pi Ci: Erdoğan'ın YPG'yi İngiliz aksanıyla telaffuzu.

Veli Saçılık: 2000 yılında "Hayata Dönüş Operasyonu" sırasında cezaevine düzenlenen baskında kepçeyle duvar kırılırken kolunu kaybeden Veli Saçılık, kamuoyunun yakından tanıdığı bir hak savunucusuna dönüştü. Devletin mağdur ettiği bir yurttaş olarak sosyal hizmet uzmanı kimliğiyle kamu görevine döndü; ancak bu kez de 15 Temmuz sonrası çıkarılan KHK ile görevinden ihraç edildi. Ankara Yüksel Caddesi'ndeki oturma eylemlerine katıldı, defalarca gözaltına alındı ve polis şiddetine uğradı. Saçılık, hem bedeninden hem işinden edilen bir

yurttaş olarak, Türkiye'de devlet şiddetinin, cezasızlığın ve adaletsizliğin sembol isimlerinden biri hâline geldi.

Ver Mehteri: Osmanlı nostaljisiyle bezenmiş siyasi mitinglerde, özellikle coşkulu anlarda kullanılan bir ifade. Erdoğan rejiminin popülerleştirdiği bu deyim, her zafer ilanında veya

"yerli ve milli" söylemlerinde sıkça duyulur oldu. Bu tabiri ekranlara taşıyan ve meşhur eden kişi ise A Haber ekranlarında sabah programı sunan Erkan Tan oldu. Her seferinde "Ver mehteri!" nidâsıyla mehter marşı çaldırarak iktidarın hamasi propagandasını ekranlara taşıyan Tan, zamanla bu ifadenin rejim yanlısı söylemin simgelerinden biri hâline gelmesine neden oldu. Eleştirel çevrelerde ise bu ifade, iktidarın abartılı coşkusuna ve popülist hamlelerine gönderme yapan ironik bir sembol olarak kullanılmaya başlandı.

Ver papazı, al papazı: Erdoğan rejiminin insanları bir dış politika aracı olarak rehin alındığını anlatan ifade... Erdoğan, Rahip Brunson'un serbest bırakılmasını isteyen ABD Başkanı Trump'a 28 Eylül 2017 tarihinde medya aracılığıyla seslenirken Fethullah Gülen'in iadesini kastederek, "Papazı verin diyorlar, bir papaz da sizde var, bize verin, biz de onu size verelim" dedi.

Virüs: Erdoğan'ın Gülen Hareketi'ne hakaret etmek için söylediği söz

Y

Yağmur Dergisi: Yayını, aboneliği yasaklanan üç ayda bir çıkan edebiyat dergisi

Yahudi Dölü: Türkiye'de nefret söylemi kapsamında yer alan, açıkça antisemitist ve aşağılayıcı bir hakaret ifadesidir. Osmanlı döneminden beri kullanılan bu tabir, modern dönemde de özellikle siyasi linç ve karalama kampanyalarında zaman zaman hortlatılmıştır. AKP döneminde bu ifade, özellikle Erdoğan'ın 2014 yılında yaptığı bir konuşmada açıkça kullanılmasıyla yeniden kamuoyunun gündemine oturmuştur. Erdoğan bu ifadeyi Gezi Direnişi sürecinde kendisini eleştiren gazetecilere yönelik olarak sarf etmişti. Kamuoyunda büyük tepki toplamasına rağmen yargı ya da medya tarafından ciddi bir yaptırımla karşılaşmamış; aksine bu tür nefret ifadeleri iktidar çevrelerinde kimi zaman dolaylı olarak meşrulaştırılmıştır. Türkiye'de hâlâ hem Yahudi toplumuna hem de farklı inanç gruplarına karşı kullanılan bu tür nefret söylemleri, toplumsal barışı zedelemekte ve ayrımcılığı körüklemektedir.

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Yakamoz Darbe Planı: 2007'de Nokta dergisinde yayınlanan eski deniz kuvvetleri komutanı Özden Örnek'in günlüklerinden öğrenilen 2004'te hazırlanmış darbe planı

Yakup Saygılı: 17 ve 25 Aralık soruşturmalarını yürüten İstanbul Eski Mali Şube Müdürü.

Yandaş: AKP sayesinde devletin ve belediyelerin maddi imkanlarından faydalanan kişiler, kurumlar ve vakıflar. Yandaş Medya: İktidar imkanları ve devlet bankalarından verilen krediler ile oluşturulan veya iktidarın büyüttüğü iş adamlarına devredilince yayın politikaları tamamen değişen havuz medyasının diğer ismi. Toplum manipüle etmek ve iktidarı desteklemek için her türlü haber ve yorumu iktidarın lehine olabilecek şekilde veren basın yayın kuruluşları. Devletin çeşitli ürünlere yaptığı zamları, "zam haberi" olarak değil de "fiyat ayarlaması" şeklinde haberleştiren gazeteler ve televizyon kurumları.

Yandaş Vakıflar: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden milyonlarca dolar ve çok sayıda arazi, bina aktarılan Türgev, Okçular Vakfı gibi vakıflara verilen isim.

Yargı Darbesi: Erdoğan'ın 17-25 Aralık 2013'te Rıza Sarraf grubu ve bakan çocuklarına yapılan rüşvet ve yolsuzluk operasyonları için kullandığı ifade.

Yarına Bakış Gazetesi: 4 Mart 2016 tarihinde İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin talebiyle Zaman gazetesinin bağlı olduğu Feza Gazeteciliğinin yönetiminin kayyımına devredilmesi üzerine 6 Mart 2016 tarihinde yayın hayatına başlayan, 19 Temmuz 2016 tarihinde OHAL kararnamesiyle hükümet tarafından kapatılan Gülen Hareketine yakın günlük ulusal Türkçe gazete.

Yeni Hayat: 4 Mart 2016 tarihinde İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin talebiyle Zaman gazetesinin yönetiminin kayyımına devredilmesi üzerine 20 Nisan 2016 tarihinde yayın hayatına başlayan, 19 Temmuz 2016 tarihinde OHAL kararnamesiyle hükümet tarafından kapatılan Gülen Hareketine yakın günlük ulusal Türkçe gazete.

Yenikapı Mitingi: 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra her gece yapılan demokrasi nöbetlerinin en büyüğü 7 Ağustos 2016 tarihinde "Demokrasi ve Şehitler Mitingi" adıyla Yenikapı Meydanı'nda gerçekleşti. Erdoğan'ın talebiyle İstanbul valiliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından organize edilen mitinge AKP, MHP ve CHP liderleri katıldı. Tarihi mitinge HDP eş genel başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ davet edilmedi. Miting için devletin ve yerel yönetimlerin tüm imkanları seferber edildi. Miting alanında dağıtılmak üzere 2,5 milyon Türk bayrağı, 3 milyon şapka, 5 milyon şişe su ve 1 milyon gıda malzemesi hazırlandı. Miting alanına 60 metrelik sahne kuruldu. Sahnenin sağında ve solunda üçer bin kişilik podyum yer aldı. Halkın mitinge rahatça gelebilmesi için belediye otobüsleri (7000 adet), metrolar, motosikletler (1000 adet) vapurlar ve tekneler (204 adet) ücretsiz olarak hizmet

etti. Miting sırasında denizden ve havadan güvenlik sağlandı. Ayrıca 25000 polis, 728 sağlık personeli, 103 ambulans ve 20 itfaiye görev aldı. Miting alanında Türk bayrağı dışında hiçbir siyasi partinin amblem, flama ve bayrağının kullanılmasına izin verilmedi. Miting boyunca Tek millet, tek devlet tek bayrak vurgusu yapıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yansıra tüm partilerin liderleri, TBMM başkanı İsmail Kahraman, Genelkurmay başkanı Hulusi Akar ve Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez de mitinge katıldı.

Yenikapı Ruhu: Erdoğan'ın 15 Temmuz'dan sonra Yenikapı Meydanı'nda yaptığı ve bütün muhalefet partilerini de dize getirdiği muhalefetsizlik ortamı. AKP, burada ortaya çıkan muhalefetsizlik ve tek adamlık rejimine milli birlik ve beraberlik ruhu anlamında bu ifadeyi kullandı.

Yeni Osmanlılık (Neo-Osmanlılık): AKP'nin iktidara geldikten sonra dış politikada uygulamaya çalıştığı yeni bir yaklaşım. AKP'nin bölgede (Ortadoğu) ve yakın coğrafyada özellikle Osmanlı bakiyesi olan topraklarda Batı'dan bağımsız proaktif siyaset yürütmesi, Batılı entelektüeller tarafından Neo-Osmanlılık olarak adlandırılmıştır.

Yeni Türkiye: Milli iradenin güçlü bir devlet ve mutlak bir iktidar ile vücut bulduğu Türkiye Cumhuriyeti ideali. Bölgesinde ve dünyada siyaseten güçlü, kendi siyasi geleceğini iç ve dış güçlerin yönlendirmesiyle değil, seçilmiş hükümeti ile tayin eden, eski Türkiye'nin sahip olduğu özelliklerden ve her türlü vesayetten arındırılmış olma. Bu ifade, Necmettin Erbakan'ın "Hepsi bir tarafa biz bir tarafa" anlayışının farklı bir tezahürüdür. Bu ifade, AKP iktidarıyla birlikte Türkiye'nin, kuruluşundan itibaren gittiği hedeften ve takip ettiği metottan çok farklı bir şekle büründüğünü ifade ediyor.

Yeni Ümit: İlk sayısı 1988 yılında çıkmaya başlayan Yeni Ümit, üç ayda bir yayımlanan dini ilimler ve kültür dergisidir. Dergi, sadece yazılarıyla değil düzenlediği uluslararası sempozyumlar ve panellerle de İslam dünyasının problemlerine çözümler bulmaya çalışmıştır. Derginin başyazarları Fethullah Gülen tarafından kaleme alınırken, diğer yazılar da genellikle alanında uzman ilahiyatçı akademisyenler tarafından yazılıyordu.

Yeşil Cübbe: Erdoğan rejiminin 15 Temmuz darbe girişimini Gülen Hareketi'ne yıkmak için kullandığı argümanlardan biri de Fethullah Gülen'in 19 Mart 2016 tarihinde, www.herkul.org adresinde yayınlanan Sıfır Sorun başlıklı sohbetinde yeşil cübbe giymesiydi. Havuz medyası, daha önce ve sonra pek çok defa giydiği bu cübbeyle darbeye teşebbüs eden askerlere gizli emir verdiğini iddia ettiler.

Yeşilli: Yeşil renkte hususi pasaportu olan memurlar. Bu pasaporta sahip olanlar, bir şekilde Türkiye'nin dışına çıktıktan sonra vize almadan pek çok ülkeye gidebildikleri için daha avantajlıydılar.

Yezid: Ekrem Dumanlı'nın Erdoğan'ın zalimliğini kastederek kullandığı kelime.

Yüksek İstişare Kurulu (YİK): Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan 10. Kuruldur. YİK, 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı resmî gazetede yayınlanan 1'nolu cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur. Kararnamenin

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

4/A maddesinde kurulun amacı, çalışma usul ve esasları hakkında şu bilgi verilir: "Millele ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımlarından istifade edilebilmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu oluşturulmuştur. Kurul üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenir. Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyelerine yapılabilecek ödemeler Cumhurbaşkanınca belirlenir." Görünüşte kendisini kamuoyuna bu şekilde açıklayan YİK, gerçekte ise AKP tüzüğündeki 3 dönem kuralından dolayı bir daha milletvekili olamayan Bülent Arınç, Cemil Çiçek, Mehmet Ali Şahin, Köksal Toptan ve Yıldırım Akbulut gibi eski siyasetçilerin mevcut cumhurbaşkanlığı sistemine karşı itirazlarının önünü kesmek ve AKP'çinden çıkacak yeni bir partiye gitmelerini engellemek amacıyla kurulmuştu. Eski cumhurbaşkanlarından Abdullah Gül, eski başbakanlardan Ahmet Davutoğlu ve TBMM eski başkanı Hikmet Çetin kurul üyeliği teklifini reddettiler. Kurul üyelerine emekli maaşlarının yanı sıra TBMM ana binasında ofis, özel koruma, makam aracı, sekreteryaya ve yüksek maaşlar verilmesi (2019 itibarıyla 18000 TL) sosyal medyada büyük tepki uyandırınca Bülent Arınç, Habertürk TV'de katıldığı bir programda üyelerin yüksek maaşlar almalarını eleştirenlere edepsizler diyerek hakaret etti.

Yüksel Direnişi: Bir avuç insanın, eğitimcinin polis engeline, göz altısına, şiddetine rağmen yılmadan Ankara'nın Yüksel Caddesi'nde, İnsan Hakları Anıtı'nın önünde toplandığı, işimi geri istiyorum dediği, insan hakları için mücadele verdiği direniş. Bu direniş, 9 Kasım 2016 tarihinde "İşimi Geri İstiyorum" dövizli altında Nuriye Gülmen isimli akademisyen tarafından başlatıldı. 23 Kasım 2016 tarihinden itibaren Semih Özakça da bu direnişe katıldı.

Yusuflar: Hz. Yusuf'un hapisanede kalışına telmihen Bediüzzaman, hapishaneye Medrese-i Yusufiyye demişti. Yusuflar ile kastedilen iftiralarla cezaevlerine doldurulan masum insanlardır.

Yüzde Yirmici Profesör: AKP'yi diğer siyasî partilerle mukayese ederek, AKP'nin yüzde yirmi çaldığını söyleyip AKP'li yöneticilerin hırsızlık ve yolsuzluklarını meşrulaştıran Prof. Dr. Ahmet Akgündüz.

Z

Zaman Gazetesi: Feza Gazetecilik bünyesinde ulusal çapta Türkçe yayın yapan günlük gazete. 3 Kasım 1986 tarihinde yayın hayatına başlayan Zaman gazetesi 15 Temmuz Darbe Girişiminden kısa bir süre önce antidemokratik usullerle işgal edilip kayyım devredilmiş, akabinde kapatılmıştır.

Zeki Güven: 1992'de polis akademisinden birincilikle mezun olduktan sonra Ankara'da terör ve istihbarat birimlerinde çalışmaya başlayan Güven çok sayıda kritik operasyonda yer almış. Özellikle 2001'deki Hizbullah operasyonlarını ve Ergenekon operasyonları yöneten isimlerden birisi. Ayrıca 2002 yılında ki meşhur telekulak skandalını ihbar eden polis şefiydi. Türkiye'nin kritik dönemlerine şahitlik eden, birçok önemli operasyona imza atan eski Ankara İstihbarat Şube Müdürü eşi eski hâkim Sevda Güven ile birlikte Eskişehir'de bir alışveriş merkezinin otoparkında düzenlenen operasyonla yakalanarak Ankara'da hâkim karşısına çıkarılıp FETÖ

yöneticiliği suçlamasıyla tutuklandı. Tutuklu bulunduğu Sincan Cezaevindeki hücresinde duruşma öncesi ölü bulundu. Ankara Savcılığı Güven'in ölümünün kalp krizinden kaynaklı olduğunu açıkladı fakat bağımsız kurumlarca detaylı otopsi yapılamadı. Zeki Güven'in bilinen bir sağlık sorunu yoktu. Güven'in 40 gün boyunca tek kişilik hücrede tutulduğu, itirafçı olması için yoğun baskı yapıldığı, 'hazır' ifade tutanaklarını imzalamaya zorlandığı biliniyordu. Havuz medyasında 'Cemaatin altın çocuğu' ve 'kara kutu' olarak tanımlandı. Güven başta Baykal ve MHP'lilere yönelik kaset kumpasları ve çok sayıda 'kirli operasyonun' göbeğindeki isimdi. Mesai arkadaşlarının anlatımlarına göre sadece Baykal olayı değil, özellikle iktidar partisini rahatsız edecek çok sayıda yolsuzluk ve gayri ahlaki ilişkilere dair bilgi sahibiydi. Ankara'yı saran yolsuzluk ve rüşvet ağlarını en iyi bilen isimlerden biriydi. Güven 28 Şubat 2015'te Twitter'dan yaptığı son paylaşımında 'dün mesleğimiz, bugün özgürlüğümüz elimizden alındı, geriye bir tek canımız kaldı' demişti. Zeki Güven'in cenazesi, memleketi Bilecik'e bağlı Yenipazar ilçesinde Yenipazar Mezarlığı'na defnedildi.

Zerdüş: Erdoğan'ın 2015 ve 2016'da mitinglerde Kürtçe Kur'an-ı Kerim mealini elinde sallayarak Selahattin Demirtaş ve HDP'liler için kullandığı ifade. (Bunlar ateist, bunlar Zerdüş. Biz Müslümanız, benim Zerdüş'te işim olmaz.)

Zift Medyası: Gülen Hareketi mensupları ile diğer AKP muhaliflerinin, sürekli yalan ve uydurma haberler yapan Erdoğan yanlısı Havuz medyası hakkında kullandıkları ifade.
Zillet İttifakı: MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin Millet İttifakı için söylediği söz.

Ziyaeddin (Ziyatdin) İsmihanoğlu Kassanov (1958 -):

Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) başkanı ve iş adamı. MİT'ten aldığı yüksek paralar karşılığında yurtdışında Erdoğan hükümeti için casusluk yapmış, eski Sovyet coğrafyasındaki Gülen Hareketi mensuplarının kaçırılmasında organizatörlük etmiştir. Özellikle Ukrayna'daki Türk öğretmenlerin ve gazetecilerin kaçırılıp MİT'e teslim edilmesinde önemli rol oynamıştır.

BİBLİYOGRAFYA

- <http://www.abchukuk.com>
<http://www.aksam.com.tr>
<http://www.cumhuriyet.com.tr>
<http://www.gazetesok.com>
<http://www.gazetevatan.com>
<http://www.gazeteyeniyuzyl.com>
<http://www.gunes.com>
<http://www.haber7.com>
<http://www.haberturk.com>
<http://www.hurriyet.com.tr>
<http://www.milliyet.com.tr>
<http://www.star.com.tr>
<http://www.yurtgazetesi.com.tr>
<https://odatv.com>
<https://t24.com.tr>
<https://tr.euronews.com>
<https://tr.sputniknews.com>
<https://www.ahaber.com.tr>
<https://www.aydinlik.com.tr>
<https://www.birgun.net>
<https://www.dailysabah.com>
<https://www.dw.com/tr/gundem/s-10201>
<https://www.internethaber.com>
<https://www.karar.com>
<https://www.milligazete.com.tr>
<https://www.ortadogugazetesi.com>
<https://www.sabah.com.tr>
<https://www.sozcu.com.tr>
<https://www.takvim.com.tr>
<https://www.turkiyegazetesi.com.tr>
<https://www.wikipedia.org>
<https://www.yeniakit.com.tr>
<https://www.yeniasir.com.tr>
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr>
<https://www.yenisafak.com>
<http://www.herkul.org/bamteli/canli-yayinlanan-bamteli-sifir-sorun/>
<http://yarinhaber.net/guncel/10953/erdogandan-gulene-alim-musveddesi>
https://tr.wikipedia.org/wiki/17_Aralık_yolsuzluk_ve_rüşvet_soruşturması
<https://t24.com.tr/yazarlar/oya-baydar/acinacak-hale-gelmeyiniz-sayin-erdogan.17164>
https://www.tarihtebugun.org/tarihite_bu_sene/2007-senesi-yasananlar.html
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kuvayı_Milliye_Derneği
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hainler-listesinde-13-bin-500-kisi-var-5931453>
<http://fetogercekleri.com/fetode-bugun/zihnini-abddeki-bir-sarlatana-adayan-mankurtlardan-bilim-adami-olmaz/>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-48178720>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-48185860>
<https://t24.com.tr/haber/abdullah-gul-ve-ahmet-davutoglu-ndan-kayyum-tepkisi.833633>
<https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2019/08/19/chpden-kayyumlara-tepki-sandiktan-cikamayanlar->

atama-ile-yonetmek-istiyor

<https://www.evrensel.net/haber/386232/kayyum-karari-sonrasi-29-ilde-418-kisiye-gozalti>

<https://bianet.org/bianet/siyaset/209827-bulten-saat-23-20-de-durdu-anadolu-ajansi-suskun>

<https://www.indyturk.com/node/22371/haber/k%C4%B1%C4%B1%C3%A7dar%C4%9Flu-na-%C5%9Fehit-cenazesinde-sald%C4%B1r%C4%B1>

<https://www.dw.com/tr/alman-polisi-t%C3%BCrkiyeye-ait-bir-ka%C3%A7%C4%B1ma-operasyonunu-engelledi/a-54314257>

<https://www.amerikaninsesi.com/a/abdden-turkiye-kritigi/5482547.html>

<https://stockholmcf.org/european-court-rules-bylock-is-not-a-crime-evidence/>

<https://www.statewatch.org/publications/reports-and-books/bylock-prosecutions-and-the-right-to-fair-trial-in-turkey-the-ecthr-grand-chamber-s-ruling-in-yuksel-yalcinkaya-v-turkiye/>

<https://t24.com.tr/haber/infazlarda-ayrilik-iddiasi-avukatlar-duzenleme-siyasi-mahkumlara-uygulanmiyor,875651>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/turkiye/2020/06/30/ankara-barosuna-sorusturma-karari>

<https://tr.euronews.com/2020/06/30/baro-baskanlar-nn-savunmas-na-kolluk-guclerinden-engel>

<https://www.aljazeera.com/news/2021/5/31/turkey-captures-nephew-of-us-based-cleric>

<https://freedomhouse.org/report/transnational-repression/turkey>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/hdp-ye-kapatma-davasi-acildi-41841533>

<https://www.dw.com/tr/hdp-ye-kapatma-davas%C4%B1-yarg%C4%B1tay-cumhuriyet-ba%C5%9Fsavc%C4%B1l%C4%B1%C4%9F%C4%B1-iddianameyi-anayasa-mahkemesine-sundu/a-56908667>

<https://www.congress.gov/116/meeting/house/110772/documents/HHRG-116-FA14-Wstate-DonnellyD-20201001.pdf>

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2021-10/turkey_report_2021.pdf

<https://www.haberler.com/cumhurbaskani-erdogan-karsimizda-ak-parti-yi-ve-12138781-haber/>

<https://www.bbc.com/turkce/45612978>

<https://www.artigercek.com/haberler/diyanet-ten-gizli-ibareli-cemaatler-raporu>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2017/07/20/1-yila-damga-vuran-26-khk/>

<https://www.turkiyemtv.com.tr/haber/2810057/ali-babacana-fetoye-yardim-ettigi-gerekcesiyle-dava-acildi>

<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/7737/agos-un-sozu-allah-affetsin>

<https://www.dw.com/tr/gazeteci-sedef-kaba%C5%9F-tutukland%C4%B1/a-60522183>

<https://www.diken.com.tr/burhaniye-kaymakami-zeytinli-rock-festivalini-engelledi/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Festival_bans_in_Turkey

<https://www.dw.com/tr/yasaklamaların-son-halkası-zeytinli-rock-festivali/a-62780720>

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/sirnak-ve-siirtte-eren-12-gulesli-operasyonu-basladi-568658.html>

<https://www.aa.com.tr/tr/vg/video-galeri/sirnak-ve-siirtte-1317-personelin-katilimiyla-eren-12-gulesli-operasyonu-baslatildi/224>

https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Claw-Lock

<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/pence-kilit-operasyonu-bolgesinde-pkkli-3-terorist-etkisiz-hale-getirildi/2652506>

<https://www.gov.uk/government/publications/turkey-country-policy-and-information-notes/country-policy-and-information-note-gulenist-movement-turkey-february-2022-accessible-version>

https://en.wikipedia.org/wiki/2023_in_Turkey

https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Claw-Lock

https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_Football_Federation

<https://www.theguardian.com/football/2023/dec/12/ankaragucu-president-faruk-koca-arrested-punching-referee-halil-umut-meler-turkey>

<https://apnews.com/article/230e7a9e52a87194b68ea13fabef08b2>

https://en.wikipedia.org/wiki/Mezopotamya_Agency

<https://www.bianet.org/haber/gazeteci-abdurrahman-goke-yeni-sorusturma-acildi-300986>

<https://www.mlsaturkey.com/tr/tutuklu-gazeteci-abdurrahman-goek-cezaevinden-anlatt-benden-kemal-kurkut-fotograflarinin-intikami-aliniyor>

<https://www.evrensel.net/haber/505018/gazeteci-abdurrahman-gok-tahliye-edildi>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/cd1kzq5kz7po>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.dw.com/tr/m%C4%B1s%C4%B1rda-t%C3%BCrkiyeye-iade-edilen-k%C4%B1r%C4%B1kkale-barosu-avukat%C4%B1-ihsan-y%C4%B1lmaz-tutukland%C4%B1/a-67713210>

<https://www.dw.com/tr/savc%C4%B1dan-k%C3%B6yl%C3%BClerin-bakanlar%C4%B1-dilek%C3%A7eyle-%C5%9Fikayet-etmesi-su%C3%A7tur/a-68160725>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/sinan-ates-sorusturmasinda-ilk-duru%C5%9Fma-1-temmuzda-haber-1665791>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c6pr2y6k8o>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c4nml70g4k4o>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/can-atalay-kararinin-sonuclari-neler-olacak-haber-1662212>

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-bireysel-silahlanma-rekor-k%C4%B1rd%C4%B1/a-68769824>

<https://www.dw.com/tr/bar%C4%B1%C5%9F-pehlivan-bu-cezay%C4%B1-%C3%A7ektirmek-banade%C4%9Ffil-b%C3%BCt%C3%BCn-gazetecilere/a-68294812>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yargitay-can-atalay-karari-icin-toplandi-42388038>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/2024te-turkiyede-neler-oldu-haber-1681283>

<https://www.dw.com/tr/2024te-t%C3%BCrkiyede-neler-oldu-ve-olacak/a-68195231>

https://en.wikipedia.org/wiki/2025_Istanbul_alcohol_poisonings

<https://www.ft.com/content/8633df02-d97e-4f1c-b197-a18df601dd7d>

<https://www.theguardian.com/world/2025/mar/19/istanbul-mayor-arrested-ekrem-imamoglu-days-before-likely-presidential-nomination-erdogan-ntwnfb>

https://en.wikipedia.org/wiki/Arrest_of_Ekrem_%C4%Bomamo%C4%9Flu

https://en.wikipedia.org/wiki/2025_Turkish_protests

https://tr.wikipedia.org/wiki/58._Türkiye_Hükümeti

<https://secim.aksam.com.tr/secim/3-kasim-2002-genel-secimleri>

https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/kopenhag-zirvesi-turkiye-zirvesi-gibi_ID437210/

<https://www.memurlar.net/haber/943923/hablemitoglu-suikastinin-uzerinden-18-yil-gecti.html>

<https://www.voaturkce.com/a/a-17-a-2003-03-13-14-1-87906332/811250.html>

https://tr.wikipedia.org/wiki/58._T%C3%BCrkiye_H%C3%BCk%C3%BBmeti

<https://www.akparti.org.tr/haberler/9-mart-2003-turk-siyasi-tarihinin-ve-ayni-zamanda-ak-parti-tarihinin-donum-noktasi-09032021-200034/>

<https://www.ab.gov.tr/files/Basin/2003/Haziran/18%20Haziran%202003/%C4%B0K%C4%B0Z%20YASALAR%20RESM%C4%B0%20GAZETE%27DE.doc>

https://tr.wikipedia.org/wiki/2004_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri

https://tr.wikipedia.org/wiki/Devlet_g%C3%BCvenlik_mahkemesi

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/trabzondaki-mc-donaldsin-bombalanmasi-20402>

https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27nin_Avrupa_Birli%C4%9Fi_%C3%BCyelik_s%C3%BCreci

https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/agca-nin-tahliye-tarihi-18-ocak-2010_ID549386

https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmet_Ali_A%C4%9Fca

<https://bianet.org/haber/semdinli-sanigi-cavusun-davasi-malatyaya-79125>

<https://www.yenisafak.com/gundem/semdinli-sanigi-cavusa-ilk-durumada-tahliye-2696350>

https://en.wikipedia.org/wiki/Murder_of_Andrea_Santoro

<https://www.indcatholicnews.com/news/6748>

<https://www.catholicculture.org/culture/library/view.cfm?recnum=6783>

<https://hrantdink.org/attachments/article/318/Hrant%20Dink%20Cinayeti%20Davalar%C4%B1%20ve%20Soru%C5%9Fturular%C4%B1%2010.%20Y%C4%B1%20Raporu.pdf>

<https://www.yenisafak.com/gundem/mit-mustesarindan-ezber-bozan-cikis-23326>

<https://tasam.org/tr-TR/Icerik/710/mit-mustesari-emre-taner-bulundugumuz-donem-gelecekte-bircok-ulus->

https://en.wikipedia.org/wiki/Assassination_of_Hrant_Dink

<https://www.tmmob.org.tr/icerik/hrant-dinki-onbinler-ugurladi-hepimiz-hrantiz-hepimiz-ermeniyiz>

<https://www.haberler.com/guncel/20-hizbullah-tetikcisine-omurboyu-hapis-haberi/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Zirve_Publishing_House_murders

<https://www.birgun.net/makale/mit-ne-dedi-neden-dedi-1250>

<https://www.memurlar.net/haber/61670>

<https://haberiniz.com.tr/kose-yazari/muyesseryildiz/yazi/pkk-aciliminda-son-soz-2-2007de-bircok-ulus-devlet-kaybedecek-diyen-kimdi/>
<https://www.haberler.com/guncel/mit-mustesari-emre-taner-den-80-yil-aciklamasi-haberi/>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/turk-demokrasisinin-kara-lekesi-27-nisan-e-muhtirasi-/3202785>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2007_T%C3%BCrkiye_cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1_se%C3%A7imi
https://en.wikipedia.org/wiki/2007_Turkish_presidential_election
https://en.wikipedia.org/wiki/2007_Turkish_general_election
<https://www.yenisafak.com/gundem/abdullah-gul-339-oyla-cumhurbaskani-secildi-64827>
https://en.wikipedia.org/wiki/Abdullah_G%C3%BCl
https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_Protests
https://tr.wikipedia.org/wiki/Hrant_Dink_suikast%C4%B1
<https://failibelli.org/dava/hrant-dink-davasi>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-01-24-voa10-88096557/861820.html>
<https://bianet.org/haber/gaziantep-operasyonunda-gozaltina-alinan-25-kisi-adliyede-104470>
<https://www.memurlar.net/haber/99925/gaziantep-teki-operasyon-kanli-bitti-iste-bilancio.html>
<https://www.memurlar.net/haber/100738/2-subat-2008-den-onemli-gundem-basliklari.html>
<https://bianet.org/haber/chp-turban-degisikligine-karsi-anayasa-mahkemesi-ne-basvurdu-105196>
<https://www.memurlar.net/haber/106483/chp-mahkemedem-pek-bos-donmuyor.html>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turban-tartismalari-60larda-baslamisti-184516>
<https://www.memurlar.net/haber/104465/danistay-yok-un-turban-genelgesini-durdurdu.html>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-03-14-voa20-88123522/867940.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/kapatma-davasinin-iddianamesi/428261>
<https://bianet.org/haber/akp-ye-kapatma-iddianamesinin-tam-metni-105636>
<https://bianet.org/haber/ilhan-selcuk-kemal-alemdaroglu-ve-dogu-perincek-gozaltinda-105759>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-03-21-voa15-88125652/868433.html>
<https://www.memurlar.net/haber/105381/flas-perincek-kemal-alemdaroglu-ve-ilhan-selcuk-a-gozalti.html>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-04-30-voa7-88110287/864547.html>
<https://www.memurlar.net/haber/108737/tck-nin-301-maddesindeki-degisiklik-kabul-edildi.html>
<https://bianet.org/haber/meclis-301-degisikligini-65-e-karsi-250-oyla-kabul-etti-106627>
<https://www.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/01-mayis-2008-taksim-olaylari-raporu/793>
<https://bianet.org/haber/polis-ufuk-uras-ve-korumalarini-tartakladi-106681>
<https://www.bianet.org/haber/1-mayis-in-15-yillik-kronolojisi-2004-2018-207673>
<https://www.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/01-mayis-2008-taksim-olaylari-raporu/793>
<https://bianet.org/haber/polis-ufuk-uras-ve-korumalarini-tartakladi-106681>
<https://www.bianet.org/haber/1-mayis-in-15-yillik-kronolojisi-2004-2018-207673>
<https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?Desc=Sigara-Yasa&ID=3423>
https://www.tdb.org.tr/icerik_goster.php?Id=204
<https://bianet.org/haber/anayasa-mahkemesi-basortusu-duzenlemesini-iptal-etti-107443>
<https://www.hrw.org/tk/news/2008/06/05/233660>
<https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/anayasa-mahkemesinin-5-6-2008-tarihli-ve-e-2008-16-k-2008-116.shtml>
<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2008-116-nrm.pdf>
<https://bianet.org/haber/emekli-generaller-tolon-ve-eruygur-ile-mustafa-balbay-ve-sinan-aygun-gozaltinda-107996>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-07-01-voa2-88125592/868423.html>
<https://www.memurlar.net/haber/114088/>
<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/kilic-ak-parti-kapatilmamistir/428230>
<https://bianet.org/haber/anayasa-mahkemesi-orta-yol-u-buldu-akp-ye-hazine-yardimi-kisildi-108698>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2008-07-30-voa16-88131037/869945.html>
<https://bianet.org/haber/yeni-genelkurmay-baskani-ilker-basbug-108776>
<https://www.denizhaber.net/basbug-resmen-genelkurmay-baskani-haber-14701.htm>
https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/gul-erbakan-i-affetti_ID644634/
<https://www.cubukhaber.com/gulden-erbakana-af-1914h.htm>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

https://tr.wikipedia.org/wiki/Hak_ve_E%C5%9Fitlik_Partisi
<https://www.bianet.org/haber/osman-pamukoglu-nun-partisi-hepar-kendini-kapatti-207763>
https://www.researchgate.net/publication/330601582_Turk_Siyasal_Hayatinda_Hak_ve_Esitlik_Partisi
<https://bianet.org/haber/ergenekon-sorusturmasi-ozkan-ve-capan-gozaltinda-109879>
<https://www.internethaber.com/tuncay-ozkan-gozaltinda-157835h.htm>
<https://t24.com.tr/haber/ergenekon-yine-soke-etti%2C8390>
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-davasi-basliyor-110314>
<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/ergenekon-iddianamesi-kabul-edildi/428232>
<https://www.memurlar.net/haber/108599/>
<https://bianet.org/haber/ogrenci-affi-meclis-ten-gecti-110397>
<https://www.memurlar.net/haber/122548/ogrenci-affi-yasalasti-polis-akademileri-de-ogrenci-affi-kapsaminda.html>
<https://t24.com.tr/haber/cari-acik-eylulde-914-milyon-dolara-geriledi%2C16050>
https://www.mfa.gov.tr/no_3---4-ocak-2009_-israil_in-gazze_ye-kara-harekati-baslatmasi-hk_.tr.mfa
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-yalcin-kucuk-tuncer-kilinc-ve-kemal-guruz-gozaltinda-111787>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Ergenekon_soru%C5%9Fturmas%C4%B1_kronolojisi
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-cephaneligi-buyuyor-genelkurmay-susuyor-111906>
<https://t24.com.tr/haber/golbasinda-sahinin-cephanesi-bulundu%2C23923>
<https://www.memurlar.net/haber/128784/sahin-den-cikan-kroki-turkiye-yi-sarsti.html>
<https://www.theguardian.com/world/2009/jan/30/turkish-prime-minister-gaza-davos> (The Guardian)
<https://bianet.org/haber/erdogan-leaves-davos-gaza-panel-in-protest-112227> (Bianet)
<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/turkeys-erdogan-storms-out-of-davos/> (atlanticcouncil.org)
<https://bianet.org/haber/ahmet-turk-kurtce-konusunca-meclis-tv-yayini-kesti-112759>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2009-02-24-voa17-88167027/876250.html>
<https://www.sendika.org/2009/02/trt-kurtceyi-sese-hapsediyor-ahmet-turke-sansur-28903>
<https://www.bianet.org/haber/muhsin-yazicioglu-nun-bindi-gi-helikopter-dustu-111992>
<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/muhsin-yazicioglunun-hayatini-kaybettigi-helikopter-kazasina-iliskin-sorusturma-ve-davalar-suruyor/1098059>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2009_Medair_Bell_206_kazasi
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c043/b072/tbmm230430720017.pdf?>
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-haberal-manisali-ve-alti-kisi-tutuklandi-113887>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2009-04-13-voa12-88141432/871810.html>
<https://www.memurlar.net/haber/147170/haberal-in-hastalari-da-iddianamede.html>
<https://bianet.org/haber/dtp-operasyona-tepkili-akp-secimleri-hazmedemedi-113816>
<https://www.haberler.com/guncel/prof-dr-mehmet-haberal-tutuklandi-haberi/>
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-haberal-manisali-ve-alti-kisi-tutuklandi-113887>
<https://www.gundem.be/haberler/turkiye/prof-dr-mehmet-haberal-tutuklanak-metris-cezaevi-ne-gonderildi/>
<https://www.haberler.com/guncel/ata-ya-ergenekon-sikayetini-111-bin-kisi-katildi-haberi/>
<https://www.dunya.com/gundem/039ergenekon039-anitkabiro39de-protesto-edildi-haberi-75447>
<https://t24.com.tr/haber/baskentliler-anitkabiri-ziyaret-etti%2C41727>
<https://www.haberler.com/guncel/ata-ya-ergenekon-sikayetini-111-bin-kisi-katildi-haberi/>
<https://www.dunya.com/gundem/039ergenekon039-anitkabiro39de-protesto-edildi-haberi-75447>
<https://t24.com.tr/haber/baskentliler-anitkabiri-ziyaret-etti%2C41727>
<https://www.bianet.org/haber/mardin-de-nisan-torenine-saldirida-44-kisi-oldu>
https://tr.wikinews.org/wiki/Mardin%27de_dügüne_silahlı_saldırı
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97775>
<https://www.bianet.org/haber/issiz-sayisi-artmaya-devam-ediyor-114528>
<https://www.memurlar.net/haber/139562/issiz-sayisi-3-milyon-802-bin-oldu.html>
<https://www.bianet.org/haber/issiz-sayisi-artmaya-devam-ediyor-114528>
<https://www.memurlar.net/haber/139562/issiz-sayisi-3-milyon-802-bin-oldu.html>
<https://cgd.org.tr/internet-medyasi/hurriyet-web/2009/05/18/turkan-saylani-kaybettik/>
<https://www.bianet.org/haber/cydd-baskani-turkan-saylan-yasamini-yitirdi-114573>

https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/turkan-saylan-hayatini-kaybetti_ID665248/
<https://www.memurlar.net/haber/144293/nabucco-projesi-imzalandi.html> (Memurlar.net)
https://tr.wikinews.org/wiki/Nabucco%27da_devletler_aras%C4%B1_anla%C5%9Fma_imzaland%C4%B1 (tr.wikinews.org)
https://tr.wikipedia.org/wiki/Nabucco_Do%C4%9Falgaz_Boru_Hatt%C4%B1 (tr.wikipedia.org)
<https://www.yenisafak.com/gundem/garipogluna--tmsf-soku-199464>
<https://www.memurlar.net/haber/144933/> <https://www.ozdebir.org.tr/icerik/yok-genel-kurulundan-katsayi-uygulamasinin-kaldirilmesi-karari-cikti?cid=247>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2009-09-17-voa1-88158002/874783.html>
https://www.mfa.gov.tr/no_-162_-18-eylul-2009_-turkiye-ve-suriye_nin-vize-uygulamasini-kaldirmasi-hk_.tr.mfa
<https://www.dunya.com/gundem/turkiye-suriye-arasinda-vize-kalkti-haberi-90272>
<https://www.bianet.org/haber/disk-baskani-celebi-ye-silahli-saldiri-117440>
<https://www.bianet.org/haber/anayasa-mahkemesi-dtp-yi-kapatti-118820>
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2009-12-11-voa6-88147042/872846.html>
<https://www.hrw.org/tr/news/2009/12/11/238453>
https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/agca-nin-tahliye-tarihi-18-ocak-2010_ID549386/
https://tr.wikinews.org/wiki/Mehmet_Ali_A%C4%9Fca_tahliye_edildi
<https://bianet.org/haber/tahliye-olan-agca-askerlik-de-yapmayacak-119500>
<https://www.memurlar.net/haber/158973/5947-sayili-tam-gun-yasasi-resmi-gazetede-yayimlandi.html>
<https://www.yenisafak.com/gundem/tam-gunde-son-viraj-575091>
<https://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=52641> <https://www.ozelrastaneler.org.tr/2010da-saglik-sektorunde-yasanlar-2/>
<https://www.medimagazin.com.tr/hekim/btam-gun-yasasi-anayasa-mahkemesine-goturuluyorb-24345>
https://tr.wikinews.org/wiki/Balyoz_darbe_plan%C4%B1_soru%C5%9Fturmas%C4%B1_ile_ilgili_olarak_tutuklanan_subay_say%C4%B1s%C4%B1_37%27ye_ula%C5%9Ft%C4%B1
<https://www.voaturkce.com/a/a-17-2010-02-26-voa20-88922297/881556.html> <https://t24.com.tr/haber/ikinci-balyoz-dalgasi-18-asker-gozaltinda%2C71357>
<https://www.bianet.org/haber/emekli-generaller-cetin-dogan-ve-engin-alan-tutuklandi-120305>
<https://bianet.org/haber/secimde-kurtce-serbestlesiyor-siyasi-partiler-yasasi-ne-olacak-121213>
<https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/secimlerin-temel-hukumleri-ve-secmen-kutukleri-hakkinda-kanun-ile-milletvekili-secimi-kanununda>
<https://iesob.tr/uploads/dosyalar/genelgeler/882-5980-sayili-kanun.docx>
<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Kararlar/2011Pdf/2011-140.pdf>
<https://www.bianet.org/haber/sonunda-taksim-de-1-mayis-alanindayiz-121695>
<https://bianet.org/haber/baykal-istifa-etti-komple-iktidar-in-onayi-olmadan-yapilamaz-dedi-121875>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Deniz_Baykal_kaset_skandal%C4%B1
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/feonun-siyasetin-seyrini-degistiren-kaset-komposu/634460>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2010_%C4%B0skenderun_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
<https://www.voaturkce.com/a/iskenderunda-saldiri-6-asker-oldu-95245889/884391.html> <https://t24.com.tr/haber/iskenderunda-roketatarli-saldiri-7-sehit-8-asker-yarali%2C79167>
<https://ihh.org.tr/mavi-marmara>
https://en.wikipedia.org/wiki/2010_Gaza_flotilla_raid
<https://www.theguardian.com/world/2010/may/31/israeli-attacks-gaza-flotilla-activists>
<https://bianet.org/haber/kopya-iddialari-eyluldeki-tus-ve-kpss-yi-erteledi-124631>
<https://www.star.com.tr/secim/12-eylul-referandum-sonuclari> https://tr.wikipedia.org/wiki/2010_T%C3%BCrkiye_anayasa_de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi_referandumu
<https://www.memurlar.net/haber/177429/referandumun-resmi-sonuclari-aciklandi.html>
<https://bianet.org/haber/sinav-yolsuzluklari-osym-baskani-yarimagan-i-istifa-ettirdi-124924> <https://blog.beyazgazete.com/2010/9/21/osym-baskani-unal-yarimagan-istifa-etti-940734.html>
<https://t24.com.tr/haber/ve-osym-baskani-istifa-etti%2C99854>
<https://bianet.org/haber/hanefi-avci-karargah-orgutune-yardim-dan-tutuklandi-125100> <https://t24.com.tr/haber/hanefi-avci-tutuklandi-istanbul-aa%2C101541>
<https://www.dunya.com/gundem/sinavlara-turbanla-girilebilecek-haberi-128787>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.haber7.com/egitim/haber/626863-osym-sinavlarinda-basortusu-serbest>
<https://www.iha.com.tr/haber-yokden-turban-cikisi-142668>
<https://ulusalbayrak.com/Uploads/ExternalFiles/1301201116002107834131.pdf>
<https://bianet.org/haber/yargitay-tutuklama-karari-verdi-ama-hizbullahcilar-kayip-127186>
<https://www.voaturkce.com/a/article-23-hizbullah-ve-pkk-tutuklusu-tahliye-edildi-112913459/891155.html>
<https://www.hukukihaber.net/6-kisi-daha-tahliye-edildi>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/tutukluluk-suresinin-sinirlendirilmesi-tartismalari/185420>
<https://www.haberturk.com/gundem/haber/652927-hizbullah-davasinda-gelisme>
<https://bianet.org/haber/diyarbakir-da-bes-hizbullah-sanigina-tahliye-126981>
<https://serbestiyet.com/featured/o-dun-bugundu-insanlik-anitinin-infazi-205582/>
<https://www.indyturk.com/node/604646>
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nsanl%C4%B1k_An%C4%B1t%C4%B1
https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/tarihin-en-buyuk-affi-kabul-edildi_ID740162/
<https://www.yenisafak.com/egitim/ogrenciye-af-meclisten-gecti-302855>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225M1-1.htm>
<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/torba-yasa-yayimlandi/351273>
<https://egitim.ankara.edu.tr/aftan-faydalanmak-isteyen-ogrenciler-icin-2/>
<https://w3.bilkent.edu.tr/www/af-kanunu-uygulama-esaslari/>
<https://www.bloomberght.com/balyozdan-pasalara-tutuklama-ve-yakalama-karari-862749>
https://www.haberler.com/guncel/emekli-komutanlara-tutuklama-karari-2531040-haberi/?ref=amp_more
<https://www.rtuk.gov.tr/6112-sayili-radyo-ve-televizyonlarin-kurulus-ve-yayin-hizmetleri-hakkinda-kanun-yururluge-girdi-2636>
<https://www.tgc.org.tr/images/basin-mevzuati/6112.pdf>
<https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/radyo-ve-televizyonlarin-kurulus-ve-yayin-hizmetleri-hakkinda-kanun-6112>
https://egem.ege.edu.tr/tr-8149/6112_sayili_kanun_.html
<https://www.rtuk.gov.tr/hakkimizda/1749>
https://www.mfa.gov.tr/no_-99_-12-mayis-2010_-turkiye-cumhuriyeti-ile-rusya-federasyonu-vatandaslarinin-karsilikli-seyahatlerine-iliskin-usullere-dair.tr.mfa
https://www.mfa.gov.tr/rusya-federasyonu_na-seyahat-etmek-isteyen-vatandaslarimizin-dikkatine---25-mayis-2010.tr.mfa
https://www.mfa.gov.tr/no_-167_-27-temmuz-2010_-rusya-ile-vize-muafiyeti-hk_.tr.mfa
https://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/rusya_ve_turkiye_karsilikli_olarak_vizeyi_kaldirdi.pdf
https://www.tursab.org.tr/haberler/turkiye-rusya-arasinda-vize-muafiyet-anlasmasi_5976
<https://www.denizhaber.net/vize-muafiyeti-anlasmasi-uygulamada-haber-34691.htm>
<https://bianet.org/haber/12-haziran-genel-secim-sonuclari-belli-oldu-130687>
<https://www.haberturk.com/secim/secim2011/genel-secim>
<https://secim.aksam.com.tr/secim/12-haziran-2011-genel-secimleri>
<https://bianet.org/haber/aziz-yildirim-tutuklandi-131356>
https://bigpara.hurriyet.com.tr/haber/aziz-yildirim-tutuklandi_ID762084/
<https://bianet.org/haber/kosaner-ve-kuvvet-komutanlari-gorevi-birakti-131836>
<https://www.bloomberght.com/orgeneral-kosaner-ve-3-kuvvet-komutani-istifa-etti-933727>
https://www.tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Silahl%C4%B1_Kuvvetlerinde_29_Temmuz_2011_krizi
<https://www.tff.org/default.aspx?ftxtID=13257&pageID=285>
<https://www.bloomberght.com/fenerbahce-avrupadan-men-edildi-953839>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2011_T%C3%BCrk_futbolu_%C5%9Fike_davas%C4%B1
<https://www.haksozhaber.net/cubbeli-ahmet-hoca-tutuklandi-26172h.htm>
<https://www.t24.com.tr/haber/cubbeli-ahmet-hoca-tutuklandi%2C186050>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/cubbeli-ahmet-tutuklandi-304396>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Uludere_Olay%C4%B1
<https://www.ihd.org.tr/roboski-katliami-raporu-03-ocak-2012/>
<https://bianet.org/haber/ilker-basbug-tutuklandi-135250>
<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/ilker-basbug-serbest-birakildi/176520>
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0lker_Ba%C5%9Fbu%C4%9F

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d24/c015/tbmm24015059.pdf>
<https://www.memurlar.net/haber/140676/mit-gorevlileri-icin-ozel-yetki-soruşturmasi-izne-baglandi.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ozel-yetki-mahkeme-davetinde-islem-yapma-onayi-70210>
<https://bianet.org/haber/zamanasimi-karari-insanlik-dustu-136890>
<https://www.bianet.org/haber/yargitay-sivas-katliamina-zamanasimini-onadi-157459>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2012_T%C3%BCrk_F-4_
<https://www.21yyte.org/milli-guvenlik-ve-dis-politika-arastirmalari-merkezi/turk-hava-kuvvetlerine-ait-rf-4-ucaginin-suriye-aciklarinda-akdenize-dusurulmesi-olayinin-analizi-ve-degerlendirilmesi-6658>
<https://www.memurlar.net/haber/2012-turk-savas-ucagi-suriye-tarafindan-dusuruldu-171602/>
<https://www.tdpkrizleri.org/wp-content/uploads/2016/02/TDP-Eray-Final.pdf> (sayfa 83) (tdpkrizleri.org)
<https://www.21yyte.org/milli-guvenlik-ve-dis-politika-arastirmalari-merkezi/turk-hava-kuvvetlerine-ait-rf-4-ucaginin-suriye-aciklarinda-akdenize-dusurulmesi-olayinin-analizi-ve-degerlendirilmesi-6658>
<https://www.memurlar.net/haber/2012-turk-savas-ucagi-suriye-tarafindan-dusuruldu-171602/>
<https://www.tdpkrizleri.org/wp-content/uploads/2016/02/TDP-Eray-Final.pdf> (sayfa 83) (tdpkrizleri.org)
https://tr.wikipedia.org/wiki/2012_Afyonkarahisar_patlamasi
<https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/cephanelikte-patlama-25-sehit>
https://www.tdmd.org.tr/pdf/pdf2015/TDMSK_047.pdf
<https://isguvenligi.net/muhimmat-deposunda-patlama-25-sehit/>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>
<https://bianet.org/haber/dogan-firtina-ve-ornek-e-20-yil-141015>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/3961/hursit-tolona-zirve-davasindan-tutuklama-karari> (Agos)
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hursit-tolona-tutuklama-karari/284094> (aa.com.tr)
<https://www.voaturkce.com/a/pkk-8-kamu-gorevlisini-serbest-birakti/1620600.html>
<https://www.memurlar.net/haber/351735/adalet-bakanligi-ve-ak-parti-onunde-patlama.html>
<https://www.olay53.com/haber/adalet-bakanligina-ses-bombasi-atildi-52387.htm>
<https://www.odatv.com/siyaset/akp-genel-merkezine-lav-silahli-saldiri-33308>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/ozel-ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-306766>
<https://bianet.org/haber/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-163187>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-17749520>
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-turkiyeden-ozur-diledi/262717>
<https://bianet.org/haber/israil-mavi-marmara-icin-ozur-diledi-145323>
<https://www.bloomberght.com/israil-turkiyeden-ozur-diledi-1324357>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2013_Reyhanl%C4%B1_bombal%C4%B1_sald%C4%B1r%C4%B1lar%C4%B1
<https://www.bianet.org/haber/zamanasimi-karari-insanlik-dustu-136890>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park%C4%B1_olaylar%C4%B1_zaman_%C3%A7izelgesi
https://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/1c021ea7287bccb_ek.pdf
<https://www.bianet.org/haber/gezi-7-yasinda-224885>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park%C4%B1_olaylar%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/130601_gezi_parki_basladi
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gezi-parki-ayaklanmasi-basladi-23614842>
<https://www.bloomberght.com/3-koprunun-temeli-atildi-1365253>
<https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/11179/-yavuz-sultan-selim-koprusu-nun-temeli-atildi->
<https://www.ab.gov.tr/p.php?e=48968>
<https://bianet.org/haber/yavuz-sultan-selim-koprusu-nun-temeli-atildi-146997>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ethem-sarisuluk-anma-programi-385801>
<https://www.bianet.org/haber/ethem-sarisuluk-icin-anma-izni-verilmiyor-197808>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/02/130602_anarki_ankara_torba_sokak_eylemleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/08/130803_ali_ismail_korkmaz
<https://bianet.org/haber/ali-ismail-korkmazin-olumu-davanin-seyrinde-203876>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ali-ismail-korkmaz-davasi-izleniyor-23637311>
<https://www.bloomberght.com/ergenekon-kararlari-aciklandi-1404991>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>
<https://www.mfa.gov.tr/modern-demokrasi-paketine-iliskin-basbakanimiz-tayyip-erdogan-in-basin-aciklamasi.tr.mfa>
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/13/1/13-01-38.pdf>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/demokratiklesme-paketi-detaylari-24907758>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Marmaray_T%C3%BCneli
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/marmaray-aciliyor/208358>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/mecliste-tarihi-an-ak-partili-4-vekil-genel-kurula-basortulu-girdi/207648>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ali-agaoglu-adli-kontrol-sartiyla-serbest/196164>
<https://www.habername.com/haber-yolsuzluk-operasyonunda-14-kisi-mahkemeye-sevk-edildi-94741.htm>
https://www.antalyahaber.com.tr/haber/guler--caglayan--zarrab-ve-arslan-tutuklandi_2190/
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/uc-bakan-istifa-etti/195136>
https://tr.wikipedia.org/wiki/17-25_Aral%C4%B1k_Yolsuzluk_ve_R%C3%BC%C5%9Fvet_Operasyonu
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ardan-yeni-gorev-degisiklikleri/195543>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/17-25-operasyonunda-yeni-gorev-degisikligi-25457836>
<https://www.milligazete.com.tr/haber/3918433/17-25-operasyonunda-dava-dosyalari-degerlendiriliyor>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ak-partide-3-milletvekili-disiplin-kuruluna-sevk-edildi/194798>
<https://www.bianet.org/haber/gunay-ve-ozdalga-akp-den-istifa-etti-152419>
<https://sendika.org/2013/12/akpli-vekilleri-ihrac-talebiyle-disipline-sevk-edildi-158267>
<https://www.bloomberght.com/sike-davasinda-karar-aciklandi-1493179>
<https://t24.com.tr/haber/yargitay-sike-kararini-acikladi-aziz-yildirimin-baskanligi-dusecek%2C248605>
<https://bianet.org/haber/sike-davasi-nda-yildirim-a-onama-152899>
<https://www.bloomberght.com/eski-halkbank-gm-aslan-tahliye-edildi-1510063>
<https://www.memurlar.net/haber/457158/halk-bankasi-eski-genel-muduru-tahliye-edildi.html>
<https://www.diken.com.tr/17-aralik-operasyonunda-eski-halkbank-genel-muduru-dahil-dokuz-tahliye/>
<https://www.bianet.org/haber/erdogan-bilal-erdogan-kayitlari-internete-dustu-154039>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-bilal-erdogan-gorusmeleri-kayitlari-15396920>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/02/140225_erdogan_bilal_ses_kaydi
<https://www.bianet.org/haber/bakan-cocuklari-ve-sarraf-a-tahliye-153822>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bes-kisiye-tahliye/178505>
<https://www.evrensel.net/haber/79359/reza-zarrab-ve-bakan-cocuklari-tahliye-edildi>
<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/dershaneler-tarih-oluyor/15986>
<https://www.bianet.org/haber/meb-yasasi-onaylandi-dershaneler-kapaniyor-153848>
<https://www.ozdebir.org.tr/icerik/dershaneleri-kapan-tan-ve-meb-kadrolarini-bosaltan-kanun-tasarisi-tbmmde-kabul-edildi?cid=508>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140307_basbug_tahliye
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/egrnDen-davasi-basbug-tahliye-edildi-25876530>
<https://t24.com.tr/haber/egrnDen-davasinda-basbug-tahliye-edildi,252276>
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-davasinda-uc-tahliye-154054>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140311_berkin_elvan_ordu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Berkin_Elvan
<https://www.bianet.org/haber/berkin-elvan-ayakta-ziyaret-izinine-cikti-160215>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
<https://www.bianet.org/haber/twitter-i-kapatti-154327>
<https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/turkiye-barolar-birligi-tib-e-dava-acti-23580>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-f-16lari-suriye-ucagini-vurdu/172567>
<https://bianet.org/haber/turkiye-suriye-ucagini-dusurdu-154378>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiye-suriye-savas-ucagini-dusurdu/1877455.html>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/milyonlarin-bulusma-adresi-yenikapi-/626659>
<https://www.akparti.org.tr/haberler/burasi-bug%C3%BCn-2-milyonu-gord%C3%BC/>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiyede-youtube-yasaklandi/1880621.html>
<https://www.voanews.com/a/turkey-blocks-access-to-youtube-after-audio-recordings-leaked/1880991.html>
https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-ilk-basortulu-rektoru-oldu/168018>
https://tr.wikipedia.org/wiki/12_Eyl%C3%BCL_Davas%C4%B1
<https://www.bianet.org/haber/evren-ve-sahinkaya-ya-muebbet-hapis-156547>
<https://www.bloomberght.com/evren-ve-sahinkaya-icin-karar-cikti-1579441>
<https://www.yenisafak.com/gundem/erdoganin-adayliginda-onemli-detay-663019>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1C4%9F%C4%B1_se%C3%A7imi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ak-partinin-yeni-genel-baskan-adayi-ahmet-davutoglu/156313>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Recep_Tayyip_Erdo%C4%9Fan#Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1C4%9F%C4%B1_d%C3%B6nemi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/12-cumhurbaskani-erdogan-goreve-basladi/157054>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/davutoglu-yeni-kabineyi-acikladi/157155>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/vali-kararnamesi-resmi-gazetede-27208548>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/150119_turkiye_meclis_yuce_divan_oylamasi
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2015/02/150203_bankasya_tmsf
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150222_turkiye_suriye_suleyman_sah
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eah_Firat_Operasyonu
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150228_turkiye_cumhuriyet_pkk_aciklama
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/pkk-olaganustu-kongreye-cagri-yapildi/158824>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150323_arinc_gokcek
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/arinc-gokcek-e-agir-konusmustu-28427857>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150331_berkin_elvan_savci_rehin
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmet_Selim_Kiraz
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/caglayan-adliyesinde-rehine-krizi-28534479>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Haziran_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/06/150607_secim_sonuclari_genel
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Suru%C3%A7_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150720_suru%C3%A7_patlama
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-secim-hukumeti-icin-davutoglu-ye-tkilendirirdi/1142>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150906_daglica_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Da%C4%9Fl%C4%B1ca_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150908_igdir_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_I%C4%9Fd%C4%B1r_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Ankara_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151010_ankara_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151101_turkiye_secim_sonuclari
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_T%C3%BCrkiye%27nin_Sukhoi_Su-24_u%C3%A7u%C4%9F%C4%B1n%C4%B1_d%C3%BCr%C3%BCmesi
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151124_turkiye_rusya_ucak_dusuruldu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Tahir_El%C3%A7i
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151128_tahir_elci_oludurdu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bu_Su%C3%A7a_Ortak_Olmayaca%C4%9F%C4%B1z
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160111_akademisyenler_baris_bildirisi
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_Sultanahmet_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160112_sultanahmet_patlama
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160114_diyarbakir_cinar_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_%C3%87%C4%B1nar_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160115_baris_akademisyenler_gozalti
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bu_Su%C3%A7a_Ortak_Olmayaca%C4%9F%C4%B1z
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-okul-bahcesine-bomba-atildi-40045343>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160122_diyarbakir_okul_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eubat_2016_Ankara_bombalamas%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160217_ankara_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mart_2016_%C4%Bostanbul_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160319_istanbul_patlama
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160329_abd_turkiye_askeri_aileler
<https://tr.euronews.com/2016/03/29/abd-turkiye-deki-askeri-personel-ailelerini-tahliye-ediyor>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160505_davutoglu_akp_kongre
https://tr.wikipedia.org/wiki/Ahmet_Davuto%C4%9Flu#Genel_Ba%C5%9Fkanl%C4%B1ktan_istifas%C4%B1
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kilis-ten-turkiye-ye-yardim-cagrisi-40099812>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/04/160426_kilis_roketsaldirisi
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2016/05/160531_paypal_turkiye
https://tr.wikipedia.org/wiki/PayPal#T%C3%BCrkiye'de_faaliyetlerinin_durdurulmas%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_%C4%Bostanbul_Atat%C3%BCrk_Havaliman%C4%B1_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/06/160628_istanbul_havalimani_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/15_Temmuz_darbe_giri%C5%9Fimi
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36802791>
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_h%C3%A2L_\(T%C3%BCrkiye,_2016-2018\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_h%C3%A2L_(T%C3%BCrkiye,_2016-2018))
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36845534>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/15-temmuz-artik-resmi-tatil/637542>
https://tr.wikipedia.org/wiki/15_Temmuz_Demokrasi_ve_Milli_Birlik_G%C3%BCn%C3%BC
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160723-8.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/667_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160731-5.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/669_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/Demokrasi_ve_%C5%9Eehitler_Mitingi
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36998863>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160817M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/670_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/671_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/Yavuz_Sultan_Selim_K%C3%B6pr%C3%BCs%C3%BC
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37196185>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/672_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/673_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/674_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/675_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/676_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.bbc.com/turkce/turkiye-37874027>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Selahattin_Demirta%C5%9F
https://tr.wikipedia.org/wiki/Figen_Y%C3%BCksekda%C4%9F
<https://www.dw.com/tr/hdpli-vekillere-gece-yar%C4%B1s%C4%B1-operasyonu/a-36257665>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161122.htm>
[https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_hal_kanun_h%C3%BCkm%C3%BCnde_kararnameleri_\(2016%E2%80%932018\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_hal_kanun_h%C3%BCkm%C3%BCnde_kararnameleri_(2016%E2%80%932018))
[150](https://www.europarl.europa.eu/news/tr/press-room/20161117IPR51549/avrupa-parlamentosu-turkiye-ile-</p></div><div data-bbox=)

uyelik-muzakerelerini-gecici-olarak-dondurdu

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%E2%80%93Avrupa_Birli%C4%9Fi_ili%C5%9Fkileri

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161125-8.htm>

https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2016/11/161125_otv_duzenleme

<https://tr.euronews.com/2016/11/25/otv-oranlarinda-yeni-duzenleme-yururluge-girdi>

<https://www.bloomberght.com/doviz/haber/1953201-dolar-ve-euroda-tarihi-zirve>

<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/dolar-ve-euroda-tarihi-rekor-40288467>

<https://www.sozcu.com.tr/2016/ekonomi/dolar-ve-euroda-tarihi-rekor-1566360/>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38273041>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/besiktastaki-teror-saldirisinda-olenlerin-sayisi-44e-yukseldi>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/besiktasta-teror-saldirisi/711875>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-anayasa-degisiklik-teklifi-40300014>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/kayseride-patlama-askerleri-tasiyan-araca-saldiri>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kayseride-teror-saldirisi/713886>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kayseride-teror-saldirisi-40308963>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/rus-buyukelci-andrey-karlova-saldiri>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/rus-buyukelciye-silahli-saldiri-40309965>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/rusyanin-ankara-buyukelcisi-andrey-karlov-saldirida-hayatini-kaybetti/714421>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/avrasya-tuneli-acildi/716064>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/avrasya-tuneli-acildi>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/avrasya-tuneli-acildi-40312127>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi/719041>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi-40315384>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi>

<https://www.dw.com/tr/gazeteci-ahmet-%C5%9F%C4%B1k-tutukland%C4%B1/a-36961207>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38479477>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gazeteci-ahmet-sik-tutuklandi-40316923>

<https://t24.com.tr/haber/gazeteci-ahmet-sik-tutuklandi,378899>

<https://www.dw.com/tr/istanbulda-yeni-y%C4%B1l-gecesi-ter%C3%B6r-sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1-39-%C3%B6l%C3%BC/a-36997494>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/reina-saldirisi-2017de-yasanan-teror-saldirisi>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/reina-saldirisinda-olenlerin-isimleri-belli-oldu-40318236>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170123-1.htm>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38722532>

<https://www.dw.com/tr/ohal-i%C5%9Flemleri-inceleme-komisyonu-kuruldu/a-37245837>

<https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/duyurular/ohal-islemleri-inceleme-komisyonu-kuruldu/>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38523726>

<https://www.cnnturk.com/turkiye/izmir-adliyesi-onunde-patlama>

<https://www.dw.com/tr/izmir-adliyesinde-patlama/a-37045791>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/izmir-adliyesinde-patlama-40329461>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-8.htm>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-9.htm>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-10.htm>

<https://www.dw.com/tr/alt%C4%B1-y%C3%BCz-%C3%BCzerinde-akademisyen-i%C5%9Ften-at%C4%B1ld%C4%B1/a-37055834>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38535586>

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.birlesim_baslangic_tarihi?kanunlar_sira_no=190218

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-ba%C5%9Fkanl%C4%B1k-sistemine-do%C4%9Fru-ilk-ad%C4%B1m/a-37101327>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38623606>

<https://www.dw.com/tr/anayasa-de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi-paketinde-ilk-tur-tamamland%C4%B1/a-37130690>

https://www.ntv.com.tr/turkiye/anayasa-degisikligi-teklifinde-ilk-tur-tamamlandi,xX_7xH4eDk2L5vQsxM3u

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

VQ

- <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/anayasa-degisikligi-kabul-edildi/731787>
<https://www.bianet.org/haber/anayasa-degisikligi-teklifi-meclis-ten-gecti-182910>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170123.htm>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/81-ilde-genel-asayis-uygulamasi-298347.html>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170207M1-1.pdf>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170209M1-1.pdf>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/03/20170329-16.htm>
https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2017Referandum/sandik_sonuc_genel.pdf
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/akpm-turkiyeyi-yeniden-siyasi-denetime-aldi/806975>
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/689-ve-690-sayili-khklar-resmi-gazetede-yayimlandi-312401.html>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/denizli-bas-savcısı-mustafa-alper-kazada-hayatini-kaybetti-40454411>
<https://www.dw.com/tr/15-temmuz-%C3%A7at%C4%B1-davas%C4%B1-ba%C5%9Fad%C4%B1/a-38953441>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yeni-akit-genel-yayin-yonetmeni-kadir-demirel-olduruldu-40472994>
<https://www.dw.com/tr/kılıçdarođlu-adalet-yürüyüşüne-başladı/a-39252132>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170622-13.htm>
<https://www.dw.com/tr/avrupa-parlamentosu-t%C3%BCrkiye-raporunu-kabul-etti/a-39573946>
<https://www.reuters.com/article/turkey-security-dismissals-idTRKBN19ZOYF>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ohal-4-defa-uzatildi/864019>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-40650637>
<https://www.dw.com/tr/ak%C4%B1nc%C4%B1-%C3%BCss%C3%BC-davas%C4%B1-ba%C5%9Fad%C4%B1/a-39921788>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/20170825.htm>
<https://www.reuters.com/article/us-turkey-iran-usa-idUSKCN1BH2K3>
<https://www.dw.com/tr/ayse-tu%C4%9Fkun-annesi-hatun-tu%C4%9Fkun-cenazesine-sald%C4%B1r%C4%B1/a-40518156>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/irak-ve-suriyeye-sinir-otesi-operasyon-izninini-uzatilmasi-kabul-edildi/921463>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41377190>
<https://www.ntv.com.tr/ekonomi/orta-vadeli-program-aciklandi-mtvye-yuzde-40-zam,UY5j8a0FjU6oAVzT6QqJ3A>
<https://www.aljazeera.com/news/2017/10/16/missing-turkish-teacher-deported-from-pakistan> (Al Jazeera)
<https://pakturkfile.org/2021/09/21/pakistandan-kacirilan-kacmaz-cifti-turkey-tribunalda-tanik-olarak-dinlendi/> (pakturkfile.org)
<https://tenkilmemorial.org/tenkil-veritabani/mesut-kacmaz/> (tenkilmemorial.org)
<https://www.dw.com/tr/ankara-valili%C4%9Fi-ankaradaki-t%C3%BCm-toplant%C4%B1-ve-g%C3%B6sterileri-yasaklad%C4%B1/a-40763393>
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/tskdan-idlibde-kesif-faaliyeti-334998.html>

<https://www.dw.com/tr/bal%C4%B1kesir-belediye-ba%C5%9Fkan%C4%B1-ahmet-edip-u%C4%9Fur-istifa-etti/a-41173048>
<https://www.euronews.com/2017/11/14/aihm-turkiye-den-gelen-25-bin-basvuruyu-reddetti>
<https://www.amerikaninsesi.com/a/turkiye-den-abd-ye-reza-zarrab-icin-iki-nota/4120722.html>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/ovit-tuneli-trafige-acildi-340511.html>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/ovit-tuneli-trafige-acildi-340511.html>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42166038>
<https://www.dw.com/tr/reza-zarrab-zafer-%C3%A7a%C4%9Fayana-r%C3%BC%C5%9Fvet-verdim-dedi/a-41590862>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/reza-zarrab-ve-22-yakinina-ait-mal-varliklarina-el-konuldu-40664656>
<https://www.euronews.com/2017/12/06/turk-halk-oyunlari-ekibinden-11-kisi-macaristan-da-iltica-etti>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/uskudar-umraniye-cekmekoy-metro-hatti-acildi-345470.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/leyla-zananin-milletvekilligi-dusuruldu/1028551>
<https://www.bloomberght.com/leyla-zana-nin-milletvekilligi-dusuruldu-2085684>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-42669472>

<https://www.msb.gov.tr/ZeytinDaliHarekati>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Zeytin_Dal%C4%B1_Harek%C3%A2t%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/Sadece_Diktat%C3%B6r_Oyunu_Yasa%C4%B1n%C4%B1n_Kald%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1_Hakk%C4%B1nda_Kanun_Teklifi
<https://www.bianet.org/haber/tyatrolarda-metni-okuma-eylemi-187314>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/furkan-egitim-ve-hizmet-vakfina-operasyon-21-kisi-gozalti/1046139> (aa.com.tr)
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrk-tabipleri-birli%C4%9Fi-merkez-konseyi-%C3%BCyeleri-g%C3%B6zalt%C4%B1na-al%C4%B1nd%C4%B1/a-42372852>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/deniz-yucel-tahliye-edildi/1065221>
<https://www.voaturkce.com/a/altan-kardesler-ve-ilicak-a-muebbet-hapis-cezasi/4257513.html>
<https://medyascope.tv/2018/02/16/altan-kardesler-ve-nazli-ilicaka-agirlastirilmis-muebbet-hapis-cezasi-verildi/>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhur-ittifaki-teklifinin-detaylari-belli-oldu/1069741>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cankurtaran-tuneli-ulasima-acildi/1077159>
<https://www.diken.com.tr/ozel-otobusler-yarim-gun-sefere-cikmadi-iett-isletmecilere-yasal-islem-baslatti/>
<https://www.aa.com.tr/en/europe/uk-ends-indefinite-visa-extensions-for-turks/1090821>
<https://www.akparti.org.tr/haberler/cumhurbaskani-erdogan-in-46-muhtarlar-toplantisinde-yaptigi-konusmanin-metni/>
<https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/kurgu-ile-gerceklik-arasinda-bm-insan-haklari-yuksekkomiserligi-turkiye-raporu/1100578>
<https://www.voaturkce.com/a/bm-raporunda-turkiyeye-agir-insan-haklari-suclamasi/3759793.html>
<https://balkaninsight.com/2018/03/29/turks-arrested-in-kosovo-deported-to-turkey-03-29-2018/>
<https://apnews.com/article/kosovo-turkey-deportations-intelligence-coup-gulen-b3e9f9f481987dd2fe7c3b7e710ffco>
<https://www.voanews.com/a/kosovo-arrests-6-turks-linked-to-erdogan-opponent/4322937.html>
<https://kosovotwopointzero.com/en/two-years-no-justice-for-deported-turkish-teachers/>
<https://www.axios.com/2018/04/11/turkish-incursion-rushed-extraditions-from-kosovo-1523385800>
<https://www.euronews.com/2018/03/31/erdogan-attacks-kosovo-prime-minister-for-sacking-officials-who-sanctioned-teacher-kidnap>
<https://akkuyu.com.tr/news/akkuyu-n-kleer-g-santrali-nin-temeli-rusya-federasyonu-devlet-ba-kan-ve-trkiye-cumhuriyeti-cumhurba-kan-n-n-tat-ld-t-renle-at-ld>
<https://www.bloomberght.com/akkuyu-nukleer-guc-santrali-nin-temeli-atiliyor-2108652>
https://www.wikipedia.org/wiki/Akkuyu_Nükleer_Güç_Santrali
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogandan-erken-secim-aciklamasi/1121796>
<https://www.bloomberght.com/chp-acikladi-15-milletvekili-iyi-parti-ye-gecti-2114508>
<https://expressioninterrupted.com/tr/cumhuriyet-davasinda-gazetecilere-ceza-yagdi/> (Expression Interrupted)
<https://expressioninterrupted.com/tr/cumhuriyet-davasinda-gazetecilere-ceza-yagdi/> (Expression Interrupted)
<https://www.gazeteduvar.com.tr/ekonomi/2018/04/27/alpulu-ve-mus-seker-fabrikalarinin-ihaleleri-yapildi>
<https://www.tarlasera.com/haber-11494-turkiye%E2%80%99nin-ilk-seker-fabrikasi-da-satildi%21>
<https://www.bloomberght.com/standard-poors-turkiye-not-ic-eri-dusurdu-2148179>
<https://www.dunya.com/ekonomi/fitch-notu-onayladi-turkiye-icin-aa-2110452>
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/dolar-tarihi-rekorunu-kirdi-04-mayis-2018-191463h.htm>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/ysk-cumhurbaskani-kesin-aday-listesini-acikladi/1143441>
<https://www.diken.com.tr/faiz-artistinin-perde-arkasi-pazartesi-karar-alindi-erdogan-iki-gun-sonra-ikna-edildi/>
<https://www.medyafaresi.com/haber/erdogan-hatay-gazi-mustafa-kemalin-namusuydu-canli/871975>
<https://www.bloomberght.com/tanap-in-acilisi-gerceklesti-2129377>
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/ovit-tuneli-trafige-acildi/1173654>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/24-haziran-cumhurbaskanligi-secimi-sonuclari/1185320>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/chpli-tanal-icisleri-bakani-suleyman-soylu-hakkinda-suc-duyurusunda-bulundu-1012205>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.dw.com/tr/698-say%C4%B1%C4%B1-khk-ile-bakanlar-kurulunun-yetkileri-cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1na-devredildi/a-44527454>

<https://www.dw.com/tr/700-sayılı-khk-ile-bakanlar-kurulunun-yetkileri-cumhurbaşkanına-devredildi/a-44569306>

<https://www.memurlar.net/haber/760879/148-kamu-personeli-701-sayili-khk-ile-goreve-iade-edildi.html>

<https://www.dw.com/tr/703-sayili-khk-ile-bakanliklar-birlestirildi-ve-cumhurbaşkanına-yeni-yetkiler-verildi/a-44574877>

<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/erdogan-yemin-etti-milletvekilleri-ayağa-kalkmadi-2515334/>

<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/erdogan-yemin-etti-milletvekilleri-ayağa-kalkmadi-2515334/>

<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/gozaltindaki-adnan-oktarin-mal-varligina-el-konuldu/1200545>

<https://www.voaturkce.com/a/istanbul-polisinden-adnan-oktara-buyuk-operasyon/4478029.html>

<https://www.kurdistan24.net/tr/story/428294>

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-iki-y%C4%B1ld%C4%B1r-s%C3%BCren-ohal-kald%C4%B1r%C4%B1ld%C4%B1/a-44752937>

<https://www.dw.com/tr/rahip-brunson-i%C3%A7in-ev-hapsi-karar%C4%B1/a-44820023>

<https://www.dw.com/tr/trumptan-t%C3%BCrkiyeye-brunson-uyar%C4%B1s%C4%B1/a-44837111>

<https://www.dw.com/tr/abd-t%C3%BCrkiyeye-yapt%C4%B1r%C4%B1m-karar%C4%B1-ald%C4%B1/a-44908884>

<https://www.dw.com/tr/dolar-rekor-k%C4%B1rd%C4%B1-borsa-de%C4%9Fer-kaybetti/a-44999035>

<https://www.dw.com/tr/erdo%C4%9Fan-yast%C4%B1k-alt%C4%B1ndaki-dolarlar%C4%B1-bozdurun/a-45066423>

<https://www.dw.com/tr/katar-t%C3%BCrkiyeye-15-milyar-dolar-yat%C4%B1r%C4%B1m-yapacak/a-45099155>

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-t%C3%BCm-s%C3%B6zle%C5%9Fmelere-tl-zorunlulu%C4%9Fu/a-45471832>

<https://www.dw.com/tr/i%C3%87stanbul-havaliman%C4%B1-protestosunda-g%C3%B6zalt%C4%B1na-al%C4%B1nan-i%C3%87%C5%9F%C3%A7ilerden-baz%C4%B1lar%C4%B1-tutukland%C4%B1/a-45530743>

<https://www.dw.com/tr/enis-berbero%C4%9Flu-hakk%C4%B1nda-tahliye-karar%C4%B1/a-45574491>

<https://www.dw.com/tr/cemal-ka%C5%9F%C4%B1k%C3%A7%C4%B1-olay%C4%B1na-dair-bilinenler/a-45731461>

<https://www.dw.com/tr/rahip-andrew-brunson-serbest-b%C4%B1rak%C4%B1ld%C4%B1/a-45867968>

<https://www.dw.com/tr/istanbulda-yeni-havaliman%C4%B1-a%C3%A7%C4%B1ld%C4%B1/a-46094364>

<https://www.dw.com/tr/abd-t%C3%BCrkiyeye-uygulanan-yapt%C4%B1r%C4%B1mlar%C4%B1-kald%C4%B1rd%C4%B1/a-46145738>

Phantom_u%C3%A7a%C4%9F%C4%B1n%C4%B1n_d%C3%BC%C5%9F%C3%BCr%C3%BClmesi

<https://www.21yyte.org/milli-guvenlik-ve-dis-politika-arastirmalari-merkezi/turk-hava-kuvvetlerine-ait-rf-4-ucaginin-suriye-aciklarinda-akdenize-dusurulmesi-olayinin-analizi-ve-degerlendirilmesi-6658>

<https://www.memurlar.net/haber/2012-turk-savas-ucagi-suriye-tarafindan-dusuruldu-171602/>

<https://www.tdpkrizleri.org/wp-content/uploads/2016/02/TDP-Eray-Final.pdf> (sayfa 83)

(tdpkrizleri.org)

https://tr.wikipedia.org/wiki/2012_Afyonkarahisar_patlamas%C4%B1

<https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/cephanelikte-patlama-25-sehit>

https://www.tdmd.org.tr/pdf/pdf2015/TDMSK_047.pdf

<https://isguvenligi.net/muhimmat-deposunda-patlama-25-sehit/>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>

<https://bianet.org/haber/dogan-firtina-ve-ornek-e-20-yil-141015>

<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>

<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/3961/hursit-tolona-zirve-davasindan-tutuklama-karari>

(Agos)

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hursit-tolona-tutuklama-karari/284094> (aa.com.tr)
<https://www.voaturkce.com/a/pkk-8-kamu-gorevlisini-serbest-birakti/1620600.html>
<https://www.memurlar.net/haber/351735/adalet-bakanligi-ve-ak-parti-onunde-patlama.html>
<https://www.olay53.com/haber/adalet-bakanligina-ses-bombasi-atildi-52387.htm>
<https://www.odatv.com/siyaset/akp-genel-merkezine-lav-silahli-saldiri-33308>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/ozel/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-306766>
<https://bianet.org/haber/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-163187>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-17749520>
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-turkiyeden-ozur-diledi/262717>
<https://bianet.org/haber/israil-mavi-marmara-icin-ozur-diledi-145323>
<https://www.bloomberght.com/israil-turkiyeden-ozur-diledi-1324357>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2013_Reyhanl%C4%B1_bombal%C4%B1_sald%C4%B1r%C4%B1lar%C4%B1
<https://www.bianet.org/haber/zamanasimi-karari-insanlik-dustu-136890>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park%C4%B1_olaylar%C4%B1_zaman_%C3%A7izelgesi
https://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/1c021ea7287bccb_ek.pdf
<https://www.bianet.org/haber/gezi-7-yasinda-224885>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park%C4%B1_olaylar%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/130601_gezi_parki_basladi
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gezi-parki-ayaklanmasi-basladi-23614842>
<https://www.bloomberght.com/3-koprunun-temeli-atildi-1365253>
<https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/11179/-yavuz-sultan-selim-koprusunun-temeli-atildi->
<https://www.ab.gov.tr/p.php?e=48968>
<https://bianet.org/haber/yavuz-sultan-selim-koprusunun-temeli-atildi-146997>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ethem-sarisuluk-anma-programi-385801>
<https://www.bianet.org/haber/ethem-sarisuluk-icin-anma-izni-verilmiyor-197808>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/02/130602_anarki_ankara_torba_sokak_eylemleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/08/130803_ali_ismail_korkmaz
<https://bianet.org/haber/ali-ismail-korkmazin-olumu-davanin-seyrinde-203876>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ali-ismail-korkmaz-davasi-izleniyor-23637311>
<https://www.bloomberght.com/ergenekon-kararlari-aciklandi-1404991>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>
<https://www.mfa.gov.tr/modern-demokrasi-paketine-iliskin-basbakanimiz-tayyip-erdogan-in-basin-aciklamasi.tr.mfa>
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/13/1/13-01-38.pdf>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/demokratiklesme-paketi-detaylari-24907758>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Marmaray_T%C3%BCneli
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/marmaray-aciliyor/208358>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/mecliste-tarihi-an-ak-partili-4-vekil-genel-kurulubasortulu-girdi/207648>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ali-agaoglu-adli-kontrol-sartıyla-serbest/196164>
<https://www.habername.com/haber-yolsuzluk-operasyonunda-14-kisi-mahkemeye-sevk-edildi-94741.htm>
https://www.antalyahaber.com.tr/haber/guler--caglayan--zarrab-ve-arслан-tutuklandı_2190/
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/uc-bakan-istifa-etti/195136>
https://tr.wikipedia.org/wiki/17-25_Aral%C4%B1k_Yolsuzluk_ve_R%C3%BC%C5%9Fvet_Operasyonu
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ardan-yeni-gorev-degisiklikleri/195543>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/17-25-operasyonunda-yeni-gorev-degisikligi-25457836>
<https://www.milligazete.com.tr/haber/3918433/17-25-operasyonunda-dava-dosyalari-degerlendiriliyor>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ak-partide-3-milletvekili-disiplin-kuruluna-sevk-edildi/194798>
<https://www.bianet.org/haber/gunay-ve-ozdalga-akp-den-istifa-etti-152419>
<https://sendika.org/2013/12/akpli-vekiller-ihrac-talebiyle-disipline-sevk-edildi-158267>
<https://www.bloomberght.com/sike-davasinda-karar-aciklandi-1493179>
<https://t24.com.tr/haber/yargitay-sike-kararini-acikladi-aziz-yildirimin-baskanligi-dusecek%2C248605>
<https://bianet.org/haber/sike-davasi-nda-yildirim-a-onama-152899>
<https://www.bloomberght.com/eski-halkbank-gm-aslan-tahliye-edildi-1510063>
<https://www.memurlar.net/haber/457158/halk-bankasi-eski-genel-muduru-tahliye-edildi.html>
<https://www.diken.com.tr/17-aralik-operasyonunda-eski-halkbank-genel-muduru-dahil-dokuz-tahliye/>
<https://www.bianet.org/haber/erdogan-bilal-erdogan-kayitlari-internete-dustu-154039>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-bilal-erdogan-gorüsmeleri-kayitlari-15396920>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/02/140225_erdogan_bilal_ses_kaydi
<https://www.bianet.org/haber/bakan-cocuklari-ve-sarraf-a-tahliye-153822>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bes-kisiye-tahliye/178505>
<https://www.evrensel.net/haber/79359/reza-zarrab-ve-bakan-cocuklari-tahliye-edildi>
<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/dershaneler-tarih-oluyor/15986>
<https://www.bianet.org/haber/meb-yasasi-onaylandi-dershaneler-kapaniyor-153848>
<https://www.ozdebir.org.tr/icerik/dershaneleri-kapan-tan-ve-meb-kadrolarini-bosaltan-kanun-tasarisi-tbmmde-kabul-edildi?cid=508>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140307_basbug_tahliye
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/egrnñn-davasi-basbug-tahliye-edildi-25876530>
<https://t24.com.tr/haber/egrnñn-davasinda-basbug-tahliye-edildi,252276>

<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-davasinda-uc-tahliye-154054>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140311_berkin_elvan_oldu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Berkin_Elvan
<https://www.bianet.org/haber/berkin-elvan-ayakta-ziyaret-izinine-cikti-160215>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
<https://www.bianet.org/haber/twitter-i-kapatti-154327>
<https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/turkiye-barolar-birligi-tib-e-dava-acti-23580>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-f-16lari-suriye-ucagini-vurdu/172567>
<https://bianet.org/haber/turkiye-suriye-ucagini-dusurdu-154378>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiye-suriye-savas-ucagini-dusurdu/1877455.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/milyonlarin-bulusma-adresi-yenikapi-/626659>
<https://www.akparti.org.tr/haberler/burasi-bug%C3%BCn-2-milyonu-gord%C3%BC/>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiyede-youtube-yasaklandi/1880621.html>
<https://www.voanews.com/a/turkey-blocks-access-to-youtube-after-audio-recordings-leaked/1880991.html>
https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-ilk-basortulu-rektoru-oldu/168018>
https://tr.wikipedia.org/wiki/12_Eyl%C3%BCL_Davas%C4%B1
<https://www.bianet.org/haber/evren-ve-sahinkaya-ya-muebbet-hapis-156547>
<https://www.bloomberght.com/evren-ve-sahinkaya-icin-karar-cikti-1579441>
<https://www.yenisafak.com/gundem/erdoganin-adayliginda-onemli-detay-663019>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1C4%9FC4%B1_se%C3%A7imi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ak-partinin-yeni-genel-baskan-adayi-ahmet-davutoglu/156313>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Recep_Tayyip_Erd%C4%9Fan#Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1C4%9FC4%B1_d%C3%B6nemi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/12-cumhurbaskani-erdogan-goreve-basladi/157054>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/davutoglu-yeni-kabineyi-acikladi/157155>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/vali-kararnamesi-resmi-gazetede-27208548>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/150119_turkiye_meclis_yuce_divan_oylamasi
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2015/02/150203_bankasya_tmsf
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150222_turkiye_suriye_suleyman_sah
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eah_Firat_Operasyonu
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150228_turkiye_cumhuriyet_pkk_aciklama
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/pkk-olaganustu-kongreye-cagri-yapildi/158824>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150323_arinc_gokcek
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/arinc-gokcek-e-agir-konusmustu-28427857>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150331_berkin_elvan_savci_rehin
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmet_Selim_Kiraz

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

https://tr.wikipedia.org/wiki/2012_Afyonkarahisar_patlamasi
<https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/cephanelikte-patlama-25-sehit>
https://www.tdmd.org.tr/pdf/pdf2015/TDMSK_047.pdf
<https://isguvenligi.net/muhimmat-deposunda-patlama-25-sehit/>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>
<https://bianet.org/haber/dogan-firtina-ve-ornek-e-20-yil-141015>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/3961/hursit-tolona-zirve-davasindan-tutuklama-karari> (Agos)
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hursit-tolona-tutuklama-karari/284094> (aa.com.tr)
<https://www.voaturkce.com/a/pkk-8-kamu-gorevlisini-serbest-birakti/1620600.html>
<https://www.memurlar.net/haber/351735/adalet-bakanligi-ve-ak-parti-onunde-patlama.html>
<https://www.olay53.com/haber/adalet-bakanligina-ses-bombasi-atildi-52387.htm>
<https://www.odatv.com/siyaset/akp-genel-merkezine-lav-silahli-saldiri-33308>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/ozel/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-306766>
<https://bianet.org/haber/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-163187>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalanin-mesaji-nevruzda-okundu-17749520>
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-turkiyeden-ozur-diledi/262717>
<https://bianet.org/haber/israil-mavi-marmara-icin-ozur-diledi-145323>
<https://www.bloomberght.com/israil-turkiyeden-ozur-diledi-1324357>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2013_Reyhanli_bombalari
<https://www.bianet.org/haber/zamanasimi-karari-insanlik-dustu-136890>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park_olaylari
https://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/1c021ea7287bccb_ek.pdf
<https://www.bianet.org/haber/gezi-7-yasinda-224885>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Park_olaylari
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/130601_gezi_parki_basladi
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gezi-parki-ayaklanmasi-basladi-23614842>
<https://www.bloomberght.com/3-koprunun-temeli-atildi-1365253>
<https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/11179/-yavuz-sultan-selim-koprusu-nun-temeli-atildi>
<https://www.ab.gov.tr/p.php?e=48968>
<https://bianet.org/haber/yavuz-sultan-selim-koprusu-nun-temeli-atildi-146997>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ethem-sarisuluk-anma-programi-385801>
<https://www.bianet.org/haber/ethem-sarisuluk-icin-anma-izni-verilmiyor-197808>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/06/02/130602_anarki_ankara_torba_sokak_eylemleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/08/130803_ali_ismail_korkmaz
<https://bianet.org/haber/ali-ismail-korkmazin-olumu-davanin-seyrinde-203876>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ali-ismail-korkmaz-davasi-izleniyor-23637311>
<https://www.bloomberght.com/ergenekon-kararlari-aciklandi-1404991>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkeme-kararini-acikladi/333781>
<https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2521/balyoz-davasinda-karar-acikandi>
<https://www.mfa.gov.tr/modern-demokrasi-paketine-iliskin-basbakanimiz-tayyip-erdogan-in-basin-aciklamasi.tr.mfa>
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/13/1/13-01-38.pdf>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/demokratiklesme-paketi-detaylari-24907758>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Marmaray_T3BCneli
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/marmaray-aciliyor/208358>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/mecliste-tarihi-an-ak-partili-4-vekil-genel-kurula-basortulu-girdi/207648>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/12/131217_17_aralik_yolsuzluk
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-operasyonunda-37-gozalti-24888247>
<https://t24.com.tr/haber/17-aralik-operasyonu-tartismalari-basladi,250179>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ali-agaoglu-adli-kontrol-sartiyla-serbest/196164>

<https://www.habername.com/haber-yolsuzluk-operasyonunda-14-kisi-mahkemeye-sevk-edildi-94741.htm>
https://www.antalyahaber.com.tr/haber/guler--caglayan--zarrab-ve-arслан-tutuklandi_2190/
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/uc-bakan-istifa-etti/195136>
https://tr.wikipedia.org/wiki/17-25_Aral%C4%B1k_Yolsuzluk_ve_R%C3%BC%C5%9Fvet_Operasyonu
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ardan-yeni-gorev-degisiklikleri/195543>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/17-25-operasyonunda-yeni-gorev-degisikligi-25457836>
<https://www.milligazete.com.tr/haber/3918433/17-25-operasyonunda-dava-dosyalari-degerlendiriliyor>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ak-partide-3-milletvekili-disiplin-kuruluna-sevk-edildi/194798>
<https://www.bianet.org/haber/gunay-ve-ozdalga-akp-den-istifa-etti-152419>
<https://sendika.org/2013/12/akpli-vekiller-ihrac-talebiyle-disipline-sevk-edildi-158267>
<https://www.bloomberght.com/sike-davasinda-karar-aciklandi-1493179>
<https://t24.com.tr/haber/yargitay-sike-kararini-acikladi-aziz-yildirimin-baskanligi-dusecek%2C248605>
<https://bianet.org/haber/sike-davasi-nda-yildirim-a-onama-152899>
<https://www.bloomberght.com/eski-halkbank-gm-aslan-tahliye-edildi-1510063>
<https://www.memurlar.net/haber/457158/halk-bankasi-eski-genel-muduru-tahliye-edildi.html>
<https://www.diken.com.tr/17-aralik-operasyonunda-eski-halkbank-genel-muduru-dahil-dokuz-tahliye/>
<https://www.bianet.org/haber/erdogan-bilal-erdogan-kayitlari-internete-dustu-154039>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-bilal-erdogan-gorusmeleri-kayitlari-15396920>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/02/140225_erdogan_bilal_ses_kaydi
<https://www.bianet.org/haber/bakan-cocuklari-ve-sarraf-a-tahliye-153822>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bes-kisiye-tahliye/178505>
<https://www.evrensel.net/haber/79359/reza-zarrab-ve-bakan-cocuklari-tahliye-edildi>
<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/dershaneler-tarih-oluyor/15986>
<https://www.bianet.org/haber/meb-yasasi-onaylandi-dershaneler-kapaniyor-153848>
<https://www.ozdebir.org.tr/icerik/dershaneleri-kapan-tan-ve-meb-kadrolarini-bosaltan-kanun-tasari-si-tbmmde-kabul-edildi?cid=508>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140307_basbug_tahliye
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/egriñÑen-davasi-basbug-tahliye-edildi-25876530>
<https://t24.com.tr/haber/egriñÑen-davasinda-basbug-tahliye-edildi,252276>
<https://www.bianet.org/haber/ergenekon-davasinda-uc-tahliye-154054>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140311_berkin_elvan_ordu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Berkin_Elvan
<https://www.bianet.org/haber/berkin-elvan-ayakta-ziyaret-izinine-cikti-160215>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
<https://www.bianet.org/haber/twitter-i-kapatti-154327>
<https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/turkiye-barolar-birligi-tib-e-dava-acti-23580>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-f-16lari-suriye-ucagini-vurdu/172567>
<https://bianet.org/haber/turkiye-suriye-ucagini-dusurdu-154378>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiye-suriye-savas-ucagini-dusurdu/1877455.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/milyonlarin-bulusma-adresi-yenikapi-/626659>
<https://www.akparti.org.tr/haberler/burasi-bug%C3%BCn-2-milyonu-gord%C3%BC/>
<https://www.voaturkce.com/a/turkiyede-youtube-yasaklandi/1880621.html>
<https://www.voanews.com/a/turkey-blocks-access-to-youtube-after-audio-recordings-leaked/1880991.html>
https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube%27a_T%C3%BCrkiye%27den_eri%C5%9Fimin_engellenmesi
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-ilk-basortulu-rektoru-ordu/168018>
https://tr.wikipedia.org/wiki/12_Eyl%C3%BCL_Davas%C4%B1
<https://www.bianet.org/haber/evren-ve-sahinkaya-ya-muebbet-hapis-156547>
<https://www.bloomberght.com/evren-ve-sahinkaya-icin-karar-cikti-1579441>
<https://www.yenisafak.com/gundem/erdoganin-adayliginda-onemli-detay-663019>
https://tr.wikipedia.org/wiki/2014_T%C3%BCrkiye_cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1C4%9FC4%B1_se%C3%A7imi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ak-partinin-yeni-genel-baskan-adayi-ahmet-davutoglu/156313>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

https://tr.wikipedia.org/wiki/Recep_Tayyip_Erdo%C4%9Fan#Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1_d%C3%B6nemi
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/12-cumhurbaskani-erdogan-goreve-basladi/157054>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/davutoglu-yeni-kabineyi-acikladi/157155>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/vali-kararnamesi-resmi-gazetede-27208548>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/150119_turkiye_meclis_yuce_divan_oylamasi
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2015/02/150203_bankasya_tmsf
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150222_turkiye_suriye_suleyman_sah
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eah_Firat_Operasyonu
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150228_turkiye_cumhuriyet_pkk_aciklama
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/pkk-olaganustu-kongreye-cagri-yapildi/158824>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150323_arinc_gokcek
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/arinc-gokcek-e-agir-konusmustu-28427857>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150331_berkin_elvan_savci_rehin
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmet_Selim_Kiraz
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/caglayan-caglayan-adliyesinde-rehine-krizi-28534479>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Haziran_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/06/150607_secim_sonuclari_genel
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Suru%C3%A7_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150720_suru%C3%A7_patlama
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-secim-hukumeti-icin-davutoglu-yetkilendir-di/1142>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150906_daglica_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Da%C4%9Fl%C4%B1ca_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150908_igdir_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_I%C4%9Fd%C4%B1r_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Ankara_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151010_ankara_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kas%C4%B1m_2015_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151101_turkiye_secim_sonuclari
https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_T%C3%BCrkiye%27nin_Sukhoi_Su-24_u%C3%A7u%C4%9F%C4%B1n%C4%B1_d%C3%BCr%C3%BCmesi
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151124_turkiye_rusya_ucak_dusuruldu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Tahir_El%C3%A7i
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151128_tahir_elci_oludurdu
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bu_Su%C3%A7a_Ortak_Olmayaca%C4%9F%C4%B1z
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160111_akademisyenler_baris_bildirisi
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_Sultanahmet_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160112_sultanahmet_patlama
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160114_diyarbakir_cinar_saldiri
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_%C3%87%C4%B1nar_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160115_baris_akademisyenler_gozalti
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bu_Su%C3%A7a_Ortak_Olmayaca%C4%9F%C4%B1z
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirda-okul-bahcesine-bomba-atildi-40045343>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160122_diyarbakir_okul_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eubat_2016_Ankara_bombalamas%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160217_ankara_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mart_2016_%C4%Bostanbul_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160319_istanbul_patlama
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160329_abd_turkiye_askeri_aileler
<https://tr.euronews.com/2016/03/29/abd-turkiye-deki-askeri-personel-ailelerini-tahliye-ediyor>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160505_davutoglu_akp_kongre
https://tr.wikipedia.org/wiki/Ahmet_Davuto%C4%9Flu#Genel_Ba%C5%9Fkanl%C4%B1ktan_istifas%C4%B1

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kilis-ten-turkiye-ye-yardim-cagrisi-40099812>
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/04/160426_kilis_roketsaldirisi
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2016/05/160531_paypal_turkiye
https://tr.wikipedia.org/wiki/PayPal#T%C3%BCrkiye'de_faaliyetlerinin_durdurulmas%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/2016_%C4%B0stanbul_Atat%C3%BCrk_Havaliman%C4%B1_sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/06/160628_istanbul_havalimani_patlama
https://tr.wikipedia.org/wiki/15_Temmuz_darbe_giri%C5%9Fimi
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36802791>
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_h%C3%A2L_\(T%C3%BCrkiye,_2016-2018\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_h%C3%A2L_(T%C3%BCrkiye,_2016-2018))
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36845534>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/15-temmuz-artik-resmi-tatil/637542>
https://tr.wikipedia.org/wiki/15_Temmuz_Demokrasi_ve_Milli_Birlik_G%C3%BCn%C3%BC
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160723-8.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/667_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160731-5.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/669_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/Demokrasi_ve_%C5%9Eehitler_Mitingi
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-36998863>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160817M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/670_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/671_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/Yavuz_Sultan_Selim_K%C3%B6pr%C3%BCs%C3%BC
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37196185>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/672_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/673_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/674_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029M1-1.htm>
https://tr.wikipedia.org/wiki/675_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
https://tr.wikipedia.org/wiki/676_say%C4%B1l%C4%B1_Kanun_H%C3%BCkm%C3%BCnde_Kararname
<https://www.bbc.com/turkce/turkiye-37874027>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Selahattin_Demirta%C5%9F
https://tr.wikipedia.org/wiki/Figen_Y%C3%BCksekda%C4%9F
<https://www.dw.com/tr/hdpli-vekillere-gece-yar%C4%B1s%C4%B1-operasyonu/a-36257665>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161122.htm>
[https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_hal_kanun_h%C3%BCkm%C3%BCnde_kararnameleri_\(2016%E2%80%932018\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC_hal_kanun_h%C3%BCkm%C3%BCnde_kararnameleri_(2016%E2%80%932018))
<https://www.europarl.europa.eu/news/tr/press-room/20161117IPR51549/avrupa-parlamentosu-turkiye-ile-uyelik-muzakerelerini-gecici-olarak-dondurdu>
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%E2%80%93Avrupa_Birli%C4%9Fi_ili%C5%9Fkileri
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161125-8.htm>
https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2016/11/161125_otv_duzenleme
<https://tr.euronews.com/2016/11/25/otv-oranlarinda-yeni-duzenleme-yururluge-girdi>
<https://www.bloomberght.com/doviz/haber/1953201-dolar-ve-euroda-tarihi-zirve>
<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/dolar-ve-euroda-tarihi-rekor-40288467>
<https://www.sozcu.com.tr/2016/ekonomi/dolar-ve-euroda-tarihi-rekor-1566360/>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38273041>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/besiktastaki-teror-saldirisinda-olenlerin-sayisi-44e-yukseldi>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/besiktasta-teror-saldirisi/711875>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-anayasa-degisiklik-teklifi-40300014>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/kayseride-patlama-askerleri-tasiyan-araca-saldiri>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kayseride-teror-saldirisi/713886>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kayseride-teror-saldirisi-40308963>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.cnnturk.com/turkiye/rus-buyukelci-andrey-karlova-saldiri>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/rus-buyukelciye-silahli-saldiri-40309965>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/rusyanin-ankara-buyukelcisi-andrey-karlov-saldirida-hayatini-kaybet-ti/714421>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/avrasya-tuneli-acildi/716064>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/avrasya-tuneli-acildi>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/avrasya-tuneli-acildi-40312127>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi/719041>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi-40315384>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi>
<https://www.dw.com/tr/gazeteci-ahmet-%C5%9F%C4%B1k-tutukland%C4%B1/a-36961207>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38479477>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gazeteci-ahmet-sik-tutuklandi-40316923>
<https://t24.com.tr/haber/gazeteci-ahmet-sik-tutuklandi,378899>
<https://www.dw.com/tr/istanbulda-yeni-y%C4%B1l-gecesi-ter%C3%B6r-sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1-39-%C3%B6l%C3%BC/a-36997494>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/reina-saldirisi-2017de-yasanan-teror-saldirisi>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/reina-saldirisinde-olenlerin-isimleri-belli-oldu-40318236>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170123-1.htm>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38722532>
<https://www.dw.com/tr/ohal-i%C5%9Flemleri-inceleme-komisyonu-kuruldu/a-37245837>
<https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/duyurular/ohal-islemleri-inceleme-komisyonu-kuruldu/>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38523726>
<https://www.cnnturk.com/turkiye/izmir-adliyesi-onunde-patlama>
<https://www.dw.com/tr/izmir-adliyesinde-patlama/a-37045791>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/izmir-adliyesinde-patlama-40329461>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-8.htm>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-9.htm>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106-10.htm>
<https://www.dw.com/tr/alt%C4%B1-y%C3%BCz-%C3%BCzerinde-akademisyen-i%C5%9Ften-at%C4%B1ld%C4%B1/a-37055834>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38535586>
https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.birlesim_baslangic_tarihi?kanunlar_sira_no=190218
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-ba%C5%9Fkanl%C4%B1k-sistemine-do%C4%9Fru-ilk-ad%C4%B1m/a-37101327>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38623606>
<https://www.dw.com/tr/anayasa-de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi-paketinde-ilk-tur-tamamland%C4%B1/a-37130690>
https://www.ntv.com.tr/turkiye/anayasa-degisikligi-teklifinde-ilk-tur-tamamlandi,xX_7xH4eDk2L5vQsx-M3uVQ
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/anayasa-degisikligi-kabul-edildi/731787>
<https://www.bianet.org/haber/anayasa-degisikligi-teklifi-meclis-ten-gecti-182910>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170123.htm>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/81-ilde-genel-asayis-uygulamasi-298347.html>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170207M1-1.pdf>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170209M1-1.pdf>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/03/20170329-16.htm>
https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2017Referandum/sandik_sonuc_genel.pdf
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/akpm-turkiyeyi-yeniden-siyasi-denetime-aldi/806975>
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/689-ve-690-sayili-khkler-resmi-gazetede-yayimlandi-312401.html>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/denizli-bas-savcısı-mustafa-alper-kazada-hayatini-kaybetti-40454411>
<https://www.dw.com/tr/15-temmuz-%C3%A7at%C4%B1-davas%C4%B1-ba%C5%9Flad%C4%B1/a-38953441>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yeni-akit-genel-yayin-yonetmeni-kadir-demirel-olduruldu-40472994>
<https://www.dw.com/tr/kılıçdaroğlu-adalet-yürüyüşüne-başladı/a-39252132>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170622-13.htm>
<https://www.dw.com/tr/avrupa-parlamentosu-t%C3%BCrkiye-raporunu-kabul-etti/a-39573946>
<https://www.reuters.com/article/turkey-security-dismissals-idTRKBN19ZOYF>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/ohal-4-defa-uzatildi/864019>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-40650637>
<https://www.dw.com/tr/ak%C4%B1nc%C4%B1-%C3%BCss%C3%BC-davas%C4%B1-ba%C5%9Flad%C4%B1/a-39921788>
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/20170825.htm>
<https://www.reuters.com/article/us-turkey-iran-usa-idUSKCN1BH2K3>
<https://www.dw.com/tr/ayse-tu%C4%9Flukun-annesi-hatun-tu%C4%9Flukun-cenazesine-sald%C4%B1r%C4%B1/a-40518156>
<https://www.aa.com.tr/tr/politika/irak-ve-suriyeye-sinir-otesi-operasyon-izninini-uzatilmasi-kabul-edildi/921463>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41377190>
<https://www.ntv.com.tr/ekonomi/orta-vadeli-program-aciklandi-mtvye-yuzde-40-zam,UY5j8a0F-jU6oAVzT6QqJ3A>
<https://www.aljazeera.com/news/2017/10/16/missing-turkish-teacher-deported-from-pakistan> (Al Jazeera)
<https://pakturkfile.org/2021/09/21/pakistandan-kacirilan-kacmaz-cifti-turkey-tribunalda-tanik-olarak-dinlendi/> (pakturkfile.org)
<https://tenkilmemorial.org/tenkil-veritabani/mesut-kacmaz/> (tenkilmemorial.org)
<https://www.dw.com/tr/ankara-valilisi%C4%9Fi-ankaradaki-t%C3%BCm-toplant%C4%B1-ve-g%C3%B6sterile-ri-yasaklad%C4%B1/a-40763393>
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/tskdan-idlibde-kesif-faaliyeti-334998.html>

<https://www.dw.com/tr/bal%C4%B1kesir-belediye-ba%C5%9Fkan%C4%B1-ahmet-edip-u%C4%9Fur-istifa-et-ti/a-41173048>
<https://www.euronews.com/2017/11/14/aihm-turkiye-den-gelen-25-bin-basvuruyu-reddetti>
<https://www.amerikaninsesi.com/a/turkiye-den-abd-ye-reza-zarrab-icin-iki-nota/4120722.html>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/ovit-tuneli-trafige-acildi-340511.html>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/ovit-tuneli-trafige-acildi-340511.html>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42166038>
<https://www.dw.com/tr/reza-zarrab-zafer-%C3%A7a%C4%9Flayana-r%C3%BC%C5%9Fvet-verdim-dedi/a-41590862>
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/reza-zarrab-ve-22-yakinina-ait-mal-varliklarina-el-konuldu-40664656>
<https://www.euronews.com/2017/12/06/turk-halk-oyunlari-ekibinden-11-kisi-macaristan-da-iltica-etti>
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/uskudar-umraniye-cekmekoy-metro-hatti-acildi-345470.html>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/leyla-zananin-milletvekilligi-dusuruldu/1028551>
<https://www.bloomberght.com/leyla-zana-nin-milletvekilligi-dusuruldu-2085684>
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-42669472>
<https://www.msb.gov.tr/ZeytinDaliHarekati>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Zeytin_Dal%C4%B1_Harek%C3%A2t%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/Sadece_Diktat%C3%B6r_Oyunu_Yasa%C4%B1n%C4%B1n_Kald%C4%B1r%C4%B1-mas%C4%B1_Hakk%C4%B1nda_Kanun_Teklifi
<https://www.bianet.org/haber/tyatrolarda-metni-okuma-eylemi-187314>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/furkan-egitim-ve-hizmet-vakfina-operasyon-21-kisi-gozalti/1046139> (aa.com.tr)
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrk-tabipleri-birli%C4%9Fi-merkez-konseyi-%C3%BCyeleri-g%C3%B6zalt%C4%B1na-al%C4%B1nd%C4%B1/a-42372852>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/deniz-yucel-tahliye-edildi/1065221>
<https://www.voaturkce.com/a/altan-kardesler-ve-ilicak-a-muebbet-hapis-cezasi/4257513.html>
<https://medyascope.tv/2018/02/16/altan-kardesler-ve-nazli-ilicaka-agirlastirilmis-muebbet-hapis-cezasiverildi/>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhur-ittifaki-teklifinin-detaylari-belli-oldu/1069741>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cankurtaran-tuneli-ulasima-acildi/1077159>

Tenkil Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

<https://www.diken.com.tr/ozel-otobusler-yarim-gun-sefere-cikmadi-iiett-isletmecilere-yasal-islem-baslatti/>
<https://www.aa.com.tr/en/europe/uk-ends-indefinite-visa-extensions-for-turks/1090821>
<https://www.akparti.org.tr/haberler/cumhurbaskani-erdogan-in-46-muhtarlar-toplantisinde-yaptigi-konusmanin-metni/>
<https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/kurgu-ile-gerceklik-arasinda-bm-insan-haklari-yuksekkomiserligi-turkiye-raporu/1100578>
<https://www.voaturkce.com/a/bm-raporunda-turkiyeye-agir-insan-haklari-suclamasi/3759793.html>
<https://balkaninsight.com/2018/03/29/turks-arrested-in-kosovo-deported-to-turkey-03-29-2018/>
<https://apnews.com/article/kosovo-turkey-deportations-intelligence-coup-gulen-b3e9f9f481987dd2fe7c-3b7e710ffco>
<https://www.voanews.com/a/kosovo-arrests-6-turks-linked-to-erdogan-opponent/4322937.html>
<https://kosovotwopointzero.com/en/two-years-no-justice-for-deported-turkish-teachers/>
<https://www.axios.com/2018/04/11/turkish-incursion-rushed-extraditions-from-kosovo-1523385800>
<https://www.euronews.com/2018/03/31/erdogan-attacks-kosovo-prime-minister-for-sacking-officials-who-sanctioned-teacher-kidnap>
<https://akkuyu.com/tr/news/akkuyu-n-kleer-g-santrali-nin-temeli-rusya-federasyonu-devlet-bakan-ve-trkiye-cumhuriyeti-cumhurba-kan-n-n-tat-ld-t-renle-at-ld>
<https://www.bloomberght.com/akkuyu-nukleer-guc-santrali-nin-temeli-atiliyor-2108652>
https://www.wikipedia.org/wiki/Akkuyu_Nükleer_Güç_Santrali
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogandan-erken-secim-aciklamasi/1121796>
<https://www.bloomberght.com/chp-acikladi-15-milletvekili-iyi-parti-ye-gecti-2114508>
<https://expressioninterrupted.com/tr/cumhuriyet-davasinda-gazetecilere-ceza-yagdi/> (Expression Interrupted)
<https://expressioninterrupted.com/tr/cumhuriyet-davasinda-gazetecilere-ceza-yagdi/> (Expression Interrupted)
<https://www.gazeteduvar.com.tr/ekonomi/2018/04/27/alpullu-ve-mus-seker-fabrikalarinin-ihaleleri-yapildi>
<https://www.tarlasera.com/haber-11494-turkiye%E2%80%99nin-ilk-seker-fabrikasi-da-satildi%21>
<https://www.bloomberght.com/standard-poors-turkiye-not-ic-eri-dusurdu-2148179>
<https://www.dunya.com/ekonomi/fitch-notu-onayladi-turkiye-icin-aa-2110452>
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/dolar-tarihi-rekorunu-kirdi-04-mayis-2018-191463h.htm>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/ysk-cumhurbaskani-kesin-aday-listesini-acikladi/1143441>
<https://www.diken.com.tr/faiz-artistinin-perde-arkasi-pazartesi-karar-alindi-erdogan-iki-gun-sonra-ikna-edildi/>
<https://www.medyafaresi.com/haber/erdogan-hatay-gazi-mustafa-kemalin-namusuydu-canli/871975>
<https://www.bloomberght.com/tanap-in-acilisi-gerceklesti-2129377>
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/ovit-tuneli-trafige-acildi/1173654>
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/24-haziran-cumhurbaskanligi-secimi-sonuclari/1185320>
<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/chpli-tanal-icisleri-bakani-suleyman-soylu-hakkinda-suc-duyurusunda-bulundu-1012205>
<https://www.dw.com/tr/698-say%C4%B1%C4%B1-khk-ile-bakanlar-kurulunun-yetkileri-cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1na-devredildi/a-44527454>
<https://www.dw.com/tr/700-sayılı-khk-ile-bakanlar-kurulunun-yetkileri-cumhurbaşkanına-devredildi/a-44569306>
<https://www.memurlar.net/haber/760879/148-kamu-personeli-701-sayili-khk-ile-goreve-iade-edildi.html>
<https://www.dw.com/tr/703-sayili-khk-ile-bakanliklar-birlestirildi-ve-cumhurbaşkanına-yeni-yetkiler-verildi/a-44574877>
<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/erdogan-yemin-etti-milletvekilleri-ayağa-kalkmadi-2515334/>
<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/erdogan-yemin-etti-milletvekilleri-ayağa-kalkmadi-2515334/>
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/gozaltindaki-adnan-oktarin-mal-varligina-el-konuldu/1200545>
<https://www.voaturkce.com/a/istanbul-polisinden-adnan-oktara-buyuk-operasyon/4478029.html>
<https://www.kurdistan24.net/tr/story/428294>
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-iki-y%C4%B1ld%C4%B1r-s%C3%BCren-ohal-kald%C4%B1r%C4%B1ld%C4%B1/a-44752937>
<https://www.dw.com/tr/rahip-brunson-i%C3%A7in-ev-hapsi-karar%C4%B1/a-44820023>

<https://www.dw.com/tr/trumpan-t%C3%BCrkiyeye-brunson-uyar%C4%B1s%C4%B1/a-44837111>
<https://www.dw.com/tr/abd-t%C3%BCrkiyeye-yapt%C4%B1r%C4%B1m-karar%C4%B1-ald%C4%B1/a-44908884>
<https://www.dw.com/tr/dolar-rekor-k%C4%B1rd%C4%B1-borsa-de%C4%9Fer-kaybetti/a-44999035>
<https://www.dw.com/tr/erdo%C4%9Fan-yast%C4%B1k-alt%C4%B1ndaki-dolarlar%C4%B1-bozdu-run/a-45066423>
<https://www.dw.com/tr/katar-t%C3%BCrkiyeye-15-milyar-dolar-yat%C4%B1r%C4%B1m-yapacak/a-45099155>
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-t%C3%BCm-s%C3%B6zle%C5%9Fmelere-tl-zorunlulu%C4%9Fu/a-45471832>
<https://www.dw.com/tr/i%CC%87stanbul-havaliman%C4%B1-protestosunda-g%C3%B6zalt%C4%B1na-al%C4%B1nan-i%CC%87%C5%9F%C3%A7ilerden-baz%C4%B1lar%C4%B1-tutukland%C4%B1/a-45530743>
<https://www.dw.com/tr/enis-berbero%C4%9Flu-hakk%C4%B1nda-tahliye-karar%C4%B1/a-45574491>
<https://www.dw.com/tr/cemal-ka%C5%9F%C4%B1k%C3%A7%C4%B1-olay%C4%B1na-dair-bilinenler/a-45731461>
<https://www.dw.com/tr/rahip-andrew-brunson-serbest-b%C4%B1rak%C4%B1ld%C4%B1/a-45867968>
<https://www.dw.com/tr/istanbulda-yeni-havaliman%C4%B1-a%C3%A7%C4%B1ld%C4%B1/a-46094364>
<https://www.dw.com/tr/abd-t%C3%BCrkiyeye-uygulanan-yapt%C4%B1r%C4%B1mlar%C4%B1-kald%C4%B1r-d%C4%B1/a-46145738>

